REGIONALNA IZBA OBRACHUNKOWA
W RZESZOWIE

BUDŻET SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

zeszyt 21

RZESZÓW 2015

Redakcja:
prof. dr hab. Adam CZUDEC (dział ekonomiczny)
mgr Lucyna KUŚNIERZ (sekretarz redakcji)
mgr Waldemar WITALEC (dział prawny)
dr Zbigniew K. WÓJCIK (redaktor naczelny)

Opracowanie i korekta:
Marek WÓJCIK

Skład komputerowy:
Dorota PIETRASZEK

ISSN 1640-6214

Wydawca: Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie

Skład: Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie
Rzeszów, ul. Mickiewicza 10

Druk: Bonus Liber Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

ARTYKUŁY

Teresa W o t a	Wieloletnia prognoza finansowa	5
Mirosław P a c z o c h a	Postępowanie naprawcze w świetle art. 240a ustawy *o finansach publicznych* . .	19
Iwona S z y m a ń s k a	Fundusz sołecki	33
Piotr Ś w i ą t e k	Zmiany w zakresie organizacji i finansowania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań oświatowych w świetle nowelizacji ustawy *o systemie oświaty*	45
Anna T r a ł k a	Aktualny status prawny wójta, burmistrza, prezydenta miasta	65
Lucyna K u ś n i e r z	Sposoby i formy przekazywania sprawozdań po zmianach przepisów	83

ANALIZY I OPINIE

Adam C z u d e c	Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego na Podkarpaciu w 2013 roku	91

INFORMACJE PRAWNE I EKONOMICZNE

Zadania i kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie spraw finansowych: 131

Zadania i kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) związane z opracowaniem i uchwaleniem uchwały budżetowej i wieloletniej prognozy finansowej 131

Zadania i kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) związane z wykonywaniem i kontrolą wykonania budżetu gminy oraz z wykonywaniem uchwały o wieloletniej prognozie finansowej . . 133

Obowiązki wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie rachunkowości 139

Obowiązki wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie sprawozdawczości 142

Obowiązki wójta (burmistrza, prezydenta miasta) jako kierownika jednostki sektora finansów publicznych i pracodawcy w zakresie dyscypliny finansów publicznych 149

DZIAŁALNOŚĆ RIO W RZESZOWIE

Działalność Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie w 2013 roku 151
- Działalność nadzorcza 152
- Działalność opiniodawcza 159
- Działalność kontrolna 167
- Kontrola sprawozdawczości 174
- Działalność informacyjna i szkoleniowa 177

WYJAŚNIENIA I INTERPRETACJE

W sprawie wynagrodzenia płatnika z tytułu terminowego wpłacania podatków na rzecz budżetu państwa. 181

W sprawie określenia charakteru porozumień zawieranych pomiędzy powiatami na podstawie art. 191 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* oraz klasyfikowania wydatków związanych z pokrywaniem kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu 182

W sprawie klasyfikowania przez jednostki budżetowe dochodów uzyskanych ze sprzedaży złomu 182

W sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków wynikających z rozliczeń pomiędzy gminami z tytułu pokrywania kosztów wychowania przedszkolnego na podstawie art. 79a ustawy z dnia 7 września 1991 roku *o systemie oświaty* 183

W sprawie stosowania przepisu art. 243 ust. 3a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych* 184

WYKAZ SIEDZIB JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO ORAZ OSÓB PEŁNIĄCYCH FUNKCJE:
MARSZAŁKA WOJEWÓDZTWA, STAROSTY, PREZYDENTA, BURMISTRZA, WÓJTA, A TAKŻE PRZEWODNICZĄCYCH:
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA, RAD POWIATÓW ORAZ RAD GMIN Z TERENU DZIAŁANIA REGIONALNEJ IZBY OBRACHUNKOWEJ W RZESZOWIE 186

SKŁAD OSOBOWY RIO W RZESZOWIE 196

ADRESY 198

TERESA WOTA

Wieloletnia prognoza finansowa

Problematyka wieloletniej prognozy finansowej jednostek samorządu terytorialnego została uregulowana w dziale V „Budżet, wieloletnia prognoza finansowa i uchwała budżetowa jednostki samorządu terytorialnego", rozdziale 2 „Wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego" ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych*[1]. Kwestii tej poświęcono artykuły 226–232 ustawy.

W latach 2012–2014 dokonano zmian regulacji dotyczących problematyki wieloletniej prognozy finansowej.

Ustawą z dnia 7 grudnia 2012 roku *o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej*[2] dokonano zmiany m.in. przepisów artykułów 226, 227 i 230 ustawy *o finansach publicznych*, dotyczących obowiązkowych elementów wieloletniej prognozy finansowej, definicji przedsięwzięcia, okresu objętego wieloletnią prognozą finansową, obowiązku przekazywania wieloletniej prognozy finansowej regionalnej izbie obrachunkowej w formie dokumentu elektronicznego, oraz dodano art. 230a, nakładający na regionalne izby obrachunkowe obowiązek przekazywania Ministrowi Finansów w formie dokumentu elektronicznego projektów wieloletnich prognoz finansowych wraz z wynikami opinii oraz wieloletnich prognoz finansowych wraz z wynikami rozstrzygnięć nadzorczych, i art. 230b, zawierający delegację dla Ministra Finansów do określenia w drodze rozporządzenia:

1. wzoru wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego oraz załącznika, o których mowa w art. 226 ust. 1 i 3 ustawy;
2. sposobu przekazywania przez jednostkę samorządu terytorialnego regionalnej izbie obrachunkowej:
   a) projektów uchwał w sprawie wieloletniej prognozy finansowej lub jej zmian, o których mowa w art. 230 ust. 2 ustawy,
   b) uchwał i zarządzeń w sprawie wieloletniej prognozy finansowej;
3. sposobu i terminów przekazywania przez regionalne izby obrachunkowe Ministrowi Finansów:
   a) projektów wieloletnich prognoz finansowych, o których mowa w art. 230 ust. 2 ustawy, wraz z wynikami opinii,
   b) wieloletnich prognoz finansowych wraz z wynikami rozstrzygnięć nadzorczych.

[1] DzU 2013, poz. 885 z późn. zm.
[2] DzU 2012, poz. 1456.

Głównym celem tej zmiany była przede wszystkim potrzeba zapewnienia jawności i przejrzystości finansów publicznych, sporządzenia realistycznych prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego oraz uzyskania przez Ministra Finansów informacji umożliwiających wykonywanie zadań w zakresie kontroli stanu długu Skarbu Państwa i poziomu deficytu sektora finansów publicznych.

Ponadto, w art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku *o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej*, wprowadzono dodatkowe zasady dotyczące ustalania przez jednostki samorządu terytorialnego w latach 2013–2015 relacji, o której mowa w art. 242, i w latach 2014–2018 relacji, o której mowa w art. 243 ustawy o *finansach publicznych*, oraz niestosowania w latach 2014–2018 ograniczeń w spłacie długu w związku ze spłatą przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, przekształconego na zasadach określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 roku *o działalności leczniczej*[3].

Ustawą z dnia 8 listopada 2013 roku *o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych* ustaw[4] w *ustawie o finansach publicznych*, w art. 240a ust. 1–8 wprowadzono regulacje dotyczące programu postępowania naprawczego w razie braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z zasadami określonymi w art. 242 i 243 oraz zagrożenia realizacji zadań publicznych i dokonano zmiany przepisów art. 243 ust. 3 dotyczących niestosowania ograniczeń w spłacie długu wynikających z art. 243 ust. 1.

Ustawą z dnia 9 maja 2014 roku *o zmianie ustawy o finansach publicznych, oraz ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw*[5] w ustawie *o finansach publicznych*, w art. 240b wprowadzono regulacje, dotyczące postępowania w razie braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z zasadami określonymi w art. 242 i 243 oraz dokonano zmiany przepisów art. 226 ust. 1 dotyczących obowiązkowych elementów wieloletniej prognozy finansowej i art. 240a dotyczących postępowania naprawczego.

Głównym celem wprowadzonych zmian ustawy *o finansach publicznych* było złagodzenie konsekwencji wynikających z przekroczenia relacji określonych w art. 242 i 243 ustawy oraz umożliwienie jednostkom samorządu terytorialnego korzystania ze środków z budżetu Unii Europejskiej na realizację zadań publicznych.

Z analizy przepisów art. 226 ust. 1, art. 240a i art. 240b zmienionej ustawy *o finansach publicznych* wynika, że każda jednostka samorządu terytorialnego niezależnie od jej sytuacji finansowej winna posiadać wieloletnią prognozę finansową.

Jednostki samorządu terytorialnego, posiadające możliwość uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 ustawy *o finansach publicznych* i w jednostkach tych nie jest

[3] DzU nr 112, poz. 654 z późn. zm.
[4] DzU 2013, poz. 1646.
[5] DzU 2014, poz. 911.

zagrożona realizacja zadań publicznych, winne uchwalić wieloletnią prognozę finansową i budżet, które zachowują relacje określone w art. 242–244.

Jednostki samorządu terytorialnego, które opracowały i uchwaliły program postępowania naprawczego po wezwaniu przez regionalną izbę obrachunkową do jego opracowania i uchwalenia z powodu braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 ustawy *o finansach publicznych* oraz z powodu zagrożenia realizacji zadań publicznych i program ten został przez regionalną izbę obrachunkową zaopiniowany pozytywnie, mogą uchwalić wieloletnią prognozę finansową oraz budżet, które nie zachowują relacji określonych w art. 242–244 w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, przy czym niezachowanie relacji może dotyczyć jedynie zobowiązań istniejących na dzień uchwalenia programu naprawczego.

Jednostki samorządu terytorialnego, które nie opracowały programu postępowania naprawczego lub nie uzyskały pozytywnej opinii regionalnej izby obrachunkowej do tego programu po uchwaleniu przez regionalną izbę obrachunkową budżetu, który nie zachowuje relacji określonych w art. 242–244 ustawy *o finansach publicznych*, mogą uchwalić wieloletnią prognozę finansową, która nie zachowuje tych relacji.

Jednostki samorządu terytorialnego, niemające możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 ustawy *o finansach publicznych* po uchwaleniu przez regionalną izbę obrachunkową budżetu, który nie zachowuje relacji określonych w art. 242–244, mogą uchwalić wieloletnią prognozę finansową, która nie zachowuje tych relacji.

W myśl art. 228 ustawy *o finansach publicznych*, wieloletnia prognoza finansowa jednostki samorządu terytorialnego ma mieć formę uchwały. Z powołanych przepisów wynika, że uchwała w sprawie wieloletniej prognozy finansowej składa się z czterech zasadniczych elementów: wieloletniej prognozy finansowej, wykazu przedsięwzięć, objaśnień oraz upoważnień do zaciągania zobowiązań.

W praktyce wieloletnią prognozę finansową, objaśnienia przyjętych wartości oraz wykaz przedsięwzięć określa się w załącznikach do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.

Zarówno wieloletnią prognozę finansową, jak i wykaz przedsięwzięć sporządza się według wzoru, określonego przez Ministra Finansów w rozporządzeniu z dnia 10 stycznia 2013 roku *w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego*[6] i z dnia 8 sierpnia 2014 roku *zmieniającym rozporządzenie w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego*[7].

[6] DzU 2013, poz. 86.

[7] DzU 2014, poz. 1127.

Obowiązkowe elementy wieloletniej prognozy finansowej

Obligatoryjne elementy wieloletniej prognozy finansowej zostały określone w art. 226 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*. Zgodnie z tym przepisem, wieloletnia prognoza finansowa powinna być realistyczna i określać dla każdego roku objętego prognozą co najmniej:

1. dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu jednostki samorządu terytorialnego, w tym na obsługę długu, gwarancje i poręczenia;
2. dochody majątkowe, w tym dochody ze sprzedaży majątku, oraz wydatki majątkowe budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
3. wynik budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
4. przeznaczenie nadwyżki albo sposób sfinansowania deficytu;
5. przychody i rozchody budżetu jednostki samorządu terytorialnego, z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia;
6. kwotę długu jednostki samorządu terytorialnego oraz sposób sfinansowania jego spłaty;
7. relacje, o których mowa w art. 242–244, w tym informację o stopniu niezachowania tych relacji w przypadkach, o których mowa w art. 240a ust. 4 i 8 oraz art. 240b;
8. kwoty wydatków bieżących i majątkowych wynikających z limitów wydatków na planowane i realizowane przedsięwzięcia, o których mowa w ust. 3.

Wieloletnia prognoza finansowa powinna być realistyczna, co oznacza, że określone w niej wielkości dochodów budżetowych powinny być możliwe do osiągnięcia, a wielkości wydatków budżetowych powinny gwarantować realizację zadań publicznych, przychody z wolnych środków pieniężnych powinny wynikać ze sprawozdań finansowych, rozchody na spłatę zaciągniętego długu powinny wynikać z zawartych umów. Nakaz realistyczności wieloletniej prognozy finansowej kierowany jest do jednostki samorządu terytorialnego jako wymóg obowiązujący przy opracowywaniu i uchwalaniu tego aktu, gdyż to organy jednostki samorządu terytorialnego są w posiadaniu informacji i danych dotyczących gospodarki finansowej w przyszłych okresach budżetowych. Nie oznacza to jednak, że wartości określone w wieloletniej prognozie finansowej nie podlegają weryfikacji pod względem realistyczności przez organ nadzoru. Na podstawie sprawozdań finansowych oraz dołączonych do wieloletniej prognozy finansowej objaśnień przyjętych wartości, organ nadzoru dokonuje weryfikacji wartości określonych w wieloletniej prognozie finansowej.

Dochody bieżące i majątkowe oraz wydatki bieżące i majątkowe w wieloletniej prognozie finansowej określa się zgodnie z definicjami, zawartymi w art. 235 ust. 2 i 3 oraz art. 236 ust. 2 i 3 ustawy. Ponadto, wysokość wydatków bieżących ustala się przy uwzględnieniu postanowień art. 242 ustawy *o finansach publicznych*, w myśl którego wydatki bieżące nie mogą przekraczać planowanych dochodów bieżących, powiększonych o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych oraz wolne środki i postanowień art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku *o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej*, zgodnie z którym jednostka samorządu terytorialnego, ustalając na lata 2013–2015 relację, o której mowa w art. 242 ustawy, wyłącza wydatki bieżące ponoszone na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdro-

wotnej, przekształconego na zasadach określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 roku *o działalności leczniczej*, w wysokości, w jakiej nie podlegają one sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa.

Dane dotyczące wyniku budżetu, przychodów i rozchodów budżetu określa się w wieloletniej prognozie finansowej w sposób wynikający dla tych kategorii z przepisów dotyczących budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz uchwały budżetowej. Biorąc pod uwagę konieczność określenia przychodów i rozchodów budżetu w powiązaniu z wynikiem budżetu oraz kwotą długu, w wieloletniej prognozie finansowej należy określić przeznaczenie planowanej nadwyżki budżetowej albo wskazać źródła sfinansowania deficytu budżetu oraz dokonać specyfikacji źródeł przychodów i rodzajów rozchodów budżetu.

Kategoria kwoty długu nie występuje w przepisach ustawy *o finansach publicznych* dotyczących uchwały budżetowej jednostki samorządu terytorialnego, dlatego kwotę długu w wieloletniej prognozie finansowej określa się w powiązaniu z kwotami przychodów z tytułów dłużnych oraz rozchodów budżetu i wydatków budżetowych związanych ze spłatą długu określonych w tej prognozie.

Dopuszczalny poziom zadłużania się jednostek samorządu terytorialnego został określony w przepisach art. 243 ustawy *o finansach publicznych.* Ma on charakter indywidualny i jest ustalany odrębnie dla każdej jednostki samorządu terytorialnego na podstawie danych z jej budżetu z ostatnich trzech lat poprzedzających rok budżetowy. Dane te obejmują dochody budżetu ogółem, dochody bieżące, dochody majątkowe pochodzące ze sprzedaży majątku oraz wydatki bieżące. Przy obliczaniu relacji spłaty długu dla roku poprzedzającego rok budżetowy przyjmuje się planowane wartości wykazane w sprawozdaniu za trzy kwartały, natomiast dla obliczenia relacji dla poprzednich dwóch lat przyjmuje się wartości wykonane ze sprawozdań rocznych. Ponadto, zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku *o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej*, jednostka samorządu terytorialnego przy obliczaniu relacji spłaty długu, w latach 2014–2018 wyłącza z wydatków bieżących wydatki bieżące ponoszone na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 roku *o działalności leczniczej* w wysokości, w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa.

Informacje o stopniu niezachowania relacji z art. 242–244 *ustawy o finansach publicznych* wykazują wyłącznie jednostki objęte procedurą wynikającą z art. 240a i 240b ustawy. Jednostki samorządu terytorialnego, które uchwaliły budżet i wieloletnią prognozę finansową z niezachowaniem relacji określonych w art. 242–244 ustawy *o finansach publicznych* w związku z realizacją programu postępowania naprawczego uchwalonego przed zmianą *ustawy o finansach publicznych,* informacje o stopniu niezachowania relacji z art. 242–244 ustawy przestawią w objaśnieniach do wieloletniej prognozy finansowej.

Objaśnienia do wieloletniej prognozy finansowej

Zgodnie z art. 226 ust. 2a ustawy *o finansach publicznych*, do wieloletniej prognozy finansowej dołącza się objaśnienia przyjętych wartości. Objaśnienia przyjętych wartości stanowią obowiązkową część uchwały w sprawie wieloletnie

niej prognozy finansowej i dotyczą wszystkich wartości przyjętych w wieloletniej prognozie finansowej, tj. kwot dochodów i wydatków budżetowych, kwot przychodów i rozchodów budżetu, przeznaczenia nadwyżki budżetowej albo sposobu sfinansowania deficytu, kwoty długu i sposobu jego sfinansowania. Spełniają one rolę uzasadnienia dla wartości przyjętych w prognozie. W objaśnieniach mogą być zawarte także informacje uszczegóławiające dane ujęte w wieloletniej prognozie finansowej.

Załącznik do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej – wykaz przedsięwzięć

Zgodnie z art. 226 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych*, w załączniku do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej określa się odrębnie dla każdego przedsięwzięcia:

1. nazwę i cel;
2. jednostkę organizacyjną odpowiedzialną za realizację lub koordynującą wykonywanie przedsięwzięcia;
3. okres realizacji i łączne nakłady finansowe;
4. limity wydatków w poszczególnych latach;
5. limit zobowiązań.

Definicję przedsięwzięcia określa art. 226 ust. 4 ustawy. W myśl tego przepisu, przez przedsięwzięcia należy rozumieć wieloletnie programy, projekty lub zadania, w tym związane z:

a) programami finansowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3;
b) umowami o partnerstwie publiczno-prywatnym.

W wykazie przedsięwzięć powinny być ujmowane programy, projekty lub zadania, których realizacja wykracza poza rok budżetowy, jednak o ujęciu danego przedsięwzięcia w wykazie przedsięwzięć decyduje jednostka samorządu terytorialnego.

Określony w wykazie przedsięwzięć limit zobowiązań dla danego przedsięwzięcia nie może być wyższy niż łączna kwota nakładów finansowych na to przedsięwzięcie. Ponadto, limit ten nie obejmuje zobowiązań wynikających z zawartych już umów.

Prognoza kwoty długu

Stosownie do postanowień art. 227 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych*, prognozę kwoty długu sporządza się na okres, na który zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania zaliczane do długu publicznego.

Przepisy ustawy *o finansach publicznych* nie zawierają żadnych regulacji dotyczących elementów prognozy kwoty długu, jak również sposobu ujęcia elementów prognozy kwoty długu w uchwale organu stanowiącego w sprawie wieloletniej prognozy finansowej. Pomimo braku tych regulacji, z analizy przepisów art. 226 ust. 1 i art. 227 ustawy wynika, że prognoza kwoty długu jest częścią wieloletniej prognozy finansowej. Wyszczególnione w wieloletniej prognozie finansowej kwoty dochodów i wydatków budżetowych, wynik budżetu oraz kwo-

ty przychodów i rozchodów budżetu są ściśle związane z prognozowaniem kwoty długu. Ponadto, z regulacji nakazującej sporządzenie prognozy kwoty długu na okres, na który zaciągnięto zobowiązania i na który planuje się zaciągnąć zobowiązania, wynika, że jest to okres wspólny dla prognozy kwoty długu i wieloletniej prognozy finansowej. W świetle powyższego, prognoza kwoty długu nie stanowi odrębnego dokumentu, lecz jest częścią wieloletniej prognozy finansowej.

Okres objęty wieloletnią prognozą finansową, w tym prognozą kwoty długu

Z art. 227 ustawy *o finansach publicznych* wynika, że minimalny okres, na jaki sporządza się wieloletnią prognozę finansową, obejmuje rok budżetowy oraz trzy kolejne lata. Wieloletnia prognoza finansowa sporządzana jest jednak na okres dłuższy w przypadku, gdy zaciągnięto oraz planuje się zaciągnąć zobowiązania zaliczane do długu publicznego, których spłata nastąpi później niż w ciągu 3 lat po roku budżetowym.

Upoważnienia

Stosownie do postanowień art. 228 ust. 1 i 2 ustawy *o finansach publicznych*, uchwała w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego może zawierać upoważnienie dla zarządu jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania zobowiązań:

1. związanych z realizacją zamieszczonych w niej przedsięwzięć;
2. z tytułu umów, których realizacja w roku budżetowym i w latach następnych jest niezbędna do zapewnienia ciągłości działania jednostki, i z których wynikające płatności wykraczają poza rok budżetowy.

Organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może upoważnić zarząd do przekazania uprawnień kierownikom jednostek organizacyjnych jednostki samorządu terytorialnego do zaciągania zobowiązań:

1. związanych z realizacją zamieszczonych w niej przedsięwzięć;
2. z tytułu umów, których realizacja w roku budżetowym i w latach następnych jest niezbędna do zapewnienia ciągłości działania jednostki, i z których wynikające płatności wykraczają poza rok budżetowy.

Udzielone zarządowi przez organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego upoważnienia do zaciągania zobowiązań związanych z realizacją zamieszczonych w wykazie przedsięwzięć nie mogą przekraczać określonego w wykazie przedsięwzięć limitu zobowiązań.

Przekazane kierownikom jednostek organizacyjnych przez zarząd uprawnienia do zaciągania zobowiązań muszą się mieścić w granicach posiadanych przez zarząd uprawnień.

Upoważnienia do zaciągania zobowiązań zamieszczane są w treści uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej lub jej zmiany.

Wymagana zgodność wartości ujętych w wieloletniej prognozie finansowej i w budżecie jednostki samorządu terytorialnego

Zakres minimalnej zgodności wartości ujętych w wieloletniej prognozie finansowej i budżecie jednostki samorządu terytorialnego wyznacza art. 229 ustawy *o finansach publicznych*. Zgodnie z powołanym przepisem, wartości przyjęte w wieloletniej prognozie finansowej i budżecie jednostki samorządu terytorialnego powinny być zgodnie co najmniej w zakresie:

1. wyniku budżetu;
2. związanych z wynikiem budżetu kwot przychodów i rozchodów budżetu;
3. długu jednostki samorządu terytorialnego.

Z uwagi na obowiązującą procedurę opracowywania i uchwalania wieloletniej prognozy finansowej i uchwały budżetowej, na etapie projektu oraz w momencie podjęcia przyjęcia uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i uchwały budżetowej, wartości przyjęte w tych dokumentach powinny być zgodne.

W trakcie roku budżetowego wieloletnia prognoza finansowa będzie zmieniana w przypadku, gdy w budżecie jednostki samorządu terytorialnego zostaną dokonane zmiany w zakresie wyniku budżetu i związanych z nim kwot przychodów i rozchodów, w związku z postanowieniami art. 229 ustawy, który wprowadza wymóg zgodności wartości przyjętych w wieloletniej prognozie finansowej i w budżecie jednostki samorządu terytorialnego co najmniej w zakresie wyniku budżetu i związanych z nim kwot przychodów i rozchodów, oraz długu jednostki samorządu terytorialnego.

Opracowanie projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i jej uchwalenie

Kompetencje organów jednostek samorządu terytorialnego w kwestii sporządzenia projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i jej zmiany oraz podjęcia tej uchwały określa art. 230 ust. 1 i 6 ustawy *o finansach publicznych*.

Z art. 230 ust. 1 powołanej ustawy wynika, że wyłączną inicjatywę w sprawie sporządzenia projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej i jej zmiany posiada zarząd jednostki samorządu terytorialnego.

W myśl postanowień art. 230 ust. 2 w związku z art. 238 ust. 1 tej ustawy, projekt uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej lub jej zmiany zarząd jednostki samorządu terytorialnego przedstawia wraz z projektem uchwały budżetowej:

1. regionalnej izbie obrachunkowej – celem zaopiniowania;
2. organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego

– w terminie do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

Z kolei, w świetle art. 230 ust. 6 ustawy *o finansach publicznych*, kompetencja do podjęcia uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego lub jej zmiany przysługuje organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego. Uchwałę w sprawie wieloletniej prognozy

finansowej lub jej zmiany organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podejmuje nie później niż uchwałę budżetową, tj. przed rozpoczęciem roku budżetowego, a w szczególnie uzasadnionych przypadkach – nie później niż do dnia 31 stycznia roku budżetowego.

Ponadto, w myśl art. 230 ust. 7 powołanej ustawy, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchylić obowiązującej uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, nie podejmując jednocześnie nowej uchwały w tej sprawie.

Opinie w sprawie projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej lub jej zmiany oraz w sprawie prognozy kwoty długu

Przedstawiony w terminie do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy, wraz z projektem uchwały budżetowej w formie dokumentu elektronicznego, projekt uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, jak i projekt zmiany obowiązującej uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, podlega zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową na podstawie art. 230 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych*. Opinię do projektu uchwały lub jej zmiany regionalna izba obrachunkowa wydaje ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia przestrzegania przepisów ustawy, dotyczących uchwalania i wykonywania budżetów w następnych latach, na które zaciągnięto i planuje się zaciągnąć zobowiązania. Opinia powyższa, stosownie do postanowień powołanej ustawy, podlega publikacji przez jednostkę samorządu terytorialnego w „Biuletynie Informacji Publicznej" w terminie 7 dni od dnia jej otrzymania od regionalnej izby obrachunkowej.

Zaopiniowaniu przez regionalną izbę obrachunkową podlega tylko projekt uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej lub jej zmiany, przekazany regionalnej izbie obrachunkowej przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego wraz z projektem uchwały budżetowej w terminie do dnia 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

Poza tym, art. 230 ust. 4 ustawy *o finansach publicznych* nakłada na regionalną izbę obrachunkową obowiązek wydania, na podstawie przyjętej przez jednostkę samorządu terytorialnego wieloletniej prognozy finansowej oraz uchwały budżetowej, opinii w sprawie prawidłowości planowanej kwoty długu jednostki samorządu terytorialnego, wynikającej z planowanych i zaciągniętych zobowiązań zaliczanych do długu publicznego.

Opinia powyższa, na podstawie art. 246 powołanej ustawy, podlega publikacji przez jednostkę samorządu terytorialnego w „Biuletynie Informacji Publicznej" w terminie 7 dni od dnia jej otrzymania od regionalnej izby obrachunkowej.

W przypadku negatywnej opinii regionalnej izby obrachunkowej w sprawie prawidłowości planowanej kwoty długu jednostki samorządu terytorialnego, wynikającej z zaciągniętych i planowanych do zaciągnięcia zobowiązań, jednostka samorządu terytorialnego obowiązana jest, stosownie do postanowień art. 230 ust. 5 powołanej ustawy, dokonać takich zmian uchwał, aby została zachowana relacja określona w art. 243 ustawy.

Dokonywanie zmian w wieloletniej prognozie finansowej

W świetle art. 232 ustawy *o finansach publicznych*, zarząd jednostki samorządu terytorialnego posiada kompetencję do dokonywania w ciągu roku zmian wszystkich wartości przyjętych w wieloletniej prognozie finansowej, wynikających z uchwał zmieniających uchwałę budżetową, z wyłączeniem zmian limitów zobowiązań i kwot wydatków na przedsięwzięcia, które należą do kompetencji organu stanowiącego.

W przypadku, gdy w budżecie jednostki samorządu terytorialnego zostaną dokonane zmiany w zakresie wyniku budżetu i związanych z nim kwot przychodów i rozchodów, zarząd jednostki samorządu terytorialnego ma obowiązek wprowadzenia zmian w wieloletniej prognozie finansowej, w związku z postanowieniami art. 229 ustawy, który wprowadza wymóg zgodności wartości przyjętych w wieloletniej prognozie finansowej i budżecie jednostki samorządu terytorialnego co najmniej w zakresie wyniku budżetu i związanych z nim kwot przychodów i rozchodów oraz długu jednostki samorządu terytorialnego. Ustawa nie określa jednak terminu wprowadzenia powyższych zmian. Z praktyki wynika, że zmiany te powinny być wprowadzone najpóźniej przed wystąpieniem przez jednostkę samorządu terytorialnego do regionalnej izby obrachunkowej z wnioskiem o wydanie opinii o możliwości spłaty zaciąganych kredytów i pożyczek.

Pomimo regulacji zawartych w art. 232 ustawy *o finansach publicznych*, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego, oprócz zmian limitów zobowiązań i kwot wydatków na przedsięwzięcia, może również dokonać w wieloletniej prognozie finansowej wszelkich zmian wynikających ze zmian budżetu.

Zmiana kwot wydatków na realizację przedsięwzięć, ujętych w załączniku do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej

Z art. 231 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* wynika, że zmiana limitów wydatków na przedsięwzięcia należy do kompetencji organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego. Może ona nastąpić w wyniku uprzedniego podjęcia przez organ stanowiący uchwały w sprawie zmiany zakresu wykonywania przedsięwzięcia bądź okresowego wstrzymania jego realizacji lub zaniechania jego realizacji. Zmiana limitów wydatków na przedsięwzięcia może nastąpić również z przyczyn takich, jak: zmiana nakładów na dane przedsięwzięcie w wyniku przeprowadzonego przetargu, aktualizacja nakładów w związku ze zmianą cen, zmiana podatku VAT, brak realizacji wydatków bądź częściowe wykonanie wydatków w poprzednim roku budżetowym itp. Uchwała ta jest podstawą do dokonania przez organ stanowiący zmian w wieloletniej prognozie finansowej w zakresie limitów wydatków na realizację przedsięwzięć ujętych w załączniku do uchwały.

Postanowienia dotyczące zmiany zakresu wykonywania przedsięwzięć, zmiany limitów wydatków na realizację przedsięwzięć oraz przyczyn zmian limitów wydatków na realizację przedsięwzięć mogą być ujmowane w treści uchwały w sprawie zmian w wieloletniej prognozie finansowej bez uprzedniego podejmowania w tym zakresie odrębnej uchwały organu stanowiącego.

Konsekwencje przekroczenia wskaźnika z art. 243 ustawy *o finansach publicznych*

Z postanowień art. 243 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* wynika, że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja kwot spłat długu wraz z odsetkami danej jednostki samorządu terytorialnego w stosunku do jej dochodów ogółem przekroczy ustaloną dla tej jednostki indywidualną relację spłaty długu.

Łączną kwotę spłat długu jednostki samorządu terytorialnego ustala się przy uwzględnieniu postanowień art. 244 powołanej ustawy, w myśl których do łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym spłat i wykupów, o których mowa w art. 243 ust. 1, dodaje się przypadające do spłaty w tym samym roku budżetowym kwoty zobowiązań związku współtworzonego przez daną jednostkę samorządu terytorialnego:

1. w wysokości proporcjonalnej do jej udziału we wspólnej inwestycji współfinansowanej kredytem, pożyczką lub emisją obligacji spłacanych lub wykupywanych w danym roku budżetowym;
2. w pozostałych przypadkach – w wysokości proporcjonalnej do jej udziału we wpłatach wnoszonych na rzecz związku, którego jest członkiem.

Łączna kwota spłat i wykupów jednostki samorządu terytorialnego, o której mowa w art. 243, nie obejmuje zobowiązań związku współtworzonego przez tę jednostkę, na które jednostka udzieliła gwarancji i poręczeń.

Ustawa *o finansach publicznych* w art. 243 ust. 3 i 3a określa przypadki, w których nie stosuje się ograniczeń w spłacie długu zawartych w art. 243 ust. 1 ustawy.

Wymienionych w art. 243 ust. 1 ograniczeń w spłacie długu nie stosuje się do:

1. spłat rat kredytów i pożyczek zaciągniętych w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, wraz z należnymi odsetkami;
2. wykupów papierów wartościowych emitowanych w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, wraz z należnymi odsetkami i dyskontem,
3. poręczeń i gwarancji udzielonych samorządowym osobom prawnym realizującym zadania jednostki samorządu terytorialnego w ramach programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2

– w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków; termin ten nie ma zastosowania do odsetek i dyskonta od zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy.

Ograniczenia określonego w art. 243 ust. 1 nie stosuje się także do wykupów papierów wartościowych, spłat rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, odpowiednio emitowanych lub zaciągniętych w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, w części odpowiadającej wydatkom na wkład krajowy finansowanych tymi zobowiązaniami. W przypadku programu, projektu lub zadania przynoszącego dochód,

poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, ustala się po odliczeniu zdyskontowanego dochodu obliczanego zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi takiego programu, projektu lub zadania, a kwotę wydatków na wkład krajowy ustala się w wysokości jaka wynikałaby, gdyby poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, obliczony został bez uwzględnienia zdyskontowanego dochodu.

W przypadku niespełnienia warunków, o których mowa w ust. 3 lub 3a, lub gdy określone w umowie o dofinansowanie środki, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, nie zostały przekazane albo po ich przekazaniu został orzeczony ich zwrot, jednostka samorządu terytorialnego nie może emitować papierów wartościowych, zaciągać kredytów, pożyczek ani udzielać poręczeń i gwarancji do czasu spełnienia relacji, o której mowa w ust. 1, uwzględniając w tej relacji kwotę zobowiązań związaną z:

1. nieprzekazanymi środkami lub środkami, w stosunku do których orzeczono zwrot;
2. niespełnieniem warunków, o których mowa w ust. 3 lub 3a.

Ponadto, zgodnie z art. 36 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku *o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej*, w latach 2014–2018 ograniczeń w zakresie spłaty zobowiązań, określonych w art. 243 ust. 1, nie stosuje się do wykupów papierów wartościowych, spłat kredytów i pożyczek, z wyłączeniem odsetek od tych zobowiązań, zaciągniętych przez jednostkę samorządu terytorialnego na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej, przekształconego na zasadach określonych w ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 roku *o działalności leczniczej*.

W celu złagodzenia konsekwencji wynikających z art. 243 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*, w art. 240a i art. 240b ustawy wprowadzono regulacje dotyczące możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej bez zachowania relacji określonych w art. 242–244 ustawy.

Z art. 240a ust. 4 ustawy *o finansach publicznych* wynika, że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może uchwalić wieloletnią prognozę finansową oraz budżet jednostki, które nie zachowują relacji określonych w art. 242–244 w okresie realizacji programu postępowania naprawczego, który uzyskał pozytywną opinię regionalnej izby obrachunkowej, przy czym niezachowanie relacji może dotyczyć jedynie spłat zobowiązań istniejących na dzień uchwalenia programu postępowania naprawczego. Do uchwalenia budżetu i wieloletniej prognozy finansowej na podstawie art. 240a ust. 4 ustawy *o finansach publicznych* oraz ich zmian w okresie realizacji programu naprawczego stosuje się przepisy dotyczące ograniczania wydatków budżetowych określone w art. 240 ust. 5 i 6 ustawy.

Z kolei, z art. 240 ust. 8 powołanej ustawy wynika, że w przypadku nieopracowania programu postępowania naprawczego lub braku pozytywnej opinii regionalnej izby obrachunkowej do tego programu, budżet jednostki ustala regionalna izba obrachunkowa. Budżet ten może być ustalony bez zachowania relacji określonej w art. 242–244 ustawy. Po uchwaleniu przez regionalną izbę obrachunkową budżetu jednostki, który nie zachowuje relacji określonej w art. 242–244 ustawy *o finansach publicznych,* organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może, w związku z art. 226 ust. 1 pkt 6a ustawy, uchwalić wieloletnią prognozę finansową, która nie zachowuje relacji określonej w art.

242–244 ustawy. Do ustalenia budżetu i uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej na podstawie art. 240a ust. 8 ustawy *o finansach publicznych* oraz ich zmian stosuje się przepisy dotyczące ograniczania wydatków budżetowych określone w art. 240 ust. 5 i 6 ustawy. Ponadto, zmiana budżetu jednostki samorządu terytorialnego ustalonego zgodnie z ust. 8, bez zachowania relacji określonych w art. 242–244, nie może powodować zwiększenia stopnia niezachowania relacji wynikającego z tego budżetu.

Ponadto, z art. 240b ustawy *o finansach publicznych* wynika, że regionalna izba obrachunkowa ustala budżet jednostki samorządu terytorialnego w razie braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu jednostki, zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 ustawy. Budżet może być ustalony bez zachowania relacji określonej w art. 242–244 ustawy. Po ustaleniu przez regionalną izbę obrachunkową budżetu, który nie zachowuje relacji określonej w art. 242–244 powołanej ustawy, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może, w związku z art. 226 ust. 1 pkt 6a ustawy, uchwalić wieloletnią prognozę finansową, która nie zachowuje relacji określonej w art. 242–244. Zmiana budżetu ustalonego na podstawie art. 240b ustawy, bez zachowania relacji określonych w art. 242–244, nie może powodować zwiększenia stopnia niezachowania relacji wynikającego z tego budżetu.

Sposób przekazywania projektu uchwały lub jej zmiany oraz uchwał i zarządzeń w sprawie wieloletniej prognozy finansowej do regionalnej izby obrachunkowej

Zgodnie z przepisami art. 230 ust. 8 i 9 ustawy *o finansach publicznych* oraz § 4 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 roku *w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego*, jednostki samorządu terytorialnego przekazują regionalnej izbie obrachunkowej uchwały i zarządzenia w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.

Projekt uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej lub jej zmiany oraz uchwały i zarządzenia w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego przekazują do regionalnej izby obrachunkowej w formie dokumentu elektronicznego z wykorzystaniem aplikacji, wskazanej przez Ministra Finansów w „Biuletynie Informacji Publicznej". Dokumenty elektroniczne jednostka samorządu terytorialnego opatruje bezpiecznym podpisem elektronicznym weryfikowanym przy pomocy kwalifikowanego certyfikatu.

Sposób i terminy przekazywania projektu uchwały lub jej zmiany oraz uchwał i zarządzeń w sprawie wieloletniej prognozy finansowej przez regionalne izby obrachunkowe Ministrowi Finansów

Zgodnie z art. 230a ustawy *o finansach publicznych* i § 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 10 stycznia 2013 roku *w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego*, regionalne izby obrachunkowe przekazują Ministrowi Finansów, w formie dokumentu elektronicznego, za po-

mocą aplikacji, wskazanej przez Ministra Finansów w „Biuletynie Informacji Publicznej":

1. projekty wieloletnich prognoz finansowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 230 ust. 2 ustawy, wraz z wynikami opinii – w terminie do dnia 31 grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy;
2. wieloletnie prognozy finansowe jednostek samorządu terytorialnego wraz z wynikami rozstrzygnięć nadzorczych – w terminie do dnia:
   a) 10 marca roku budżetowego – w odniesieniu do wieloletnich prognoz finansowych, wynikających z uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, otrzymanych do dnia 1 lutego roku budżetowego,
   b) 5 maja roku budżetowego – w odniesieniu do wieloletnich prognoz finansowych, wynikających z uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, otrzymanych do ostatniego dnia pierwszego kwartału roku budżetowego,
   c) 5 sierpnia roku budżetowego – w odniesieniu do wieloletnich prognoz finansowych, wynikających z uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, otrzymanych do ostatniego dnia drugiego kwartału roku budżetowego,
   d) 5 listopada roku budżetowego – w odniesieniu do wieloletnich prognoz finansowych, wynikających z uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, otrzymanych do ostatniego dnia trzeciego kwartału roku budżetowego.

MIROSŁAW PACZOCHA

Postępowanie naprawcze w świetle art. 240a ustawy *o finansach publicznych*

Rok 2014 był pierwszym rokiem, w którym, zgodnie z art. 121 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku – *Przepisy wprowadzające ustawę o finansach publicznych*[1] (dalej: p.w.u.f.p.), miały zastosowanie przepisy art. 243 i 244 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych*[2] (dalej: u.f.p.). W latach 2011–2013 jednostki samorządu terytorialnego (dalej: j.s.t.) były zobligowane do zamieszczania w wieloletniej prognozie finansowej (dalej: w.p.f.) danych dotyczących relacji, o której mowa w art. 243 u.f.p. (art. 122 ust. 3 p.w.u.f.p.), jednakże w tym okresie miały one charakter informacyjny.

Zgłaszane przez środowiska samorządowe zastrzeżenia dotyczące zastąpienia dotychczasowych zasad limitowania zadłużenia j.s.t. i spłat przez nie długu regułami zupełnie odmiennymi, wyrażające się przede wszystkim obawą, iż niektóre j.s.t. nie będą w stanie spełnić relacji z art. 243 u.f.p., skłoniły prawodawcę do nowelizacji ustawy. Nie spełniły się oczekiwania j.s.t. dotyczące istotnego złagodzenia reguł z art. 243 u.f.p., dalszego odsunięcia ich w czasie, czy wręcz likwidacji i powrotu do obowiązujących wcześniej. Zamiast tego prawodawca w art. 1 pkt 20 ustawy z dnia 8 listopada 2013 roku *o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw*[3] dokonał pewnych modyfikacji zasad obliczania relacji z art. 243 u.f.p., a w art. 1 pkt 19 dodał do u.f.p. przepisy art. 240a, dotyczące programu postępowania naprawczego, mające zastosowanie po spełnieniu określonych przesłanek, wśród których na pierwszym miejscu wymieniono brak możliwości uchwalenia w.p.f. lub budżetu j.s.t., zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 u.f.p.

Posługując się w art. 240a u.f.p. terminem „program postępowania naprawczego" ustawodawca najwyraźniej zapomniał, że użył go wcześniej w przepisach art. 224 ust. 1 pkt 2 i ust. 3 u.f.p. Popełnił tym samym istotny błąd – użył tej samej nazwy na określenie dwóch instytucji, które nie są w pełni tożsame, co z punktu widzenia zasad techniki prawodawczej jest niepoprawne[4]. Rodzi też szereg problemów w praktyce stosowania przywołanych przepisów, szczególnie jeśli chodzi o wzajemne relacje postępowań naprawczych.

---

[1] DzU nr 157, poz. 1241 z późn. zm.

[2] J.t.: DzU 2013, poz. 885 z późn. zm.

[3] DzU 2013, poz. 1646 z późn. zm.

[4] Por.: § 10 *in fine* załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. *w sprawie „Zasad techniki prawodawczej"* (DzU nr 100, poz. 908).

Przesłanki opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego z art. 240a ustawy *o finansach publicznych*

Warunki opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego zostały określone w przepisie art. 240a ust. 1 u.f.p., zgodnie z którym w razie braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244, oraz zagrożenia realizacji zadań publicznych przez jednostkę samorządu terytorialnego, kolegium regionalnej izby obrachunkowej wzywa jednostkę samorządu terytorialnego do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego oraz przedłożenia tego programu celem zaopiniowania do regionalnej izby obrachunkowej, w terminie 45 dni od dnia otrzymania wezwania.

Pierwszą przesłanką opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego jest brak możliwości uchwalenia – zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 u.f.p. – wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu. Brak możliwości uchwalenia w.p.f., spełniającej wskazane wyżej reguły, dotyczy nie tylko roku budżetowego, na który uchwalany jest budżet, ale także lat następnych. Niezachowanie relacji w kolejnych latach, następujących po roku budżetowym, ujętych w w.p.f., powoduje spełnienie omawianej przesłanki.

Przepis art. 240a ust. 1 u.f.p. odnosi się do zasad wynikających z przepisów art. 242–244. Art. 242 w ust. 1 stanowi, iż organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych i wolne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 (pozostałe przepisy art. 242, tj. ust. 2 i 3, nie będą miały zastosowania, gdyż dotyczą wykonania części bieżącej budżetu).

Przepis art. 243 ust. 1 u.f.p. ogranicza kompetencje organu stanowiącego j.s.t. w zakresie uchwalania budżetu poprzez wprowadzenie zakazu przekraczania limitów spłat określonych w nim zobowiązań[5]. Kolejne regulacje wskazują sposób obliczania relacji (ust. 2) oraz wskazują sytuacje, w których ograniczeń wynikających z ust. 1 nie stosuje się (tzw. wyłączenia – ust. 3 i 3a).

Natomiast przepisy art. 244 u.f.p. nakazują – na ustalonych w nich zasadach – doliczać do kwoty spłat i wykupów kwoty zobowiązań związku współtworzonego przez j.s.t.

Warunek drugi to zagrożenie realizacji zadań publicznych przez j.s.t. Został on określony w sposób nieprecyzyjny, a kryteria jego spełnienia są ocenne. Ustawa nie wymaga, by program mógł być realizowany dopiero wówczas, gdy jednostka nie wykonuje zadań publicznych. Wystarczające jest zagrożenie ich wykonywania.

Wystąpienie dwóch wymienionych wyżej kryteriów obliguje kolegium regionalnej izby obrachunkowej (dalej: r.i.o.) do wezwania j.s.t. do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego oraz przedłożenia tego programu do zaopiniowania, w terminie 45 dni od dnia otrzymania wezwania. Wezwanie jest trzecią, formalną przesłanką opracowania i uchwalenia programu. Bez wezwania r.i.o. nie jest możliwe opracowanie programu, o którym mowa w art. 240a

[5] Tak też: A. Gorgol [w:] *Ustawa o finansach publicznych. Komentarz*, pod red. P. Smolenia, Warszawa 1012, s. 1077.

u.f.p. Innymi słowy, j.s.t. nie może samodzielnie podjąć decyzji o opracowaniu programu postępowania naprawczego, o którym mowa w omawianym przepisie. Konieczność opracowania programu musi ocenić r.i.o., która w szczególności zobligowana jest do ustalenia, czy w danej j.s.t. występuje zagrożenie realizacji zadań publicznych.

Wezwanie do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego

Prawo nie reguluje na jakim etapie procedury uchwalania budżetu kolegium r.i.o. powinno wezwać j.s.t. do opracowania programu postępowania naprawczego. Rozważyć można dwie sytuacje:

1. wezwanie następuje na etapie opiniowania projektu uchwały budżetowej i projektu uchwały w sprawie w.p.f. (lub zmiany w.p.f.),
2. wezwanie ma miejsce dopiero po przyjęciu uchwały budżetowej i uchwały w sprawie w.p.f. (zmiany w.p.f.) przez organ stanowiący j.s.t., a więc na etapie procedury nadzorczej.

Obydwie możliwości mają pewne wady i zalety. Wezwanie na etapie opiniowania projektów pozwala na szybsze opracowanie programu, a co za tym idzie – wcześniejsze uchwalenie budżetu przez j.s.t. lub ustalenie go przez r.i.o. Ma jednak poważną wadę – często zdarza się, że na etapie projektu wykazano niespełnienie relacji, ale na etapie uchwalania udało się je zachować (praktyka pokazuje, że podjęte uchwały budżetowe w zakresie dochodów i wydatków budżetu zazwyczaj różnią się od przedstawionych w projekcie, często w znaczący sposób). Wezwanie takie może być zatem przedwczesne i *de facto* nieuprawnione.

Wezwanie na etapie następującym po uchwaleniu budżetu i w.p.f. daje większą pewność niemożności zachowania relacji, ale znacząco wydłuża czas uchwalenia (ustalenia) budżetu.

Program postępowania naprawczego

Jednostka samorządu terytorialnego wezwana do opracowania i uchwalenia programu postępowania naprawczego zobligowana jest do jego uchwalenia, co wynika z treści przepisu art. 240a ust. 2 u.f.p., zgodnie z którym organ stanowiący j.s.t. uchwala program postępowania naprawczego (użycie zwrotu „uchwala" w języku prawnym oznacza obowiązek). Ustawa nie przewiduje wprost sankcji za nieuchwalenie programu.

Jak wyżej wskazano, program powinien zostać uchwalony nie później niż w ciągu 45 dni od dnia otrzymania wezwania. W przypadku „nieopracowania" przez j.s.t. programu postępowania naprawczego w określonym terminie, budżet j.s.t. ustala r.i.o. (art. 240a ust. 8 u.f.p.). Należy zwrócić uwagę, że ustawodawca w kontekście obowiązków j.s.t. w zakresie programu postępowania naprawczego posługuje się różnymi określeniami: „opracowanie i uchwalenie" (art. 240a ust. 1), „uchwala" (art. 240a ust. 2), „przyjęcie" (art. 240a ust. 6), „nieopracowanie" (art. 240a ust. 8). Oczywistym jest, że aby program został uchwalony

musi być wcześniej opracowany, więc użycie zwrotu „uchwala" w art. 240a ust. 2 nie dziwi. Niezrozumiałe jest natomiast nałożenie na r.i.o. obowiązku ustalenia budżetu w przypadku, gdy j.s.t. nie opracuje programu, może bowiem zdarzyć się, że program zostanie opracowany, lecz organ stanowiący go nie uchwali. Ustawodawca powinien zatem w art. 240a ust. 8 odnieść się nie do nieopracowania programu, lecz do jego nieuchwalenia.

Okres, jaki obejmuje program postępowania naprawczego, o którym mowa w przepisach art. 240a, nie może przekraczać 3 kolejnych lat budżetowych. Dopuszczalne jest przyjęcie programu obejmującego okres krótszy niż 3 lata, ale nigdy dłuższy, przy czym ustawodawca zastrzega, że muszą to być kolejne lata budżetowe. Trzyletni okres uznał ustawodawca za wystarczający do osiągnięcia rezultatów programu, tj. do doprowadzenia do sytuacji polegającej na spełnieniu relacji, o których mowa w art. 242–244 u.f.p. i usunięcia zagrożenia realizacji zadań publicznych przez j.s.t.

W myśl przepisu art. 240a ust. 3 u.f.p., program postępowania naprawczego zawiera w szczególności:

1. analizę stanu finansów jednostki samorządu terytorialnego, w tym określenie przyczyn zagrożenia realizacji zadań publicznych,
2. plan przedsięwzięć naprawczych, wraz z harmonogramem ich wprowadzania, zmierzających do usunięcia zagrożenia, o którym mowa w ust. 1, oraz zachowania relacji określonej w art. 242–244 u.f.p.,
3. przewidywane efekty finansowe poszczególnych przedsięwzięć naprawczych, wraz z określeniem sposobu ich obliczania.

W cytowanych wyżej punktach 1–3 wymieniono jedynie przykładowo te elementy, które musi zawierać program postępowania naprawczego, o czym świadczy użycie przez ustawodawcę zwrotu „w szczególności". Oznacza to, że program może zawierać także inne postanowienia, które organ stanowiący uzna za istotne z punktu widzenia naprawy finansów publicznych danej j.s.t. Każdy program postępowania naprawczego powinien obejmować dane wymienione w art. 240a ust. 3 pkt 1–3 u.f.p.

W pierwszej kolejności należy zamieścić w programie szczegółową diagnozę opisującą aktualną sytuację finansową j.s.t., w tym wskazać, które spośród relacji z art. 242–244 nie mogą być spełnione, w jakim okresie i jakie są tego przyczyny. Ponieważ ustawa uzależnia uchwalenie programu postępowania naprawczego m.in. od zagrożenia realizacji zadań publicznych przez j.s.t., w opracowanym programie musi ona także określić przyczyny tego zagrożenia. Zasadne wydaje się dokładne wskazanie, których zadań publicznych dotyczy zagrożenie.

Program musi też uwzględniać plan przedsięwzięć naprawczych, a więc wskazywać konkretne działania, które w ramach programu j.s.t. zamierza podjąć, a których celem jest usunięcie zagrożenia realizacji zadań publicznych oraz doprowadzenie do zachowania relacji z art. 242–244 u.f.p. Oprócz samego programu, należy określić harmonogram wprowadzania przedsięwzięć naprawczych, a więc wskazać kiedy rozpocznie się i zakończy realizacja każdego z przewidzianych w programie przedsięwzięć. Harmonogram powinien mieścić się w trzyletnim okresie realizacji programu postępowania naprawczego.

Koniecznym składnikiem programu postępowania naprawczego jest określenie przewidywanych efektów finansowych poszczególnych przedsięwzięć.

Efekty te powinny zostać ustalone odrębnie dla każdego przedsięwzięcia. Efekty finansowe polegać będą przede wszystkim na zmniejszeniu wydatków oraz zwiększeniu dochodów. Niekiedy może nastąpić przejściowe zwiększenie wydatków (np. w przypadku zmniejszenia zatrudnienia może zachodzić potrzeba zaplanowania zwiększonych wydatków np. na odprawy dla zwalnianych pracowników), co także powinno zostać uwidocznione wśród efektów finansowych. Planowane efekty finansowe powinny być dokładnie wyliczone, ponieważ ustawa nakazuje określić sposób ich obliczenia. Niedopuszczalne jest zatem ustalenie efektów finansowych np. na podstawie bliżej nieokreślonych szacunków – konieczne jest szczegółowe wyliczenie, dokonane odrębnie dla każdego z przedsięwzięć, ze wskazaniem przyjętych założeń i wielkości.

Opiniowanie programu postępowania naprawczego przez regionalną izbę obrachunkową

Przepis art. 2 pkt 2 przywołanej wyżej ustawy z dnia 8 listopada 2013 roku *o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw* dodał do art. 13 ustawy z dnia 7 października 1992 roku *o regionalnych izbach obrachunkowych*[6] punkt 13, zgodnie z którym do zadań izby należy ponadto wydawanie opinii o programach postępowań naprawczych jednostek samorządu terytorialnego. Opinie wydają działające w r.i.o. składy orzekające, złożone z trzech członków kolegium (art. 19 ust. 1 i 2 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*).

Opinia r.i.o. o programie postępowania naprawczego ma istotne znaczenie dla dalszego toku postępowania. Pozytywna opinia o programie postępowania naprawczego pozwala organowi stanowiącemu j.s.t. na uchwalenie budżetu i wieloletniej prognozy finansowej bez zachowania relacji z art. 242–244 u.f.p.

Jeżeli program postępowania naprawczego nie zostanie zaopiniowany pozytywnie, wówczas budżet j.s.t. – podobnie jak w przypadku nieopracowania przez j.s.t. programu – ustala regionalna izba obrachunkowa, na podstawie art. 240a ust. 8 u.f.p.

Od uchwał składów orzekających służy odwołanie do kolegium r.i.o. Można je wnieść w terminie czternastu dni od dnia doręczenia uchwały (art. 20 ust. 1 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*). Tak więc j.s.t., niezadowolona z treści opinii składu orzekającego o programie postępowania naprawczego (w szczególności z opinii negatywnej), ma prawo w zakreślonym ustawowo terminie wnieść od niej odwołanie, które rozpatruje kolegium r.i.o.

Uchwalenie budżetu i wieloletniej prognozy finansowej bez zachowania relacji z art. 242–244 ustawy *o finansach publicznych* przez jednostkę samorządu terytorialnego

Jak wyżej wspomniano, uchwalenie przez j.s.t. budżetu i w.p.f. jest możliwe jedynie w przypadku pozytywnego zaopiniowania programu postępowania naprawczego przez r.i.o. Uchwalone w tym trybie budżet i w.p.f. mogą nie za-

[6] J.t.: DzU 2013, poz. 1113 z późn. zm.

chowywać relacji z art. 242–244 w okresie realizacji programu postępowania naprawczego (art. 240a ust. 4 u.f.p.). Relacje mogą być zatem niezachowane jedynie w okresie, na jaki opracowano program postępowania naprawczego w danej j.s.t., który to okres nie może być dłuższy niż trzy kolejne lata budżetowe. Ważne zastrzeżenie zawiera przepis art. 240a ust. 4 *in fine* u.f.p. precyzując, że niezachowanie relacji może dotyczyć jedynie spłat zobowiązań istniejących na dzień uchwalenia programu postępowania naprawczego. Oznacza to, że niezachowanie relacji nie może dotyczyć zobowiązań, które w dacie uchwalenia programu postępowania naprawczego nie zostały jeszcze zaciągnięte.

Ustalenie budżetu przez regionalną izbę obrachunkową

Zgodnie z art. 240a ust. 8 u.f.p., regionalna izba obrachunkowa ustala budżet j.s.t. w dwóch przypadkach:

1. nieopracowania przez j.s.t. programu postępowania naprawczego,
2. braku pozytywnej opinii r.i.o. o programie postępowania naprawczego.

Ustawa z dnia 8 listopada 2013 roku *o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw* w art. 2 pkt 1 dodała do art. 11 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych* przepis ust. 2a w brzmieniu: „izba ustala budżet jednostki samorządu terytorialnego w zakresie zadań własnych oraz zadań zleconych także w przypadku niezachowania przez tę jednostkę zasad określonych w art. 242–244 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych* (DzU z 2013 r. poz. 885, 938 i 1646)". Ten niezbyt precyzyjny zapis należy wykładać z uwzględnieniem regulacji zawartych w przepisach art. 240a u.f.p.[7] Nie każda bowiem sytuacja niezachowania zasad określonych w przepisach art. 242–244 upoważnia r.i.o. do ustalenia budżetu, a jedynie taka, która związana jest z brakiem pozytywnej opinii o programie postępowania naprawczego albo z nieopracowaniem programu takiego postępowania; jeżeli program otrzyma pozytywną opinię, to – mimo niespełnienia zasad, o których mowa wyżej – budżet uchwali samodzielnie j.s.t.

Ustalenie budżetu przez r.i.o. jest ograniczone do zadań własnych oraz zadań zleconych.

Regionalna izba obrachunkowa może ustalić budżet bez zachowania relacji z art. 242–244 u.f.p. (art. 240a ust. 8 zd. 2 u.f.p.). Do ustalenia budżetu w sytuacjach określonych w art. 240a ust. 8 u.f.p. stosuje się odpowiednio przepis art. 240 ust. 3 u.f.p. (art. 240a ust. 8 zd. 3 u.f.p.). Oznacza to, że r.i.o. ustala budżet w zakresie zadań własnych i zleconych (regulacja analogiczna jak wynikająca z art. 11 ust. 2a ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*), a do czasu ustalenia budżetu podstawą gospodarki finansowej jest projekt uchwały budżetowej, przedstawiony przez zarząd j.s.t.[8] organowi stanowiącemu i regionalnej izbie obrachunkowej do 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.

Podkreślić należy, że r.i.o. nie posiada uprawnień do ustalenia (uchwalenia) wieloletniej prognozy finansowej. Kompetencje do tego ma wyłącznie organ stanowiący j.s.t., który niezwłocznie po ustaleniu budżetu przez r.i.o. powinien

[7] Świadomie pominięto w tym miejscu przepis art. 240b u.f.p., o którym mowa będzie w dalszej części artykułu.

[8] W gminie – przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta (art. 2 pkt 2 u.f.p.).

uchwalić w.p.f., odpowiadający – w zakresie roku budżetowego – budżetowi ustalonemu przez r.i.o.

Ograniczenia wynikające z programu postępowania naprawczego

Stosownie do treści art. 240a ust. 5 u.f.p., w okresie realizacji postępowania naprawczego jednostka samorządu terytorialnego:

1. nie może podejmować nowych inwestycji finansowanych kredytem, pożyczką lub emisją papierów wartościowych,
2. nie może udzielać pomocy finansowej innym jednostkom samorządu terytorialnego,
3. nie może udzielać poręczeń, gwarancji i pożyczek,
4. nie może ponosić wydatków na promocję jednostki,
5. nie może tworzyć funduszu sołeckiego,
6. ogranicza realizację zadań innych niż obligatoryjne, finansowanych ze środków własnych.

Powyższe zakazy (pkt 1–5) i nakaz (pkt 6) obowiązują z mocy samej ustawy, niezależnie od zapisów programu postępowania naprawczego. Organ stanowiący j.s.t. nie może ich modyfikować ani postanawiać, że w całości lub w określonym zakresie nie będą obowiązywały.

Cztery spośród wymienionych zakazów mają charakter bezwzględny: zakaz udzielenia pomocy finansowej (pkt 2), zakaz udzielania poręczeń, gwarancji i pożyczek (pkt 3), zakaz ponoszenia wydatków na promocję j.s.t. (pkt 4) i zakaz tworzenia funduszu sołeckiego (pkt 5). Zakaz podejmowania nowych inwestycji (pkt 1) jest ograniczony tylko do takich inwestycji, które byłyby finansowane kredytem, pożyczką lub emisją papierów wartościowych. Nakaz ograniczenia realizacji zadań innych niż obligatoryjne, finansowanych ze środków własnych (pkt 6) jest sformułowany niejasno, w szczególności ustawa nie przybliża zakresu tego „ograniczenia". Ograniczenie dotyczy wyłącznie zadań innych niż obligatoryjne, finansowanych ze środków własnych.

Powyższe zasady mają zastosowanie w okresie realizacji postępowania naprawczego. Wypada przywołać w tym miejscu wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Rzeszowie z dnia 7 sierpnia 2014 roku, sygn. akt: I SA/Rz 587/14[9], w którym sąd stwierdził, iż „realizowany przez gminę może być tylko taki program postępowania naprawczego, który uzyskał pozytywną opinię regionalnej izby obrachunkowej". Wnioskować należy, że zdaniem sądu administracyjnego program, który został przez r.i.o. zaopiniowany negatywnie, nie powinien być przez j.s.t. realizowany.

Ustawa w art. 240a ust. 6 ogranicza także j.s.t. w dokonywaniu pewnych kategorii wydatków. Począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym został przyjęty program postępowania naprawczego, do dnia zakończenia postępowania naprawczego wysokość wydatków:

1. na diety radnych,
2. na wynagrodzenie zarządu jednostki samorządu terytorialnego

[9] http://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/4D867080B5.

– nie może przekroczyć wysokości wydatków z tego tytułu z roku poprzedzającego rok, w którym została podjęta uchwała w sprawie programu postępowania naprawczego.

Sam program postępowania naprawczego może zawierać inne ograniczenia, niż omówione wyżej, co zdaje się być oczywiste, jednakże dla usunięcia wątpliwości ustawodawca zapisał to wprost w art. 240a ust. 7. Te inne ograniczenia organ stanowiący j.s.t. może kształtować samodzielnie, w granicach prawa.

Ograniczenia dotyczące ustalenia budżetu przez regionalną izbę obrachunkową

Regionalna izba obrachunkowa – jak wyżej wskazano – ustala budżet j.s.t. w zakresie zadań własnych oraz zadań zleconych. Nie są to jedyne ograniczenia odnoszące się do ustalenia budżetu w przypadku, gdy j.s.t. nie opracowała programu postępowania naprawczego lub opracowała go, lecz program nie uzyskał pozytywnej opinii r.i.o.

Z przepisu art. 240a ust. 10 u.f.p.[10] wynika, że do ustalenia budżetu j.s.t., zgodnie z art. 240a ust. 8 u.f.p., odpowiednie zastosowanie mają przepisy art. 240a ust. 5 i 6 u.f.p. Zarówno wówczas, gdy j.s.t. nie opracowała programu, jak i wtedy, gdy program nie został pozytywnie zaopiniowany przez r.i.o., będą obowiązywały ograniczenia wymienione w art. 240a ust. 5 i 6 u.f.p. Przepis art. 240a ust. 10 u.f.p. obliguje bowiem r.i.o. do takiego ustalenia budżetu, który będzie te ograniczenia uwzględniał.

Regionalna izba obrachunkowa, jako adresat normy z art. 240a ust. 10 u.f.p. w zakresie ustalenia budżetu, ustalając budżet nie może planować wydatków na zadania określone w art. 240a ust. 5 oraz określonych tam rozchodów i przychodów na finansowanie zadań. Musi też, zgodnie z art. 240a ust. 6, zaplanować na odpowiednim poziomie określone tam wydatki.

Zmiana budżetu ustalonego przez regionalną izbę obrachunkową

Utrata przez j.s.t. kompetencji do uchwalenia budżetu i jego ustalenie przez r.i.o. nie oznacza, że organ stanowiący stracił także uprawnienia dotyczące dokonywania zmian w ustalonym przez r.i.o. budżecie. Ustalony przez r.i.o. budżet może być przez j.s.t. zmieniany. Zmiany budżetu następują na ogólnych zasadach, które jednak doznają pewnych modyfikacji w przypadku, gdy r.i.o. ustaliła budżet bez zachowania relacji z art. 242–244 u.f.p. Otóż:

1. zmiana takiego budżetu nie może powodować zwiększenia stopnia niezachowania relacji z art. 242-244 u.f.p. (art. 240a ust. 9 u.f.p.[11]),
2. do zmian budżetu stosuje się odpowiednio przepisy art. 240a ust. 5 i 6 u.f.p. (art. 240a ust. 10 u.f.p.).

[10] Przepis dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 9 maja 2014 r. *o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw* (DzU 2014, poz. 911).

[11] Art. 240a ust. 9 został dodany przez art. 1 pkt 4 ustawy wskazanej w przypisie 10.

Zakaz zwiększenia stopnia niezachowania relacji oznacza, że na skutek zmian budżetu możliwe jest:

1. utrzymanie stopnia niezachowania relacji na dotychczasowym poziomie,
2. zmniejszenie stopnia niezachowania relacji,
3. raczej teoretycznie – doprowadzenie do zachowania relacji.

Przepis art. 240a ust. 9 u.f.p. odnosi się wprost do niemożności zwiększenia stopnia niezachowania relacji budżetu ustalonego przez r.i.o. (przepis mówi jednoznacznie o zmianie budżetu ustalonego zgodnie z ust. 8). Ustawa nie zawiera analogicznej regulacji dotyczącej zakazu zwiększania stopnia niezachowania relacji z art. 242–244 w przypadku, gdy j.s.t. opracowała program postępowania naprawczego i uzyskał on pozytywną opinię r.i.o., skutkiem czego było uchwalenie budżetu przez j.s.t. Brak jest także odesłania do odpowiedniego stosowania w takiej sytuacji przepisu art. 240a ust. 9, co wydaje się być skutkiem przeoczenia prawodawcy. Sądzić bowiem należy, że także jednostka, która sama uchwaliła budżet bez zachowania relacji, w oparciu o przepis art. 240a ust. 4 u.f.p., nie może na skutek zmian w budżecie zwiększyć stopnia ich niezachowania.

Odesłanie do odpowiedniego stosowania przepisów art. 240a ust. 10 u.f.p. oznacza, że pomimo nieuchwalenia przez j.s.t. programu postępowania naprawczego lub negatywnego zaopiniowania uchwalonego programu, j.s.t. ma obowiązek stosować ograniczenia przewidziane wprost dla j.s.t. realizujących program (który uzyskał pozytywną opinię r.i.o.). Odwołanie się przez ustawodawcę w przepisie art. 240a ust. 10 u.f.p. do odpowiedniego stosowania art. 240a ust. 5 i 6 u.f.p., potwierdza słuszność tezy, że program postępowania naprawczego, który nie uzyskał pozytywnej opinii r.i.o. nie powinien być realizowany. Gdyby bowiem, mimo negatywnej opinii, j.s.t. musiała realizować program, to przepisy art. 240a ust. 5 i 6 u.f.p. należałoby stosować wprost, a nie odpowiednio.

Wykazanie niezachowania relacji z art. 242–244 ustawy *o finansach publicznych*

Ustawa *o finansach publicznych* nakazuje w art. 226 ust. 1 pkt 6a[12] ujmować w w.p.f. nie tylko relacje, o których mowa w art. 242–244, ale także informację o stopniu ich niezachowania, w przypadkach, o których mowa w art. 240a ust. 4 i 8 tej ustawy.

Stopień niespełnienia relacji należy więc wykazać wówczas, gdy:

1. j.s.t. opracowała program postępowania naprawczego, który został pozytywnie zaopiniowany przez r.i.o., skutkiem czego uchwaliła budżet bez zachowania relacji,
2. j.s.t. opracowała program postępowania naprawczego, lecz nie został on pozytywnie zaopiniowany, a budżet ustaliła r.i.o.,
3. j.s.t. nie opracowała programu postępowania naprawczego i budżet ustaliła r.i.o.

Odpowiednio do nowelizacji u.f.p. w omawianym zakresie, Minister Finansów zmienił wzór wieloletniej prognozy finansowej, poprzez określenie sekcji

[12] Przepis dodany przez art. 1 pkt 3 lit. b ustawy wskazanej w przypisie 10.

16[13]. Z objaśnień do wzoru w.p.f. wynika, że pozycje sekcji 16 wykazują tylko te j.s.t., które są objęte procedurą z art. 240a lub 240b u.f.p. (przypis 17). W tabeli w.p.f. należy wskazać jedną z podstaw prawnych niezachowania relacji, spośród trzech wymienionych: art. 240a ust. 4 (j.s.t. uchwaliła budżet i w.p.f., po opracowaniu programu postępowania naprawczego i pozytywnej opinii r.i.o.), art. 240a ust. 8 (budżet ustaliła r.i.o. – j.s.t. nie opracowała programu albo program nie uzyskał pozytywnej opinii) lub art. 240b u.f.p.

Przepis art. 226 ust. 1 pkt 6a u.f.p. oraz omówione przepisy wykonawcze potwierdzają wyrażony wcześniej pogląd, iż j.s.t., która nie opracowała programu postępowania naprawczego lub opracowała go, lecz nie uzyskał pozytywnej opinii r.i.o., powinna – po ustaleniu budżetu przez r.i.o. – uchwalić w.p.f., bowiem tylko w ten sposób może uczynić zadość wymogowi wykazania stopnia niezachowania relacji z art. 242–244 u.f.p.

Ustalenie budżetu przez regionalną izbę obrachunkową na podstawie art. 240b ustawy *o finansach publicznych*

Możliwość zastosowania przepisów art. 240a u.f.p. została przez ustawodawcę istotnie ograniczona poprzez ustalenie przesłanki dotyczącej zagrożenia wykonywania zadań publicznych przez j.s.t. Uwadze ustawodawcy uszło najwyraźniej, że wystąpić mogą także takie przypadki, gdy j.s.t. co prawda nie zachowuje relacji z art. 242–244, jednakże jej sytuacja nie jest na tyle zła, by można było mówić o zagrożeniu wykonywania przez nią zadań publicznych. Dopiero ustawa z dnia 9 maja 2014 roku *o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw* przepisem art. 1 pkt 5 dodała do u.f.p. art. 240b. Zgodnie z jego brzmieniem, w razie braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244, budżet jednostki samorządu terytorialnego ustala regionalna izba obrachunkowa. Budżet może być ustalony bez zachowania relacji określonych w art. 242–244. Przepis art. 240 ust. 3 stosuje się odpowiednio (ust. 1). Do zmiany budżetu jednostki samorządu terytorialnego ustalonego zgodnie z ust. 1, bez zachowania relacji określonych w art. 242–244, przepis art. 240a ust. 9 stosuje się odpowiednio (ust. 2).

Przepis art. 240b określa znacznie prostszą procedurę, prowadzącą bezpośrednio do ustalenia przez r.i.o. budżetu bez zachowania relacji z art. 242–244 u.f.p. Art. 240b nie wymaga opracowania programu postępowania naprawczego, ani też nie zawiera ograniczeń analogicznych, jak te, które wynikają z art. 240a ust. 5 i 6 u.f.p. Przesłanką jego zastosowania jest brak możliwości uchwalenia w.p.f. lub budżetu zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244, nie jest natomiast wymagane wystąpienie zagrożenia realizacji zadań publicznych.

W praktyce każdorazowo r.i.o. będzie musiała jednak ocenić, czy w przypadku niemożności uchwalenia w.p.f. lub budżetu bez zachowania relacji istnieje zagrożenie wykonywania zadań publicznych, czy też nie. Pozytywne rozstrzy-

[13] Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 8 sierpnia 2014 r. *zmieniające rozporządzenie w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego* (DzU 2014, poz. 1127).

gnięcie tego zagadnienia nakłada obowiązek zastosowania procedury z art. 240a u.f.p., negatywne – procedury z art. 240b u.f.p.

Postępowanie prowadzone na podstawie art. 240b u.f.p. pozwoli na znacznie szybsze ustalenie budżetu. Jego podstawowe mankamenty sprowadzają się do tego, że ustawodawca nie dał organowi stanowiącemu j.s.t. możliwości samodzielnego uchwalenia budżetu (chociaż taka możliwość istnieje w przypadku, gdy dodatkowo zagrożone jest wykonywanie przez j.s.t. zadań), a także to, że istnieje niebezpieczeństwo przekształcenia się wyjątku, jakim jest tzw. zastępcze ustalenie budżetu, w coroczną praktykę. Może się przecież zdarzyć, że w kolejnych latach j.s.t. będzie wykazywała niemożność zachowania relacji z art. 242–244 u.f.p., a jednocześnie nie wystąpi w niej zagrożenie wykonywania zadań publicznych. W takim przypadku podstawowe kompetencje organu stanowiącego j.s.t. w zakresie gospodarki finansowej, jakie są związane z uchwaleniem budżetu, corocznie będą przenoszone na organ nadzoru – regionalną izbę obrachunkową. Wydaje się, że możliwość ustalania budżetu w trybie art. 240b u.f.p. powinna być ograniczona, gdyż wielokrotne przejmowanie kompetencji w omawianym zakresie przez r.i.o. oznacza, że organy gminy nie wykonują właściwie swoich podstawowych zadań.

Jednostka samorządu terytorialnego może oczywiście zmieniać budżet ustalony przez r.i.o. w trybie art. 240b u.f.p., w tym budżet ustalony bez zachowania relacji, na ogólnych zasadach. Dodatkowe ograniczenie w tym zakresie związane jest z obowiązkiem odpowiedniego zastosowania przepisu art. 240a ust. 9 u.f.p., z czego wynika, że dokonane zmiany budżetu nie mogą prowadzić do zwiększenia stopnia niezachowania relacji z art. 242–244 u.f.p., w stosunku do tego, który wynika z ustalonego przez r.i.o. budżetu.

Po ustaleniu przez r.i.o. budżetu w trybie art. 240b u.f.p., organ stanowiący j.s.t. powinien uchwalić w.p.f.

Program postępowania naprawczego a pożyczka z budżetu państwa

Jak wspomniano na wstępie, ustawodawca, nowelizując u.f.p., posłużył się w przepisach art. 240a pojęciem „program postępowania naprawczego", które w ustawie funkcjonowało już wcześniej, a zawarte było w przepisach art. 224, dotyczących udzielenia j.s.t. pożyczki z budżetu państwa. Jedną z przesłanek udzielenia pożyczki jest realizacja przez j.s.t. programu postępowania naprawczego lub przystąpienie do jego realizacji.

Obecnie zatem pojęcie „program postępowania naprawczego" funkcjonuje w u.f.p. w dwóch różnych kontekstach i niezbędne jest dokonanie ich analizy.

Zdaniem Ministerstwa Finansów[14], „gmina może ubiegać się o udzielenie pożyczki na podstawie art. 224 ustawy o finansach publicznych jedynie w trybie przewidzianym w art. 240a" u.f.p. Co więcej – „w obecnym stanie prawnym jest to jedyna dopuszczalna forma uchwalania programu postępowania naprawczego". Poglądów tych nie sposób zaakceptować. Pierwsze sformułowanie można uznać za nieszczęśliwy skrót myślowy, bo przecież oczywiste jest, że przepisy art. 240a u.f.p. nie określają trybu ubiegania się o pożyczkę z budżetu państwa,

[14] Pismo Departamentu Gwarancji i Poręczeń Ministerstwa Finansów z dnia 10 października 2014 r., DG1/487/461/OLW/14/RD-95541.

więc w trybie w nich określonym nie jest możliwe ubieganie się o pożyczkę (zastosowanie w tym zakresie mają przepisy art. 224 u.f.p.). Wypada jeszcze wspomnieć, że pożyczka z budżetu państwa może być j.s.t. udzielona także w przypadku, gdy realizuje ona (lub przystępuje do realizacji) programu postępowania ostrożnościowego (art. 224 ust. 5 u.f.p.), o którym przepisy art. 240a w żadnym miejscu nie wspominają, tak więc bez wątpienia teza o możliwości ubiegania się o pożyczkę jedynie „w trybie przewidzianym w art. 240a" jest zbyt daleko idąca i nieuprawniona.

Merytorycznej polemiki wymaga natomiast drugi z cytowanych poglądów. Wniosek, że jedyną dopuszczalną formę uchwalania programów naprawczych określają przepisy art. 240a budzi szereg wątpliwości.

Po pierwsze, przepisy art. 224 także mówią o programie postępowania naprawczego. Do czasu wejścia w życie art. 240a u.f.p. j.s.t. uchwalały takie programy, które stanowiły podstawę do skutecznego ubiegania się o pożyczkę z budżetu państwa. Przepisy art. 224 u.f.p. nie zmieniły się ani nie zostały uchylone.

Po drugie, przepisy art. 240a umożliwiają opracowanie programu postępowania naprawczego wyłącznie na wezwanie kolegium r.i.o., gdy nie są spełnione relacje z art. 242–244 u.f.p. oraz występuje zagrożenie realizacji zadań publicznych. Natomiast przepisy art. 224 u.f.p. nie warunkują udzielenia pożyczki niespełnieniem relacji z art. 242–244 ani zagrożeniem realizacji zadań j.s.t. Ministerstwo Finansów w innym piśmie[15] stwierdziło, że „sama pożyczka z art. 224 ustawy o finansach publicznych nie jest prawnie uwarunkowana przekroczeniem wskaźników". Wynika stąd, że także w sytuacji, gdy wskaźniki nie zostały przekroczone i nie występuje zagrożenie realizacji zadań j.s.t., istnieje możliwość udzielenia pożyczki j.s.t., która ma kłopoty finansowe. Warunkiem udzielenia pożyczki jest jednak realizacja lub przystąpienie do realizacji programu postępowania naprawczego, który w trybie art. 240a u.f.p. nie może być opracowany (ponieważ j.s.t. nie spełnia warunków z art. 240a ust. 1 u.f.p., tj. nie przekracza relacji i nie ma zagrożenia wykonywania zadań). Tym samym j.s.t. musi opracować program na innych zasadach niż wymienione w art. 240a. Przepisy art. 240a nie mogą zatem stanowić jedynej dopuszczalnej formy uchwalania programu postępowania naprawczego.

Bez wątpienia j.s.t., w szczególności takie, które nie spełniają warunków do opracowania programu postępowania naprawczego na podstawie art. 240a u.f.p., mające problemy finansowe, mogą opracować własny program postępowania naprawczego bez wezwania r.i.o. i ubiegać się o udzielenie pożyczki z budżetu państwa.

Rozważenia wymaga także inny problem – czy j.s.t., realizująca program postępowania naprawczego uchwalony w oparciu o przepisy art. 240a u.f.p., może ubiegać się o udzielenie pożyczki z budżetu państwa.

Stawiana niekiedy teza o braku możliwości zaciągnięcia pożyczki z budżetu państwa opiera się na interpretacji przepisu art. 240a ust. 4 u.f.p., a konkretnie jego końcowej części, mówiącej, że niezachowanie relacji z art. 242–244 może dotyczyć jedynie spłat zobowiązań istniejących na dzień uchwalenia programu postępowania naprawczego. Wyprowadza się z tego wniosek o zakazie zaciągania wszelkich zobowiązań, w tym zobowiązań z tytułu pożyczki z budże-

[15] Pismo Departamentu Gwarancji i Poręczeń Ministerstwa Finansów z dnia 17 marca 2014 r., DG2/6625/127/TRV/2014/RD-25764.

tu państwa, która traktowana jest jak każde inne nowe, tj. nieistniejące na dzień uchwalenia programu postępowania naprawczego, zobowiązanie.

Zdaniem autora, taka interpretacja, oparta na analizie jedynie fragmentu jednego przepisu, wyjętego z całego systemu i nieuwzględniająca celów ustawodawcy, nie jest prawidłowa. Przy dokonywaniu wykładni przepisów należy uwzględnić także cele ustawodawcy, nawet jeżeli nie zostały one przez legislatora prawidłowo ujęte w języku tekstu prawnego[16].

W pierwszej kolejności należy wziąć pod uwagę, że warunkiem udzielenia pożyczki z budżetu państwa jest realizacja lub przystąpienie do realizacji postępowania naprawczego (art. 224 ust. 1 pkt 1 u.f.p.). Przepisy art. 240a mówią o programie postępowania naprawczego i realizacji postępowania naprawczego. Autor uważa zatem, że także przystąpienie do realizacji lub realizacja programu, o którym mowa w art. 240a, spełnia przesłankę uprawniającą do udzielenia pożyczki, wymaganą przez art. 224 ust. 1 pkt 1 u.f.p.

Biorąc pod uwagę cele ustawodawcy, jakimi kierował się wprowadzając regulacje z art. 240a u.f.p., stwierdzić można, iż najważniejszym z nich było umożliwienie w pierwszej kolejności uchwalenia przez js.t. budżetu w sytuacji, gdy nie spełnia ona relacji z art. 242–244 u.f.p. Jednocześnie, jako jedną z przesłanek opracowania program postępowania naprawczego, wymieniono zagrożenie realizacji zadań publicznych przez j.s.t. Samo niespełnienie relacji nie jest zatem wystarczające, a sytuacja finansowa j.s.t. musi być na tyle poważna, że istnieje zagrożenie realizacji zadań publicznych. Realna powinna być groźba zaprzestania wykonywania tych zadań przez j.s.t. Program postępowania naprawczego ma temu zapobiec.

W tak poważnej sytuacji finansowej, związanej z zagrożeniem realizacji zadań publicznych, niezależnie od pozostałych założeń programu postępowania naprawczego, może okazać się konieczne udzielenie j.s.t. pożyczki z budżetu państwa, ponieważ bez wsparcia państwa j.s.t. może nie osiągnąć koniecznej poprawy sytuacji finansowej, szczególnie w stosunkowo krótkim, trzyletnim okresie realizacji programu. Formą takiego wsparcia jest właśnie pożyczka z budżetu państwa. Jedną z przesłanek do udzielenia takiej pożyczki jest to, że z analizy programu postępowania naprawczego wynika w stopniu wysoce prawdopodobnym, że nastąpi poprawa sytuacji finansowej j.s.t. oraz skuteczności w wykonywaniu jej ustawowych zadań (art. 224 ust. 1 pkt 2 lit. a u.f.p.). A zatem do uzyskania pożyczki uprawnia niezadowalająca skuteczność w wykonywaniu ustawowych zadań j.s.t. Tym bardziej konieczne może okazać się uzyskanie pożyczki w sytuacji, gdy – jak to wynika z art. 240a ust. 1 – zagrożone jest wykonywania zadań publicznych, gdyż w takich okolicznościach niebezpieczeństwo dla j.s.t. jest większe niż tylko w przypadku mniejszej skuteczności w wykonywaniu zadań.

Ratio legis przepisów art. 224 jest – mówiąc ogólnie – pomoc tym j.s.t., które z różnych przyczyn znalazły się w trudnej sytuacji finansowej i które bez wsparcia z budżetu państwa nie będą mogły skutecznie wykonywać swych zadań. Niewątpliwie warunek ten spełniają te j.s.t., w których zagrożone jest

[16] W literaturze zwraca się niekiedy uwagę, że „punktem wyjścia [wykładni – M.P.] jest zawsze *ratio legis* czy intencja prawodawcy" (Z. Tobor, *W poszukiwaniu intencji prawodawcy*, Warszawa 2013, s. 122), a nawet twierdzi, że „nie ma pewniejszego sposobu na błędną interpretację tekstu niż odczytanie go w sposób literalny" (tamże, s. 107).

wykonywanie zadań publicznych, bo bez wsparcia z budżetu państwa mogą nie mieć środków na wykonywanie swych zadań.

Konkludując – przepis art. 224 ust. 1 u.f.p. w zakresie możliwości zaciągania zobowiązań z tytułu pożyczki z budżetu państwa uznać należy za przepis szczególny w stosunku do art. 240a ust. 4 u.f.p.

Pogląd, iż „art. 240a nie może być odczytany jako zakaz zaciągania pożyczek z budżetu państwa przewidzianych w art. 224 ustawy o finansach publicznych" konsekwentnie prezentuje Ministerstwo Finansów[17].

Podsumowanie

Postępowanie naprawcze przewidziane w przepisach art. 240a u.f.p. jest procedurą skomplikowaną i długotrwałą. Powinno mieć zastosowanie w przypadkach szczególnych – gdy nie tylko niespełnione są relacje z art. 242–244 u.f.p., ale także istnieje zagrożenie realizacji przez j.s.t. zadań publicznych. Jeżeli przesłanka zagrożenia realizacji zadań publicznych nie występuje, a relacje nie mogą być zachowane, zastosowanie znajdzie przepis art. 240b, który nie funkcjonował w okresie uchwalania (ustalania) budżetów na rok 2014.

Niestety, błędy legislacyjne popełnione przez prawodawcę znacznie utrudniają stosowanie powołanych przepisów, a w przypadku art. 240a dodatkowo odwlekają w czasie uchwalenie (ustalenie) budżetu, co – z uwagi na konieczność prowadzenia gospodarki finansowej od początku roku budżetowego – jest dla j.s.t. niekorzystne.

Zastrzeżenia budzi także brak zharmonizowania przepisów art. 240a i art. 224 u.f.p., a w szczególności uregulowanych w nich programów postępowań naprawczych.

Postulat pilnej zmiany obowiązujących przepisów jest w tej sytuacji uzasadniony.

[17] Taki pogląd wyartykułowany został w obydwu pismach, wskazanych w przypisach 14 i 15.

IWONA SZYMAŃSKA

Fundusz sołecki

Stosowanie do 2014 roku ustawy z dnia 20 lutego 2009 roku *o funduszu sołeckim*[1] spowodowało, że ujawniły się jej wady legislacyjne, wywołujące szereg wątpliwości interpretacyjnych przy wykonywaniu tej ustawy. Nowelizacja ustawy miała zatem na celu doprecyzowanie przyjętych rozwiązań prawnych. Zgłaszane były także liczne nowe postulaty, jak chociażby możliwość realizacji przedsięwzięć wspólnych. Nowelizacja ustawy miała także za zadanie zachęcenie większej liczby gmin do wyodrębniania w budżecie gminy funduszu sołeckiego. Taką zachętą mogło być zwiększenie poziomu zwrotu z budżetu państwa środków wydanych na przedsięwzięcia sfinansowane z funduszu sołeckiego. Ustawa, zgodnie z zasadami techniki legislacyjnej, z uwagi na wprowadzone liczne zmiany nie została znowelizowana lecz uchwalona od nowa.

Pierwsza zasadnicza zmiana dotyczyła wyrażenia przez radę gminy woli utworzenia funduszu sołeckiego. Intencją legislatorów nowej ustawy była przede wszystkim trwałość wyodrębnionych w budżetach gmin funduszy sołeckich. Zamierzeniem było, aby fundusz sołecki raz utworzony długo funkcjonował. Dlatego ustawodawca wprowadził zasadniczą różnicę pomiędzy wyrażaniem, a niewyrażaniem zgody przez organ stanowiący na wyodrębnienie w budżecie gminy środków funduszu sołeckiego. Zgodnie z art. 2 ust. 1, 3, 4 ustawy, rada gminy rozstrzyga o wyodrębnieniu w budżecie gminy środków stanowiących fundusz, podejmując uchwałę, w której wyraża zgodę albo nie wyraża zgody na wyodrębnienie funduszu. Uchwała o wyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu ma zastosowanie do kolejnych lat budżetowych następujących po roku, w którym została podjęta. Uchwała o niewyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu ma zastosowanie wyłącznie do roku budżetowego następującego po roku, w którym została podjęta. Wskazana regulacja nie budzi wątpliwości, że utworzony fundusz sołecki funkcjonuje do momentu, w którym rada gminy postanowi o jego odwołaniu, niewyodrębnianiu w budżecie gminy. W sytuacji natomiast, gdy rada gminy pierwotnie zdecyduje, że nie będzie wyodrębniać w budżecie środków przeznaczonych na fundusz sołecki, taką decyzję musi odnawiać w każdym roku. Uchwała dotycząca zgody na wyodrębnienie środków funduszu sołeckiego lub jej braku nie może oczywiście zawierać innych regulacji czy też obwarowań, których spełnienie warunkuje przyznanie danemu sołectwu środków finansowych. „Kompetencje organu stanowiącego gminy, obejmują wyrażenie lub niewyrażenie zgody na wyodrębnienie w budżecie gminy środ-

[1] DzU 2014, poz. 301.

ków stanowiących fundusz sołecki. Wprowadzenie zastrzeżenia, że wysokość środków przypadających na sołectwo nie może przekraczać kwoty określonej przez organ stanowiący, w sposób rażący narusza przepisy ustawy *o funduszu sołeckim*"[2].

Powołany przepis ustawy na podjęcie przez organ stanowiący odpowiedniej decyzji w sprawie funduszu sołeckiego wyznacza termin zawity do 31 marca roku poprzedzającego rok budżetowy, którego dotyczy, wyraźnie precyzując, że uchwała podjęta po tym dniu jest nieważna. Wszelkie zatem zmiany dotyczące decyzji rady gminy w sprawie funduszu sołeckiego również muszą być podjęte do 31 marca. Rada gminy bowiem zawsze może zmienić swoją pierwotną decyzję w sprawie funduszu sołeckiego i uchwałę w sprawie wyrażenia zgody zmienić na uchwałę w sprawie niewyrażenia zgody, zobligowana jest jedynie dotrzymaniem ustawowego terminu, po upływie którego dokonany akt prawny nie wywołuje skutków prawnych, jest nieważny. Jak podkreślał Wojewódzki Sąd Administracyjny w Bydgoszczy w wyroku z dnia 20 stycznia 2010 roku, „uchwała zmieniająca uchwałę na wyodrębnienie w budżecie gminy środków stanowiących fundusz sołecki nie ma mocy sprawczej, jeżeli została podjęta po terminie"[3].

Ustawa *o funduszu sołeckim* z dnia 20 lutego 2009 roku również zakładała, że organ stanowiący obowiązany jest rozstrzygnąć kwestię funduszu sołeckiego do 31 marca roku poprzedzającego rok budżetowy. Jej regulacje nie zawierały natomiast wyraźnego wskazania czy ustanowiony termin ma charakter terminu instrukcyjnego, po upływie którego uchwała rady gminy w tym przedmiocie będzie ważna, czy termin ten ma charakter terminu zawitego, po upływie którego uchwała będzie nieważna. Stąd szereg orzeczeń administracyjnych i sądowych w tym przedmiocie. Nowelizacja ustawy zastąpiła utrwaloną w tej materii linię orzeczniczą, zgodnie z którą uchwała rada gminy podjęta po 31 marca była nieważna.

Znowelizowana ustawa w omawianym zakresie przysporzyła gminom w roku 2014 sporo kłopotów. Jednostki samorządu terytorialnego podejmowały bowiem uchwały w sprawie wyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie gminy środków funduszu sołeckiego tylko na kolejny rok. Część z tych uchwał była podejmowana w starym stanie prawnym czyli pod rządami ustawy z dnia 20 lutego 2009 roku (nowa ustawa obowiązuje od 20 marca 2014 roku), część uchwał była natomiast podejmowana w nowym stanie prawnym, lecz według dotychczasowych zasad. Niewątpliwie uchwała z rocznym okresem obowiązywania, podjęta w czasie obowiązywania nowej ustawy pozostawała w sprzeczności z przepisem znowelizowanej ustawy, który zakłada, że uchwały w tym przedmiocie obowiązują na czas nieokreślony. Ingerencja jednakże organu nadzoru stwierdzająca nieważność takiej uchwały prowadziłaby do sytuacji, w której nie byłoby możliwości wyodrębnienia w budżecie gminy funduszu sołeckiego, co z kolei pozostawałoby w jaskrawej sprzeczności z wolą rady zamierzającej utworzyć fundusz sołecki. Oczywiście, jeżeli takie błędne uchwały były podejmowane w czasie, który pozwalał na ich stosowną zmianę do 31 marca, nie

[2] Uchwała Regionalnej Izby Obrachunkowej w Bydgoszczy z dnia 27 kwietnia 2012 r., Nr X/31/12.

[3] Wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 20 stycznia 2010 r., I SA/Bd 951/09.

było wątpliwości interpretacyjnych, że taka zmiana była dopuszczalna. Inaczej w sytuacji, gdy rada gminy chciała zmienić okres obowiązywania uchwały po terminie ustawowym. Taka ewentualność, przy założeniu, że rada swoją wolę wyraziła z zachowaniem terminu ustawowego, można byłoby uznać za również dopuszczalną. Ewentualne problemy związane z ustaleniem okresu obowiązywania uchwały w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie funduszu soleckiego wystąpią w 2015 roku. Zapewne część jednostek samorządu terytorialnego uzna, że moc wiążącą uchwały przedłużają automatycznie regulacje ustawowe, część uzna konieczność podjęcia nowej uchwały w sprawie wyrażenia zgody na wyodrębnienie środków funduszu sołeckiego. Dla jasności uregulowań w zakresie finansów publicznych słusznym wydaje się rozwiązanie drugie, tj. podjęcie w 2015 roku nowej uchwały w sprawie utworzenia funduszu sołeckiego. Brak bowiem nowej uchwały, w kontekście nieobowiązującej uchwały z 2014 roku, może rodzić przekonanie, że rada gminy milczy w sprawie funduszu sołeckiego. Taką zaś sytuację można interpretować tylko w jeden sposób, że nie ma podstaw prawnych do wyodrębniania w budżecie gminy środków funduszu sołeckiego.

Zakres podmiotowy i przedmiotowy ustawy z dnia 20 lutego 2009 roku *o funduszu sołeckim* także budził pewne wątpliwości interpretacyjne, kto jest beneficjentem wyodrębnionych środków i jakie jest ich przeznaczenie. Nowa ustawa nie wprowadza żadnych innowacji w zakresie podmiotu uprawnionego do korzystania ze środków funduszu sołeckiego, natomiast w zakresie celu na jaki mogą być przeznaczane te środki ustanawia bardzo istotną regulację, dotyczącą możliwości realizacji wspólnych przedsięwzięć.

Ustawa wcześniejsza, podobnie jak obecnie obowiązująca, posługuje się pojęciem sołectwa, co wskazuje, że beneficjentem wyodrębnionych środków będą wyłącznie mieszkańcy wsi. W dalszej jednakże części ustawa odsyła do decyzji wójta, burmistrza, prezydenta, co stwarzać może domniemanie, że pod pojęciem sołectwa ustawodawca miał na myśli wszystkie jednostki pomocnicze. Jak czytamy w uzasadnieniu do projektu ustawy z dnia 20 lutego 2009 roku, „przedkładany projekt ustawy wśród wszystkich jednostek pomocniczych gminy ogranicza się do sołectw na terenach wiejskich. Wybór taki jest podyktowany faktem, iż sołectwa – w odróżnieniu od dzielnic/osiedli – jako pokrywające się co do zasady z lokalną siecią osadniczą (wsiami), reprezentują dobrze określoną wspólnotę interesów ich mieszkańców wynikającą ze wspólnej tradycji historycznej". Wyrażona w cytowanym uzasadnieniu wola ustawodawcy, została także potwierdzona orzeczeniami administracyjnymi. Pomoc finansowa, którą kreuje ustawa, ma być skierowana na tereny o charakterze wiejskim, czyli te, które z reguły są niedoinwestowane. „Nie ma żadnych podstaw prawnych do tego, aby rada miejska wyodrębniła w budżecie gminy środki stanowiące fundusz osiedlowy"[4].

Kwestią zasadniczą jest kwestia przeznaczenia środków funduszu sołeckiego oraz wysokość środków finansowych przypadających poszczególnym sołectwom. Zgodnie z art. 2 ust. 6 i 7 ustawy, środki funduszu przeznacza się na realizację przedsięwzięć, które zgłoszone we wniosku, o którym mowa w art. 5, są zadaniami własnymi gminy, służą poprawie warunków życia mieszkańców i są zgodne ze strategią rozwoju gminy. Środki funduszu mogą być przezna-

[4] Rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody Wielkopolskiego z dnia 5 listopada 2009 r., nr KN.Ka. I-5.0911-73/09.

czone na pokrycie wydatków, na działania zmierzające do usunięcia skutków klęski żywiołowej w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 roku *o stanie klęski żywiołowej*[5]. Identyczną regulację zawierała ustawa dotychczas obowiązująca. Środki funduszu przeznacza się na przedsięwzięcia, w sytuacji łącznego spełnienia trzech przesłanek. Przedsięwzięcie musi być zadaniem własnym gminy, ma służyć poprawie warunków życia mieszkańców sołectwa i być zgodne ze strategią rozwoju gminy. Jeżeli przedsięwzięcie ma być związane z usuwaniem skutków klęski żywiołowej również ma dotyczyć zadań własnych gminy, służyć poprawie warunków życia mieszkańców sołectwa i być zgodne ze strategią rozwoju gminy. Zadania własne gminy określa art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym*, który wymienia zadania obejmujące następujące sprawy:

1. ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej;
2. gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego;
3. wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i cieplną oraz gaz;

3a. działalności w zakresie telekomunikacji;

4. lokalnego transportu zbiorowego;
5. ochrony zdrowia;
6. pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych;

6a. wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

7. gminnego budownictwa mieszkaniowego;
8. edukacji publicznej;
9. kultury, w tym bibliotek gminnych i innych instytucji kultury oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
10. kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych;
11. targowisk i hal targowych;
12. zieleni gminnej i zadrzewień;
13. cmentarzy gminnych;
14. porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej, w tym wyposażenia i utrzymania gminnego magazynu przeciwpowodziowego;
15. utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych;
16. polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej;
17. wspierania i upowszechniania idei samorządowej, w tym tworzenia warunków do działania i rozwoju jednostek pomocniczych i wdrażania programów pobudzania aktywności obywatelskiej;
18. promocji gminy;

[5] DzU nr 62, poz. 558 z późn. zm.

19. współpracy i działalności na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*[6];
20. współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Przedsięwzięcie musi być zgodne ze strategią rozwoju gminy opracowaną na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*[7]. Część gmin posiada opracowane strategie rozwoju. W gminach natomiast, w których nie ma takich dokumentów, lub też, w których utraciły one swoją ważność oceny czy dane przedsięwzięcie jest zgodne ze strategią rozwoju gminy (rozumianą jako nieujęte w formie dokumentu kierunki rozwoju gminy), dokonuje jej organ stanowiący. Ostatnia przesłanka warunkująca realizację przedsięwzięcia ze środków funduszu sołeckiego to poprawa warunków życia mieszkańców.

Niezachowanie kumulatywnie wszystkich tych elementów skutkuje brakiem możliwości zaakceptowania wniosku do realizacji. Jeżeli zadanie nie jest zadaniem gminy lub gdy jego realizacja wymaga zachowania szczególnego trybu np. dotacje na ochronę dóbr kultury, również nie może być sfinansowane środkami funduszu sołeckiego. Zadanie ma służyć mieszkańcom sołectwa i odpowiadać przyjętej w gminie strategii rozwoju. Proponowane przedsięwzięcie musi również w zakresie kosztów jego wykonania mieścić się w puli środków przeznaczonych dla danego sołectwa. Wysokość środków finansowych przypadających poszczególnym sołectwom gminy oblicza się według ustalonego w art. 3 ust. 1 ustawy wzoru. Wzór stanowiący podstawę wyliczenia wysokości środków przeznaczonych dla danego sołectwa nie uległ zmianie i jest obliczany w następujący sposób:

$$F = (2 + L_m/100) \times K_b$$

gdzie poszczególne symbole oznaczają:

F – wysokość środków przeznaczonych na dane sołectwo, jednak nie więcej niż dziesięciokrotność K_b,

L_m – liczbę mieszkańców sołectwa według stanu na dzień 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy, określoną na podstawie prowadzonego przez gminę zbioru danych stałych mieszkańców, o którym mowa w art. 44a ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 roku *o ewidencji ludności i dowodach osobistych*[8],

K_b – kwotę bazową – obliczoną jako iloraz wykonanych dochodów bieżących danej gminy, o których mowa w przepisach o finansach publicznych, za rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata oraz liczby mieszkańców zamieszkałych na obszarze danej gminy, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy o dwa lata, ustalonej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Wójt (burmistrz, prezydent miasta), zgodnie z art. 3 ust. 2 ustawy, w terminie do dnia 31 lipca roku poprzedzającego rok budżetowy przekazuje sołtysom informacje o wysokości przypadających danemu sołectwu środków.

W myśl art. 5 ust.1 i 3 ustawy *o funduszu sołeckim*, warunkiem przyznania w danym roku budżetowym środków z funduszu jest złożenie do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) przez sołectwo wniosku. Wniosek powinien zawierać wskazanie przedsięwzięć przewidzianych do realizacji na obszarze sołectwa

[6] DzU 2010 nr 234, poz. 1536 z późn. zm.
[7] J.t.: DzU 2009 nr 84, poz. 712 z późn. zm.
[8] DzU 2006 nr 139, poz. 993 z późn. zm.

wraz z oszacowaniem ich kosztów i uzasadnieniem. Oczywistym jest kwestia oszacowania kosztów zadania, czyli wskazania przynajmniej w przybliżeniu rozmiaru planowanego wydatku. Koszty planowanych do realizacji przedsięwzięć mają, co zrozumiałe, mieścić się w puli środków finansowych przewidzianych dla danego sołectwa. Co natomiast ma zawierać uzasadnienie wniosku, jakie powinno zawierać elementy należy, w ocenie autora, pozostawić woli zebrania wiejskiego. Na pewno wniosek powinien wskazywać dlaczego wybrano to a nie inne przedsięwzięcie, w jaki sposób jego efekt będzie służyć mieszkańcom wsi.

Dotychczasowe przepisy ograniczały możliwość realizacji przedsięwzięcia do obszaru jednego sołectwa. Niejednokrotnie zamysł realizacji zadania przekraczał limit wydatków przeznaczonych na dane sołectwo lub swym zasięgiem obejmował inne sołectwa. Jednym z zasadniczych postulatów zmiany ustawy była więc możliwość realizacji, w ramach funduszu sołeckiego, zadania obejmującego więcej niż jedno sołectwo, pozwalającego na skumulowanie przeznaczonych na to zadanie środków finansowych wielu sołectw jednej gminy. W myśl art. 6 ust. 1 i 2 znowelizowanej ustawy, sołectwa mogą realizować wspólne przedsięwzięcia. Każde z sołectw zamierzających wspólnie realizować przedsięwzięcie odrębnie uchwala wniosek. Oczywiście, wnioski poszczególnych sołectw uczestniczących we wspólnie realizowanym zadaniu mają spełniać określone w cytowanym wyżej przepisie wymogi. Koszt wykonania zadania może być natomiast większy od limitu środków przypadających na dane sołectwo z racji możliwości łączenia środków finansowych kilku sołectw. Wniosek sołectwa o przyznanie środków w ramach funduszu sołeckiego, oprócz wymogów merytorycznych opisanych na wstępie, musi być wynikiem czynności formalnych, których spełnienie warunkuje jego legalność. Zgodnie z art. 5 ust. 2 i 4 nowej ustawy, wniosek danego sołectwa uchwala zebranie wiejskie z inicjatywy sołtysa, rady sołeckiej lub co najmniej 15 pełnoletnich mieszkańców sołectwa. Wniosek skutecznie może być złożony do wójta gminy do dnia 30 września roku poprzedzającego rok budżetowy. Ustawa w obecnym brzmieniu doprecyzowała konsekwencje prawne niezachowania jednego z wymienionych elementów. Wójt, zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy, w terminie 7 dni od dnia otrzymania odrzuca wniosek niespełniający ww. warunków, jednocześnie informując o tym sołtysa. Jakimi kryteriami wójt powinien przedstawiony wniosek sołectwa oceniać? Na pewno winien ocenić wszystkie przesłanki formalne, a więc: kto zgłosił inicjatywę uchwalenia wniosku przez zebranie wiejskie, kiedy wniosek został złożony, czy w terminie do 30 września. Oceniać wniosek powinien także ze względów merytorycznych, a więc nie tylko czy proponowane zadanie zostało we wniosku oszacowane i mieści się w puli środków finansowych przeznaczonych dla danego sołectwa, ale także czy wniosek odpowiada katalogowi zadań własnych gminy. W końcu, czy proponowane przedsięwzięcie jest zgodne ze strategią rozwoju gminy. Wójt wniosek odrzuci także i z tego powodu, gdy nie znajdzie związku pomiędzy wykonaniem zadania a poprawą warunków życia sołectwa, gdyż zadanie może być realizowane wyłącznie przy zachowaniu szczególnego trybu postępowania. Jeżeli powodem odrzucenia wniosku są braki formalne, w zakresie inicjatywy uchwałodawczej zebrania wiejskiego, lub gdy wniosek nie odpowiada wymogom merytorycznym, sołtys, w myśl ust. 8 przepisu art. 5 omawianej ustawy, może w terminie 7 dni od dnia otrzymania

informacji o odrzuceniu wniosku przekazać radzie gminy za pośrednictwem wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wniosek ponownie uchwalony przez zebranie wiejskie. W przypadku ponownie uchwalonego wniosku, rada gminy, zgodnie z ust. 10 art. 5 rozpatruje ten wniosek w terminie 30 dni od dnia jego otrzymania. Rada gminy odrzuca wniosek niespełniający warunków określonych w ust. 2 lub 3 lub przekazany po terminie, o którym mowa w ust. 8. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) związany jest rozstrzygnięciem rady gminy. Ustawodawca w cytowanym przepisie zobowiązał organ stanowiący do odrzucenia nowego wniosku sołectwa, który w dalszym ciągu nie spełnia wymogów merytorycznych oraz formalnych i nie został przekazany radzie gminy w terminie 7 dni od daty otrzymania zawiadomienia od wójta o odrzuceniu wniosku. To nowe rozwiązanie przyjęte w znowelizowanej ustawie daje sołectwu możliwość sanowania swoich błędów. Jeżeli powodem odrzucenia wniosku były wady formalne, dotyczące inicjatywy uchwałodawczej, to nowy wniosek może być już podjęty zgodnie z normą art. 5 ust. 2 ustawy. Jeżeli wniosek zawiera błędy merytoryczne, zebranie wiejskie może uchwalić nowy wniosek wolny od wad. Jeżeli wskazuje przedsięwzięcie, które nie zalicza się do katalogu zadań własnych gminy lub jest niezgodny ze strategią rozwoju gminy, może uchwalić nowy wniosek i zaproponować nowe przedsięwzięcie. Jedynie w sytuacji, gdy sołtys uchybi 7-dniowemu terminowi do przekazania radzie nowego wniosku, radzie nie pozostaje nic innego, jak taki wniosek odrzucić.

Przepisy ustawy przyznają sołtysowi inną możliwość w przypadku odrzucenia przez wójta wniosku z powodu niespełnienia wszystkich wymogów zawartych w art. 5 ust. 2–4 ustawy, a więc z powodu zarówno uchybień formalnych, dotyczących inicjatywy uchwałodawczej i terminu złożenia wniosku do wójta, jak i błędów merytorycznych. Sołtys może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania informacji o odrzuceniu wniosku, podtrzymać wniosek niespełniający warunków, kierując go do rady gminy za pośrednictwem wójta (burmistrza, prezydenta miasta). W takim zaś wypadku rada gminy ma ograniczone możliwości pozytywnego rozpatrzenia wniosku. Zawsze wniosek musi odrzucić, gdy nie został zachowany pierwotny termin złożenia wniosku do wójta, tj. 30 września, gdy nie został zachowany 7-dniowy termin do podtrzymania odrzuconego wniosku oraz gdy nie został spełniony wymóg zachowania właściwej inicjatywy uchwałodawczej. Wniosek podtrzymany może rozpatrzyć pozytywnie jedynie w sytuacji odmiennej od wójta oceny merytorycznej wniosku, zgodności wniosku ze strategią rozwoju gminy, wpływem proponowanego przedsięwzięcia na poprawę warunków życia mieszkańców.

Obowiązująca ustawa, jak wynika z analizy jej przepisów, w zasadzie wszędzie tam, gdzie wprowadza termin do dokonania określonej czynności nadaje mu moc terminu zawitego, którego żadnym działaniem nie można już skonwalidować. Również żaden organ gminy ani wójt ani rada gminy nie ma uprawnień do przywrócenia przekroczonego przez sołectwo terminu. Takie zresztą były powody nowelizacji ustawy w tym zakresie, pod rządami bowiem dotychczasowej organy gmin podejmowały próby przywracania sołectwom terminu do złożenia wniosku.

Ustawa przyznała radzie gminy dodatkowe uprawnienie do dokonywania własnej kontroli złożonych przez sołectwa wniosków. Uchwalając budżet, rada gminy jest obowiązana ocenić czy wnioski sołectw dotyczą przedsięwzięć

mieszczących się w katalogu zadań własnych gminy, czy są zgodne ze strategią rozwoju gminy i służą poprawie warunków życia mieszkańców. Czy wnioski wskazujące na konieczność realizacji zadań na działania zmierzające do usunięcia skutków klęski żywiołowej w rozumieniu ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 roku *o stanie klęski żywiołowej* również spełniają ww. przesłanki merytoryczne. W sytuacji, gdy w ocenie organu stanowiącego wnioski sołectw tym warunkom nie odpowiadają, podlegają odrzuceniu, mimo że zostały pierwotnie przez wójta gminy zaakceptowane.

Zupełnie nowym rozwiązaniem, które wprowadziła ustawa w art. 7, idącym naprzeciw oczekiwaniom gmin, ale również stosowanym w dotychczasowej praktyce, jest możliwość zmiany w ciągu roku zaproponowanych pierwotnie przedsięwzięć lub zmiany zakresu ich realizacji. Zmiana taka oczywiście nie może wpłynąć na zwiększenie środków finansowych przeznaczonych w uchwale budżetowej dla danego sołectwa. Sołectwo składa do wójta wniosek o zmianę przedsięwzięcia nie wcześniej niż po uchwaleniu budżetu i nie później niż do dnia 31 października danego roku budżetowego. Przekroczenie wskazanego terminu skutkuje jego odrzuceniem przez wójta gminy. Wniosek o zmianę przedsięwzięcia oczywiście musi odpowiadać wszystkim tym wymogom jak wniosek pierwotnie składany. Ma zawierać wskazanie, jakie przedsięwzięcie chce sołectwo realizować w miejsce dotychczasowego, ewentualnie, na czym ma polegać zmiana zakresu realizacji poszczególnych, wnioskowanych zadań wraz z oszacowaniem ich kosztów i uzasadnieniem. Nowy wniosek może być złożony jeżeli został podjęty również z inicjatywy sołtysa, rady sołeckiej lub co najmniej 15 pełnoletnich mieszkańców sołectwa. Do nowo złożonego wniosku zastosowanie ma obowiązująca przy pierwotnie składanym wniosku procedura odwoławcza, w sytuacji odrzucenia wniosku przez wójta. Również i w tym wypadku rada gminy obowiązana jest przy podejmowaniu uchwały zmieniającej budżet czuwać nad tym, aby nowo złożony wniosek spełniał wymogi merytoryczne, tj. nowe przedsięwzięcie musi mieścić się w katalogu zadań własnych gminy, musi być zgodne ze strategią rozwoju gminy i służyć poprawie warunków życia mieszkańców.

Zmiany przepisów ustawy, stanowiące zachętę dla gmin wiejskich i miejsko-wiejskich do tworzenia funduszy sołeckich, to zwiększenie refundacji z budżetu państwa wydatków poniesionych przez gminę na przedsięwzięcia sfinansowane z funduszu sołeckiego. Pułap zwrotu środków finansowych gminom wzrósł o 10% i zaczyna się na poziomie 20%, a nie, jak w dotychczas obowiązującej ustawie na poziomie 10% wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego. Podstawą do ustalenia wysokości zwrotu wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego jest stosunek kwoty bazowej gminy do średniej kwoty bazowej w kraju. Jeżeli kwota bazowa gminy jest od średniej kwoty bazowej w kraju większa od 120% do 200%, zwrot następuje na poziomie 20% wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego. Jeżeli kwota bazowa gminy wynosi od 100% do 120% średniej kwoty bazowej w kraju, to zwrot następuje na poziomie 30% Jeżeli natomiast kwota bazowa gminy jest mniejsza od średniej kwoty bazowej w kraju, to zwrot następuje na poziomie 40% wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego. Gminy, w których kwota bazowa jest większa niż 200% od średniej kwoty bazowej w kraju, nie otrzymają refundacji poniesionych w ramach funduszu sołeckiego wydatków w ogóle.

Liczba takich gmin, które w ogóle nie otrzymają zwrotu poniesionych w ramach funduszu sołeckiego wydatków jest na tyle marginalna, że nie wypacza sensu zawartej w tym przepisie regulacji.

Średnią kwotę bazową w kraju, zgodnie z ust. 9 art. 3 ustawy, oblicza się, dzieląc łączną kwotę wykonanych dochodów bieżących gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, o których mowa w przepisach o finansach publicznych, przez liczbę mieszkańców gmin wiejskich i miejsko-wiejskich według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy o dwa lata, ustaloną przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Podstawę do wyliczenia średniej kwoty bazowej w kraju stanowią wykonane dochody bieżące wykazane za rok poprzedzający rok budżetowy o dwa lata w sprawozdaniach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, których obowiązek sporządzania wynika z przepisów o finansach publicznych w zakresie sprawozdawczości budżetowej, z uwzględnieniem korekt złożonych do właściwych regionalnych izb obrachunkowych, w terminie do dnia 3 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy. Minister właściwy do spraw finansów publicznych oblicza na dany rok średnią kwotę bazową w kraju i podaje ją do wiadomości w „Biuletynie Informacji Publicznej" do dnia 31 sierpnia roku poprzedzającego rok budżetowy.

Przesłanką otrzymania przez gminy zwrotu wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego jest przedłożenie przez wójta wojewodzie w terminie zawitym do 31 lipca roku poprzedzającego rok budżetowy informacji o wysokości środków przypadających danym sołectwom oraz o wysokości kwoty bazowej. Niezachowanie przez wójta terminu do przekazania powyższej informacji skutkuje, zgodnie z art. 3 ust. 10 ustawy, utratą przez gminę prawa do zwrotu części wydatków wykonanych w ramach funduszu w danym roku budżetowym.

Prawo ubiegania się o zwrot części wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego nie obejmuje ponadto zwiększonych przez organ stanowiący gminy środków finansowych dla poszczególnych sołectw w ramach funduszu sołeckiego. Taką zaś możliwość zwiększania puli środków w ramach funduszu sołeckiego przewiduje i przewidywał w dotychczasowej ustawie art. 4. Zgodnie z jego brzmieniem, rada gminy może zwiększyć środki funduszu ponad wysokość obliczoną na podstawie art. 3 ust. 1, określając w terminie do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy, w drodze uchwały, zasady zwiększania środków funduszu przypadających na poszczególne sołectwa. Zwiększona wysokość środków funduszu nie jest wliczana do wydatków wykonanych w ramach funduszu, od których przysługuje częściowy zwrot na podstawie art. 3 ust. 7. Zawarta w tym przepisie możliwość zwiększania środków finansowych w ramach funduszu sołeckiego oraz zasada niewliczania tej wartości dodanej do puli wydatków podlegających zwrotowi, została w nowej ustawie powtórzona w całości. Nowa ustawa wprowadza jednakże dodatkowe wymogi dotyczące uchwały organu stanowiącego w sprawie zwiększania środków funduszu przypadających na poszczególne sołectwa. Rada gminy, w myśl tego przepisu ustawy, jest obowiązana ustalić zasady zwiększania środków funduszu przypadających na poszczególne sołectwa, a uchwała w tym przedmiocie może zapaść w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 czerwca roku poprzedzającego rok budżetowy. W myśl ust. 2 tego przepisu, uchwała podjęta po tym terminie jest nieważna. Ustawodawca w tym przepisie wprowadza trwałość postanowień rady gminy w zakresie utworzonego, zwiększonego funduszu so-

łeckiego. W art. 4 ust. 3 ustanawia bowiem zasadę, że uchwała w sprawie zasad zwiększania środków funduszu sołeckiego ma zastosowanie do lat budżetowych następujących po roku, w którym została podjęta. Ma więc ona, podobnie jak i uchwała w sprawie wyrażenia zgody na wyodrębnienie w budżecie gminy środków funduszu sołeckiego, charakter trwały, jest podejmowana na czas nieokreślony. Może być oczywiście, z zachowaniem terminu do dnia 30 czerwca danego roku, zmieniona.

Znowelizowana ustawa wprowadziła również istotną regulację dotyczącą mechanizmu korygującego wysokość zwrotu z budżetu państwa wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego. Chociaż wprowadza ona wyższy próg procentowy zwrotu wydatków ponoszonych w ramach funduszu sołeckiego, ustala jednakże w budżecie państwa limit wydatków, które mogą być przeznaczone na ten cel. Zachowanie wskazanego limitu wydatków z budżetu państwa monitoruje minister właściwy do spraw administracji publicznej, który, w przypadku zagrożenia przekroczenia limitu, wdraża mechanizm korygujący. Przepis art. 12 tej ustawy ustala zatem maksymalny limit wydatków z budżetu państwa, będących skutkiem finansowym ustawy, który w poszczególnych latach wynosi:

– w 2014 r. – 68 000 tys. zł;
– w 2015 r. – 98 000 tys. zł;
– w 2016 r. – 129 000 tys. zł;
– w 2017 r. – 132 000 tys. zł;
– w 2018 r. – 135 500 tys. zł;
– w 2019 r. – 138 500 tys. zł;
– w 2020 r. – 142 000 tys. zł;
– w 2021 r. – 145 500 tys. zł;
– w 2022 r. – 149 000 tys. zł;
– w 2023 r. – 152 500 tys. zł.

Instrumentem służącym ministrowi właściwemu do spraw administracji publicznej do kontroli zachowania limitu wydatków z budżetu państwa, będących skutkiem ustawy o funduszu sołeckim, jest wprowadzony obowiązek przedkładania przez wójtów wojewodom, a przez wojewodów ministrowi właściwemu do spraw administracji informacji o wysokości środków przypadających danym sołectwom oraz o wysokości kwoty bazowej. Informacje te, w myśl art. 3 ust. 4 ustawy, są przekazywane przez wojewodów w terminie do dnia 15 sierpnia roku poprzedzającego rok budżetowy. W przypadku zagrożenia przekroczenia przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków, w myśl art. 12 ust. 3 ustawy, zostaje zastosowany mechanizm korygujący, polegający na obniżeniu wysokości zwrotu wydatków wykonanych w ramach funduszu, dla każdej z grup gmin o określonej kwocie bazowej, o wskaźnik ustalony jako iloraz różnicy między sumą środków wynikającą ze wszystkich informacji dotyczących wysokości środków przypadających danym sołectwom oraz wysokości kwoty bazowej, a limitem wydatków budżetu państwa oraz sumy środków wynikającej ze wszystkich informacji, o których mowa wyżej. Informację o skorygowanej wysokości zwrotu części wydatków gmin wykonanych w ramach funduszu sołeckiego minister właściwy do spraw administracji podaje w „Biuletynie Informacji Publicznej” w terminie do 15 września roku poprzedzającego rok budżetowy. Wprowadzony mechanizm korygujący nie pozwala zatem na nieograniczony

zwrot jednostkom samorządu terytorialnego z budżetu państwa wydatków poniesionych w ramach funduszu sołeckiego.

Niewątpliwie ustawa z dnia 21 lutego 2014 roku *o funduszu sołeckim* wprowadziła bardzo istotne, nowe regulacje pozwalające na stosowanie jej przepisów w sposób niebudzący wątpliwości interpretacyjnych. Uściśliła procedurę tworzenia funduszu sołeckiego oraz procedurę zwrotu części poniesionych wydatków w ramach funduszu sołeckiego. Wprowadziła nowe rozwiązania w zakresie trybu odwoławczego od negatywnej decyzji wójta, odrzucającej wnioski sołectw oraz mechanizm korygujący wysokość zwrotu poniesionych wydatków z budżetu państwa. Ustaliła terminy do dokonania określonych czynności i skutki prawne niezachowania tych terminów. Stworzyła nowe możliwości, wprowadzając regulacje w zakresie realizacji przedsięwzięć wspólnych. Nowe brzmienie ustawy na pewno przyczyni się do wzrostu liczby gmin tworzących funduszu sołecki, stanowiący motor rozwoju gmin wiejskich i miejsko-wiejskich.

PIOTR ŚWIĄTEK

Zmiany w zakresie organizacji i finansowania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań oświatowych w świetle nowelizacji ustawy *o systemie oświaty*

Przyjęte w 2013 oraz w 2014 roku zmiany w ustawie z dnia 7 września 1991 roku *o systemie oświaty*[1] (dalej: u.s.o.) obejmują zagadnienia z zakresu organizacji oraz finansowania systemu oświaty. Wprowadzone rozwiązania w istotny sposób dotyczą zadań oświatowych należących do kompetencji jednostek samorządu terytorialnego. Ze względu na obszerność dokonanych zmian, ustawodawca postanowił o stopniowym wprowadzaniu ich do obrotu prawnego, co ma zapewnić prawidłową i efektywną realizację uchwalonych rozwiązań.

Zmiany w zakresie organizacji systemu oświaty

Spośród licznych zmian wprowadzonych w u.s.o. dotyczących zagadnień organizacji systemu oświaty i powiązanych z nimi zmian w zakresie finansowania zadań oświatowych, należy zwrócić szczególną uwagę na regulacje dotyczące bezpośrednio jednostek samorządu terytorialnego.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2013 roku *o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw*[2] (dalej: ustawa z dnia 13 czerwca 2013 r.) wprowadza bardzo istotne zmiany w zakresie funkcjonowania wychowania przedszkolnego. W szczególności zmiany polegają na:

1. wprowadzeniu dotacji celowej dla gmin na zwiększenie liczby miejsc i poprawę warunków wychowania przedszkolnego, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępu do bezpłatnego wychowania przedszkolnego w takim samym wymiarze (nie krótszym niż 5 godzin dziennie) w publicznych przedszkolach i publicznych innych formach wychowania przedszkolnego znajdujących się na terenie danej gminy, bez względu na prowadzący je organ;

[1] DzU 2004 nr 256, poz. 2572 z późn. zm.
[2] DzU 2013, poz. 827.

2. ustawowym ograniczeniu wysokości opłat pobieranych od rodziców za świadczenia udzielane przez publiczne przedszkole oraz publiczną inną formę wychowania przedszkolnego w czasie przekraczającym ustalony przez radę gminy czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki;
3. zapewnieniu możliwości korzystania z przedszkoli niepublicznych, w których opłaty i czas świadczonego bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki będą takie same jak ustalone przez radę gminy dla przedszkoli publicznych (lub korzystniejsze), poprzez umożliwienie otrzymania przez przedszkole niepubliczne dotacji na każde dziecko w wysokości równej wydatkom bieżącym przewidzianym na jednego wychowanka w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę, pomniejszonym o opłaty wnoszone przez rodziców za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy;
4. wprowadzeniu zasady, że wszystkie zajęcia odbywające się w czasie przekraczającym czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki w publicznych przedszkolach, publicznych innych formach wychowania przedszkolnego oraz niepublicznych przedszkolach, o których mowa w art. 90 ust. 1b oraz niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego, o których mowa w art. 90 ust. 1c u.s.o., będą prowadzone w ramach opłat ustalonych przez radę gminy;
5. nałożeniu na gminy obowiązku zapewnienia od dnia 1 września 2015 roku każdemu dziecku czteroletniemu, a od dnia 1 września 2017 roku także każdemu dziecku trzyletniemu, miejsca realizacji wychowania przedszkolnego;
6. wprowadzeniu mechanizmu zobowiązującego gminę, której mieszkańcem jest dziecko korzystające z wychowania przedszkolnego w innej gminie, w prowadzonym przez nią publicznym przedszkolu, publicznej innej formie wychowania przedszkolnego lub w przedszkolu niepublicznym, niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego, o których mowa w art. 90 ust. 1b i 1c u.s.o., do zwrotu wydatków związanych z korzystaniem przez to dziecko z wychowania przedszkolnego;
7. umożliwieniu gminom zapewniania miejsca wychowania przedszkolnego w przedszkolu publicznym, publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, prowadzonych przez inne organy niż gmina lub niepublicznym przedszkolu, niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego, o których mowa w art. 90 ust. 1b i 1c u.s.o., pobierającym od rodziców opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego nie wyższe niż w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę;
8. umożliwieniu gminom organizowania dowozu do publicznego przedszkola, publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, niepublicznego przedszkola, o którym mowa w art. 90 ust. 1b u.s.o. również w sytuacji, gdy odległość, jaką musi pokonać dziecko z domu do przedszkola, innej formy wychowania przedszkolnego lub szkoły jest mniejsza niż określona w ustawie;
9. umożliwieniu gminom zwalniania rodziców w całości lub części z opłat za korzystanie przez ich dzieci z wychowania przedszkolnego.

Z kolei, w ustawie z dnia 6 grudnia 2013 roku *o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw*[3] na poziomie ustawowym określono kryteria rekrutacji do publicznych przedszkoli, publicznych innych form wychowania przedszkolnego, publicznych szkół i placówek. Wskazano kandydatów o szczególnym statusie uprzywilejowania ze względu na sytuację osobistą, rodzinną, szczególne zdolności i osiągnięcia, hierarchię poszczególnych kryteriów, procedury przeprowadzania rekrutacji, w tym procedury odwoławczej w przypadku odmowy przyjęcia kandydata oraz zasady ujawniania i przetwarzania danych osobowych osób podlegających rekrutacji. Ponadto, skonkretyzowano obowiązki niepublicznych przedszkoli dotyczące programów wychowania przedszkolnego uwzględniających podstawę programową wychowania przedszkolnego oraz zatrudniania nauczycieli posiadających kwalifikacje określone dla nauczycieli przedszkoli publicznych. Skonkretyzowano wymogi dotyczące osób niebędących nauczycielami do prowadzenia zajęć rozwijających zainteresowania. Przyjęto również rozwiązanie nakładające na gminy obowiązek zwrotu kosztów przejazdu środkami komunikacji publicznej opiekuna dziecka do ukończenia przez dziecko siódmego roku życia, gdy droga dziecka z domu do szkoły będzie większa niż 3 km.

Następne zmiany w zakresie organizacji systemu oświaty wprowadzono ustawą z dnia 24 kwietnia 2014 roku *o zmianie ustawy o systemie oświaty*[4]. Nowelizacja wprowadza możliwość zatrudniania w szkołach podstawowych osób w celu wsparcia nauczyciela prowadzącego zajęcia dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze lub prowadzącego zajęcia świetlicowe. Ustawa określa warunki jakie będzie musiała spełnić osoba zatrudniona w celu wsparcia nauczyciela oraz zasady jej zatrudniania. Ponadto, we wszystkich szkołach podstawowych organizujących kształcenie dziecka z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego będzie można również zatrudnić osobę wspierającą pracę nauczyciela prowadzącego kształcenie tego dziecka. Zmiany dotyczą także zasad i terminu odraczania obowiązku szkolnego.

Kolejna nowelizacja ustawy *o systemie oświaty* z dnia 30 maja 2014 roku[5] (dalej: ustawa z dnia 30 maja 2014 r.) określana jest ze względu na zakres regulacji „ustawą podręcznikową". Zmiany wprowadzone tym aktem prawnym dotyczą m.in.: nałożenia na szkoły podstawowe i gimnazja obowiązku zapewnienia uczniom bezpłatnego dostępu do podręczników, zobowiązania ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania do wyposażenia szkół podstawowych w bezpłatny podręcznik do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej dla uczniów klas I–III, wprowadzenia dotacji celowej dla organów prowadzących szkoły podstawowe i gimnazja z przeznaczeniem na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych, wprowadzenia zasady, zgodnie z którą szkolny zestaw podręczników powinien obejmować po jednym podręczniku do danych zajęć edukacyjnych w danej klasie. Ustawodawca zdefiniował pojęcia: „podręcznik", „materiał edukacyjny" oraz „materiał ćwiczeniowy". Propozycje dotyczącą podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych, które mają obowiązywać w szkole, będą przedstawiały dyrektorowi szkoły zespoły nauczy-

[3] DzU 2014, poz. 7.
[4] DzU 2014, poz. 642.
[5] DzU 2014, poz. 811.

cieli. Obowiązkiem dyrektora będzie natomiast ustalenie zestawu podręczników i materiałów edukacyjnych obowiązującego we wszystkich oddziałach przez co najmniej trzy kolejne lata szkolne. Dyrektor jest zobowiązany do zasięgnięcia opinii rady pedagogicznej i rady rodziców dotyczącej zaproponowanych zestawów podręczników i materiałów edukacyjnych. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów mają prawo bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych. Dyrektor szkoły będzie dokonywał zakupu oraz określał warunki korzystania z podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych. Ustawodawca wprowadził szczegółowe procedury udzielania zamówień publicznych na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych. Szkoła podstawowa i gimnazjum będą nieodpłatnie wypożyczać uczniom podręczniki lub materiały edukacyjne. Materiały ćwiczeniowe zostaną przekazane uczniom bez obowiązku ich zwrotu. Ustawa rozstrzyga, że wyposażenie szkół podstawowych i gimnazjów w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej realizowanym przez jednostki samorządu terytorialnego prowadzące te szkoły. Na realizację zleconego zadania jednostki samorządu terytorialnego będą otrzymywały dotację celową z budżetu państwa. Ustawa szczegółowo określa sposób przekazywania i rozliczania tej dotacji. Ustalono również maksymalną wysokość dotacji na jednego ucznia, uwzględniając typ szkoły oraz rodzaj zajęć. Zgodnie z delegacją ustawową, Minister Edukacji Narodowej określił w drodze rozporządzenia: sposób przekazywania przez dyrektora szkoły informacji niezbędnych do ustalenia wysokości dotacji, wzór formularza zawierającego te informacje, wzór wniosku o udzielenie dotacji, sposób przekazywania wniosku, tryb i terminy oraz sposób rozliczania dotacji celowej.

Najistotniejsze zmiany w zakresie finansowania zadań oświatowych należących do właściwości jednostek samorządu terytorialnego

Dotacja celowa na dofinansowanie zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych

Ustawa z dnia 30 maja 2014 roku wprowadza nowe zasady wyboru przez nauczycieli podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych. Stosownie do art. 22ac u.s.o., uczniowie szkół podstawowych i gimnazjów mają prawo do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych, przeznaczonych do obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, określonych w ramowych planach nauczania dla tych szkół. Zmiany wprowadzane będą sukcesywnie, począwszy od klasy I szkoły podstawowej w roku szkolnym 2014/2015. Od roku 2017 podręczniki dla uczniów wszystkich klas szkół podstawowych oraz gimnazjów będą bezpłatne. Ustawodawca w art. 3 pkt 23, 24 i 25 u.s.o. określił definicje legalne pojęć „podręcznik", „materiał edukacyjny" oraz „materiał ćwiczeniowy".

Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem, wyposażenie szkół podstawowych w podręczniki do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej w klasach I–III zapewnia Minister Edukacji Narodo-

wej. Podręczniki te stają się własnością organu prowadzącego szkołę podstawową z dniem ich przekazania przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania (art. 22 ad u.s.o.). Zapewnione przez Ministra Edukacji Narodowej podręczniki nie są jedynymi, które można wykorzystywać w klasach od I do III szkoły podstawowej. Dyrektor szkoły podstawowej może bowiem ustalić, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego szkołę, inny podręcznik niż zapewniony przez ministra. W takiej sytuacji koszt zakupu podręcznika pokrywa w całości organ prowadzący szkołę.

Natomiast, zgodnie z art. 22ae u.s.o., wyposażenie:

1. szkół podstawowych i szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej:
   a) w podręczniki do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego, materiały edukacyjne do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego lub materiały ćwiczeniowe, dla klas I–III,
   b) w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe, dla klas IV–VI,
2. gimnazjów i szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie gimnazjum w podręczniki, materiały edukacyjne lub materiały ćwiczeniowe,

– jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej, wykonywanym przez jednostki samorządu terytorialnego prowadzące te szkoły.

Na realizacje wskazanych powyżej zadań jednostka samorządu terytorialnego, w myśl art. 22ae ust. 3 u.s.o., otrzymuje dotację celową z budżetu państwa, udzielaną przez wojewodę.

Szczególne rozwiązanie ustawodawca przyjął w zakresie szkół podstawowych i gimnazjów prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne. W tym przypadku zapewnienie sfinansowania kosztu zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej, wykonywanym przez jednostki samorządu terytorialnego obowiązane do prowadzenia szkół odpowiedniego typu i rodzaju.

Na sfinansowanie kosztu zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych szkoła podstawowa i gimnazjum prowadzone przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną otrzymują, na wniosek, dotację celową z budżetu jednostki samorządu terytorialnego obowiązanej do prowadzenia szkół odpowiedniego typu i rodzaju. W tym przypadku dotacja przekazywana jest przez wojewodę do właściwej jednostki samorządu terytorialnego, a dopiero ta przekazuje ją uprawnionej szkole lub gimnazjum.

W art. 22ae ust. 5 u.s.o. wskazano cele na jakie można przeznaczyć dotację oraz maksymalną jej wysokość. Dotacja celowa jest przyznawana na wyposażenie:

1. szkół podstawowych i szkół artystycznych, realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w podręczniki do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego lub materiały edukacyjne do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego, dla klas I–III – do wysokości 25 zł na ucznia;

2. szkół podstawowych i szkół artystycznych, realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w materiały ćwiczeniowe dla klas I–III – do wysokości 50 zł na ucznia;
3. szkół podstawowych i szkół artystycznych, realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w podręczniki lub materiały edukacyjne dla klas IV–VI – do wysokości 140 zł na ucznia;
4. szkół podstawowych i szkół artystycznych, realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w materiały ćwiczeniowe dla klas IV–VI – do wysokości 25 zł na ucznia;
5. gimnazjów i szkół artystycznych, realizujących kształcenie ogólne w zakresie gimnazjum w podręczniki lub materiały edukacyjne – do wysokości 250 zł na ucznia;
6. gimnazjów i szkół artystycznych, realizujących kształcenie ogólne w zakresie gimnazjum w materiały ćwiczeniowe – do wysokości 25 zł na ucznia.

Dotacja z budżetu państwa na dofinansowanie zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych jest dotacją celową w rozumieniu art. 127 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych*[6]. W związku z powyższym, środki z dotacji mogą być wydatkowane wyłącznie na cel, na który zostały przyznane. Nie można zatem np. przeznaczyć kwoty dotacji pozostałej po zakupie materiałów ćwiczeniowych na zwiększenie puli środków na zakup podręczników. Ustawodawca wprowadza w tym zakresie jeden wyjątek. Zgodnie z art. 22ae ust. 11 u.s.o., dotacja celowa może być wykorzystana także na pokrycie kosztu drukowania i powielania podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w celach dydaktycznych lub na zakup urządzeń umożliwiających drukowanie lub powielanie tych podręczników i materiałów.

Ustawa przewiduje, że 1% wykorzystanej przez jednostki samorządu terytorialnego dotacji stanowić będą koszty obsługi zadania zleconego (art. 22ae ust. 15 u.s.o.). W konsekwencji przyjętego rozwiązania maksymalna kwota do wykorzystania na zakupy np. podręczników dla szkół podstawowych i szkół artystycznych realizujących kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej w podręczniki lub materiały edukacyjne dla klas IV–VI wynosi 138,60 zł na ucznia.

Sfinansowany z środków dotacji celowej komplet podręczników lub materiałów edukacyjnych powinien zapewniać możliwość używania ich przez uczniów tej klasy przez co najmniej trzy kolejne lata szkolne. Następna dotacja celowa na uczniów tej klasy jest udzielana po trzech kolejnych latach szkolnych (art. 22ae ust. 6 u.s.o.). Natomiast dotacja na wyposażenie uczniów w materiały ćwiczeniowe będzie udzielana do wysokości kosztu zakupu materiałów ćwiczeniowych dla każdego ucznia w danej klasie każdego roku.

Ponadto, w myśl art. 22ae ust. 7 u.s.o., raz na trzy lata, ze środków dotacji będzie zakupiony dodatkowy komplet podręczników lub materiałów edukacyjnych dla każdego oddziału. Komplet ten znajdzie się na wyposażeniu biblioteki szkolnej i będzie używany w przypadku uszkodzenia, zniszczenia lub niezwrócenia podręcznika lub materiału edukacyjnego przez ucznia, zanim, wykorzystując przewidziane procedury, zostanie kupiony dla ucznia docelowy egzem-

[6] DzU 2013, poz. 885 z późn. zm.

plarz podręcznika. Komplet ten będzie mógł być również wykorzystywany do czasu dokonania przez szkołę zakupu podręczników lub materiałów edukacyjnych dla ucznia, który przybył do szkoły w trakcie roku szkolnego[7].

Jeżeli liczba uczniów w klasie, w stosunku do roku poprzedniego zwiększy się, to na tych uczniów także przysługuje dotacja (art. 22ae ust. 8 u.s.o.). W przypadku, gdy liczba uczniów w klasie zwiększy się w trakcie roku szkolnego, przyjęto rozwiązanie, zgodnie z którym koszt zakupu brakujących kompletów podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych jest refundowany ze środków dotacji celowej przekazanej na kolejny rok szkolny (art. 22ae ust. 10 u.s.o.).

Wprowadzono również mechanizm weryfikacji kwoty dotacji celowej na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych. Kwoty te podlegają weryfikacji co trzy lata. Weryfikacji dokonuje minister właściwy do spraw oświaty i wychowania, biorąc pod uwagę liczbę obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego na danym etapie edukacyjnym, warunki, jakie muszą spełniać podręczniki oraz wyniki analiz dotyczących kształtowania się cen podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w ostatnich dwóch latach poprzedzających rok, w którym jest dokonywana weryfikacja (art. 22ae ust. 12 u.s.o.). Kwoty dotacji po ich weryfikacji może określić Rada Ministrów w drodze rozporządzenia, w terminie do końca czerwca roku, w którym jest dokonywana weryfikacja.

Dotacja celowa jest przekazywana jednostkom samorządu terytorialnego w terminie od dnia 1 maja do dnia 15 października. Z kolei, dotacja celowa z budżetu jednostki samorządu terytorialnego dla szkoły podstawowej i gimnazjum, prowadzonych przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną jest przekazywana w terminie 14 dni od dnia otrzymania dotacji celowej z budżetu państwa przez jednostkę samorządu terytorialnego.

Tryb i terminy udzielania i rozliczania dotacji

Przepis art. 22af u.s.o. zawiera regulacje dotyczące trybu i terminów udzielania dotacji. Zgodnie z jego treścią, dyrektorzy szkół podstawowych i gimnazjów, prowadzonych przez jednostkę samorządu terytorialnego, przekazują organowi prowadzącemu informacje niezbędne dla ustalenia wysokości dotacji celowej z budżetu państwa (art. 22af ust. 1 u.s.o.). Natomiast dyrektorzy szkół podstawowych i gimnazjów, prowadzonych przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę fizyczną, przekazują jednostce samorządu terytorialnego, właściwej do udzielenia dotacji wniosek o udzielenie tej dotacji wraz z informacjami niezbędnymi dla ustalenia wysokości dotacji (art. 22af ust. 2 u.s.o.). Powyższy wniosek i informacje dyrektorzy szkół przekazują w terminie od 15 marca do 15 września. W przypadku, gdy informacje i wniosek zostały przekazane przed dniem 25 sierpnia, dyrektor szkoły aktualizuje te informacje i wniosek, w terminie do dnia 25 sierpnia, uwzględniając aktualne wyniki postępowania rekrutacyjnego do szkoły (art. 22af ust. 5 u.s.o.). Jeżeli w wyniku aktualizacji, złożonej przez szkołę podstawową lub gimnazjum prowadzone przez osobę prawną inną niż jednostka samorządu terytorialnego lub osobę

[7] *Podręczniki i materiały edukacyjne*, MEN Warszawa 2014, s. 30.

fizyczną, wnioskowana kwota dotacji celowej ulegnie zmniejszeniu, a dotacja celowa przekazana przez jednostkę samorządu terytorialnego przekracza kwotę wskazaną w aktualizacji, szkoła w terminie do dnia 31 sierpnia zwraca jednostce samorządu terytorialnego odpowiednią część dotacji.

W przypadku, gdy jednostka samorządu terytorialnego złożyła do wojewody wniosek o udzielenie dotacji przed dniem 31 sierpnia, to na podstawie informacji i wniosków aktualizuje ten wniosek, w terminie do dnia 31 sierpnia, uwzględniając aktualne wyniki postępowania rekrutacyjnego do szkół (art. 22af ust. 6 u.s.o.). Jeżeli w wyniku aktualizacji, wnioskowana kwota dotacji celowej ulegnie zmniejszeniu, a dotacja celowa przekazana przez wojewodę jednostce samorządu terytorialnego przekracza kwotę wskazaną w aktualizacji, jednostka samorządu terytorialnego w terminie do 7 września zwraca wojewodzie odpowiednią część dotacji.

Rozliczenie wykorzystania dotacji celowej przez dyrektora szkoły oraz zwrot niewykorzystanej dotacji następują w terminie do dnia 15 stycznia następnego roku. Rozliczenie wykorzystania dotacji celowej przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz zwrot niewykorzystanej dotacji następują w terminie do dnia 31 stycznia następnego roku. Dotacja celowa może być wykorzystana wyłącznie do końca roku budżetowego.

W oparciu o delegację ustawową, wynikającą z art. 22ag u.s.o., Minister Edukacji Narodowej w rozporządzeniu z dnia 7 lipca 2014 roku *w sprawie udzielania dotacji celowej na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe*[8] określił: sposób przekazywania informacji niezbędnych dla ustalenia wysokości dotacji oraz wzór formularza zawierającego te informacje; wzór wniosku o udzielenie dotacji celowej, sposób przekazywania przez jednostki samorządu terytorialnego wojewodom wniosku o udzielenie dotacji oraz wzór wniosku o udzielenie tej dotacji; tryb i terminy udzielania oraz sposób rozliczania wykorzystania dotacji oraz wzór formularza rozliczenia wykorzystania tej dotacji; sposób rozliczania wykorzystania dotacji celowej oraz wzór formularza rozliczenia wykorzystania tej dotacji.

Ustawodawca przyjął rozwiązanie, zgodnie z którym dyrektor szkoły podstawowej lub gimnazjum, za zgodą organu prowadzącego, może ustalić podręczniki lub materiały edukacyjne oraz materiały ćwiczeniowe, których koszt zakupu dla ucznia przekracza odpowiednio kwoty dotacji celowej, o których mowa w art. 22ae ust. 5 u.s.o. W takim przypadku różnicę pomiędzy kosztem zakupu dla ucznia kompletu podręczników lub materiałów edukacyjnych oraz zakupu materiałów ćwiczeniowych, a wysokością kwot dotacji celowej, o których mowa w art. 22ae ust. 5 u.s.o., pokrywa organ prowadzący szkołę podstawową lub gimnazjum.

Zgodnie z przyjętymi rozwiązaniami, szkoła podstawowa i gimnazjum są zobowiązane do nieodpłatnego:

1. wypożyczania uczniom podręczników lub materiałów edukacyjnych, mających postać papierową, lub
2. zapewnienia uczniom dostępu do podręczników lub materiałów edukacyjnych, mających postać elektroniczną, lub
3. przekazania uczniom materiałów ćwiczeniowych bez obowiązku zwrotu lub udostępnia te materiały.

[8] DzU 2014, poz. 902.

Szczegółowe warunki korzystania przez uczniów z podręczników lub materiałów edukacyjnych określa dyrektor szkoły. Opracowując te warunki, dyrektor musi uwzględnić konieczność zapewnienia co najmniej trzyletniego okresu używania tych podręczników lub materiałów.

Ustawodawca określił również sposób postępowania w przypadku uszkodzenia, zniszczenia lub niezwrócenia podręcznika lub materiału edukacyjnego. W takiej sytuacji szkoła podstawowa i gimnazjum może żądać od rodziców ucznia zwrotu:

1. kosztu zakupu podręcznika lub materiału edukacyjnego lub
2. kosztu podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej w klasach I–III szkoły podstawowej, określonego przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania i zamieszczonego na stronie internetowej urzędu obsługującego tego ministra (art. 22ak ust. 3 u.s.o.).

Kwota zwrotu kosztu podręcznika do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej w klasach I–III szkoły podstawowej stanowi dochód budżetu państwa. W przypadku podręczników lub materiałów edukacyjnych za uzasadnione należy przyjąć stanowisko, że kwota ta stanowi dochód właściwej jednostki samorządu terytorialnego.

W przepisie art. 22am u.s.o. rozstrzygnięto kwestie postępowania w przypadku likwidacji szkoły podstawowej lub gimnazjum, prowadzonych przez osoby prawne inne niż jednostki samorządu terytorialnego lub osoby fizyczne. W takiej sytuacji:

1. podręczniki, materiały edukacyjne lub urządzenia, o których mowa w art. 22ae ust. 11 u.s.o., zakupione z dotacji celowej podlegają zwrotowi jednostce samorządu terytorialnego, która udzieliła dotacji;
2. podręczniki do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej w klasach I–III szkoły podstawowej podlegają zwrotowi jednostce samorządu terytorialnego obowiązanej do prowadzenia szkół odpowiedniego typu i rodzaju. Jeżeli wartość podręczników, materiałów edukacyjnych lub urządzeń, o których mowa w art. 22ae ust. 11 u.s.o. przewyższa wartość udzielonej dotacji celowej, organ prowadzący szkołę może zwrócić równowartość otrzymanej dotacji jednostce samorządu terytorialnego.

Dotacja celowa na podręczniki dla niepublicznych szkół podstawowych i niepublicznych gimnazjów

Na wniosek dyrektora niepublicznej szkoły podstawowej lub niepublicznej szkoły artystycznej, realizującej kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, minister właściwy do spraw oświaty zapewnia wyposażenie tych szkół w podręczniki do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej w klasach I–III (art. 85b ust. 1 u.s.o.).

Na sfinansowanie kosztu zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych w zakresie, o którym mowa w art. 22ae ust. 1 u.s.o., przeznaczonych do obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, określonych w ramowych planach nauczania ustalonych

dla publicznych szkół podstawowych i gimnazjów, niepubliczne szkoły podstawowe i gimnazja otrzymują, na wniosek, dotację celową z budżetu jednostki samorządu terytorialnego obowiązanej do prowadzenia szkół odpowiedniego typu i rodzaju. Ustawa rozstrzyga, że zapewnienie sfinansowania kosztu zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych dla niepublicznych szkół podstawowych i gimnazjów jest zadaniem zleconym z zakresu administracji rządowej, wykonywanym przez jednostki samorządu terytorialnego obowiązane do prowadzenia szkół odpowiedniego typu i rodzaju. Na realizację tego zadania jednostka samorządu terytorialnego otrzymuje dotację celową z budżetu państwa, udzielaną przez wojewodę. Do udzielonej dotacji mają odpowiednie zastosowanie przepisy określone w art. 22ae ust. 5–18 u.s.o., art. 22af ust. 2–11 u.s.o. oraz rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej wydanego na podstawie art. 22ag u.s.o., które dotyczą w szczególności: celu na jaki można przeznaczyć dotację oraz jej wysokości na każdego ucznia, możliwości przeznaczenia dotacji na pokrycie kosztu drukowania i powielania podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych w celach dydaktycznych lub na zakup urządzeń umożliwiających drukowanie lub powielanie tych podręczników i materiałów, zasady weryfikacji wysokości dotacji i terminów jej przekazywania oraz trybu i terminu rozliczania dotacji.

W przypadku likwidacji niepublicznej szkoły podstawowej, podręczniki do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej w klasach I–III, zapewnione przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, podlegają zwrotowi jednostce samorządu terytorialnego obowiązanej do prowadzenia szkół odpowiedniego typu i rodzaju. W przypadku likwidacji niepublicznej szkoły podstawowej lub niepublicznego gimnazjum, podręczniki, materiały edukacyjne lub urządzenia, o których mowa w art. 22ae ust. 11 u.s.o., zakupione z dotacji celowej podlegają zwrotowi jednostce samorządu terytorialnego, która udzieliła dotacji. Jeżeli natomiast wartość podlegających zwrotowi podręczników, materiałów edukacyjnych lub urządzeń, o których mowa w art. 22ae ust. 11 u.s.o., przewyższa wartość udzielonej dotacji celowej, organ prowadzący szkołę może zwrócić równowartość otrzymanej dotacji jednostce samorządu terytorialnego, która udzieliła dotacji.

Nowe zasady związane z przekazywaniem jednostkom samorządu terytorialnego zadań dotyczących wyposażania szkół podstawowych i gimnazjów w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe oraz przekazywaniem dotacji na te cele będą wprowadzane sukcesywnie, począwszy od roku szkolnego 2014/2015, w którym po raz pierwszy zostaną przekazane przez Ministra Edukacji Narodowej podręczniki do zajęć z zakresu edukacji: polonistycznej, matematycznej, przyrodniczej i społecznej dla klas I szkoły podstawowej oraz dotacja celowa na sfinansowanie zakupu podręczników do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego, materiałów edukacyjnych do zajęć z zakresu danego języka obcego nowożytnego oraz materiały ćwiczeniowe dla klas I szkoły podstawowej. Natomiast harmonogram i zakres udzielania dotacji celowej na zakup podręczników, materiałów edukacyjnych oraz materiałów ćwiczeniowych dla poszczególnych klas szkoły podstawowej i gimnazjum w kolejnych latach określa przepis art. 13 ustawy z dnia 30 maja 2014 roku.

Zasady dotyczące zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych przez szkoły podstawowe i gimnazja

Stosownie do art. 4 pkt 8c ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku – *Prawo zamówień publicznych*[9] (dalej: P.z.p.), ustawy nie stosuje się do zamówień, których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności oświatowej, związane z gromadzeniem w bibliotekach szkolnych podręczników, materiałów edukacyjnych i materiałów ćwiczeniowych, o których mowa w ustawie z dnia 7 września 1991 roku *o systemie oświaty*, jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności i ich wartość jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8. Jest to zasada generalna mająca zastosowanie do wszystkich zamówień, w odniesieniu do których spełnione zostaną łącznie dwa warunki:

1. zamówienia nie mogą służyć wyposażaniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności oraz
2. wartość udzielonych zamówień jest mniejsza niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8.

Należy jednak zwrócić uwagę na szczególne zasady udzielania zamówień określonych w art. 4 pkt 8c ustawy P.z.p., których wartość przekracza wyrażoną w złotych równowartość kwoty 30 000 euro. Stosownie do przepisów art. 22az–22azc u.s.o., w takim przypadku:

1. szkoła zamieszcza ogłoszenie o udzielanym zamówieniu na stronie internetowej szkoły lub stronie internetowej organu prowadzącego;
2. zamówienie jest udzielane w sposób zapewniający przejrzystość, równe traktowanie podmiotów zainteresowanych wykonaniem zamówienia oraz z uwzględnieniem okoliczności mogących mieć wpływ na jego udzielenie;
3. szkoła nie udostępnia informacji związanych z zamówieniem, stanowiących tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, jeżeli podmiot zainteresowany wykonaniem zamówienia, nie później niż przed zawarciem umowy o wykonanie tego zamówienia, zastrzegł, że nie mogą być one udostępniane;
4. szkoła niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości, na stronie internetowej szkoły lub stronie internetowej organu prowadzącego, informację o udzieleniu zamówienia, o którym mowa w art. 22az, podając nazwę (firmę) albo imię i nazwisko podmiotu, z którym zawarła umowę o wykonanie zamówienia, albo informację o nieudzieleniu tego zamówienia.

Dotowanie niepublicznych przedszkoli i niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego

Zgodnie z rozwiązaniami wprowadzonymi ustawą z dnia 13 czerwca 2013 roku, od 1 września 2017 roku dziecko w wieku 5 lat jest obowiązane odbyć roczne przygotowanie przedszkolne w przedszkolu lub w innej formie wychowania przedszkolnego (art. 14 ust. 3). Dzieci w wieku 3 i 4 lat mają prawo do

[9] DzU 2013, poz. 907 z późn. zm.

korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu lub innej formie wychowania przedszkolnego (art. 14 ust. 3b). Ustawodawca rozstrzygnął, że zapewnienie warunków do spełniania obowiązku, o którym mowa w ust. 3, oraz realizacji prawa, o którym mowa w ust. 3b, jest zadaniem własnym gminy. Zadanie, to jest wykonywane przez gminę przez zapewnienie dziecku możliwości korzystania z wychowania przedszkolnego w:

1. publicznym przedszkolu lub publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, prowadzonych przez gminę, lub
2. publicznym przedszkolu lub publicznej innej formie wychowania przedszkolnego, prowadzonych przez inną osobę prawną lub osobę fizyczną, położonych na obszarze gminy, lub
3. niepublicznym przedszkolu, o którym mowa w art. 90 ust. 1b, lub niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego, o której mowa w art. 90 ust. 1c, położonych na obszarze gminy.

Należy zaznaczyć, że stosownie do przepisu art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 roku, dziecko w wieku 4 lat prawo do korzystania z wychowania przedszkolnego w przedszkolu, oddziale przedszkolnym w szkole podstawowej lub innej formie wychowania przedszkolnego uzyskuje od 1 września 2015 roku.

W związku z powyższymi zmianami, umożliwiającymi gminom zapewnienie miejsca wychowania przedszkolnego w niepublicznym przedszkolu lub niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego, w art. 90 u.s.o. dodano zapisy ust. 1b-1o, które wejdą w życie z dniem 1 września 2015 roku.

Stosownie do art. 90 ust. 1b u.s.o., niepubliczne przedszkole może otrzymywać dotację z budżetu gminy na każdego ucznia w wysokości równej wydatkom bieżącym przewidzianym na jednego ucznia w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę, pomniejszonym o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, jeżeli przedszkole to:

1. realizuje programy wychowania przedszkolnego uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego;
2. zapewnia bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie nie krótszym niż czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki, ustalony przez radę gminy dla przedszkoli publicznych prowadzonych przez gminę,
3. zatrudnia nauczycieli posiadających kwalifikacje określone w odrębnych przepisach,
4. pobiera od rodziców opłaty w wysokości nie większej niż ustalona przez radę gminy dla przedszkoli publicznych za świadczenia w czasie przekraczającym czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki,
5. przeprowadza rekrutację dzieci w oparciu o zasadę powszechnej dostępności,
6. prowadzi dokumentację przebiegu nauczania, wychowania i opieki ustalona dla przedszkoli publicznych,
7. zapewni w oddziale przedszkolnym liczbę uczniów nieprzekraczającą maksymalnej liczby uczniów w oddziale przedszkola publicznego, określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 60 ust. 2 u.s.o.,
8. zapewni uczniom pomoc psychologiczno-pedagogiczną zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 11 u.s.o.,

9. stosuje zasady przyjmowania do publicznych przedszkoli, określone w rozdziale 2a u.s.o.

Na ucznia niepełnosprawnego dotacja może być przyznana w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na niepełnosprawnego ucznia przedszkola w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jednostkę samorządu terytorialnego. Natomiast w przypadku braku na terenie gminy przedszkola prowadzonego przez gminę, podstawą do ustalenia wysokości dotacji są wydatki bieżące ponoszone przez najbliższą gminę na prowadzenie przedszkoli publicznych.

Z brzmienia art. 90 ust. 1c u.s.o. wynika, że niepubliczna inna forma wychowania przedszkolnego może otrzymywać dotację z budżetu gminy na każdego ucznia objętego tą formą wychowania przedszkolnego w wysokości równej 50% wydatków bieżących, ponoszonych na jednego ucznia w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę, pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, jeżeli ta inna forma:

1. przeprowadza rekrutację dzieci w oparciu o zasadę powszechnej dostępności,
2. będzie pobierać od rodziców opłaty w wysokości nie większej niż ustalona przez radę gminy dla publicznych innych form wychowania przedszkolnego za świadczenia w czasie przekraczającym czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki,
3. zapewnia bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie ustalonym przez organ prowadzący, nie krótszym jednak niż czas określony w przepisach wydanych na podstawie art. 14a ust. 7 ustawy, z tym że czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki, o którym mowa w art. 6 ust. 2, nie może być krótszy niż czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki ustalony przez radę gminy dla publicznych innych form wychowania przedszkolnego prowadzonych przez gminę,
4. stosuje zasady przyjmowania do publicznych przedszkoli, określone w rozdziale 2a u.s.o.

Dotacja na ucznia niepełnosprawnego może być przyznana w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana na niepełnosprawnego ucznia przedszkola w części oświatowej subwencji ogólnej, otrzymywanej przez jednostkę samorządu terytorialnego. W przypadku braku na terenie gminy przedszkola prowadzonego przez gminę, podstawą do ustalenia wysokości dotacji są wydatki bieżące ponoszone przez najbliższą gminę na prowadzenie przedszkoli publicznych.

Za trafny należy uznać pogląd zgodnie z którym przywołane przepisy powodują „*włączenie przedszkola niepublicznego do publicznej sieci przedszkolnej danej gminy na równych warunkach działalności*”[10]. Powyższa uwaga ma w całości zastosowanie również do niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego.

Należy zwrócić uwagę, że przytoczone powyżej przepisy uzależniają przyznanie dotacji z budżetu gminy od łącznego spełnienia warunków wymienionych w treści art. 90 ust. 1b lub 1c. Przytoczone normy prawne nie mają charakteru obligatoryjnego i wprowadzają uprawnienie dla gminy do udzielenia dotacji na ustalonych w ich treści zasadach.

[10] M. Pilch, *Ustawa o systemie oświaty. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 938.

Ponadto, z brzmienia ust. 1b i 1c wynika, że w sytuacji gdy podstawę ustalenia dotacji stanowią wydatki bieżące ponoszone na prowadzenie przedszkoli publicznych przez najbliższą gminę, to wydatki te nie podlegają pomniejszeniu o kwotę opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu tej gminy.

Zgodnie z dyspozycją art. 90 ust. 1d u.s.o., przyznanie dotacji odbywa się po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert ogłaszanego przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Do ogłoszenia otwartego konkursu ofert ma odpowiednie zastosowanie art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*[11]. Przywołany przepis będzie miał zatem zastosowanie w zakresie terminu do składania ofert, który nie może być krótszy 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia. Ogłoszenie w sprawie konkursu powinno zostać zamieszczone w „Biuletynie Informacji Publicznej", w siedzibie organu administracji publicznej w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń oraz na stronie internetowej organu administracji publicznej. Ogłoszenie otwartego konkursu ofert można także fakultatywnie zamieścić w dzienniku lub tygodniku o zasięgu ogólnopolskim, regionalnym lub lokalnym, w zależności od rodzaju zadania publicznego. W przypadku konkursu ogłaszanego w celu udzielenia dotacji przewidzianej w art. 90 ust. 1b lub 1c u.s.o., ogłoszenie może być zamieszczone w dzienniku lub tygodniku o zasięgu lokalnym.

Ogłoszenie otwartego konkursu ofert powinno zawierać informacje wymienione w ust. 3 art. 13 ustawy *o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie*. W ogłoszeniu powinno się zatem określić: rodzaj zadania, na które będzie przyznana dotacja, wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację tego zadania, zasady przyznawania dotacji, terminy i warunki realizacji zadania, termin składania ofert, tryb i kryteria stosowane przy wyborze ofert oraz termin dokonania wyboru ofert oraz zrealizowane przez organ administracji publicznej w roku ogłoszenia otwartego konkursu ofert i w roku poprzednim zadania publiczne tego samego rodzaju i związane z nimi koszty, ze szczególnym uwzględnieniem wysokości dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3.

Osoba fizyczna lub osoba prawna, niebędąca jednostką samorządu terytorialnego, prowadząca niepubliczne przedszkole lub niepubliczną inną formę wychowania przedszkolnego, przystępując do konkursu składa zobowiązanie do przestrzegania warunków, o których mowa odpowiednio w ust. 1b lub 1c, oraz podaje informację o planowanej liczbie uczniów (art. 90 ust. 1e u.s.o.). Podanie planowanej liczby uczniów ma na celu określenie wysokości dotacji w uchwale budżetowej.

Art. 90 ust. 1f u.s.o. zawiera delegację dla rady gminy do określenia w drodze uchwały regulaminu otwartego konkursu ofert oraz kryteriów wyboru ofert, uwzględniając konieczność zapewnienia jak najlepszych warunków realizacji wychowania przedszkolnego. Na podstawie przywołanego przepisu, rada gminy zobowiązana jest do określenia procedury, w oparciu o którą przeprowadzany będzie otwarty konkurs ofert oraz wskazania kryteriów oceny złożonych ofert. Ustalając regulamin konkursu, organ stanowiący gminy może kierować się rozwiązaniami wynikającymi z ustawy *o działalności pożytku publicznego i o wo-*

[11] DzU 2014, poz. 1118 z późn. zm.

lontariacie w zakresie np. powołania komisji konkursowej do oceny złożonych ofert czy ogłoszenia o wyborze oferty. Natomiast przyjęte kryteria, będące miernikiem oceny złożonych ofert, powinny być opracowane w taki sposób, by uwzględniały konieczność zapewnienia jak najlepszych warunków realizacji wychowania przedszkolnego. Muszą to być oczywiście kryteria jednakowe dla wszystkich podmiotów ubiegających się o przyznanie dotacji z budżetu gminy.

Przeprowadzenie otwartego konkursu ofert i przyznanie dotacji w wysokości wynikającej z art. 90 ust. 1b i 1c u.s.o. ma charakter fakultatywny. Ustawodawca wskazała jednak w art. 90 ust. 1g oraz ust. 1h okoliczności, w których przeprowadzenie konkursu jest obligatoryjne. Gmina, która nie zapewnia wszystkim dzieciom, którym ma obowiązek zapewnić możliwość korzystania z wychowania przedszkolnego, miejsca korzystania z wychowania przedszkolnego, jest obowiązana przeprowadzić otwarty konkurs ofert dla niepublicznych przedszkoli. Jeżeli w wyniku rozstrzygnięcia konkursu, o którym mowa w ust. 1g, gmina nadal nie zapewnia miejsc korzystania z wychowania przedszkolnego wszystkim dzieciom, którym ma obowiązek zapewnić możliwość korzystania z wychowania przedszkolnego, gmina jest obowiązana przeprowadzić konkurs, o którym mowa w ust. 1d, dla niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego. W konsekwencji, w sytuacji gdy gmina nie zapewni miejsc wychowania przedszkolnego w prowadzonych przez siebie przedszkolach lub innych formach wychowania przedszkolnego, musi w pierwszej kolejności zorganizować otwarty konkurs ofert, ale tylko dla niepublicznych przedszkoli. Dopiero gdy po przeprowadzeniu konkursu dla niepublicznych przedszkoli, gmina nadal nie zapewni miejsc korzystania z wychowania przedszkolnego wszystkim dzieciom, konieczne jest przeprowadzenie konkursu dla niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego.

Przepis art. 90 ust. 1i u.s.o. wprowadza zasadę, zgodnie z którą informację o otrzymywaniu przez niepubliczne przedszkole lub niepubliczną inną formę wychowania przedszkolnego dotacji na warunkach kreślonych w ust. 1b, 1c lub 1o, wpisuje się do ewidencji szkół i placówek prowadzonej przez gminę. Zaświadczenie o wpisie do ewidencji doręcza się podmiotowi otrzymującemu dotację, a kopie przekazuje kuratorowi oświaty oraz organowi podatkowemu. W kolejnych latach dotacja, o której mowa w ust. 1b, 1c lub 1o, jest udzielana pod warunkiem, że osoba prowadząca odpowiednio niepubliczne przedszkole lub niepubliczną inną formę wychowania przedszkolnego poda organowi właściwemu do udzielenia dotacji informację o planowanej liczbie uczniów nie później niż do dnia 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji. Przepisu nie stosuje się jednak w roku, w którym dotacja została przyznana w drodze otwartego konkursu ofert (art. 90 ust. 1j u.s.o.). Przepis ten rozstrzyga o obowiązku osoby prowadzącej niepubliczne przedszkole lub niepubliczną inną formę wychowania przedszkolnego, dotyczącym podania planowanej liczby uczniów do 30 września roku poprzedzającego rok udzielenia dotacji. Konsekwencją niepodania we wskazanym terminie planowanej liczby uczniów jest uprawnienie jednostki samorządu terytorialnego do odmowy udzielenia dotacji.

Ustawodawca w przepisie art. 90 ust. 1k oraz 1l określił zasady rozliczania kosztów udzielonych dotacji dla niepublicznego przedszkola oraz niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego, w sytuacji gdy do takiej formy wychowania przedszkolnego uczęszcza uczeń niebędący mieszkańcem gminy

finansującej tę formę wychowania przedszkolnego. Jeżeli do przedszkola, o którym mowa w ust. 1b, uczęszcza uczeń niebędący mieszkańcem gminy dotującej to przedszkole, gmina, której mieszkańcem jest ten uczeń, pokrywa koszty dotacji udzielonej, zgodnie z ust. 1b, do wysokości kwoty wydatków bieżących stanowiących w gminie dotującej podstawę ustalenia wysokości dotacji dla przedszkoli niepublicznych, o których mowa w ust. 1b lub 1j, w przeliczeniu na jednego ucznia, pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, a także o kwotę dotacji, o której mowa w art. 14d ust. 1, otrzymanej na ucznia przez gminę dotującą przedszkole, do którego uczęszcza uczeń. Jeżeli do niepublicznej innej formy wychowania przedszkolnego, o której mowa w ust. 1c, uczęszcza uczeń niebędący mieszkańcem gminy dotującej tę formę, gmina, której mieszkańcem jest ten uczeń, pokrywa koszty dotacji udzielonej zgodnie z ust. 1c, do wysokości iloczynu kwoty wydatków bieżących stanowiących w gminie dotującej podstawę ustalenia wysokości dotacji dla przedszkoli niepublicznych, o których mowa w ust. 1c, w przeliczeniu na jednego ucznia, pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, a także o kwotę dotacji, o której mowa w art. 14d ust. 1, otrzymanej na ucznia przez gminę dotującą inną formę wychowania przedszkolnego, do której uczęszcza uczeń, i wskaźnika procentowego ustalonego na potrzeby dotowania niepublicznych form wychowania przedszkolnego w gminie zobowiązanej do pokrycia kosztów udzielonej dotacji.

Przyjęte rozwiązania umożliwiają osobie prowadzącej niepubliczne przedszkole lub niepubliczną inną formę wychowania przedszkolnego rezygnację ze spełniania warunków, o których mowa odpowiednio w ust. 1b lub 1c i pobierania dotacji w wysokości wskazanej w tych przepisach z końcem roku szkolnego (art. 90 ust. 1m u.s.o.). O zamiarze rezygnacji osoba prowadząca przedszkole lub inną formę wychowania przedszkolnego zawiadamia: rodziców uczniów przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego, organ udzielający dotację oraz kuratora oświaty, w terminie do dnia 31 sierpnia roku szkolnego poprzedzającego rok szkolny, w którym ma nastąpić ta rezygnacja.

Natomiast, zgodnie z dyspozycją art. 90 ust. 1n u.s.o., organ wykonawczy gminy może w drodze decyzji cofnąć niepublicznemu przedszkolu lub niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego dotację przyznaną na podstawie ust. 1b, 1c lub 1o. Podstawą do cofnięcia dotacji jest stwierdzenie naruszenia przez niepubliczne przedszkole lub niepubliczną inną formę wychowania przedszkolnego warunków określonych w ust. 1b lub 1c u.s.o. Podstawę cofnięcia dotacji może zatem stanowić np. pobieranie od rodziców opłaty w wysokości większej niż ustalona przez radę gminy dla przedszkoli publicznych za świadczenia w czasie przekraczającym czas bezpłatnego nauczania, wychowania i opieki.

Cofnięcie następuje z urzędu lub na wniosek organu sprawującego nadzór pedagogiczny. Organ wykonawczy gminy obowiązany jest przed wydaniem decyzji w sprawie cofnięcia dotacji wezwać osobę prowadzącą przedszkole lub inną formę wychowania przedszkolnego do zaprzestania naruszania warunków określonych w ust. 1b lub 1c, w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące.

Ustawodawca w art. 90 ust. 1o u.s.o. wprowadził uprawnienie dla rady gminy do wyrażenia, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, zgody na

udzielenie dotacji niepublicznemu przedszkolu lub niepublicznej innej formie wychowania przedszkolnego w wysokości wyższej niż określona w ust. 1b lub 1c. Rada gminy zobowiązana jest w podjętej uchwale do wskazania okresu, na jaki udzielana jest dotacja w zwiększonej wysokości. Organ stanowiący gminy w podjętej uchwale powinien zatem ustalić skonkretyzowaną wysokość dotacji, mając na uwadze, że powinna ona być wyższa od wydatków bieżących przewidzianych na jednego ucznia w przedszkolach publicznych prowadzonych przez gminę, pomniejszonych o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie. Ponadto, rada w podjętej uchwale powinna wskazać skonkretyzowany okres, na jaki będzie przyznana dotacja w podwyższonej wysokości np. na okres od 1 stycznia do 30 czerwca itp. Przywołany przepis rozstrzyga, że udzielenie dotacji może nastąpić wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Ponieważ ustawodawca nie zdefiniował tego pojęcia, to do organu stanowiącego gminy należy uznanie konkretnej okoliczności za „szczególnie uzasadnioną" czyli stanowiącą podstawę do ustalenia dotacji w wyższej wysokości.

Należy zwrócić uwagę, że w związku ze zmianą treści art. 90 ust. 4 u.s.o. uchwała organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego ustalająca tryb udzielania i rozliczania dotacji oraz tryb i zakres kontroli prawidłowości ich wykorzystywania, ma również zastosowanie do dotacji udzielonych na podstawie ust. 1b i 1c.

Zgodnie z art. 18 pkt 4 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 roku, przepisy art. 90 ust. 1b–1o wchodzą w życie z dniem 1 września 2015 roku. Natomiast, w myśl art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 roku, dotacja w wysokości, o której mowa w art. 90 ust. 1b,1c lub 1o, może być udzielana nie wcześniej niż od dnia 1 września 2015 roku. W tym przypadku, obowiązek spełnienia warunków, o których mowa w art. 90 ust. 1b i 1c, powstaje z dniem 1 września 2015 roku. Na tle powołanych przepisów, wątpliwość budzi jednak możliwość przeprowadzenia otwartego konkursu ofert przed dniem 1 września 2015 roku, w sytuacji gdy przepis stanowiący podstawę prawną dla rady gminy do określenia w drodze uchwały regulaminu konkursu i kryteriów oceny złożonych ofert wejdzie w życie z dniem 1 września 2015 roku. Oznacza to, że przedmiotowa uchwała musiałaby obowiązywać przed datą wejścia w życie przepisu stanowiącego podstawę do jej uchwalenia.

Mając na uwadze przyjęte rozwiązania, należy wskazać, że od dnia 1 września 2015 roku dotacje dla niepublicznych przedszkoli oraz niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego udzielane będą na podstawie:

1. art. 90 ust. 2b–2e u.s.o. – dla przedszkoli niepublicznych, które nie spełniają warunków określonych w art. 90 ust. 1b oraz dla niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego, które nie spełniają warunków określonych w art. 90 ust. 1c ustawy,
2. art. 90 ust. 1b u.s.o. – dla przedszkoli niepublicznych spełniających warunki określone w tym przepisie,
3. art. 90 ust. 1c u.s.o. – dla niepublicznych innych form wychowania przedszkolnego spełniających warunki określone w tym przepisie.

Inne zmiany dotyczące finansowania zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego

W dniu 1 września 2014 roku wszedł w życie przepis art. 79a u.s.o., ustalający mechanizm rozliczania kosztów korzystania z wychowania przedszkolnego w publicznym przedszkolu oraz publicznej innej formie wychowania przedszkolnego prowadzonych przez gminy, w sytuacji gdy do takiej formy wychowania przedszkolnego uczęszcza uczeń niebędący mieszkańcem gminy finansującej tę formę wychowania przedszkolnego. W myśl wskazanego przepisu, jeżeli do publicznego przedszkola lub publicznej innej formy wychowania przedszkolnego, prowadzonych przez gminę, uczęszcza uczeń niebędący jej mieszkańcem, gmina, której mieszkańcem jest ten uczeń, pokrywa koszty wychowania przedszkolnego tego ucznia w wysokości równej wydatkom bieżącym przewidzianym na jednego ucznia odpowiednio w publicznych przedszkolach lub publicznych innych formach wychowania przedszkolnego, prowadzonych przez gminę, w której uczeń uczęszcza do przedszkola lub innej formy wychowania przedszkolnego, pomniejszonym o opłaty za korzystanie z wychowania przedszkolnego oraz za wyżywienie, stanowiące dochody budżetu gminy, a także o kwotę dotacji, o której mowa w art. 14d ust. 1, otrzymanej na ucznia przez gminę prowadzącą przedszkole lub inną formę wychowania przedszkolnego, do których uczęszcza uczeń.

W związku z brakiem regulacji ustawowych przed dniem wejścia w życie powołanego przepisu, ukształtowała się praktyka, zgodnie z którą kwestie zwrotu kosztów wychowania przedszkolnego regulowały porozumienia zawierane pomiędzy gminami, a rozliczenie następowało poprzez udzielenie dotacji celowej z budżetu. Takie działanie miało jednak charakter fakultatywny.

Przywołana norma prawna ma natomiast charakter obligatoryjny, co oznacza, że gmina z terenu której dziecko uczęszcza do np. przedszkola prowadzonego przez inną gminę, jest zobowiązana do pokrycia kosztów wychowania przedszkolnego tego dziecka, ustalonych w sposób określony w tym przepisie. Ze względu na treść art. 6 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 roku, wskazany przepis ma również zastosowanie do oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych.

W związku z powyższym zmianie uległa forma rozliczeń pomiędzy gminami. Wydatki z tytułu zwrotu kosztów wychowania przedszkolnego powinny być ujmowane w dziale 801, w rozdziale 80104 – Przedszkola lub w rozdziale 80106 – Inne formy wychowania przedszkolnego w grupie „wydatki bieżące jednostek budżetowych na pozostałe zadania statutowe", § 4330 Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast dochody z tytułu zwrotu kosztów wychowania przedszkolnego powinny być ujmowane w dziale 801, w rozdziale 80104 – Przedszkola lub w rozdziale 80106 – Inne formy wychowania przedszkolnego w grupie dochodów bieżących, § 0830 Wpływy z usług.

Ponadto, z dniem 1 września 2015 roku wejdzie w życie art. 90 ust. 2g u.s.o., w myśl którego organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego właściwej do udzielenia dotacji może, na wniosek osoby prowadzącej odpowiednio niepubliczne przedszkole, inną formę wychowania przedszkolnego,

szkołę, ośrodek lub niepubliczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, a także placówkę, o których mowa w ust. 1a, 2a, 2b, 2d, 3 i 3a, wyrazić zgodę na odstąpienie od terminu, o którym mowa w ust. 1a, 2a, 2b, 2d, 3 i 3a, lub na udzielenie dotacji w terminie wcześniejszym niż od początku następnego roku budżetowego.

Przywołany przepis formułuje dwa uprawnienia dla organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego. Pierwsze z nich uprawnia organ wykonawczy do wyrażenia zgody na przedstawienie informacji o planowanej liczbie uczniów w terminie późniejszym niż 30 września roku poprzedzającego rok udzielenie dotacji. Niezachowanie wskazanego terminu stanowi bowiem podstawę dla jednostki samorządu terytorialnego do odmowy udzielenia dotacji osobie prowadzącej niepubliczną formę systemu oświaty. Ustawodawca, przyjmując powyższe rozwiązanie, łagodzi powyższy rygor i warunkowo, tj. po uzyskaniu zgody organu wykonawczego jednostki samorządu terytorialnego, wprowadza możliwość późniejszego podania planowanej liczby uczniów.

Po drugie, organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego może wyrazić zgodę na udzielenie dotacji w terminie wcześniejszym niż od początku nowego roku budżetowego. Możliwość taka dotyczy przede wszystkim nowopowstałych podmiotów, które rozpoczynają działalność w trakcie roku, a pierwszą dotacje otrzymają po uchwaleniu budżetu na kolejny rok. Należy jednak zaznaczyć, że przywołany przepis nie nakłada na organy jednostek samorządu terytorialnego obowiązku określonego działania, a jedynie wprowadza uprawnienie. Ponadto, w obydwu przypadkach organ może działać wyłącznie na wniosek osoby prowadzącej wskazane w tym przepisie podmioty.

W okresie od 1 września 2013 do 31 sierpnia 2015 roku rozwiązanie to obowiązuje w oparciu o art. 15 ustawy z dnia 13 czerwca 2013 roku.

Podsumowanie

Przyjęte w u.s.o. zmiany mają na celu rozwiązanie istniejących problemów związanych z funkcjonowaniem systemu oświaty, jak również wprowadzają nowe rozwiązania w tym zakresie. Jednak częstotliwość dokonywanych zmian oraz obszar regulowanych zagadnień powoduje liczne kontrowersje w ich praktycznym stosowaniu. Za słuszny należy w tej sytuacji uznać zgłaszany coraz częściej postulat całościowego uregulowania tej dziedziny, poprzez opracowanie i uchwalenie nowej ustawy kształtującej system oświaty.

ANNA TRAŁKA

Aktualny status prawny wójta, burmistrza, prezydenta miasta

W dniach 16 i 30 listopada 2014 roku (II tura wyborów) już kolejny raz zostali wybrani na czteroletnią kadencję wójtowie, burmistrzowie i prezydenci miast w wyborach powszechnych, równych, bezpośrednich w głosowaniu tajnym.

Ilekroć w artykule będzie mowa o wójcie należy przez to rozumieć także burmistrza oraz prezydenta miasta (zgodnie z art. 11a ust. ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym*[1], dalej: u.s.g.).

Począwszy od 2002 roku do 2010 roku wybory wójtów odbywały się w oparciu o postanowienia ustawy z dnia 20 czerwca 2002 roku *o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta*[2]. Należy podkreślić, że ustawa *o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta* dokonała istotnej zmiany w u.s.g., wprowadzając w miejsce kolegialnych organów wykonawczych (zarządów) jednoosobowe organy wykonawcze, tj. wójtów, burmistrzów, prezydentów miast. Ostatnie wybory jednoosobowych organów wykonawczych gmin zostały przeprowadzone w oparciu o nową regulację prawa, określoną w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 roku *Kodeks wyborczy*[3] (dalej: k.w.). Z dniem wejścia w życie ustawy k.w. (1 lipca 2011 roku), na mocy art. 10 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku *Przepisy wprowadzające ustawę – Kodeks wyborczy*[4], ustawa *o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta* utraciła moc. Ustawa k.w. w sposób kompleksowy określa zasady i tryb zgłaszania kandydatów, przeprowadzania oraz warunki ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego, wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Przepisy ustawy k.w. wdrażają postanowienia dyrektywy Rady 93/109/WE z dnia 6 grudnia 1993 roku, ustanawiającej szczegółowe warunki wykonywania prawa do głosowania i kandydowania w wyborach do Parlamentu Europejskiego przez obywateli Unii Europejskiej, mających miejsce zamieszkania w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami oraz dyrektywy Rady 94/80/WE z dnia 19 grudnia 1994 roku, ustanawiającej szczegółowe zasady korzystania

[1] J.t.: DzU 2013, poz. 594 z późn. zm.
[2] J.t.: DzU 2010 nr 176, poz. 1191.
[3] DzU nr 21, poz. 212 z późn. zm.
[4] DzU nr 21, poz. 113 z późn. zm.

z prawa głosowania i kandydowania w wyborach lokalnych przez obywateli Unii, zamieszkałych w państwie członkowskim, którego nie są obywatelami.

Kodeks wyborczy poświęca wyborom wójtów, burmistrzów i prezydentów miast odrębną regulację, zawartą w Dziale VIII „Wybory wójta, burmistrza, prezydenta miasta", odsyłając w zakresie nieuregulowanym w tym dziale do stosowania odpowiednio przepisów rozdziału 10 „Przepisy szczególne dotyczące wyborów do rad gmin" Działu VII „Wybory do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego". Ponadto, mają zastosowanie przepisy Działu I rozdziału 1 „Przepisy wstępne", ze szczególnym wskazaniem na postanowienia rozdziału 2 „Prawo wyborcze".

I. Uzyskanie, objęcie i wygaśnięcie mandatu wójta (burmistrza, prezydenta miasta)

1. Stosownie do postanowień art. 11 § 1 pkt 6 ustawy k.w., prawo wybieralności (bierne prawo wyborcze) w wyborach wójta ma obywatel polski mający prawo wybierania w tych wyborach, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 25 lat, z tym że kandydat nie musi stale zamieszkiwać na obszarze gminy, w której kandyduje. *Kodeks wyborczy* wskazuje w § 2 art. 11 dwie przesłanki, które skutkują utratą prawa wybieralności w wyborach na wójta. Są to:

1. skazanie osoby prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe,
2. wydanie wobec osoby ubiegającej się o mandat wójta prawomocnego orzeczenia sądu, stwierdzającego utratę prawa wybieralności, o którym mowa w art. 21a ust. 2a ustawy z dnia 18 października 2006 roku *o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów*[5].

Na uwagę zasługuje fakt, że ustawa k.w. wyklucza z możliwości ubiegania się o mandat wójta osoby skazanej prawomocnym wyrokiem sądu wyłącznie na karę pozbawienia wolności za przestępstwa umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Nie tracą prawa wybieralności osoby skazane prawomocnym wyrokiem sądu za wymienione czyny na inną karę. np. karę grzywny czy karę ograniczenia wolności. Sytuacja ta może jednak skutkować poważnymi wątpliwościami prawnymi w zakresie zatrudnienia takiej osoby w urzędzie gminy jako pracownika samorządowego, z którym stosunek pracy nawiązywany jest na podstawie wyboru, o czym będzie szerzej mowa w dalszej części artykułu, omawiającej sytuację prawną wójta jako pracownika samorządowego.

Obowiązek złożenia oświadczenia, dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od 22 lipca 1944 roku do dnia 31 lipca 1990 roku zwanego oświadczeniem lustracyjnym, dotyczy osób ubiegających się o mandat wójta i wójtów (art. 4 pkt 17 ustawy *o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów*), urodzonych przed dniem 1 sierpnia 1972 roku. Oświadczenie lustracyjne winny złożyć osoby kandydujące na

[5] DzU 2007 nr 63, poz. 425 z późn. zm.

stanowisko wójta do właściwej komisji wyborczej z chwilą wyrażenia zgody na kandydowanie (art. 7 w związku z art. 8 tej ustawy).

Stosownie do postanowień art. 21a ww. ustawy sąd, wydając orzeczenie stwierdzające fakt złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, orzeka utratę prawa wybieralności w wyborach powszechnych do Sejmu, Senatu i Parlamentu Europejskiego oraz w wyborach powszechnych organu i członka organu jednostki samorządu terytorialnego oraz organu jednostki pomocniczej jednostki samorządu terytorialnego, której obowiązek utworzenia wynika z ustawy, na okres od 3 do 10 lat. Sąd w takim przypadku zobligowany jest ponadto orzec zakaz pełnienia funkcji publicznej na okres od 3 do 10 lat w zakresie stanowisk wymienionych w art. 4 tej ustawy, z wyłączeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (art. 21a ust. 2a i 2b ustawy).

Zgodnie z art. 471 ustawy k.w., wybory wójta są powszechne, równe, bezpośrednie oraz odbywają się w głosowaniu tajnym. Kandydować na wójta można tylko w jednej gminie.

Ustawa k.w. reguluje tryb przeprowadzania wyborów wójta w art. 470–474, stwierdzając:

1. że wybranego na wójta uważa się tego kandydata, który w głosowaniu otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów;
2. jeżeli żaden z kandydatów nie otrzymał wymaganej liczby ważnie oddanych głosów, czternastego dnia po pierwszym głosowaniu przeprowadza się ponowne głosowanie. W ponownym głosowaniu dokonuje się wyboru spośród dwóch kandydatów, którzy w pierwszym głosowaniu otrzymali największą liczbę ważnie oddanych głosów.
   Ustawa k.w. szczegółowo reguluje procedurę wyboru dwóch kandydatów do ponownego głosowania, w przypadku gdy więcej niż dwóch kandydatów otrzyma liczbę głosów uprawniającą do udziału w ponownym głosowaniu;
3. jeżeli którykolwiek z dwóch kandydatów wycofa zgodę na kandydowanie, utraci prawo wyborcze albo umrze, w ponownym głosowaniu bierze udział jeden kandydat;
4. za wybranego w ponownym głosowaniu uważa się tego kandydata, który otrzymał większą liczbę ważnie oddanych głosów.

Ustawa k.w. szczegółowo reguluje procedurę wyboru wójta w przypadku, gdy dwaj kandydaci w ponownym głosowaniu otrzymają tę samą liczbę głosów.

Ustawa k.w. przewiduje regulację stanowiącą odstępstwo od zasady wyboru wójta bezpośrednio przez uprawnionych do głosowania mieszkańców danej gminy w art. 482 k.w. przez organ stanowiący gminy w dwóch przypadkach:

1. jeżeli w ustawowym terminie do zgłaszania kandydatów przedłużonym następnie o kolejne 5 dni, licząc od rozplakatowania obwieszczeń, nie zostanie zgłoszony żaden kandydat, wyboru wójta dokonuje rada gminy bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady w głosowaniu tajnym,
2. jeżeli, mimo wydłużenia terminu do zgłaszania kandydatów, zostanie zarejestrowany tylko jeden kandydat i nie uzyska w głosowaniu więcej niż połowę ważnie oddanych głosów, wyboru wójta dokonuje rada gminy bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady w głosowaniu tajnym.

2. Art. 26 ust. 2 u.s.g. określa kadencję wójta czyli czas jego urzędowania, odwołując się w swej treści, iż kadencja wójta rozpoczyna się w dniu rozpoczęcia kadencji rady gminy lub wyboru wójta przez radę gminy i upływa z dniem

kadencji rady gminy. Przyjęcie przez ustawodawcę takiego rozwiązania wynika z zasady, że wybory do rad gmin i wybory wójta są przeprowadzane generalnie w tym samym terminie.

Przepis art. 16 ustawy *o samorządzie gminnym* określa czas trwania kadencji rady gminy – 4 lata, licząc od dnia wyboru rady, a tym samym czas rozpoczęcia i trwania kadencji wójta.

Jednakże, mając na względzie zapewnienie ciągłości działania organu wykonawczego gminy, po upływie kadencji wójt pełni swoją funkcję do czasu objęcia obowiązków przez nowo wybranego wójta albo osobę, którą prezes Rady Ministrów wyznaczył do pełnienia funkcji wójta.

Objęcie obowiązków przez wójta następuje dopiero z chwilą złożenia wobec rady gminy ślubowania o treści określonej w art. 29a ustawy *o samorządzie gminnym*. Oznacza to, że dopiero złożenie ślubowania przed radą gminy daje wójtowi umocowanie do wykonywania czynności urzędowych.

W celu złożenia ślubowania przez wójta, komisarz wyborczy zwołuje sesję rady gminy na dzień przypadający w ciągu 7 dni od dnia ogłoszenia zbiorczych wyników wyborów wójtów na obszarze kraju.

Jeżeli sesja rady gminy zwołana przez komisarza nie odbyła się (przepis art. 29a u.s.g. nie precyzuje z jakich przyczyn), wójt składa ślubowanie przed właściwym terytorialnie komisarzem wyborczym. Informację o dacie złożenia ślubowania komisarz podaje do publicznej wiadomości mieszkańcom gminy, w formie komunikatu w „Biuletynie Informacji Publicznej" w terminie 14 dni od dnia złożenia ślubowania, a akt ślubowania przesyła niezwłocznie przewodniczącemu rady gminy.

Ustawodawca zakreśla także termin 3 miesięcy od dnia ogłoszenia wyników wyborów wójta, po upływie którego, jeżeli wójt uchyla się od złożenia ślubowania (postępowanie wójta jest celowe, spowodowane przyczynami od niego zależnymi) uznaje się za odmowę jego złożenia, skutkującą utratą mandatu.

3. Przepis art. 27 ustawy *o samorządzie gminnym* wprowadza ograniczenia w okresie sprawowania funkcji wójta.

Z treści tego przepisu wynika, że funkcji wójta nie można łączyć z:

1. funkcją wójta lub jego zastępcy w innej gminie,
2. członkostwem w organach jednostek samorządu terytorialnego, w tym w gminie, w której jest wójtem lub zastępcą wójta,
3. zatrudnieniem w administracji rządowej,
4. mandatem posła lub senatora.

Zatem wójt danej gminy nie może być jednocześnie wójtem albo zastępcą wójta w innej gminie, jak również zastępcą wójta w gminie, w której pełni funkcję wójta. Osoby pełniące funkcję wójta nie mogą być radnymi w radzie gminy, radzie powiatu i sejmiku województwa, jak i członkami zarządu powiatu i zarządu województwa. Nie mogą być zatrudnieni w administracji rządowej niezależnie od charakteru prawnego zatrudnienia.

K.w. w art. 492 określa przyczyny skutkujące wygaśnięciem mandatu wójta. Są to:

1. odmowa złożenia ślubowania,
2. niezłożenie w terminach określonych w odrębnych przepisach oświadczenia o swoim stanie majątkowym,

3. pisemne zrzeczenie się mandatu,
4. utrata prawa wybieralności lub brak tego prawa w dniu wyborów,
5. naruszenie ustawowych zakazów łączenia funkcji wójta z wykonywaniem funkcji lub prowadzeniem działalności gospodarczej określonych w odrębnych przepisach,
6. orzeczenie niezdolności do pracy lub niezdolności do samodzielnej egzystencji w trybie określonym w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na okres co najmniej do końca kadencji,
7. śmierć,
8. odwołanie w drodze referendum,
9. odwołanie wójta w trybie art. 96 ust. 2 u.s.g.,
10. zmiany w podziale terytorialnym zgodnie z art. 390 § 1 pkt 3 ustawy k.w.

Odwołanie wójta w drodze referendum, stosownie do regulacji u.s.g. jest możliwe:

1. w przypadku podjęcia uchwały przez radę gminy w sprawie nieudzielenia wójtowi absolutorium – podjęta uchwała po upływie 9 miesięcy od dnia wyboru wójta i nie później niż 9 miesięcy przed zakończeniem kadencji jest równoznaczna z podjęciem inicjatywy przeprowadzenia referendum w sprawie odwołania wójta (art. 28a u.s.g.),
2. rada gminy po upływie 9 miesięcy od dnia wyboru wójta i nie później niż na 9 miesięcy przed zakończeniem kadencji, może podjąć uchwałę o przeprowadzeniu referendum w sprawie odwołania wójta z przyczyny innej niż nieudzielenie absolutorium – jedynie na wniosek co najmniej ¼ ustawowego składu rady (art. 28b u.s.g.),

– na podstawie ustawy z dnia 15 września 2000 roku *o referendum lokalnym*[6].

Odwołanie wójta w trybie art. 96 ust. 2 u.s.g. należy do kompetencji Prezesa Rady Ministrów. Przesłanką do zastosowania tego trybu jest stwierdzenie powtarzającego się naruszenia przez wójta Konstytucji lub ustaw i niezaprzestanie naruszeń przez wójta, mimo wezwania przez wojewodę do ich zaprzestania.

Stosownie do postanowień art. 390 § 1 pkt 3 k.w., gdy gmina zostanie włączona do innej jednostki albo dwie gminy lub więcej łączą się w nową gminę, rady tych gmin zostają z mocy prawa rozwiązane, a mandaty wójtów wygasają.

Uprawnionymi podmiotami do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta są rada gminy i komisarz wyborczy.

Rada gminy jest właściwa do podjęcia uchwały o stwierdzeniu wygaśnięcia mandatu wójta z przyczyn wymienionych w art. 492 § 1, 2 i 5 k.w., z wyjątkiem powodów wskazanych w art. 27 u.s.g. (zakaz łączenia funkcji wójta z innymi funkcjami). Wójt przed podjęciem uchwały przez radę gminy ma prawo do złożenia wyjaśnień.

Natomiast komisarz wyborczy jest właściwy do stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta w formie postanowienia z przyczyn wymienionych w art. 492 § 1 pkt 3, 4 i 5 w zakresie powodów, wskazanych w art. 27 u.s.g. oraz w pkt 6 i 7 k.w.

Rada gminy jest zobowiązana podjąć uchwałę stwierdzającą wygaśnięcie mandatu wójta w terminie 1 miesiąca od dnia wystąpienia przyczyn wygaśnięcia mandatu. Komisarz wyborczy w ramach swojej właściwości winien podjąć postanowienie w terminie 14 dni od dnia wystąpienia przyczyn wygaśnięcia mandatu.

[6] DzU nr 88, poz. 985 z późn. zm.

Kodeks wyborczy szczegółowo reguluje kwestię stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta przez radę gminy w drodze uchwały w związku z wykonywaniem przez wójta przed dniem wyboru funkcji, której nie można łączyć z wykonywaniem funkcji wójta lub prowadzeniem przez niego działalności gospodarczej. Wójt winien w takim przypadku zrzec się funkcji kolidującej z funkcją wójta bądź zaprzestać prowadzenia działalności gospodarczej, w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia ślubowania. Po upływie tego terminu, rada gminy w drodze uchwały w terminie 1 miesiąca od upływu 3-miesięcznego terminu do zrzeczenia się funkcji lub zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej, stwierdza wygaśnięcie mandatu wójta z tej przyczyny.

Zarówno uchwała rady gminy, jak i postanowienie komisarza wyborczego w przedmiocie stwierdzenia wygaśnięcia mandatu wójta, mają charakter deklaratoryjny, tzn. potwierdzają w swej treści, iż miało miejsce zdarzenie ustawowo określone, skutkujące wygaśnięciem mandatu. Wygaśnięcie mandatu wójta następuje z datą podjęcia uchwały rady gminy albo postanowienia komisarza wyborczego.

Od uchwały rady gminy albo postanowienia komisarza wyborczego o wygaśnięciu mandatu wójta z przyczyn określonych w art. 492 § 1 pkt 1–6 k.w. przysługuje zainteresowanemu prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego w terminie 7 dni od dnia doręczenia uchwały albo postanowienia.

Sąd administracyjny rozpatruje skargę w terminie 14 dni od dnia ich wniesienia. W tym przypadku wygaśnięcie mandatu wójta następuje z dniem uprawomocnienia sią wyroku sądu administracyjnego oddalającego skargę.

II. Wójt jako organ wykonawczy gminy

Ustawa *o samorządzie gminnym* w art. 11a ust. 1 zalicza do organów gminy:

1. radę gminy,
2. wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Z przepisu tego w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że w gminie funkcjonują wyłącznie dwa organy i niedopuszczalne jest tworzenie innych organów ponad te, które zostały określone ustawowo. Z kolei, z art. 15 u.s.g. wynika, że rada gminy jest organem stanowiącym i kontrolnym w gminie.

Natomiast art. 26 u.s.g. określa, że organem wykonawczym gminy jest wójt. U.s.g., podobnie jak k.w. akcentuje, że wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) nie może być osoba, która nie jest obywatelem polskim.

Wójt gminy jest organem wykonawczym gminy jednoosobowym, w przeciwieństwie do rady gminy, która jest organem kolegialnym wieloosobowym.

Przepis art. 26 w ust. 3 i 4 u.s.g. wprowadza zróżnicowane nazewnictwo organów wykonawczych, stwierdzając, że burmistrz jest organem wykonawczym w gminie, w której siedziba władz znajduje się w mieście położonym na terytorium tej gminy. W miastach powyżej 100 000 mieszkańców organem wykonawczym jest prezydent miasta. Dotyczy to również miast, w których liczba mieszkańców nie przekracza 100 000, ale przed wejściem w życie u.s.g. organowi wykonawczemu taki tytuł przysługiwał.

Przepis art. 30 u.s.g. określa obowiązki wójta gminy jako organu wykonawczego, stwierdzając w ust. 1 tego art., że wójt wykonuje uchwały rady gminy i zadania gminy określone przepisami ustawy. Należy podkreślić, że wójt jako

organ wykonawczy gminy jest jedynym podmiotem uprawnionym do wykonywania uchwał rady gminy. Przekazanie do wykonywania przez radę gminy jej uchwał innym podmiotom pozostaje w sprzeczności z tą regulacją prawną.

Z przepisu tego wynika także, że wójt jest obowiązany do realizacji zadań gminy, które wynikają z przepisów rangi ustawowej.

W ust. 2 art. 30 u.s.g. zostały wymienione przykładowo najważniejsze zadania wójta, do realizacji których jest zobowiązany jako organ wykonawczy gminy. Są to:

1. przygotowanie projektów uchwał rady gminy,
1a. opracowywanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju,
2. określanie sposobu wykonywania uchwał,
3. gospodarowanie mieniem komunalnym,
4. wykonywanie budżetu,
5. zatrudnianie i zwalnianie kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Należy podkreślić, że generalnie na wójcie ciąży obowiązek przygotowania projektów uchwał wnoszonych pod obrady rady gminy. Nie wyklucza to jednak możliwości przygotowania samodzielnie projektów uchwał przez inne podmioty. Statuty gmin uchwalane przez rady gmin przyznają prawo inicjatywy uchwałodawczej np. określonej liczbowo grupie radnych.

Należy zauważyć, że, zgodnie z postanowieniami art. 233 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych*[7], inicjatywa w sporządzaniu projektów uchwał budżetowych, o prowizorium budżetowym i o zmianie uchwały budżetowej przysługuje wyłącznie organowi wykonawczemu gminy – tj. wójtowi.

Stosownie do postanowień art. 18 pkt 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju*[8], wójt opracowuje program rozwoju w trybie przewidzianym tą ustawą.

Wójt zobowiązany jest też do określenia sposobu wykonywania uchwał, podjętych przez radę gminy. W pojęciu tym mieści się w szczególności wskazanie środków finansowych i rzeczowych koniecznych do wykonania uchwały, ustalenie harmonogramu jej realizacji oraz wyznaczenie osób odpowiedzialnych za wykonanie uchwały.

Ważnym zadaniem wśród wymienionych w ust. 2 art. 30 u.s.g. jest zadanie związane z gospodarowaniem mieniem komunalnym gminy. Ustawodawca, w art. 43 u.s.g. definiuje pojęcie mienia komunalnego, stwierdzając, że mieniem komunalnym jest własność i inne prawa majątkowe należące do poszczególnych gmin i ich związków oraz mienie innych gminnych osób prawnych, w tym przedsiębiorstw. Gospodarowanie mieniem to ogół czynności faktycznych i prawnych, które składają się na zarządzanie, dysponowanie i zajmowanie się mieniem w formach prawem przewidzianych.

Gospodarowanie mieniem komunalnym co do zasady należy do kompetencji wójta. Podlega ono ograniczeniu na rzecz rady gminy poprzez określenie w art. 18 ust. 2 pkt 9 u.s.g. zakresu uchwał w sprawach majątkowych gminy, przekraczających zakres zwykłego zarządu należących do wyłącznej właściwości organu stanowiącego gminy. Inne czynności związane z gospodarowaniem

[7] J.t.: DzU 2013, poz. 885 z późn. zm.
[8] J.t.: DzU 2009 nr 84, poz. 712 z późn. zm.

mieniem komunalnym gminy w zakresie zwykłego zarządu i przekraczające zwykły zarząd należą do kompetencji wójta.

Rada gminy nie ma żadnych kompetencji odnośnie do mienia komunalnego w sprawach, w których przepisy ustawowe zastrzegają wyłączną właściwość wójta – co potwierdza wyrok WSA w Olsztynie z dnia 7 października 2014 roku sygn. akt. II SA/Ol 869/14.

Wobec braku definicji ustawowej czynności zwykłego zarządu, zarówno w u.s.g., jak i w *Kodeksie cywilnym*, przyjmuje się, że czynności zwykłego zarządu to takie czynności prawne, które są zgodne z zasadami prawidłowej gospodarki, np. czynności potrzebne do prawidłowego i korzystnego użytkowania budynku, pobieranie czynszu, dokonywanie bieżących remontów.

Stosownie do postanowień art. 46 u.s.g., oświadczenie woli w zakresie zarządu mieniem składa jednoosobowo wójt albo działający na podstawie jego upoważnienia zastępca wójta samodzielnie albo z inną upoważnioną przez wójta osobą.

Jeżeli czynność prawna może spowodować powstanie zobowiązań, do jej skuteczności potrzebna jest kontrasygnata skarbnika – potwierdzająca, że gmina dysponuje środkami finansowymi potrzebnymi do wykonania zaciągniętego zobowiązania pieniężnego.

Stosownie do postanowień art. 247 ustawy *o finansach publicznych*, budżet gminy wykonuje wójt. Wójt sprawuje także ogólny nadzór nad realizacją określonych uchwałą budżetową dochodów i wydatków, przychodów i rozchodów budżetu gminy. Do najważniejszych kompetencji wójta, związanych z wykonywaniem budżetu gminy należą:

1. dokonywanie wydatków budżetowych,
2. zaciąganie zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez radę gminy,
3. emitowanie papierów wartościowych w ramach upoważnień udzielonych przez radę gminy,
4. dokonywanie zmian w budżecie w ramach upoważnień udzielonych przez radę gminy w uchwale budżetowej,
5. dysponowanie rezerwą ogólną i rezerwami celowymi budżetu gminy,
6. blokowanie środków budżetowych w przypadkach określonych w ustawie *o finansach publicznych*.

W celu wykonywania zadań gmina m.in. może tworzyć jednostki organizacyjne na podstawie art. 9 ust. 1 u.s.g., np. w zakresie oświaty, pomocy społecznej, gospodarki komunalnej.

Wójt w ramach kompetencji, określonych w art. 30 ust. 2 pkt 5 u.s.g. dla organu wykonawczego, zatrudnia i zwalnia kierowników utworzonych w gminie jednostek organizacyjnych.

Wójt, w przypadkach niecierpiących zwłoki, może wydać w formie zarządzenia przepisy porządkowe, obowiązujące na terenie gminy (art. 41 u.s.g.). Przepisami porządkowymi są akty prawa miejscowego, wydawane w zakresie nieuregulowanym w odrębnych ustawach lub innych przepisach powszechnie obowiązujących, w celu ochrony życia lub zdrowia obywateli dla zapewnienia porządku, spokoju i bezpieczeństwa publicznego (art. 40 u.s.g.).

Podjęte przez wójta zarządzenie podlega zatwierdzeniu na najbliższej sesji przez radę gminy i traci moc w razie odmowy zatwierdzenia bądź nieprzedsta-

wienia do zatwierdzenia na najbliższej sesji rady gminy. Wymóg zatwierdzenia zarządzenia wójta w zakresie przepisów porządkowych przez radę gminy świadczy o tym, że wójt poprzez nadanie mu uprawnień do stanowienia przepisów porządkowych, nie uzyskuje uprawnień stanowiących, zastrzeżonych ustawowo do wyłącznej kompetencji rady gminy.

III. Wójt jako kierownik urzędu gminy

Zakres działania gminy określa art. 6 u.s.g. – do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów.

„Sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym to wszystkie sprawy wynikające z przepisów prawa, nakładające na władzę publiczną określone uprawnienia lub(i) obowiązki o charakterze wykonawczym, których realizacja następuje na obszarze podstawowej jednostki samorządu terytorialnego”[9].

Z kolei, w art. 7 u.s.g. ustawodawca stwierdził, że zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy, wymieniając w sposób niewyczerpujący szeroki katalog zadań własnych gminy. Ponadto, należy wskazać, że oprócz obowiązku realizacji przez gminę zadań własnych stosownie do postanowień art. 8 ust. 1 u.s.g., na gminach ciąży obowiązek wykonywania zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, określonych w ustawach szczególnych.

Zadania własne i zlecone ciążące na gminie wójt realizuje przy pomocy urzędu gminy, którego jest kierownikiem (art. 33 ust. 1 u.s.g.). Zatem urząd gminy to aparat pomocniczy, funkcjonujący w formie jednostki organizacyjnej, przy pomocy której wójt wykonuje swoje zadania i realizuje kompetencje.

Wójt obowiązany jest określić organizację i zasady funkcjonowania urzędu gminy, podejmując w tym przedmiocie zarządzenie. Ustawodawca nie odnosi się szczegółowo do wymaganej treści regulaminów organizacyjnych urzędu gminy.

W szczególności wójt w regulaminie organizacyjnym winien określić zadania urzędu, strukturę urzędu, zakres czynności komórek organizacyjnych (wydziałów, referatów itp.), podział nadzoru nad poszczególnymi komórkami między wójtem i jego zastępcą czy zastępcami, obieg informacji w urzędzie oraz zasady współpracy z innymi urzędami czy instytucjami[10].

By wójt mógł sprawnie wypełniać funkcję kierownika urzędu, obowiązany jest do powołania w drodze zarządzenia swojego zastępcy lub zastępców i określenia ich liczby. Z brzmienia przepisu art. 26a u.s.g. wynika, że utworzenie tego stanowiska w urzędzie gminy jest obligatoryjne. Przepis ten określa również maksymalną liczbę zastępców wójta w gminie, uzależniając ją od liczby mieszkańców gminy:

1. jeden w gminach do 20 000 mieszkańców,
2. dwóch w gminach do 100 000 mieszkańców,
3. trzech w gminach do 200 000 mieszkańców,

[9] *Komentarz do ustawy o samorządzie gminnym*, pod red. B. Dolnickiego, Warszawa 2010, s. 103.

[10] Tamże, s. 563.

4. czterech w gminach powyżej 200 000 mieszkańców.

Jeżeli liczba zastępców jest większa niż jeden, w podjętym zarządzeniu o powołaniu zastępców wójt imiennie wskazuje pierwszego i kolejnych zastępców. Wójt w drodze zarządzenia jest uprawniony do odwołania osoby powołanej na stanowisko zastępcy wójta.

Wójtowi przysługuje uprawnienie do powierzenia prowadzenia określonych spraw gminy w swoim imieniu zastępcy wójta lub sekretarzowi gminy (art. 33 ust. 4 u.s.g.). Z zakresu podmiotowego upoważnienia wynika, że wójt może powierzyć prowadzenie określonych spraw gminy w swoim imieniu tylko dwóm pracownikom zatrudnionym w urzędzie gminy, tj. zastępcy wójta i sekretarzowi gminy.

Z postanowień art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku *o pracownikach samorządowych*[11] (dalej: u.p.s.), dodatkowo wynika, że wójt jako kierownik urzędu gminy może upoważnić sekretarza do wykonywania w jego imieniu zadań, w szczególności z zakresu zapewnienia właściwej organizacji pracy urzędu oraz realizowania polityki zarządzania zasobami ludzkimi, co nie wyklucza możliwości powierzenia sekretarzowi gminy innych spraw gminy do wykonywania w imieniu wójta. Natomiast możliwość przekazania uprawnień do wydawania decyzji w sprawach indywidualnych z zakresu administracji publicznej służy wójtowi w oparciu o regulację, zawartą w art. 39 ust. 1 pkt 4 u.s.g.

Wójt, zgodnie z ust. 5 art. 33 u.s.g., jako kierownik urzędu gminy wykonuje uprawnienia zwierzchnika służbowego w stosunku do pracowników urzędu oraz kierowników gminnych jednostek organizacyjnych.

Na podstawie art. 17 u.p.s. wójt może zatrudniać w urzędzie gminy osoby na stanowiskach doradców i asystentów. Zatrudnienie tych osób następuje na czas pełnienia funkcji przez wójta z możliwością wcześniejszego rozwiązania umowy o pracę za dwutygodniowym wypowiedzeniem. Maksymalna liczba zatrudnionych doradców i asystentów określona jest ustawowo, w zależności od liczby mieszkańców danej gminy.

Art. 39 u.s.g. przyznaje generalnie uprawnienie do wydawania decyzji w indywidualnych sprawach z zakresu administracji publicznej wójtowi. Wójt może na podstawie ust. 2 tego art. upoważnić swoich zastępców lub innych pracowników urzędu gminy do wydawania decyzji w swoim imieniu. Z regulacji tej wynika, że wójt może upoważnić do wydawania decyzji administracyjnych w swoim imieniu wyłącznie pracowników zatrudnionych w urzędzie gminy. Upoważnienie wymaga zachowania formy pisemnej, skierowane winno być do konkretnej osoby ze wskazaniem zakresu przedmiotowego i okresu jego obowiązywania[12]. Należy podkreślić, że upoważnienie do wydawania decyzji administracyjnych w imieniu wójta udzielane są pracownikom urzędu, są podejmowane przez wójta danej kadencji i tracą moc najpóźniej z upływem jego kadencji.

Udzielanie przez wójta upoważnień zastępcom wójta i innym pracownikom, zatrudnionym w urzędzie do wydawania decyzji administracyjnych w swoim imieniu nie powoduje utraty przez wójta ustawowych kompetencji orzeczniczych.

[11] DzU nr 223, poz. 1458.

[12] Wyrok WSA w Kielcach z dnia 11 maja 2006 r., sygn. akt.: I SA/KE-441/05, podobnie wyrok WSA we Wrocławiu z dnia 15 października 2008 r., sygn. akt: III SA/Wr-233/08.

Wójt gminy, stosownie do postanowień art. 1c ustawy z dnia 12 stycznia 1991 roku *o podatkach i opłatach lokalnych*[13], jest organem podatkowym I instancji w sprawach podatków i opłat określonych w tej ustawie.

Ponadto, wójt, będąc kierownikiem urzędu gminy, jest zobowiązany do przedłożenia wojewodzie, na podstawie art. 90 ust. 1 u.s.g., uchwał rady gminy w ciągu 7 dni od dnia ich podjęcia. Akty ustanawiające przepisy porządkowe wójt przekazuje wojewodzie w ciągu 2 dni od ich ustanowienia.

Wójt w tym samym terminie zobowiązany jest przedłożyć regionalnej izbie obrachunkowej uchwałę budżetową, uchwałę w sprawie absolutorium oraz inne uchwały rady gminy i zarządzenia objęte zakresem nadzoru regionalnej izby obrachunkowej, określonym w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 1992 roku *o regionalnych izbach obrachunkowych*[14]. Obowiązki wójta w tym zakresie wiążą się z wykonywaniem funkcji nadzorczej nad działalnością gminy przez organy nadzoru, tj. wojewodę i regionalną izbę obrachunkową na podstawie art. 86 u.s.g.

Należy zwrócić uwagę, że nadzorem wojewody są objęte uchwały organu stanowiącego, natomiast nadzorem regionalnej izby obrachunkowej zarówno uchwały organu stanowiącego, jak i zarządzenia wójta w zakresie właściwości rzeczowej izby.

IV. Wójt jako pracownik samorządowy

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. e u.p.s., wójt gminy jest pracownikiem samorządowym, zatrudnionym na podstawie wyboru w urzędzie gminy na terenie gminy, w której w wyniku przeprowadzonych wyborów bezpośrednich uzyskał mandat wójta. Pracodawcą wójta jest urząd gminy.

Ustawa *o pracownikach samorządowych* w art. 8 czynności w zakresie prawa pracy wobec wójta rozkłada na trzy podmioty:

1. związane z nawiązaniem i rozwiązaniem stosunku pracy – wykonuje przewodniczący rady,
2. wynagrodzenie wójta ustala rada gminy w drodze uchwały,
3. pozostałe czynności – wyznaczona przez wójta osoba zastępująca lub sekretarz gminy.

Wobec nowej regulacji prawnej, zawartej w k.w. (art. 11 ust. 2), która pozwala, aby osoba skazana prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwo popełnione z winy umyślnej ścigane z oskarżenia publicznego na inną karę niż kara pozbawienia wolności została wybrana na wójta, powstaje pytanie czy taka osoba będzie mogła być zatrudniona w urzędzie gminy jako pracownik samorządowy na podstawie wyboru.

Art. 6 ust. 2 u.p.s. stanowi jednoznacznie, że pracownikiem samorządowym zatrudnionym na postawie wyboru może być osoba, która nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, niezależnie od rodzaju kary. Czy ustawa *Kodeks wyborczy* jako ustawa późniejsza uchyla postanowienia w tym zakresie u.p.s.? Poglądy w tym przedmiocie są niejednolite wobec różnego za-

[13] DzU 2014, poz. 849.
[14] J.t.: DzU 2012, poz. 1113 z późn. zm.

kresu przedmiotowego k.w. i u.p.s. W indywidualnych sprawach rozstrzygnięcia będą podejmowane przez sądy.

W oparciu o postanowienia art. 43 u.p.s w sprawach nieuregulowanych w u.p.s., mają zastosowanie odpowiednio przepisy *Kodeksu pracy*, w tym dotyczące stosunku pracy na podstawie wyboru – art. 73–75 *Kodeksu pracy*[15].

Zatrudnienie wójta w urzędzie gminy na podstawie wyboru wyklucza możliwość zatrudnienia w tym samym urzędzie gminy, jednostkach pomocniczych gminy, gminnych jednostkach budżetowych i zakładach budżetowych tej gminy małżonka wójta, osób pozostających ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz osób pozostających w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, jeżeli powstałby między wójtem a tymi osobami stosunek bezpośredniej podległości służbowej (art. 26 u.p.s.).

Wójtowi, jako pracownikowi samorządowemu, zatrudnionemu w urzędzie gminy przysługuje prawo do wynagrodzenia w wielkościach i składnikach wynikających z u.p.s. i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 roku *w sprawie wynagrodzenia pracowników samorządowych*[16], podjętego na podstawie delegacji ustawowej, wynikającej z art. 37 u.p.s.

Stosownie do postanowień art. 36 ust. 2 u.p.s., pracownikowi samorządowemu, niezależnie od podstawy zatrudnienia, a więc i na podstawie wyboru, przysługuje wynagrodzenia zasadnicze, dodatek za wieloletnią pracę, nagroda jubileuszowa oraz jednorazowa odprawa w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz dodatkowe wynagrodzenie roczne na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Wójtowi, oprócz wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wieloletnią pracę, przysługuje dodatek specjalny (art. 36 ust. 3 u.p.s.). Ponadto, wójtowi może zostać przyznany dodatek funkcyjny, o czym decyduje rada gminy, podejmując uchwałę w sprawie wynagrodzenia wójta.

W załączniku Nr 2 do rozporządzenia Rady Ministrów *w sprawie wynagrodzenia pracowników samorządowych* w formie tabeli zostały ustalone stawki dodatku funkcyjnego dla pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie wyboru i powołania, a w załączniku Nr 3 w formie tabeli Nr I – kwoty wynagrodzenia zasadniczego i maksymalne kwoty dodatku funkcyjnego dla wójta, uzależnione od liczby mieszkańców miasta czy gminy. Z tabeli tej wynika wprost, że ustawodawca przy zatrudnieniu wójta w urzędzie gminy nie stawia warunków wymaganego wykształcenia oraz stażu pracy.

Dodatek specjalny przysługuje wójtowi w kwocie wynoszącej 20% i nieprzekraczającej 40% łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego, a w urzędzie miasta stołecznego Warszawy, miast (miast na prawach powiatu) powyżej 300 tys. mieszkańców – w kwocie nieprzekraczającej 50% łącznie wynagrodzenia zasadniczego i dodatku funkcyjnego.

Ustalając wynagrodzenie dla wójta gminy w formie uchwały, podejmowanej na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 3 u.s.g., rada gminy musi mieć na względzie, że maksymalne wynagrodzenie wójta nie może przekroczyć w okresie miesiąca siedmiokrotności kwoty bazowej, określonej w ustawie budżetowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe na podstawie przepisów usta-

[15] J.t.: DzU 2014, poz. 1502.
[16] J.t.: DzU 2013, poz. 1050 z późn. zm.

wy z dnia 23 grudnia 1999 roku *o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw*[17].

Rada gminy jako organ stanowiący i kontrolny gminy jest uprawniona także do oceny jakości świadczonej pracy przez wójta. Zatem ustalone przez radę gminy wynagrodzenie wójta na początku kadencji może być zmienione przez radę poprzez obniżenie jego wysokości bez zgody wójta, w sytuacji gdy rada uzasadni swoje zastrzeżenia do jakości jego pracy. Stanowisko w tej materii zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 czerwca 2008 roku (sygn. akt: II PK330/07). Sąd uznał, że skoro do rady gminy należy ustalenie wysokości pensji wójta, to do niej należy również zmiana jej wysokości. Odebranie radzie możliwości ustalania wynagrodzenia dla pracownika samorządowego przez jego zmianę w zależności od ilości i jakości świadczonej przez niego pracy – podważałoby ustawowe kompetencje organu stanowiącego.

Podobnie Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 12 marca 2010 roku (sygn. akt: II OSK 14/2010) stwierdził, że w ramach kompetencji rady gminy do ustalania wysokości zarobku wójta mieści się także możliwość podjęcia uchwały, w której zostanie on ustalony w wysokości niższej niż przewidywała to poprzednio obowiązująca uchwała.

Stanowisko wójta jest wyłączone z możliwości otrzymywania nagród za szczególne osiągnięcia w pracy zawodowej dla pracowników samorządowych. Nagrody mogą być przyznawane pracownikom samorządowym, zatrudnionym na podstawie powołania i umowy o pracę (art. 36 ust. 6 u.p.s.).

W przypadku tymczasowego aresztowania stosunek pracy wójta ulega zawieszeniu z mocy prawa, a jego wynagrodzenie podlega obniżeniu o połowę w stosunku do wynagrodzenia przysługującego mu do dnia tymczasowego aresztowania. W przypadku umorzenia postępowania karnego albo wydania wyroku uniewinniającego, wynagrodzenie w pozostałej części wypłaca się wójtowi. Nie dotyczy to sytuacji warunkowego umorzenia postępowania (art. 35 u.p.s.).

Zadania i kompetencje wójta przejmuje wówczas zastępca wójta, a w gminach, w których powołano więcej niż jednego zastępcę – pierwszy zastępca. Jeżeli nie został powołany zastępca albo pierwszy zastępca wójta, w trybie przewidzianym w art. 26a u.s.g., to w tej sytuacji zadania i kompetencje wójta przejmuje osoba wyznaczona przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek wojewody przekazany niezwłocznie za pośrednictwem ministra właściwego do spraw administracji publicznej (art. 28g w związku z art. 28h u.s.g.). Zatem tych obowiązków nie może przejąć sekretarz gminy.

Dodatek za wieloletnią pracę przysługuje wójtowi po pięciu latach pracy w wysokości wynoszącej 5% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego. Dodatek ten wzrasta o 1% za każdy dalszy rok pracy aż do osiągnięcia 20% miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego.

Wójtowi przysługuje prawo do nagrody jubileuszowej i jednorazowej odprawy w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, w zależności od liczby przepracowanych lat pracy, przy czym wysokość nagrody jubileuszowej określana jest procentowo od wartości wynagrodzenia, a odprawa liczbą należnych wynagrodzeń miesięcznych. Należy podkreślić, że wynagrodzenie, od którego oblicza się wysokość wymienionych świadczeń obli-

[17] DzU nr 110, poz. 1255 z późn. zm.

cza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, a do okresu pracy uprawniających do dodatku za wieloletnią pracę, nagrody jubileuszowej i jednorazowej odprawy w związku z przejściem na emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy wlicza się wszystkie poprzednio zakończone okresy zatrudnienia oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownika (art. 38 u.p.s., przy uwzględnieniu rozporządzenia w sprawie wynagrodzenia pracowników samorządowych).

Prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego przysługuje wójtowi na podstawie ustawy z dnia 2 grudnia 1997 roku *o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej*[18].

Co do zasady, prawo do dodatkowego wynagrodzenia rocznego w pełnej wysokości nabywa pracownik po przepracowaniu u danego pracodawcy całego roku kalendarzowego. Jeżeli pracownik nie przepracował całego roku kalendarzowego, to nabywa prawo do wynagrodzenia rocznego w wysokości proporcjonalnej do okresu przepracowanego pod warunkiem, że okres ten wynosi co najmniej 6 miesięcy.

Ustawa określa wyjątki, gdy warunek przepracowania co najmniej 6 miesięcy u danego pracodawcy nie jest wymagany do nabycia prawa do wynagrodzenia rocznego – w tym podjęcie zatrudnienia na podstawie wyboru (art. 2 ust. 3 pkt 5 lit. b). Wójt, który uzyskał mandat w wyniku bezpośrednich wyborów w 2014 roku, nabędzie prawo do dodatkowego wynagrodzenia proporcjonalnie do przepracowanego okresu w urzędzie gminy w 2014 roku.

Ważnym uprawnieniem wójta, przewidzianym w art. 40 ust. 1 u.p.s. jest prawo do odprawy w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia, obliczonego według zasad obowiązujących przy ustalaniu ekwiwalentu pieniężnego za urlop wypoczynkowy w przypadku rozwiązania stosunku pracy w związku z upływem kadencji.

Z przepisu tego wynika, że odprawa w tej wysokości przysługuje tylko, gdy rozwiązanie stosunku pracy następuje wyłącznie z tej przesłanki – upływ kadencji. Przepis ten zawiera wyjątek, gdy odprawa nie przysługuje mimo rozwiązania stosunku pracy z wójtem z tytułu upływu kadencji – gdy wójt zostanie wybrany ponownie i zatrudniony na najbliższą kadencję w tym samym urzędzie gminy na podstawie stosunku pracy z wyboru.

Przepis wyłączający prawo do odprawy nie ma zastosowania, gdy osoba uzyskała mandat wójta w innej gminie i zostanie zatrudniona w innym urzędzie gminy niż w dotychczasowym, lub gdy wystąpiła przerwa w zatrudnieniu na podstawie wyboru, np. wójt przegrał wybory w poprzedniej kadencji i po przerwie 4-letniej ponownie uzyskał mandat wójta.

Z ust. 3 tego przepisu wynika, że osoby, które uzyskały prawo do trzymiesięcznej odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z wyboru w związku z upływem kadencji, nie nabywają prawa do odprawy przewidzianej w art. 75 *Kodeksu pracy* w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z wyboru.

Prawo do odprawy w wysokości jednomiesięcznego wynagrodzenia z art. 75 *Kodeksu pracy* będzie przysługiwało pracownikowi samorządowemu zatrudnionemu na podstawie wyboru, w tym wójtowi zatrudnionemu w urzędzie gminy, gdy jego stosunek pracy rozwiąże się przed upływem kadencji, np. w wyniku

[18] J.t.: DzU 2013, poz. 1144.

zrzeczenia się mandatu. Ponadto, do uzyskania odprawy w tej wysokości musi zostać spełniona jeszcze jedna przesłanka – wójt nie może w związku z wyborem pozostawać na urlopie bezpłatnym u pracodawcy, gdzie świadczył pracę przed zatrudnieniem w urzędzie gminy w związku z uzyskaniem mandatu wójta.

Wójt może bowiem, stosownie do postanowień art. 174[1] *Kodeksu pracy*, na czas zatrudnienia w urzędzie gminy w związku z wyborem na stanowisko wójta, pozostawać na urlopie bezpłatnym na podstawie porozumienia między pracodawcami, tj. dotychczasowym pracodawcą i urzędem gminy za zgodą wójta wymaganą na piśmie.

Okres urlopu bezpłatnego udzielonego w tym trybie wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Wójt w związku z wygaśnięciem mandatu ma prawo do powrotu do pracy u pracodawcy, który zatrudniał go w chwili wyboru, jeżeli zgłosi swój powrót w ciągu 7 dni od rozwiązania stosunku pracy z wyboru. Niedotrzymanie tego warunku powoduje wygaśnięcie stosunku pracy, chyba że nastąpiło z przyczyn niezależnych od pracownika.

V. Wójt jako osoba pełniąca funkcję publiczną

Decydując się na udział w wyborach na stanowisko wójta, po uzyskaniu mandatu i złożeniu ustawowo wymaganego ślubowania, które jest jednoznaczne z objęciem obowiązków przez wójta, wójt staje się osobą publiczną i podlega rygorom antykorupcyjnym państwa, których celem jest zapewnienie przejrzystości sfery majątkowej osób pełniących funkcje publiczne i biorących udział w sprawowaniu władzy publicznej.

Instrumenty polityki antykorupcyjnej, dotyczące wójtów określone zostały w ustawie o samorządzie gminnym i ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 roku *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*[19].

1. Wójt jest zobowiązany do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie majątkowe dotyczy majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową. Oświadczenie majątkowe zawiera informacje o:

– zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach handlowych oraz o nabyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub od komunalnej osoby prawnej mienia, które podlegało zbyciu w drodze przetargu, a także dane o prowadzeniu działalności gospodarczej oraz dotyczące zajmowania stanowisk w spółkach handlowych;
– dochodach osiąganych z tytułu zatrudnienia lub innej działalności zarobkowej lub zajęć z podaniem kwot, uzyskiwanych z każdego tytułu;
– mieniu ruchomym o wartości powyżej 10 000 zł;
– zobowiązaniach pieniężnych o wartości powyżej 10 000 zł, w tym zaciągniętych kredytach i pożyczkach oraz warunkach, na jakich zostały udzielone

[19] J.t.: DzU 2006 nr 216, poz. 1584 z późn. zm.

z określeniem przynależności poszczególnych składników majątkowych dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową.

Oświadczenie majątkowe wraz z kopią zeznania o wysokości osiągniętych dochodów w roku podatkowym (PIT) za rok poprzedni, wójt składa w dwóch egzemplarzach wojewodzie.

Wójt składa pierwsze oświadczenie majątkowe w terminie 30 dni od dnia złożenia ślubowania. Do pierwszego oświadczenia majątkowego wójt obowiązany jest dołączyć informację o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli taką działalność prowadził przed dniem wyboru.

Kolejne oświadczenia majątkowe są składane przez wójta co roku do dnia 30 kwietnia według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego oraz na 2 miesiące przed upływem kadencji – art. 24h u.s.g.

Informacje zawarte w oświadczeniu majątkowym są jawne z wyłączeniem:
– informacji o adresie zamieszkania składającego oświadczenie,
– miejscu położenia nieruchomości.

Wojewoda i przewodniczący rady gminy przekazują wójtowi kopie oświadczeń majątkowych, które im złożono.

Jawne informacje zawarte w oświadczeniach majątkowych są udostępniane w „Biuletynie Informacji Publicznej", o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 roku *o dostępie do informacji publiczne*j[20] – art. 24i u.s.g.

Wzór oświadczenia majątkowego został określony w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 lutego 2003 roku *w sprawie określenia wzorów formularzy oświadczeń majątkowych radnego gminy, wójta, zastępcy wójta, sekretarza gminy, skarbnika gminy, kierownika jednostki organizacyjnej gminy, osoby zarządzającej i członka organu zarządzającego gminną osobą prawną oraz osoby wydającej decyzje administracyjne w imieniu wójta*[21].

Jeżeli terminy do złożenia oświadczenia majątkowego nie zostaną dotrzymane, wojewoda w terminie 14 dni od dnia stwierdzenia niedotrzymania terminu wzywa wójta, który nie złożył oświadczenia do jego niezwłocznego złożenia, wyznaczając dodatkowy czternastodniowy termin. Termin ten liczy się od dnia skutecznego doręczenia wezwania – art. 24h ust. 5a u.s.g.

2. Zakaz podejmowania niektórych zajęć i czynności dodatkowych oraz przyjmowania określonych korzyści i darowizn:

a) wójtowie nie mogą być zatrudnieni lub wykonywać innych zajęć w spółkach prawa handlowego, które mogłyby wywołać podejrzenie o stronniczość lub interesowność – art. 4 ustawy *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*;
b) wójtowie nie mogą przed upływem roku od zaprzestania pełnienia funkcji wójta być zatrudnieni lub wykonywać innych zajęć u przedsiębiorcy, jeżeli brali udział w wydawaniu rozstrzygnięć w sprawach indywidualnych, dotyczących tego przedsiębiorcy (nie dotyczy to decyzji administracyjnych w sprawie ustalenia wymiaru podatków i opłat lokalnych na podstawie odrębnych przepisów z wyjątkiem decyzji dotyczących ulg i zwolnień w tych

[20] DzU nr 112, poz. 1198 z późn. zm.
[21] DzU nr 34, poz. 282.

podatkach i opłatach) – art. 7 ust. 1 ustawy *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*;

c) wójtowie nie mogą podejmować dodatkowych zajęć ani otrzymywać darowizn, mogących podważyć zaufanie wyborców do wykonywania mandatu wójta – art. 24e w związku z art. 28 u.s.g.;

d) wójtowie, w trakcie pełnienia funkcji oraz przez okres 3 lat po zakończeniu jej pełnienia, nie mogą przyjąć jakiegokolwiek świadczenia o charakterze majątkowym, nieodpłatnie lub opłatnie, w wysokości niższej od jego rzeczywistej wartości od podmiotu lub podmiotu od niego zależnego, jeżeli biorąc udział w wydaniu rozstrzygnięcia w sprawach indywidualnych jego dotyczących, mieli bezpośredni wpływ na jego treść.
   Podmiotem zależnym jest podmiot, w którym:
   – przedsiębiorca posiada bezpośrednio lub pośrednio większość głosów w jego organach, a także na podstawie porozumień z innymi wspólnikami i akcjonariuszami,
   – przedsiębiorca jest uprawniony do powoływania albo odwoływania większości członków organów zarządzających podmiotu zależnego,
   – więcej niż połowa członków zarządu przedsiębiorcy jest jednocześnie członkami zarządu albo osobami pełniącymi funkcje kierownicze w podmiocie pozostającym z przedsiębiorcą w stosunku zależności.
   Zakaz nie dotyczy nabycia przedmiotu lub usługi dostępnych w ramach publicznej oferty, a także nie dotyczy przedmiotów zwyczajowo wykorzystywanych w celach reklamowych i promocyjnych oraz nagród przyznawanych w konkursach na działalność artystyczną – art. 24m u.s.g.

3. Zakaz zajmowania określonych stanowisk w podmiotach gospodarczych. Wójtowie w okresie pełnienia funkcji nie mogą być członkami:

a) zarządów, rad nadzorczych lub komisji rewizyjnych spółek prawa handlowego;
   Wyjątek: Wójt może zajmować stanowiska w organach spółek prawa handlowego, jeśli do ich objęcia został zgłoszony przez jednostki samorządu terytorialnego, ich związki lub inne osoby prawne tych jednostek. Nie można jednak zostać zgłoszonym do władz więcej niż dwóch spółek.

b) zarządów, rad nadzorczych lub komisji rewizyjnych spółdzielni, z wyjątkiem rad nadzorczych spółdzielni mieszkaniowych;

c) zarządów fundacji prowadzących działalność gospodarczą;

– art. 4 ustawy *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*.

4. Zakaz posiadania akcji i udziałów w spółkach prawa handlowego w ilościach przekraczających dopuszczalny przez ustawę limit

– wójtowie nie mogą posiadać w spółkach prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziały przedstawiające więcej niż 10% kapitału zakładowego w każdej z tych spółek – art. 4 ustawy *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*.

5. Zakaz niektórych form uczestnictwa w działalności gospodarczej. Wójtowie w okresie pełnienia funkcji nie mogą:

a) prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami,
b) zarządzać taką działalnością,
c) pełnić funkcji przedstawiciela i pełnomocnika w prowadzeniu takiej działalności – nie dotyczy to działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej w formie i zakresie gospodarstwa rodzinnego

– art. 4 ustawy *o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne*.

6. Ograniczenia dotyczące małżonków wójtów.

Małżonkowie wójtów nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem gminnych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby.

Wybór lub powołanie tych osób na te funkcje są z mocy prawa nieważne. Jeżeli wybór lub powołanie nastąpiły przed dniem wyboru wójta, małżonkowie wójtów są obowiązani zrzec się stanowiska lub funkcji w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia ślubowania przez wójta.

W razie niezrzeczenia się stanowiska lub funkcji, małżonek wójta traci je z mocy prawa po upływie terminu ustanowionego dla zrzeczenia się.
– art. 24f ust. 2 i 4 u.s.g.

Wójt, będąc osobą pełniącą funkcję publiczną, podlega ochronie przewidzianej w *Kodeksie karnym* dla funkcjonariuszy publicznych podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, w szczególności z art. 222 kk – naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego i z art. 226 kk – znieważenie funkcjonariusza publicznego.

Za szkodę wyrządzoną przez wójta przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, zgodnie z postanowieniami zawartymi w art. 417 *Kodeksu cywilnego* ponosi odpowiedzialność gmina, a w przypadku zadań zleconych solidarnie gmina i Skarb Państwa.

LUCYNA KUŚNIERZ

Sposoby i formy przekazywania sprawozdań po zmianach przepisów

Zmiany przepisów w zakresie sprawozdawczości, obowiązujące od 2014 roku spowodowały poszerzenie obowiązku przekazywania sprawozdań w wersji elektronicznej i możliwości przesyłania sprawozdań na elektroniczną skrzynkę podawczą odbiorcy. Aby nie narazić się na popełnienie czynu noszącego znamiona naruszenia dyscypliny finansów publicznych w tym zakresie, sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych powinny być przekazywane w określonych terminach, we właściwej formie oraz w sposób jaki przewidują przepisy wykonawcze.

I. Sprawozdania w zakresie operacji finansowych

Sposoby, formy i terminy sporządzania i przekazywania sprawozdań w zakresie operacji finansowych określa rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 roku *w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych*[1].

Sprawozdania Rb-Z, Rb-UZ, Rb-N, Rb-UN oraz Rb-ZN są sporządzane w formie dokumentu i w wersji elektronicznej.

W sektorze samorządowym sprawozdania w zakresie operacji finansowych przekazywane są dwutorowo:

1.1. Sprawozdania w zakresie budżetów jednostek samorządu terytorialnego

1.1.1. Sprawozdania jednostkowe: kwartalne Rb-Z i Rb-N oraz roczne sprawozdanie Rb-UZ kierownicy jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych mogą przekazywać zarządom jednostek samorządu terytorialnego (dalej: j.s.t.), (w przypadku gmin – wójt, burmistrz, prezydent miasta) na dwa sposoby:

– w wersji papierowej i jednocześnie w dowolnej wersji elektronicznej,
– wyłącznie w wersji elektronicznej, ale na zasadach ściśle określonych.

[1] DzU nr 43, poz. 247 z późn. zm.

Przy przekazywaniu sprawozdań jednostkowych w obydwóch wersjach rodzaj formy elektronicznej przekazywanych sprawozdań powinien być zgodny z przyjętym w j.s.t., do której przekazywane jest sprawozdanie jednostkowe. Może to być przesłanie sprawozdania w formie załącznika do e-maila, wysłanego na właściwy adres j.s.t. lub przy pomocy stosowanego programu informatycznego. Samorządowe jednostki organizacyjne mogą także przekazywać do j.s.t. wersję elektroniczną omawianych sprawozdań również w postaci informacji nagranych na dyskietce, płycie CD, pendrivie bądź innej formie pamięci przenośnej.

Zgodnie z § 9 ust. 6a rozporządzenia, jednostki organizacyjne podległe j.s.t. mogą zrezygnować z przekazywania formy papierowej sprawozdań w zakresie operacji finansowych, zachowując szczegółowo określone zasady przekazywania wersji elektronicznej tych sprawozdań. Jednostki budżetowe i samorządowe zakłady mogą przekazywać sprawozdania jednostkowe wyłącznie w formie elektronicznej, tylko wtedy gdy zostaną opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym[2] z wykorzystaniem aplikacji wskazanej przez Ministerstwo Finansów lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP[3] i przekazane odbiorcom sprawozdań na elektroniczną skrzynkę podawczą. Bezpieczny podpis elektroniczny w rozporządzeniu zdefiniowano w § 1 ust. 2 pkt 9 jako bezpieczny podpis elektroniczny w rozumieniu ustawy z dnia 18 września 2001 roku *o podpisie elektronicznym*[4], weryfikowany przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Oznacza to, że samorządowe jednostki budżetowe i samorządowe zakłady budżetowe mogą przekazywać sprawozdania w zakresie operacji finansowych wyłącznie w formie elektronicznej, jeśli są one opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym przy pomocy ważnego

[2] W ustawie z dnia 18 września 2001 r. *o podpisie elektronicznym* (j.t.: DzU 2013, poz. 262) określono, że:

- **podpis elektroniczny** są to dane w postaci elektronicznej, które wraz z innymi danymi, do których zostały dołączone lub z którymi są logicznie powiązane, służą do identyfikacji osoby składającej podpis elektroniczny (art. 3, pkt 1),
- **bezpieczny podpis elektroniczny** jest to podpis elektroniczny, który:
  a) jest przyporządkowany wyłącznie do osoby składającej ten podpis,
  b) jest sporządzany za pomocą podlegających wyłącznej kontroli osoby składającej podpis elektroniczny bezpiecznych urządzeń służących do składania podpisu elektronicznego i danych służących do składania podpisu elektronicznego,
  c) jest powiązany z danymi, do których został dołączony, w taki sposób, że jakakolwiek późniejsza zmiana tych danych jest rozpoznawalna (art. 3, pkt 2).

[3] W ustawie z dnia 17 lutego 2005 r. *o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne* (j.t.: DzU 2014, poz. 1114) zdefiniowane zostały:

- **Elektroniczna platforma usług administracji publicznej (ePUAP)** jako system teleinformatyczny, w którym instytucje publiczne udostępniają usługi przez pojedynczy punkt dostępowy w sieci Internet (art. 3, pkt 13),
- **Profil zaufany ePUAP** jest to zestaw informacji identyfikujących i opisujących podmiot lub osobę będącą użytkownikiem konta na ePUAP, który został w wiarygodny sposób potwierdzony przez organ podmiotu publicznego (art. 3, pkt 14),
- **Podpis potwierdzony profilem zaufanym ePUAP** to podpis złożony przez użytkownika konta ePUAP, do którego zostały dołączone informacje identyfikujące zawarte w profilu zaufanym ePUAP, a także:
  a) jednoznacznie wskazujący profil zaufany ePUAP osoby, która wykonała podpis,
  b) zawierający czas wykonania podpisu,
  c) jednoznacznie identyfikujący konto ePUAP osoby, która wykonała podpis,
  d) autoryzowany przez użytkownika konta ePUAP,
  e) potwierdzony i chroniony podpisem systemowym ePUAP (art. 3, pkt 15).

[4] J.t.: DzU 2013, poz. 262.

kwalifikowanego certyfikatu i przekazane z wykorzystaniem aplikacji wskazanej przez Ministerstwo Finansów. Aplikacją wskazaną przez MF jest informatyczny System Sprawozdawczości Jednostek Organizacyjnych SJO BeSTi@ lub System Zarządzania Budżetami Jednostek Samorządu Terytorialnego BeSTi@. Innym sposobem przekazywania sprawozdań wyłącznie w wersji elektronicznej jest rozwiązanie polegające na przekazaniu sprawozdań opatrzonych podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP i przekazane odbiorcom sprawozdań na elektroniczną skrzynkę podawczą[5]. Aktualne formularze sprawozdań do sporządzenia w formie elektronicznej są dostępne na stronach internetowych Ministerstwa Finansów pod adresem http://www.finanse.mf.gov.pl/pl/dlug-publiczny/sprawozdania-rb-z-rb-n/formularze.

Sprawozdania jednostkowe Rb-ZN o stanie zobowiązań oraz należności Skarbu Państwa z tytułu wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań zleconych, samorządowe jednostki organizacyjne bezpośrednio realizujące zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone j.s.t. odrębnymi ustawami, mają również obowiązek sporządzać i przekazywać przewodniczącym zarządów j.s.t. kwartalnie. Samorządowe jednostki budżetowe mogą przekazywać sprawozdania Rb-ZN na dwa sposoby:

– w wersji papierowej i jednocześnie w dowolnej wersji elektronicznej,
– wyłącznie w wersji elektronicznej z zastrzeżeniami zawartymi w rozporządzeniu.

Jednostki te mogą przekazywać sprawozdania Rb-ZN wyłącznie w formie elektronicznej (zgodnie z § 9 ust. 6a), jeśli zostaną one przekazane na elektroniczną skrzynkę podawczą j.s.t. i będą opatrzone podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP lub jeśli zostaną one opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu i przekazane z wykorzystaniem aplikacji wskazanej przez Ministerstwo Finansów.

1.1.2. Sprawozdania łączne, sporządzane na podstawie sprawozdań jednostkowych jednostek im podległych i własnego sprawozdania jednostkowego: kwartalne Rb-Z i Rb-N oraz sprawozdania roczne Rb-UZ i Rb-UN jednostki samorządu terytorialnego sporządzają i przekazują do właściwej regionalnej izby obrachunkowej. Zgodnie z § 9 ust. 5 i 6 rozporządzenia, jednostki samorządu terytorialnego sprawozdania łączne przekazują wyłącznie w formie elektronicznej, opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym z wykorzystaniem aplikacji wskazanej przez Ministerstwo Finansów tj. poprzez System Zarządzania Budżetami JST „BeSTi@". Pliki sprawozdań Rb-Z, Rb-UZ, Rb-N oraz Rb-UN przekazywanych w zakresie budżetów jednostek samorządu terytorialnego w formie elektronicznej powinny być zgodne ze strukturami opracowanymi przez

[5] Zgodnie z art. 3, pkt 17 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. *o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne* (j.t.: DzU 2014, poz. 1114) – **elektroniczna skrzynka podawcza** to dostępny publicznie środek komunikacji elektronicznej służący do przekazywania dokumentu elektronicznego do podmiotu publicznego przy wykorzystaniu powszechnie dostępnego systemu teleinformatycznego.

Ministerstwo Finansów i zamieszczonymi na stronie internetowej „Biuletynu Informacji Publicznej".

Jednostki samorządu terytorialnego, wykonujące zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone odrębnymi ustawami, mają obowiązek sporządzać na podstawie własnej ewidencji księgowej oraz otrzymanych sprawozdań jednostkowych w tym zakresie, sprawozdania łączne Rb-ZN w zakresie zobowiązań i należności Skarbu Państwa. Powinny one być przekazywane dysponentom głównym przekazującym dotacje w zakresie wykonywanych zadań zleconych. Zgodnie z rozporządzeniem, jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać sprawozdania łączne Rb-ZN dysponentom głównym przekazującym dotacje na dwa sposoby:

– w wersji papierowej i w dowolnej wersji elektronicznej lub
– wyłącznie w wersji elektronicznej, jeśli zostaną one przekazane na elektroniczną skrzynkę podawczą odbiorcy i będą opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.

1.2. Sprawozdania w zakresie jednostek posiadających osobowość prawną

1.2.1. Jednostkowe sprawozdania: kwartalne Rb-Z i Rb-N oraz roczne sprawozdania Rb-UZ i Rb-UN kierownicy samorządowych instytucji kultury, kierownicy samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej oraz kierownicy innych samorządowych osób prawnych utworzonych na podstawie odrębnych ustaw, z wyłączeniem przedsiębiorstw, banków, spółek prawa handlowego sporządzają i przekazują zarządom j.s.t. (w przypadku gmin – wójt, burmistrz, prezydent miasta). Sprawozdania te, samorządowe osoby prawne mogą przekazywać dwoma sposobami:

– w wersji papierowej i jednocześnie w wersji elektronicznej (bez podpisu elektronicznego) lub
– wyłącznie w wersji elektronicznej na zasadach określonych w § 9 ust. 3a.

W przypadku przekazywania sprawozdań jednostkowych w obydwóch wersjach rodzaj formy elektronicznej przekazywanych sprawozdań powinien być zgodny z przyjętym w j.s.t., do której przekazuje się sprawozdanie jednostkowe. Może to być przesłanie sprawozdania z wykorzystaniem stosowanego programu informatycznego lub jako załącznika do e-maila, wysłanego na właściwy adres. Samorządowe osoby prawne mogą przekazywać do j.s.t. wersję elektroniczną omawianych sprawozdań także w postaci informacji nagranych na pendrivie, dyskietce, płycie CD czy innej formie pamięci przenośnej. Aktualne formularze sprawozdań do sporządzania ich w formie elektronicznej są dostępne na stronach internetowych Ministerstwa Finansów pod adresem http://www.finanse.mf.gov.pl/pl/dlug-publiczny/sprawozdania-rb-z-rb-n /formularze.

Przy przekazywaniu sprawozdań wyłącznie w formie elektronicznej, samorządowe osoby prawne powinny stosować zasady określone w § 9 ust. 3a rozporządzenia, tzn. że sprawozdania powinny być opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP

i przekazane odbiorcom sprawozdań na elektroniczną skrzynkę podawczą. Oznacza to, że samorządowe instytucje kultury, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej oraz inne samorządowe osoby prawne mogą przekazywać sprawozdania wyłącznie w formie elektronicznej, jeśli zostaną one przekazane na elektroniczną skrzynkę podawczą jednostki samorządu terytorialnego i będą opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP.

1.2.2. Sprawozdania zbiorcze (według poszczególnych grup jednostek): kwartalne Rb-Z i Rb-N oraz roczne sprawozdanie Rb-UZ i Rb-UN jednostki samorządu terytorialnego (będącej organem założycielskim lub nadzorującym dla jednostek posiadających osobowość prawną), mają obowiązek sporządzać i przekazywać do regionalnej izby obrachunkowej. Sprawozdania te jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać do właściwej regionalnej izby obrachunkowej na dwa sposoby:
- w wersji papierowej i równocześnie w wersji elektronicznej (bez podpisu elektronicznego) lub
- wyłącznie w wersji elektronicznej na zasadach określonych w § 9 ust. 3a rozporządzenia.

Przy przekazywaniu sprawozdań zbiorczych w formie dokumentu i pliku jednocześnie, jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać sprawozdania w wersji elektronicznej (bez podpisu), przekazując dodatkowo wersję papierową sprawozdań. Jednostki samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego, przekazujące sprawozdania zbiorcze w formie dokumentu i pliku jednocześnie, powinny przekazywać sprawozdania zbiorcze w zakresie operacji finansowych, na następujące adresy e-mail:
- *sprawozdania@rzeszow.rio.gov.pl* – j.s.t. objęte nadzorem RIO w Rzeszowie,
- *krosno@rzeszow.rio.gov.pl* – j.s.t. objęte nadzorem RIO w Rzeszowie, Zespół Krosno,
- *przemysl@rzeszow.rio.gov.pl* – j.s.t. objęte nadzorem RIO w Rzeszowie, Zespół Przemyśl,
- *tarnobrzeg@rzeszow.rio.gov.pl* – j.s.t. objęte nadzorem RIO w Rzeszowie, Zespół Tarnobrzeg.

Wzory formularzy sprawozdań Rb-Z, Rb-N, Rb-UZ oraz Rb-UN dla j.s.t., będących organem założycielskim lub nadzorującym dla jednostek z osobowością prawną, umożliwiające wczytanie do aplikacji stosowanej przez Regionalną Izbę Obrachunkową w Rzeszowie są wystawione na stronie www.finanse.mf.gov.pl/dlug-publiczny/sprawozdania-rb-z-rb-n/formularze oraz na stronie www.rio.gov.pl w zakładce „Systemy sprawozdawcze/Dług publiczny".

Dane ze sprawozdań przekazywanych w formie elektronicznej powinny być zgodne z danymi wykazywanymi w tych sprawozdaniach w formie dokumentu. Wersja papierowa sprawozdań w zakresie operacji finansowych powinna być zgodna z wzorami sprawozdań stanowiącymi załączniki do omawianego rozporządzenia. Podpisy na sprawozdaniu w formie dokumentu składa się odręcznie,

a także umieszcza się pieczątkę z imieniem i nazwiskiem osoby podpisującej. Przy przesyłaniu sprawozdań w obu wersjach należy dopilnować, aby dane ze sprawozdań przekazywanych w formie elektronicznej były zgodne z danymi wykazywanymi w tych sprawozdaniach w formie dokumentu.

Jednostki samorządu terytorialnego mają też możliwość przekazywania sprawozdań zbiorczych wyłącznie w formie elektronicznej, ale tylko w sytuacji, gdy sprawozdania zostaną opatrzone bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu, lub podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP i przekazane na elektroniczną skrzynkę podawczą właściwej regionalnej izby obrachunkowej. Adres internetowy elektronicznej skrzynki podawczej Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie jest umieszczony na stronie internetowej Izby – www.rzeszow.rio.gov.pl.

II. Sprawozdania budżetowe

Sposoby, formy i terminy sporządzania i przekazywania sprawozdań budżetowych oraz odbiorców tych sprawozdań określa rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 roku *w sprawie sprawozdawczości budżetowej*[6].

2.1. Zgodnie z § 12 ust. 3, ww. rozporządzenia sprawozdania jednostkowe: Rb-27S, Rb-27ZZ, Rb-28S, Rb-50, Rb-30S, Rb-34S, Rb-28NWS, kierownicy jednostek organizacyjnych podległych jednostkom samorządu terytorialnego przekazują do zarządu j.s.t. (w przypadku gmin – wójt, burmistrz, prezydent miasta) w formie określonej przez zarząd jednostki samorządu terytorialnego. Organ wykonawczy j.s.t., określając formę przekazywania sprawozdań jednostkowych, może dowolnie ustalić czy będą one przekazywane tylko w formie papierowej, czy tylko w wersji elektronicznej z zastosowaniem podpisu elektronicznego czy w obydwu formach (papierowej i elektronicznej). Postanowienie określające formę przekazywania sprawozdań jednostkowych może być określone np. zarządzeniem organu wykonawczego.

2.2. Jednostki samorządu terytorialnego przekazują do właściwych regionalnych izb obrachunkowych sprawozdania Rb-27S, Rb-27ZZ, Rb-PDP, Rb-28S, Rb-28NWS, Rb-NDS, Rb-30S, Rb-34S, Rb-50 i Rb-ST wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego (§ 10 i § 12 ust. 1). Sprawozdanie w formie dokumentu elektronicznego opatruje się bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu (§ 14 ust. 2). Zgodnie z § 25 ust. 2 załącznika nr 39 do omawianego rozporządzenia, sprawozdania w formie dokumentu elektronicznego należy przekazywać do regionalnych izb obrachunkowych z wykorzystaniem aplikacji wskazanej przez Ministerstwo Finansów (informatyczny System Zarządzania Budżetami Jednostek Samorządu Terytorialnego BeSTi@).

[6] DzU 2014, poz.119.

Sprawozdania Rb-27ZZ i Rb-50 zarządy jednostek samorządu terytorialnego przekazują dysponentom przekazującym dotacje na elektroniczną skrzynkę podawczą (§ 11 ust. 2). Zgodnie z § 7 i § 21 załącznika nr 39, sprawozdania Rb-27ZZ i Rb-50 jednostka samorządu terytorialnego sporządza w arkuszu kalkulacyjnym i przekazuje na elektroniczną skrzynkę podawczą odbiorcy. Sprawozdanie przekazywane na elektroniczną skrzynkę podawczą może być opatrzone podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP (§ 14 ust. 3). Wzory formularzy znajdują się na stronie internetowej Ministerstwa Finansów http://www.mf.gov.pl/, w zakładce: Działalność > Finanse publiczne > Budżet państwa > Sprawozdawczość budżetowa.

Według § 25 ust. 1 załącznika nr 39 do rozporządzenia, pliki sprawozdań budżetowych przekazywanych w formie dokumentu elektronicznego powinny być zgodne ze strukturami opracowanymi przez Ministerstwo Finansów i zamieszczonymi na stronie internetowej „Biuletynu Informacji Publicznej"[7]. Sprawozdania podpisują odpowiednio główny księgowy (skarbnik) i kierownik jednostki (przewodniczący zarządu jednostki samorządu terytorialnego – wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek). Podpisy na sprawozdaniu sporządzonym w formie pisemnej składa się odręcznie w miejscu oznaczonym na formularzu. Pod podpisem umieszcza się pieczątkę z imieniem i nazwiskiem osoby podpisującej.

Niesporządzenie lub nieprzekazanie w terminie sprawozdania o wydatkach strukturalnych albo wykazanie w tym sprawozdaniu danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, tak jak inne sprawozdania budżetowe, stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Szczegółowy sposób sporządzania sprawozdania o wydatkach strukturalnych poniesionych przez jednostki sektora finansów publicznych określa instrukcja stanowiąca załącznik nr 40 do rozporządzenia. Jednostki organizacyjne i nadzorowane przez jednostki samorządu terytorialnego przekazują w terminie do dnia 31 marca po upływie okresu sprawozdawczego sprawozdanie jednostkowe o wydatkach strukturalnych Rb-WSa właściwej jednostce, która sporządzi sprawozdanie skonsolidowane zbiorcze. Sprawozdanie Rb-WSa powinno być sporządzone na obowiązującym formularzu, zamieszczonym na stronie internetowej Ministerstwa Finansów (www.mofnet.gov.pl) w zakładce: Działalność > Finanse publiczne > Budżet państwa > Klasyfikacja wydatków strukturalnych, którego wzór stanowi załącznik nr 31 do rozporządzenia w sprawie sprawozdawczości budżetowej. Jednostki samorządu terytorialnego zobowiązane są do sporządzania sprawozdania skonsolidowanego zbiorczego i przekazania tego sprawozdania do Ministerstwa Finansów – Departament Polityki Regionalnej i Rolnictwa w formie pisemnej i formie elektronicznej na adres: rbws@mofnet.gov.pl w terminie do dnia 30 kwietnia po upływie okresu sprawozdawczego.

Zgodnie z art. 18 pkt 2 ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*[8], niesporządzenie lub nieprzekazanie w terminie sprawozdania z wykonywania procesów gromadzenia środków publicznych i ich

[7] Art. 8 ustawy z dnia 6 września 2001 r. *o dostępie do informacji publicznej* (DzU nr 112, poz. 1198 z późn. zm.).

[8] Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych* (j.t.: DzU 2013, poz. 168).

rozdysponowania albo wykazanie w tym sprawozdaniu danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej, stanowi naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Sprawozdania budżetowe i sprawozdania w zakresie operacji finansowych powinny być przekazywane w sposób określony przez Ministra Finansów w odpowiednim rozporządzeniu. Forma przekazywania tych sprawozdań także musi spełniać wymogi określone w przepisach wykonawczych. Podkreślić należy, że niezłożenie jednej z wymaganych wersji w terminie wypełnia znamiona czynu naruszenia dyscypliny finansów publicznych. Jeżeli przepis dopuszcza możliwość przekazywania sprawozdań tylko w wersji elektronicznej, to wówczas wystarczy przekazać je w wyznaczonym terminie, ale w ściśle określony sposób.

ADAM CZUDEC

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego na Podkarpaciu w 2013 roku

Wstęp

Mimo niskiej dynamiki wzrostu gospodarczego w Polsce w 2013 roku, jednostki samorządu terytorialnego zwiększyły dochody budżetowe i dotyczyło to każdego z typów samorządów. Wprawdzie wzrost nie był wysoki (o 3,4% nominalnie, a 2,5% po uwzględnieniu wskaźnika inflacji), ale – dla porównania – dochody budżetu państwa w tym samym roku zmniejszyły się w stosunku do roku 2012 o blisko 3%.

Największy wpływ na poprawę sytuacji dochodowej samorządów miał przyrost dochodów własnych (o 5,4%), mniejsze znaczenie miało natomiast zwiększenie kwot dotacji celowych (o 1,8%) i subwencji ogólnej (o 1,2%)[1]. Najwyższe tempo przyrostu dochodów własnych miały miasta na prawach powiatu (o 7%), natomiast w przypadku samorządów województw wystąpiło zmniejszenie kwoty dochodów własnych (o 3,8%). Równocześnie jednak samorządy województw otrzymały w 2013 roku znacznie większe kwoty dotacji celowych (wzrost o 16,1%) i subwencji ogólnej (wzrost o 5,3%).

Podobnie jak w latach wcześniejszych, także w 2013 roku dochody budżetowe samorządów były mocno zróżnicowane regionalnie. Przeciętny poziom dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł w Polsce 4765 zł, natomiast najwyższe dochody miały samorządy na Mazowszu (łącznie z Warszawą) – 5531 zł, najniższe zaś samorządy w woj. opolskim – 4339 zł. Dla porównania – na Podkarpaciu przeciętna kwota dochodów budżetowych *per capita* wyniosła w 2013 roku – 4626 zł i była o 3% niższa od wielkości średniej dla całej Polski. W porównaniu z rokiem 1999 (pierwszy rok funkcjonowania samorządów powiatów i województw), dysproporcje międzyregionalne nieco się zmniejszyły, bo wówczas województwo o najniższych dochodach w Polsce (lubelskie) osiągało zaledwie nieco ponad 70% dochodów województwa o najwyższym wskaźniku (Mazowsze), natomiast w 2013 roku województwo o najniższych dochodach (opolskie) miało 78,4% dochodów Mazowsza, które podobnie jak w latach wcześniejszych ma najwyższy poziom dochodów *per capita*. Sytuacja podkarpackich samorządów w latach 1999–2013 dość istotnie się

[1] Wszystkie dane liczbowe dotyczące finansów jednostek samorządu terytorialnego w Polsce pochodzą ze *Sprawozdania z działalności Regionalnych Izb Obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2013 roku*, Krajowa Rada RIO, Warszawa 2014.

poprawiła, bo w 1999 roku Podkarpacie było na 13 miejscu w Polsce, natomiast w 2013 roku znalazło się na 9 miejscu.

Ważnym wskaźnikiem, ilustrującym sytuację finansową samorządów, jest relacja zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego wliczanych do długu publicznego do ich dochodów budżetowych. Podkarpackie samorządy należą do relatywnie mniej zadłużonych w porównaniu z innymi województwami w Polsce (**wykres 1**).

Wykres 1

Relacja zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego do ich dochodów budżetowych

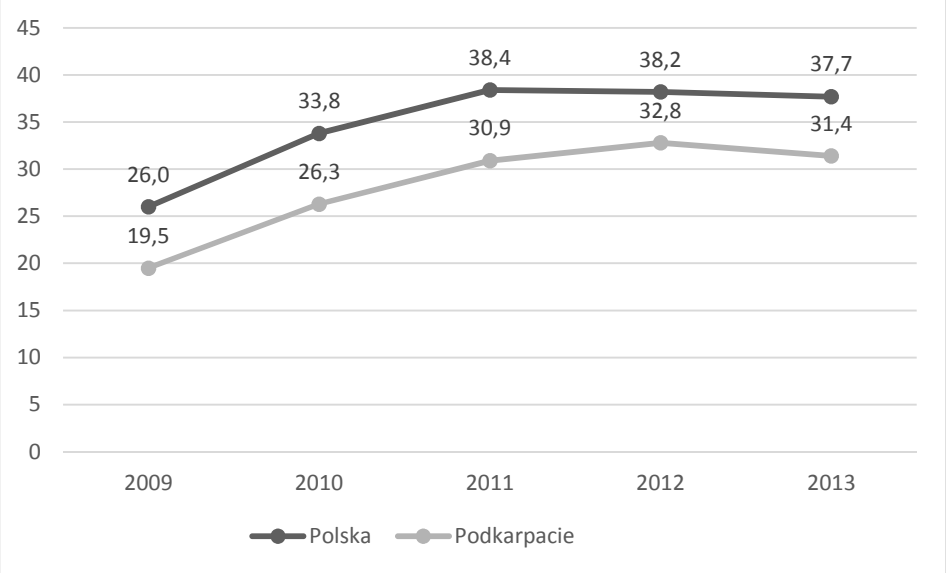

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Sprawozdania z działalności Regionalnych Izb Obrachunkowych i wykonania budżetu przez jednostki samorządu terytorialnego w 2013 roku*, Krajowa Rada RIO, Warszawa 2014.

Poziom zadłużenia jest powiązany z wielkością dochodów budżetowych samorządów, przy czym relatywnie niskie zadłużenie charakteryzuje województwa z niższym od przeciętnego w Polsce wskaźnikiem dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Należy przy tym zaznaczyć że zadłużenie samorządów stanowi zaledwie 7,4% zadłużenia całego sektora finansów publicznych w Polsce, mimo że ich dochody stanowiły w 2013 roku 65,7% dochodów budżetu państwa, a wydatki budżetowe to 57,2% wydatków budżetu państwa.

Wielkości przeciętne charakteryzujące stan finansów samorządowych mogą jednakże mocno odbiegać od sytuacji poszczególnych typów jednostek samorządowych, a zwłaszcza poszczególnych samorządów. Dlatego w celu do-

kładniejszego przedstawienia gospodarki finansowej jednostek samorządowych na Podkarpaciu przeprowadzono analizę dochodów i wydatków z zastosowaniem podziału na gminy, powiaty, miasta na prawach powiatu i samorząd województwa.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego na Podkarpaciu[2]

W 2013 roku nastąpiło zwiększenie poziomu dochodów budżetowych wszystkich typów jednostek samorządu terytorialnego na Podkarpaciu, w porównaniu do roku poprzedniego. Największy przyrost odnotował samorząd województwa (o 31%), natomiast w przypadku samorządów powiatów dochody wzrosły o 9,4%, miasta na prawach powiatu zwiększyły swoje dochody o 7,2%, miasta – o 4,8%, miasta-gminy – o 1,5%, natomiast gminy wiejskie – o 0,6%. W 2013 roku utrzymywały się dość duże dysproporcje między samorządami pod względem wskaźnika dochodów *per capita*. Szczególnie wyraźnie były one widoczne w przypadku samorządów powiatów, gdzie samorząd o najwyższym wskaźniku miał ponad 2,5-krotnie wyższe dochody w porównaniu z powiatem o najniższych dochodach. Stosunkowo niewielkie różnice były natomiast między samorządami miast, nieco większe między miastami-gminami, a z kolei różnice dochodowe między gminami wiejskimi były bardzo duże (szczegółowe dane podano w **tabeli A**).

Poziom dochodów budżetowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca pozostaje w relacji do struktury dochodów budżetowych, bo samorządy osiągające wysokie wskaźniki dochodów *per capita* mają na ogół relatywnie wysoki udział dochodów własnych w ogólnej kwocie dochodów budżetowych. Należy jednak zauważyć, że na tle ogólnopolskim podkarpackie samorządy charakteryzują się niskim znaczeniem dochodów własnych w strukturze dochodów budżetowych. W 2013 roku dochody własne w przeliczeniu na 1 mieszkańca stanowiły na Podkarpaciu zaledwie 66%, a udziały w podatku dochodowym 64% przeciętnej wielkości dla ogółu samorządów w Polsce. Z kolei wielkość subwencji ogólnej *per capita* była w 2013 roku na Podkarpaciu najwyższa w porównaniu z innymi województwami (o 25% wyższa od przeciętnej w Polsce), pod względem subwencji wyrównawczej Podkarpacie plasowało się na drugim miejscu w Polsce (po woj. lubelskim), zaś kwota subwencji wyrównawczej podkarpackich samorządów w przeliczeniu na 1 mieszkańca, była o 76% wyższa od wielkości przeciętnej dla całej Polski.

Sytuacja ta znajduje odzwierciedlenie w strukturze dochodów większości samorządów na Podkarpaciu, w tym zwłaszcza samorządów powiatów i gmin wiejskich, gdzie subwencja ogólna ma zdecydowanie najwyższy wpływ na poziom dochodów budżetowych (**tabela B**).

Istotną kwestią w kontekście oceny sytuacji finansowej samorządów jest prawidłowe planowanie dochodów majątkowych. Ma to związek nie tylko z obowiązkiem stosowania przez samorządy podziału dochodów na bieżące i majątkowe, ale jest istotne dla tworzenia wieloletniej prognozy finansowej. Relacje

[2] Dane liczbowe dotyczące jednostek samorządu terytorialnego na Podkarpaciu zostały opracowane przez pracowników Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie.

wykonanych dochodów majątkowych do planowanych w 2013 roku podano w **tabeli C**. Wynika z niej, że w przypadku większości samorządów planowano wyższe kwoty dochodów majątkowych niż dochody wykonane na koniec roku, przy czym były takie samorządy (głównie gminy), które nie osiągnęły nawet połowy planowanych dochodów majątkowych. Wynika stąd wniosek, że konieczne jest bardziej precyzyjne określanie źródeł i wielkości planowanych dochodów majątkowych, zwłaszcza w przypadku tych samorządów, które przewidują w danym roku znaczący udział dochodów majątkowych w ogólnej kwocie dochodów budżetowych. Trzeba przy tym zaznaczyć, że problem precyzyjnego planowania dochodów majątkowych dotyczy nie tylko samorządów na Podkarpaciu, bo – jak wynika ze sprawozdania z działalności RIO w 2013 roku – niższe wielkości dochodów majątkowych od wielkości planowanych były typowe dla ogółu samorządów w Polsce (wskaźnik dla gmin to 79,8%, miast na prawach powiatu – 88,3%, powiatów – 82,9%, a województw samorządowych – 88,1%).

Ważnym składnikiem dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego pozostają środki ze źródeł zagranicznych. Podkarpackie samorządy należą do najbardziej aktywnych w Polsce w pozyskiwaniu takich środków. Świadczy o tym najwyższy w kraju udział dochodów ze środków zagranicznych w dochodach ogółem, który w 2013 roku wyniósł 12,8%, a także najwyższy wskaźnik dochodów *per capita* ze źródeł zagranicznych, który w woj. podkarpackim wyniósł 589,9 zł (dla porównania – najniższy był w Wielkopolsce – 239,5 zł).

Podobnie jest w przypadku innych wskaźników ilustrujących sytuację finansową samorządów, także wskaźnik udziału środków ze źródeł zagranicznych w dochodach budżetowych jest mocno zróżnicowany między poszczególnymi typami jednostek samorządowych, a także w ramach poszczególnych typów (**tabela D**). Największe znaczenie w finansowaniu działalności samorządowej mają takie środki w budżecie samorządu województwa, a następnie miast na prawach powiatu. Z kolei, w przypadku gmin (w tym zwłaszcza wiejskich) znaczenie tego źródła dochodów jest stosunkowo małe, chociaż są przykłady samorządów, które nie tylko w 2013 roku, ale także w latach wcześniejszych aktywnie korzystały z finansowania swoich zadań środkami zagranicznymi.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

Struktura wydatków budżetowych – podobnie jak w latach wcześniejszych – jest znacznie zróżnicowana nie tylko między różnymi typami jednostek samorządowych, ale także między samorządami w ramach poszczególnych typów. W przypadku samorządu województwa dominujący udział w strukturze mają wydatki na transport i łączność, natomiast w budżetach gmin wydatki tego rodzaju mieszczą się na ogół w przedziale 5-8% ogólnej kwoty wydatków budżetowych.

Wspólną cechą budżetów większości jednostek samorządowych jest wysoki udział wydatków na oświatę i wychowanie. Należy jednak zauważyć dość istotne różnice pod tym względem, przede wszystkim między samorządami gmin wiejskich, bo w przypadku niektórych gmin wydatki na oświatę przekra-

czają połowę ogólnej kwoty wydatków budżetowych, podczas gdy w innych gminach na oświatę i wychowanie przeznaczono w 2013 roku mniej niż 30% wydatków z budżetu (**tabela E**). W przypadku niektórych gmin relatywnie niski udział wydatków na oświatę i wychowanie można tłumaczyć wysokimi dochodami, co powoduje, że nawet duże wydatki na oświatę mają relatywnie mały udział w ogólnej kwocie wydatków (np. gminy Ostrów czy Solina). Są jednakże przykłady takich gmin, które mają niską pozycję pod względem uzyskiwanych dochodów budżetowych i równocześnie mały udział wydatków na oświatę i wychowanie (np. Gawłuszowice czy gmina wiejska Jasło). Poznanie przyczyn takiego stanu jest istotne z punktu widzenia oceny efektywności gospodarowania środkami publicznymi, ale ich ustalenie wymagałoby szerszej analizy uwzględniającej różne okoliczności kształtujące poziom wydatków na oświatę i wychowanie w poszczególnych jednostkach samorządowych.

Podobną uwagę można sformułować w odniesieniu do wydatków na administrację publiczną, bo tu również widoczne są duże różnice między samorządami. Jest tu bowiem znacząca grupa gmin, które na utrzymanie administracji przeznaczają nie więcej niż 5–8% wydatków budżetowych, ale są także gminy, które przeznaczają na administrację ponad 20% z ogólnej kwoty wydatków budżetowych. Można w związku z tym postawić pytanie, czy gminy przeznaczające relatywnie małą część swojego budżetu na wydatki administracyjne mogą być przykładem dla innych, gdy chodzi o efektywne zarządzanie administracją, czy być może niskie wydatki na administrację negatywnie wpływają na efektywne i skuteczne realizowanie zadań samorządowych. Uzasadnione jest także poszukiwanie odpowiedzi na pytanie o przyczyny przeznaczania na administrację większych wydatków niż np. na pomoc społeczną.

Ważnym składnikiem struktury wydatków budżetowych są wydatki majątkowe, bo ich wielkość wpływa na trwałą poprawę jakości życia mieszkańców i sprzyja tworzeniu dobrych warunków dla rozwoju lokalnej gospodarki. W 2013 roku widoczne było zwiększenie wydatków majątkowych przez samorząd województwa, a także (w ujęciu przeciętnym) przez powiaty, miasta-gminy i gminy wiejskie (**tabela F**). Trzeba jednak zauważyć bardzo duże różnice między poszczególnymi samorządami pod tym względem. Można tu wydzielić kilka grup samorządów ze względu na dynamikę i udział wydatków majątkowych w ogólnej kwocie wydatków budżetowych:

– samorządy utrzymujące w latach 2012–2013 wysoki i rosnący udział wydatków majątkowych (samorząd województwa podkarpackiego, powiat strzyżowski, miasto Rzeszów, Ulanów, gmina wiejska Dębica);
– samorządy o wysokim udziale wydatków majątkowych, ale z niewielką tendencją spadkową tego wskaźnika w roku 2013 (miasto Krosno, miasto Stalowa Wola, Baranów Sandomierski, Narol, Krzeszów, Lubenia, Olszanica, Solina);
– samorządy o niskim udziale wydatków majątkowych w 2012 i 2013 roku (miasto Dębica, Rudnik nad Sanem, Borowa, gmina wiejska Dynów, Harasiuki, gmina wiejska Jasło, gmina wiejska Przemyśl, Wadowice Górne, Żurawica, Żyraków).

Podkarpackie samorządy miały w 2013 roku najwyższy w Polsce wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych w ogólnej kwocie wydatków budżetowych (średnio dla ogółu jednostek samorządowych – 21,5%), co ma związek z dużą aktywnością w pozyskiwaniu środków zagranicznych i jest świadectwem dbałości ze strony władz samorządowych o tworzenie warunków służących trwałemu rozwojowi lokalnych środowisk. Gdyby zatem udało się zwiększyć kwoty wydatków majątkowych przez samorządy przeznaczające w ostatnich latach niewielkie środki na wydatki majątkowe, to poprawa jakości życia mieszkańców na Podkarpaciu byłaby jeszcze bardziej widoczna.

Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego

Jak wspomniano wcześniej (**wykres 1**), podkarpackie samorządy są mniej zadłużone od przeciętnej jednostki samorządowej w Polsce. Jednakże – jak wynika z **tabeli G** – relacja zadłużenia do dochodów była w 2013 roku mocno zróżnicowana między poszczególnymi samorządami. Najwyższy wskaźnik zadłużenia miały miasta na prawach powiatu, natomiast najmniej zadłużone (w ujęciu średnim) były samorządy powiatów. Jednak niemal w każdym z typów jednostek samorządowych są takie, których zadłużenie zbliża się do dopuszczalnej granicy, a także takie samorządy, których zadłużenie jest bardzo niewielkie. Trzeba przy tym zauważyć, że wprawdzie wskaźnik zadłużenia jest ważnym kryterium oceny gospodarki finansowej samorządów, to jednak jego pełna interpretacja powinna być powiązana z analizą innych wskaźników (dynamika zadłużenia, udział wydatków majątkowych w ogólnej kwocie wydatków, struktura dochodów budżetowych), a – w szerszym kontekście – także ze wskaźnikami charakteryzującymi stan gospodarki gminy czy powiatu i kierunki oraz dynamikę zmian demograficznych. Uwzględnienie w analizie każdego z tych czynników pozwala ocenić skalę zagrożeń, mogących wynikać z rosnącego zadłużania się jednostki samorządowej, a także wyjaśnić czy uzasadniona jest duża ostrożność innych jednostek samorządowych w zaciąganiu zobowiązań i jakie są skutki tej ostrożności w aspekcie zdolności samorządu do realizowania ważnych ekonomicznie i społecznie zadań.

Zakończenie

Rok 2013 charakteryzował się wzrostem dochodów budżetowych jednostek samorządu terytorialnego na Podkarpaciu, w porównaniu do roku poprzedniego, co może świadczyć o poprawie ich sytuacji finansowej, przynajmniej na tle innych województw. Słabą stroną podkarpackich samorządów pozostaje dość duże uzależnienie ich dochodów od transferów zewnętrznych w postaci dotacji celowych i subwencji ogólnej. Z kolei, mocną stroną jest duża aktywność większości jednostek samorządowych w woj. podkarpackim w pozyskiwaniu środków ze źródeł zagranicznych.

Na podkreślenie zasługuje także duża aktywność inwestycyjna podkarpackich samorządów – na tle ogólnopolskim – co ma związek ze skutecznym pozyskiwaniem funduszy ze źródeł zagranicznych, w tym przede wszystkim w ra-

mach programów Unii Europejskiej. Najwyższy w Polsce wskaźnik udziału wydatków inwestycyjnych podkarpackich samorządów w ogólnej kwocie wydatków budżetowych w 2013 roku był osiągnięty przy niższym od przeciętnego dla Polski wskaźniku zadłużenia, co można traktować jak przejaw efektywnego gospodarowania finansami samorządowymi. Z drugiej strony jednak są jednostki samorządowe, które nawet ponad 20% swoich wydatków przeznaczają na administrację samorządową, co z pewnością nie jest optymalnym sposobem wykorzystania funduszy publicznych.

prof. dr hab. ADAM CZUDEC – kierownik Katedry Polityki Gospodarczej, Wydział Ekonomii Uniwersytetu Rzeszowskiego

Dochody, wydatki i wynik jednostek samorządu terytorialnego w 2013 roku **Tabela A**

Lp.	Nazwa jednostki	Dochody ogółem wykonane (w zł)	Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	Relacja dochodów wykonanych do planowanych	Wydatki ogółem wykonane (w zł)	Wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w zł)	Wynik na koniec roku (w zł)	Miejsce w rankingu wg dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Samorząd województwa	**1 142 223 831**	**536**	**94,51**	**1 112 201 296**	**522**	**30 022 535**	
	POWIATY							
1	bieszczadzki	32 279 113	1 454	86,62	32 076 420	1 445	202 693	1
2	brzozowski	59 521 490	897	98,27	59 486 161	897	35 329	12
3	dębicki	110 781 161	820	97,09	109 091 023	807	1 690 139	14
4	jarosławski	143 511 409	1 175	95,83	144 665 686	1 185	-1 154 277	4
5	jasielski	118 864 189	1 030	93,99	115 344 136	1 000	3 520 053	8
6	kolbuszowski	48 769 827	777	98,14	42 980 211	685	5 789 616	18
7	krośnieński	71 695 145	641	98,54	70 713 270	632	981 875	20
8	leski	31 395 646	1 172	100,29	31 468 158	1 175	-72 512	5
9	leżajski	80 756 978	1 154	93,06	81 059 794	1 158	-302 817	6
10	lubaczowski	71 149 064	1 247	97,09	68 912 788	1 208	2 236 276	3
11	łańcucki	64 781 151	811	98,18	63 531 763	795	1 249 388	15
12	mielecki	126 374 117	926	95,79	127 746 741	937	-1 372 624	11
13	niżański	52 947 450	784	99,91	53 798 415	797	-850 965	17
14	przemyski	42 307 320	570	100,26	40 520 993	546	1 786 328	21
15	przeworski	54 904 393	693	95,97	53 109 364	670	1 795 029	19
16	ropczycko-sędziszowski	84 535 834	1 149	94,49	83 639 154	1 137	896 681	7
17	rzeszowski	132 849 748	801	97,36	132 424 035	799	425 713	16
18	sanocki	96 765 241	1 007	91,41	96 393 508	1 003	371 732	9
19	stalowowolski	108 580 130	999	94,01	105 130 587	967	3 449 543	10
20	strzyżowski	79 370 673	1 278	99,10	80 910 837	1 303	-1 540 164	2
21	tarnobrzeski	46 944 120	871	96,25	46 470 283	862	473 837	13
	Powiaty razem	**1 659 084 199**	**928**	**95,99**	**1 639 473 327**	**917**	**19 610 872**	

1	2	3	4	5	6	7	8	9
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU							
1	Krosno	269 438 343	5 706	97,14	269 698 941	5 711	-260 598	1
2	Przemyśl	344 740 643	5 417	96,63	339 038 534	5 328	5 702 109	2
3	Rzeszów	947 256 145	5 173	101,04	973 505 842	5 317	-26 249 697	3
4	Tarnobrzeg	231 735 453	4 806	91,58	230 887 351	4 789	848 101	4
	Miasta na prawach powiatu razem	**1 793 170 584**	**5 240**	**98,28**	**1 813 130 669**	**5 299**	**-19 960 085**	
	MIASTA							
1	Dębica	130 507 542	2 785	101,54	119 741 030	2 556	10 766 512	10
2	Dynów	17 891 939	2 892	99,70	17 410 062	2 814	481 877	6
3	Jarosław	111 171 485	2 840	97,99	111 408 721	2 847	-237 235	9
4	Jasło	123 365 872	3 393	103,89	113 769 370	3 129	9 596 503	1
5	Leżajsk	41 153 840	2 865	100,07	40 525 887	2 822	627 954	7
6	Lubaczów	37 272 417	2 978	94,95	35 825 933	2 862	1 446 484	5
7	Łańcut	51 628 966	2 857	98,02	54 526 048	3 017	-2 897 082	8
8	Mielec	169 835 877	2 780	95,20	165 025 513	2 701	4 810 365	11
9	Przeworsk	47 032 180	2 981	94,86	48 025 170	3 044	-992 990	4
10	Radymno	18 462 714	3 356	99,86	17 547 311	3 190	915 403	2
11	Sanok	106 819 731	2 737	93,59	109 511 930	2 806	-2 692 199	12
12	Stalowa Wola	210 612 923	3 307	92,58	219 865 760	3 452	-9 252 837	3
	Miasta razem	**1 065 755 487**	**2 972**	**96,90**	**1 053 182 734**	**2 937**	**12 572 753**	
	MIASTA-GMINY							
1	Baranów Sandomierski	36 307 148	3 013	95,44	37 952 755	3 149	-1 645 606	14
2	Błażowa	29 544 022	2 727	99,76	28 513 775	2 632	1 030 247	26
3	Boguchwała	49 726 727	2 555	96,79	49 676 083	2 553	50 644	32
4	Brzostek	42 300 910	3 208	98,61	42 860 921	3 250	-560 011	6
5	Brzozów	78 198 579	2 939	93,50	78 491 603	2 950	-293 023	18
6	Cieszanów	26 238 323	3 491	99,48	26 231 757	3 490	6 566	3
7	Dukla	43 581 207	2 940	99,84	43 912 617	2 962	-331 410	17
8	Głogów Małopolski	55 408 518	2 882	100,66	51 625 133	2 686	3 783 385	20
9	Iwonicz-Zdrój	31 025 416	2 825	97,73	27 051 455	2 463	3 973 961	23
10	Jedlicze	36 997 722	2 391	94,09	36 473 124	2 357	524 598	33

1	2	3	4	5	6	7	8	9
11	Kańczuga	32 886 868	2 613	97,57	35 487 544	2 820	-2 600 675	31
12	Kolbuszowa	71 453 385	2 858	98,27	69 118 858	2 765	2 334 527	21
13	Kołaczyce	27 886 832	3 078	96,40	26 333 378	2 907	1 553 454	11
14	Lesko	34 135 130	2 957	99,84	30 301 171	2 625	3 833 959	16
15	Narol	29 229 546	3 521	91,81	32 556 960	3 922	-3 327 414	2
16	Nisko	58 994 533	2 623	87,25	59 031 161	2 624	-36 628	30
17	Nowa Dęba	58 352 310	3 146	93,74	59 192 551	3 191	-840 240	10
18	Nowa Sarzyna	57 930 315	2 666	97,01	59 112 510	2 720	-1 182 194	28
19	Oleszyce	19 685 027	3 067	99,43	18 997 604	2 960	687 423	12
20	Pilzno	52 432 060	2 918	87,72	53 735 018	2 990	-1 302 958	19
21	Pruchnik	30 058 065	3 053	98,52	32 729 077	3 324	-2 671 012	13
22	Przecław	30 945 098	2 652	97,36	33 833 860	2 899	-2 888 763	29
23	Radomyśl Wielki	45 367 826	3 203	100,65	45 741 726	3 229	-373 901	7
24	Ropczyce	75 812 616	2 811	98,29	76 211 395	2 825	-398 780	24
25	Rudnik nad Sanem	24 197 275	2 345	98,07	21 660 978	2 099	2 536 297	34
26	Rymanów	47 253 809	2 998	100,57	43 362 285	2 751	3 891 524	15
27	Sędziszów Małopolski	64 078 298	2 740	97,26	64 976 491	2 778	-898 193	25
28	Sieniawa	24 755 224	3 523	95,67	24 002 831	3 416	752 393	1
29	Sokołów Małopolski	59 298 341	3 480	97,18	60 895 998	3 574	-1 597 657	4
30	Strzyżów	59 772 443	2 857	90,48	60 909 682	2 911	-1 137 239	22
31	Tyczyn	30 822 563	2 689	101,04	29 987 240	2 616	835 323	27
32	Ulanów	27 493 114	3 200	98,21	27 888 475	3 246	-395 361	8
33	Ustrzyki Dolne	56 316 179	3 182	100,14	54 820 533	3 098	1 495 646	9
34	Zagórz	45 111 931	3 466	93,11	50 030 310	3 844	-4 918 379	5
	Miasta-gminy razem	**1 493 597 360**	**2 919**	**96,34**	**1 493 706 857**	**2 919**	**-109 497**	
	GMINY WIEJSKIE							
1	Adamówka	13 598 544	3 258	99,42	15 498 191	3 713	-1 899 647	25
2	Baligród	11 935 390	3 740	97,69	11 276 744	3 534	658 646	8
3	Besko	14 511 098	3 238	101,27	13 862 555	3 093	648 543	26
4	Białobrzegi	23 557 968	2 792	107,20	18 062 855	2 141	5 495 112	74
5	Bircza	23 534 636	3 489	88,62	23 624 111	3 502	-89 475	19
6	Bojanów	24 124 154	3 224	98,99	21 487 490	2 872	2 636 664	28

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	Borowa	15 022 907	2 661	95,21	13 578 365	2 405	1 444 542	89
8	Brzyska	20 152 891	3 118	98,48	20 510 015	3 173	-357 124	37
9	Bukowsko	19 973 376	3 606	93,28	19 910 513	3 595	62 862	16
10	Chłopice	15 203 598	2 711	100,15	16 412 901	2 926	-1 209 303	83
11	Chmielnik	18 987 268	2 808	98,60	18 763 691	2 775	223 576	73
12	Chorkówka	36 800 625	2 735	100,85	35 752 855	2 657	1 047 770	81
13	Cisna	8 274 808	4 783	87,56	8 099 416	4 682	175 392	2
14	Cmolas	24 523 916	3 022	99,32	25 401 796	3 130	-877 880	48
15	Czarna (Bieszczadzka)	7 850 962	3 284	93,75	7 693 109	3 218	157 853	24
16	Czarna (Dębicka)	37 557 855	2 923	99,42	36 647 238	2 852	910 616	57
17	Czarna (Łańcucka)	35 216 680	3 107	100,83	36 828 480	3 249	-1 611 800	39
18	Czermin	18 488 936	2 647	96,98	18 757 920	2 686	-268 984	93
19	Czudec	31 742 549	2 708	99,11	29 729 558	2 536	2 012 991	84
20	Dębica	80 010 311	3 175	101,80	80 886 262	3 210	-875 951	33
21	Dębowiec	25 527 701	2 943	92,92	26 603 952	3 067	-1 076 251	55
22	Domaradz	18 730 829	3 051	99,37	18 178 745	2 961	552 084	45
23	Dubiecko	35 041 321	3 715	93,92	32 421 263	3 437	2 620 058	10
24	Dydnia	27 006 267	3 320	97,30	26 056 694	3 203	949 573	22
25	Dynów	19 609 943	2 788	99,53	18 458 216	2 624	1 151 728	75
26	Dzikowiec	20 927 192	3 215	99,45	19 914 279	3 059	1 012 913	31
27	Fredropol	20 515 398	3 694	86,01	19 100 011	3 439	1 415 387	12
28	Frysztak	30 790 970	2 926	97,41	28 643 941	2 722	2 147 030	56
29	Gać	14 516 396	3 107	97,44	13 714 109	2 935	802 288	38
30	Gawłuszowice	7 014 729	2 531	93,98	7 226 771	2 607	-212 043	100
31	Gorzyce	34 376 036	2 553	93,40	33 446 023	2 484	930 013	99
32	Grębów	28 273 111	2 870	99,67	30 543 668	3 100	-2 270 557	61
33	Grodzisko Dolne	23 823 114	2 943	97,50	22 036 437	2 723	1 786 677	54
34	Haczów	25 742 840	2 757	101,72	26 430 037	2 831	-687 198	79
35	Harasiuki	17 611 802	2 824	98,24	18 286 641	2 932	-674 839	71
36	Horyniec-Zdrój	19 505 679	3 956	95,10	16 892 899	3 426	2 612 780	5
37	Hyżne	19 779 079	2 839	98,31	21 049 497	3 021	-1 270 418	70

1	2	3	4	5	6	7	8	9
38	Iwierzyce	21 180 643	2 777	93,47	20 246 268	2 654	934 375	77
39	Jarocin	14 443 414	2 653	97,18	13 030 831	2 394	1 412 583	91
40	Jarosław	34 618 801	2 651	92,03	38 431 011	2 942	-3 812 211	92
41	Jasienica Rosielna	24 419 957	3 162	99,82	31 420 287	4 069	-7 000 330	34
42	Jasło	40 401 465	2 461	99,61	37 082 618	2 259	3 318 847	107
43	Jaśliska	7 253 996	3 509	97,26	6 504 981	3 147	749 015	17
44	Jawornik Polski	13 937 046	3 022	96,42	14 296 751	3 100	-359 705	47
45	Jeżowe	32 675 966	3 220	97,78	31 868 543	3 140	807 423	29
46	Jodłowa	16 163 322	2 979	99,82	15 892 472	2 929	270 850	51
47	Kamień	25 473 239	3 667	99,51	23 050 377	3 318	2 422 862	14
48	Komańcza	17 462 562	3 483	89,66	17 234 580	3 437	227 982	21
49	Korczyna	31 478 226	2 854	100,23	30 700 444	2 783	777 782	67
50	Krasiczyn	14 619 468	2 854	99,91	14 768 820	2 883	-149 352	66
51	Krasne	26 821 010	2 516	97,14	26 895 020	2 523	-74 010	101
52	Krempna	7 873 083	3 958	97,69	8 517 879	4 282	-644 796	4
53	Krościenko Wyżne	13 827 427	2 500	92,61	13 160 214	2 379	667 213	102
54	Krzeszów	14 944 819	3 484	98,24	15 980 707	3 726	-1 035 887	20
55	Krzywcza	13 334 709	2 723	84,49	14 559 277	2 973	-1 224 568	82
56	Kuryłówka	18 044 820	3 152	98,78	18 553 296	3 241	-508 477	35
57	Laszki	20 170 459	2 866	89,69	21 738 246	3 089	-1 567 787	63
58	Leżajsk	55 895 812	2 786	99,88	60 563 870	3 018	-4 668 057	76
59	Lubaczów	34 010 459	3 730	93,04	34 907 041	3 828	-896 581	9
60	Lubenia	20 933 860	3 219	101,33	19 558 276	3 007	1 375 585	30
61	Lutowiska	8 322 256	3 935	96,72	8 426 618	3 984	-104 362	6
62	Łańcut	57 401 620	2 699	99,10	58 209 060	2 737	-807 440	86
63	Majdan Królewski	28 717 333	2 896	98,67	28 251 062	2 849	466 271	60
64	Markowa	17 524 598	2 657	97,44	19 331 191	2 931	-1 806 593	90
65	Medyka	19 573 479	3 030	97,58	20 829 887	3 225	-1 256 408	46
66	Miejsce Piastowe	35 298 045	2 605	93,32	33 736 497	2 490	1 561 548	96
67	Mielec	33 929 174	2 609	90,60	36 161 417	2 780	-2 232 243	95
68	Niebylec	28 744 986	2 707	92,56	28 723 114	2 705	21 872	85

1	2	3	4	5	6	7	8	9
69	Niwiska	18 509 080	3 066	99,68	17 618 596	2 919	890 485	43
70	Nowy Żmigród	25 848 593	2 773	93,44	27 547 778	2 956	-1 699 185	78
71	Nozdrzec	23 935 700	2 850	96,70	23 794 630	2 833	141 070	68
72	Olszanica	15 413 522	3 080	100,98	15 361 284	3 069	52 238	41
73	Orły	24 871 837	2 812	98,17	28 526 261	3 225	-3 654 424	72
74	Osiek Jasielski	20 020 080	3 715	93,32	19 067 771	3 538	952 308	11
75	Ostrów	39 472 923	5 506	85,61	39 762 301	5 546	-289 377	1
76	Padew Narodowa	14 532 442	2 667	94,98	13 764 537	2 526	767 906	88
77	Pawłosiów	19 829 531	2 376	95,89	21 267 819	2 549	-1 438 288	109
78	Przemyśl	26 031 116	2 558	89,26	24 888 099	2 446	1 143 017	98
79	Przeworsk	35 178 545	2 365	99,40	34 020 715	2 287	1 157 830	110
80	Pysznica	26 081 903	2 489	94,34	24 837 609	2 370	1 244 294	103
81	Radomyśl nad Sanem	23 877 245	3 228	94,18	23 143 415	3 129	733 830	27
82	Radymno	34 524 923	3 020	100,76	33 321 651	2 915	1 203 273	49
83	Rakszawa	21 106 838	2 907	96,62	20 182 514	2 780	924 325	58
84	Raniżów	22 026 224	3 069	96,60	21 329 339	2 972	696 884	42
85	Rokietnica	12 562 911	2 858	103,19	12 348 802	2 809	214 109	65
86	Roźwienica	19 912 819	3 204	92,90	20 933 344	3 368	-1 020 525	32
87	Sanok	51 303 025	2 902	100,56	46 408 029	2 625	4 894 997	59
88	Skołyszyn	35 896 435	2 869	98,86	33 503 491	2 678	2 392 944	62
89	Solina	23 623 205	4 446	98,75	25 502 326	4 800	-1 879 121	3
90	Stary Dzików	16 429 516	3 775	98,53	19 343 966	4 445	-2 914 450	7
91	Stubno	14 656 644	3 646	95,82	13 904 744	3 459	751 900	15
92	Świlcza	43 410 861	2 681	95,70	43 125 932	2 663	284 929	87
93	Tarnowiec	22 185 618	2 412	95,80	24 801 656	2 696	-2 616 038	108
94	Tryńcza	25 715 600	3 085	84,57	25 935 982	3 111	-220 382	40
95	Trzebownisko	53 853 834	2 619	96,71	66 739 645	3 245	-12 885 811	94
96	Tuszów Narodowy	26 325 934	3 285	92,56	23 339 093	2 912	2 986 841	23
97	Tyrawa Wołoska	7 354 001	3 673	87,76	7 356 768	3 675	-2 766	13
98	Wadowice Górne	20 850 353	2 743	99,46	19 130 775	2 517	1 719 578	80

1	2	3	4	5	6	7	8	9
99	Wiązownica	34 045 021	2 947	99,11	33 772 229	2 923	272 792	53
100	Wielkie Oczy	13 624 204	3 490	94,36	14 407 647	3 690	-783 443	18
101	Wielopole Skrzyńskie	25 108 160	2 991	97,76	25 508 337	3 039	-400 177	50
102	Wiśniowa	24 502 947	2 950	96,52	27 676 986	3 333	-3 174 039	52
103	Wojaszówka	22 724 175	2 469	101,22	24 850 729	2 701	-2 126 554	105
104	Zaklików	24 956 894	2 866	98,09	25 644 015	2 945	-687 121	64
105	Zaleszany	26 910 505	2 468	99,09	26 850 060	2 462	60 446	106
106	Zarszyn	29 248 203	3 131	96,63	25 137 996	2 691	4 110 207	36
107	Zarzecze	20 462 702	2 842	98,30	18 845 565	2 617	1 617 137	69
108	Żołynia	21 070 296	3 055	93,40	21 172 405	3 069	-102 110	44
109	Żurawica	32 199 708	2 482	91,95	32 180 944	2 481	18 764	104
110	Żyraków	35 393 712	2 587	96,31	32 217 929	2 354	3 175 783	97
	Gminy wiejskie razem	**2 694 944 718**	**2 939**	**96,61**	**2 693 491 615**	**2 938**	**1 453 103**	

Struktura dochodów jednostek samorządu terytorialnego w 2013 roku (w %) **Tabela B**

Lp.	Nazwa jednostki	Dochody własne	Subwencja ogólna	Dotacje celowe
1	2	3	4	5
	Samorząd województwa	**17,31**	**24,81**	**57,88**
	POWIATY			
1	bieszczadzki	34,70	35,43	29,87
2	brzozowski	18,14	49,53	32,33
3	dębicki	28,40	45,62	25,98
4	jarosławski	19,57	55,61	24,82
5	jasielski	19,86	46,98	33,16
6	kolbuszowski	18,21	38,75	43,04
7	krośnieński	24,16	45,28	30,56
8	leski	20,01	42,20	37,79
9	leżajski	15,58	46,96	37,46
10	lubaczowski	16,76	48,35	34,89
11	łańcucki	25,03	41,78	33,19
12	mielecki	24,43	48,98	26,59
13	niżański	18,44	50,71	30,85
14	przemyski	27,87	37,67	34,46
15	przeworski	22,89	44,47	32,64
16	ropczycko-sędziszowski	22,03	40,14	37,83
17	rzeszowski	25,19	25,37	49,44
18	sanocki	18,53	47,23	34,24
19	stalowowolski	24,42	45,28	30,30
20	strzyżowski	14,68	38,01	47,31
21	tarnobrzeski	20,80	37,01	42,19
	Powiaty razem	**21,78**	**44,02**	**34,20**
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU			
1	Krosno	41,55	34,51	23,94
2	Przemyśl	33,77	32,75	33,48
3	Rzeszów	47,22	27,93	24,85
4	Tarnobrzeg	54,82	31,78	13,42
	Miasta na prawach powiatu razem	**44,77**	**30,34**	**24,89**
	MIASTA			
1	Dębica	59,06	21,44	19,50
2	Dynów	28,01	43,50	28,49
3	Jarosław	56,26	23,17	20,57
4	Jasło	56,30	20,22	23,48
5	Leżajsk	51,51	18,22	30,27
6	Lubaczów	47,39	26,71	25,90
7	Łańcut	63,77	20,03	16,20
8	Mielec	64,11	20,26	15,63
9	Przeworsk	52,38	19,64	27,98
10	Radymno	47,33	22,80	29,87
11	Sanok	62,12	21,49	16,39
12	Stalowa Wola	56,34	17,78	25,88
	Miasta razem	**57,53**	**20,88**	**21,59**
	MIASTA-GMINY			
1	Baranów Sandomierski	27,89	39,23	32,88
2	Błażowa	28,79	50,93	20,28
3	Boguchwała	45,79	36,62	17,59
4	Brzostek	17,98	49,59	32,43
5	Brzozów	35,62	40,95	23,43
6	Cieszanów	29,55	38,56	31,89
7	Dukla	31,29	45,04	23,67
8	Głogów Małopolski	56,73	24,98	18,29
9	Iwonicz-Zdrój	33,16	43,81	23,03
10	Jedlicze	55,73	23,44	20,83
11	Kańczuga	30,34	49,19	20,47
12	Kolbuszowa	39,02	35,06	25,92
13	Kołaczyce	22,90	50,01	27,09
14	Lesko	42,89	31,08	26,03
15	Narol	27,87	42,59	29,54
16	Nisko	53,40	27,85	18,75
17	Nowa Dęba	48,16	24,20	27,64
18	Nowa Sarzyna	38,29	35,98	25,73

1	2	3	4	5
19	Oleszyce	31,81	43,41	24,78
20	Pilzno	32,58	35,20	32,22
21	Pruchnik	24,09	49,06	26,85
22	Przecław	22,19	54,57	23,24
23	Radomyśl Wielki	22,54	50,24	27,22
24	Ropczyce	42,44	31,40	26,16
25	Rudnik nad Sanem	31,11	40,41	28,48
26	Rymanów	36,29	46,60	17,11
27	Sędziszów Małopolski	36,04	40,63	23,33
28	Sieniawa	35,92	38,58	25,50
29	Sokołów Małopolski	29,63	41,32	29,05
30	Strzyżów	29,96	38,79	31,25
31	Tyczyn	33,85	38,63	27,52
32	Ulanów	16,51	44,38	39,11
33	Ustrzyki Dolne	42,76	35,32	21,92
34	Zagórz	49,40	32,00	18,58
	Miasta-gminy razem	**36,34**	**38,48**	**25,18**
	GMINY WIEJSKIE			
1	Adamówka	24,02	51,89	24,09
2	Baligród	40,61	35,11	24,28
3	Besko	21,34	47,25	31,41
4	Białobrzegi	32,16	44,21	23,63
5	Bircza	26,07	44,19	29,74
6	Bojanów	21,17	51,58	27,25
7	Borowa	30,67	48,87	20,46
8	Brzyska	17,75	50,39	31,86
9	Bukowsko	28,33	49,24	22,43
10	Chłopice	32,09	47,35	20,56
11	Chmielnik	32,48	41,94	25,58
12	Chorkówka	29,01	52,00	18,99
13	Cisna	56,76	25,76	17,48
14	Cmolas	17,13	53,16	29,71
15	Czarna (Bieszczadzka)	41,88	32,54	25,58
16	Czarna (Dębicka)	25,80	45,62	28,58
17	Czarna (Łańcucka)	39,03	42,21	18,76
18	Czermin	26,81	52,51	20,68
19	Czudec	24,34	51,47	24,19
20	Dębica	30,81	34,15	35,04
21	Dębowiec	23,24	49,74	27,02
22	Domaradz	20,33	50,91	28,76
23	Dubiecko	30,91	42,26	26,83
24	Dydnia	20,94	54,30	24,76
25	Dynów	23,59	53,87	22,54
26	Dzikowiec	17,76	54,39	27,85
27	Fredropol	34,39	41,75	23,86
28	Frysztak	25,28	47,41	27,31
29	Gać	27,33	43,01	29,66
30	Gawłuszowice	36,56	36,45	26,99
31	Gorzyce	43,00	38,73	18,27
32	Grębów	31,89	43,45	24,66
33	Grodzisko Dolne	22,29	45,92	31,79
34	Haczów	28,56	51,78	19,66
35	Harasiuki	16,34	56,20	27,46
36	Horyniec-Zdrój	33,81	29,94	36,25
37	Hyżne	19,36	53,26	27,38
38	Iwierzyce	25,95	47,06	26,99
39	Jarocin	14,45	57,01	28,54
40	Jarosław	37,83	39,13	23,04
41	Jasienica Rosielna	22,02	48,34	29,64
42	Jasło	29,08	42,40	28,52
43	Jaśliska	18,76	49,20	32,04
44	Jawornik Polski	26,97	45,59	27,45
45	Jeżowe	21,12	54,23	24,65
46	Jodłowa	17,35	50,30	32,35
47	Kamień	15,76	52,36	31,88
48	Komańcza	44,51	35,71	19,78
49	Korczyna	34,19	44,01	21,80

1	2	3	4	5
50	Krasiczyn	44,51	34,79	20,70
51	Krasne	54,05	30,31	15,64
52	Krempna	28,39	40,20	31,41
53	Krościenko Wyżne	37,89	41,53	20,58
54	Krzeszów	28,82	36,66	34,52
55	Krzywcza	24,13	52,48	23,39
56	Kuryłówka	24,14	42,58	33,28
57	Laszki	27,34	48,48	24,18
58	Leżajsk	30,51	43,33	26,16
59	Lubaczów	29,04	36,75	34,21
60	Lubenia	24,05	37,05	38,90
61	Lutowiska	52,94	29,20	17,86
62	Łańcut	31,11	46,47	22,42
63	Majdan Królewski	15,61	56,60	27,79
64	Markowa	34,36	41,25	24,39
65	Medyka	48,55	31,46	19,99
66	Miejsce Piastowe	35,07	46,39	18,54
67	Mielec	34,03	43,01	22,96
68	Niebylec	24,22	54,38	21,40
69	Niwiska	17,13	50,97	31,90
70	Nowy Żmigród	19,84	55,96	24,20
71	Nozdrzec	18,84	54,09	27,07
72	Olszanica	41,20	38,38	20,42
73	Orły	27,40	46,40	26,20
74	Osiek Jasielski	18,81	34,83	46,36
75	Ostrów	65,10	21,82	13,08
76	Padew Narodowa	27,92	48,20	23,88
77	Pawłosiów	41,34	38,39	20,27
78	Przemyśl	39,37	36,01	24,62
79	Przeworsk	27,99	50,05	21,96
80	Pysznica	33,02	45,03	21,95
81	Radomyśl nad Sanem	25,85	42,09	32,06
82	Radymno	32,48	45,51	22,01
83	Rakszawa	30,37	44,59	25,04
84	Raniżów	20,99	47,10	31,91
85	Rokietnica	31,42	45,15	23,43
86	Roźwienica	29,93	41,06	29,01
87	Sanok	39,08	38,20	22,72
88	Skołyszyn	27,75	47,28	24,97
89	Solina	68,89	17,95	13,16
90	Stary Dzików	39,22	31,68	29,10
91	Stubno	34,80	40,00	25,20
92	Świlcza	33,71	40,87	25,42
93	Tarnowiec	27,74	48,81	23,45
94	Tryńcza	39,34	39,72	20,94
95	Trzebownisko	42,70	36,13	21,17
96	Tuszów Narodowy	34,37	34,23	31,40
97	Tyrawa Wołoska	23,72	50,34	25,94
98	Wadowice Górne	26,50	52,17	21,33
99	Wiązownica	27,15	42,22	30,63
100	Wielkie Oczy	25,17	41,55	33,28
101	Wielopole Skrzyńskie	15,22	53,04	31,74
102	Wiśniowa	19,16	54,64	26,22
103	Wojaszówka	30,99	47,97	21,04
104	Zaklików	32,04	43,17	24,79
105	Zaleszany	28,09	47,05	24,86
106	Zarszyn	36,24	42,73	21,03
107	Zarzecze	24,99	51,44	23,57
108	Żołynia	34,29	43,23	22,48
109	Żurawica	46,85	31,73	21,42
110	Żyraków	36,16	42,72	21,12
	Gminy wiejskie razem	**30,72**	**43,95**	**25,33**

Dochody majątkowe w 2013 roku (w %) **Tabela C**

Lp.	Nazwa jednostki	Udział dochodów majątkowych w dochodach ogółem	Udział dochodów ze sprzedaży majątku w dochodach majątkowych	Relacja dochodów majątkowych wykonanych do planowanych
1	2	3	4	5
	Samorząd województwa	**39,85**	**0,90**	**89,07**
	POWIATY			
1	bieszczadzki	5,19	8,53	64,26
2	brzozowski	7,39	0,31	83,27
3	dębicki	5,86	0,97	72,53
4	jarosławski	6,52	0,11	58,96
5	jasielski	14,28	1,32	71,02
6	kolbuszowski	16,10	1,13	96,81
7	krośnieński	8,02	1,06	86,31
8	leski	16,58	19,12	100,00
9	leżajski	14,13	0,06	67,15
10	lubaczowski	8,53	1,40	75,85
11	łańcucki	10,11	4,17	82,12
12	mielecki	6,66	0,32	70,72
13	niżański	11,99	0,43	100,14
14	przemyski	17,57	0,54	95,78
15	przeworski	5,24	2,71	61,03
16	ropczycko-sędziszowski	18,38	0,22	92,69
17	rzeszowski	27,31	0,00	88,58
18	sanocki	19,07	4,01	78,47
19	stalowowolski	9,67	9,85	72,04
20	strzyżowski	29,54	0,03	95,62
21	tarnobrzeski	5,43	0,27	69,30
	Powiaty razem	**12,87**	**1,85**	**80,81**
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU			
1	Krosno	15,43	13,63	97,64
2	Przemyśl	16,91	11,04	92,58
3	Rzeszów	18,88	9,48	112,41
4	Tarnobrzeg	17,74	33,81	69,35
	Miasta na prawach powiatu razem	**17,83**	**13,43**	**98,73**
	MIASTA			
1	Dębica	5,99	44,27	102,03
2	Dynów	9,05	0,00	91,36
3	Jarosław	5,42	38,19	59,55
4	Jasło	7,95	12,77	102,11
5	Leżajsk	18,03	7,20	105,69
6	Lubaczów	15,55	14,69	96,38
7	Łańcut	8,89	43,80	96,80
8	Mielec	5,56	33,11	47,33
9	Przeworsk	15,17	4,48	92,18
10	Radymno	19,83	30,36	99,63
11	Sanok	8,92	27,33	69,08
12	Stalowa Wola	19,33	27,55	71,78
	Miasta razem	**10,65**	**25,35**	**76,30**
	MIASTA-GMINY			
1	Baranów Sandomierski	16,21	2,39	76,58
2	Błażowa	4,48	5,49	97,58
3	Boguchwała	3,77	1,13	61,92
4	Brzostek	5,36	11,58	98,52
5	Brzozów	7,93	8,58	82,21
6	Cieszanów	17,03	11,38	95,60
7	Dukla	1,73	40,69	93,35
8	Głogów Małopolski	7,24	55,21	94,51
9	Iwonicz-Zdrój	2,82	15,45	99,15
10	Jedlicze	2,64	5,00	32,20
11	Kańczuga	3,48	12,87	85,40
12	Kolbuszowa	11,03	9,22	84,72
13	Kołaczyce	6,18	13,33	63,20
14	Lesko	14,79	35,79	99,05
15	Narol	13,11	31,68	70,53
16	Nisko	11,45	12,59	50,32
17	Nowa Dęba	14,18	5,00	85,37
18	Nowa Sarzyna	5,11	18,04	77,19

1	2	3	4	5
19	Oleszyce	8,95	33,90	92,56
20	Pilzno	12,35	3,17	48,39
21	Pruchnik	4,92	5,71	88,31
22	Przecław	3,49	9,83	71,63
23	Radomyśl Wielki	9,33	2,91	94,37
24	Ropczyce	8,64	5,83	94,06
25	Rudnik nad Sanem	5,13	50,17	104,94
26	Rymanów	9,08	59,11	99,11
27	Sędziszów Małopolski	5,26	4,13	69,04
28	Sieniawa	15,81	44,48	89,28
29	Sokołów Małopolski	14,03	8,61	81,61
30	Strzyżów	13,59	5,99	63,74
31	Tyczyn	11,73	10,81	91,87
32	Ulanów	25,61	1,17	93,49
33	Ustrzyki Dolne	5,02	19,69	101,26
34	Zagórz	23,95	6,53	85,00
	Miasta-gminy razem	**9,47**	**13,89**	**78,11**
	GMINY WIEJSKIE			
1	Adamówka	7,93	26,32	89,70
2	Baligród	5,77	27,17	98,22
3	Besko	7,87	13,90	129,99
4	Białobrzegi	7,00	13,86	92,63
5	Bircza	6,42	52,01	46,38
6	Bojanów	11,01	4,44	91,26
7	Borowa	4,17	55,74	61,93
8	Brzyska	8,57	4,90	100,38
9	Bukowsko	6,10	28,79	78,00
10	Chłopice	4,35	16,75	99,48
11	Chmielnik	6,82	8,90	151,24
12	Chorkówka	6,72	3,18	100,17
13	Cisna	7,53	33,83	41,26
14	Cmolas	7,96	0,62	96,28
15	Czarna (Bieszczadzka)	7,71	20,44	69,50
16	Czarna (Dębicka)	9,84	45,91	100,00
17	Czarna (Łańcucka)	9,24	22,17	99,99
18	Czermin	3,46	15,59	59,31
19	Czudec	1,89	0,28	71,70
20	Dębica	18,20	0,27	100,22
21	Dębowiec	7,03	3,91	49,84
22	Domaradz	8,94	0,21	97,48
23	Dubiecko	20,05	63,23	79,52
24	Dydnia	6,35	23,28	66,47
25	Dynów	3,18	0,69	94,32
26	Dzikowiec	5,62	8,29	96,61
27	Fredropol	17,26	54,53	67,29
28	Frysztak	10,13	18,04	82,04
29	Gać	6,26	2,51	98,93
30	Gawłuszowice	5,93	38,62	100,00
31	Gorzyce	2,69	40,36	24,40
32	Grębów	8,74	20,42	104,40
33	Grodzisko Dolne	12,86	5,31	77,57
34	Haczów	5,89	21,87	130,87
35	Harasiuki	0,31	29,80	20,12
36	Horyniec-Zdrój	22,29	16,05	82,40
37	Hyżne	10,43	2,20	94,66
38	Iwierzyce	5,03	1,19	60,59
39	Jarocin	6,45	0,18	92,44
40	Jarosław	5,91	39,89	42,59
41	Jasienica Rosielna	7,83	4,39	99,94
42	Jasło	2,71	3,23	82,18
43	Jaśliska	11,45	4,86	79,99
44	Jawornik Polski	3,11	17,90	56,96
45	Jeżowe	9,06	2,70	87,24
46	Jodłowa	5,51	0,68	100,01
47	Kamień	9,32	0,59	91,34
48	Komańcza	7,81	12,00	53,29
49	Korczyna	7,96	28,80	105,45
50	Krasiczyn	4,84	75,91	83,29
51	Krasne	3,33	2,83	59,09
52	Krempna	10,76	16,81	101,95
53	Krościenko Wyżne	1,66	15,48	22,82

1	2	3	4	5
54	Krzeszów	17,21	0,49	97,55
55	Krzywcza	2,09	64,88	12,96
56	Kuryłówka	10,59	7,82	83,34
57	Laszki	4,52	48,14	35,17
58	Leżajsk	7,26	2,87	85,13
59	Lubaczów	20,11	5,28	84,55
60	Lubenia	26,60	0,81	99,51
61	Lutowiska	4,53	12,58	65,04
62	Łańcut	8,15	1,70	82,99
63	Majdan Królewski	7,50	1,14	85,15
64	Markowa	5,63	13,12	100,66
65	Medyka	3,12	0,06	61,36
66	Miejsce Piastowe	5,65	2,09	60,55
67	Mielec	6,01	9,45	52,00
68	Niebylec	5,92	10,77	43,43
69	Niwiska	10,30	5,94	100,33
70	Nowy Żmigród	2,79	13,34	32,99
71	Nozdrzec	3,50	6,98	83,42
72	Olszanica	13,14	13,48	100,47
73	Orły	2,81	15,45	61,81
74	Osiek Jasielski	31,82	3,45	80,76
75	Ostrów	4,12	0,59	62,48
76	Padew Narodowa	7,53	14,03	64,45
77	Pawłosiów	2,92	1,97	75,05
78	Przemyśl	3,44	52,00	32,19
79	Przeworsk	4,16	35,95	77,42
80	Pysznica	6,13	14,61	74,31
81	Radomyśl nad Sanem	15,17	11,15	75,50
82	Radymno	4,39	42,71	97,95
83	Rakszawa	6,19	3,58	99,06
84	Raniżów	6,72	20,62	76,20
85	Rokietnica	6,74	31,61	146,21
86	Roźwienica	10,62	10,93	55,96
87	Sanok	3,03	55,13	122,50
88	Skołyszyn	6,25	11,46	91,67
89	Solina	7,29	12,69	82,61
90	Stary Dzików	16,62	36,39	126,96
91	Stubno	3,71	11,00	58,81
92	Świlcza	10,14	15,56	72,02
93	Tarnowiec	1,88	15,26	45,03
94	Tryńcza	1,38	9,27	8,23
95	Trzebownisko	9,02	17,80	72,02
96	Tuszów Narodowy	18,16	44,23	81,00
97	Tyrawa Wołoska	7,76	28,63	68,45
98	Wadowice Górne	1,80	10,00	100,00
99	Wiązownica	16,20	28,13	95,81
100	Wielkie Oczy	19,88	12,89	75,30
101	Wielopole Skrzyńskie	8,43	3,73	85,86
102	Wiśniowa	7,18	1,87	68,03
103	Wojaszówka	5,48	0,25	107,28
104	Zaklików	4,42	3,09	91,09
105	Zaleszany	6,62	14,44	95,36
106	Zarszyn	10,90	2,60	82,44
107	Zarzecze	6,43	26,15	100,29
108	Żołynia	6,43	0,18	67,68
109	Żurawica	4,80	81,72	77,57
110	Żyraków	2,76	6,06	52,43
	Gminy wiejskie razem	**8,04**	**16,13**	**77,63**

Udział środków pochodzących ze źródeł zagranicznych w dochodach ogółem (w %) **Tabela D**

Lp.	Nazwa jednostki	Lata	
		2012	2013
1	2	3	4
	Samorząd województwa	**20,52**	**38,15**
	POWIATY		
1	bieszczadzki	7,56	15,89
2	brzozowski	2,48	6,87
3	dębicki	5,65	6,63
4	jarosławski	6,14	5,25
5	jasielski	4,50	11,59
6	kolbuszowski	4,91	15,05
7	krośnieński	6,56	4,75
8	leski	2,21	8,29
9	leżajski	5,42	10,13
10	lubaczowski	3,27	7,98
11	łańcucki	3,90	7,85
12	mielecki	8,83	10,90
13	niżański	1,98	5,11
14	przemyski	3,78	5,60
15	przeworski	8,99	9,41
16	ropczycko-sędziszowski	11,27	17,41
17	rzeszowski	7,55	21,49
18	sanocki	1,96	11,97
19	stalowowolski	2,44	13,00
20	strzyżowski	2,34	22,57
21	tarnobrzeski	9,08	18,09
	Powiaty razem	**5,53**	**11,42**
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU		
1	Krosno	11,93	11,66
2	Przemyśl	11,15	16,21
3	Rzeszów	14,34	16,87
4	Tarnobrzeg	7,19	12,21
	Miasta na prawach powiatu razem	**12,48**	**15,36**
	MIASTA		
1	Dębica	4,03	3,29
2	Dynów	15,45	9,62
3	Jarosław	0,95	4,21
4	Jasło	9,95	6,40
5	Leżajsk	3,71	9,84
6	Lubaczów	0,93	11,18
7	Łańcut	5,65	3,74
8	Mielec	6,53	2,89
9	Przeworsk	5,85	12,89
10	Radymno	2,72	13,81
11	Sanok	7,87	8,17
12	Stalowa Wola	16,48	11,70
	Miasta razem	**8,04**	**7,10**
	MIASTA-GMINY		
1	Baranów Sandomierski	18,06	13,97
2	Błażowa	8,69	2,20
3	Boguchwała	3,56	3,46
4	Brzostek	7,52	4,20
5	Brzozów	5,89	6,93
6	Cieszanów	13,62	13,49
7	Dukla	6,71	1,00
8	Głogów Małopolski	4,64	4,05
9	Iwonicz-Zdrój	10,63	3,22
10	Jedlicze	1,67	3,06
11	Kańczuga	5,30	3,10
12	Kolbuszowa	11,92	9,35
13	Kołaczyce	5,15	3,78
14	Lesko	11,63	1,77
15	Narol	16,85	11,58
16	Nisko	26,66	8,76
17	Nowa Dęba	8,25	10,42
18	Nowa Sarzyna	7,18	5,02
19	Oleszyce	20,66	3,67
20	Pilzno	7,18	11,39
21	Pruchnik	1,65	3,29

1	2	3	4
22	Przecław	2,45	4,71
23	Radomyśl Wielki	2,39	7,28
24	Ropczyce	5,37	8,23
25	Rudnik nad Sanem	5,54	2,09
26	Rymanów	4,11	3,20
27	Sędziszów Małopolski	7,65	4,44
28	Sieniawa	8,07	5,69
29	Sokołów Małopolski	6,30	12,67
30	Strzyżów	4,28	12,57
31	Tyczyn	3,44	7,63
32	Ulanów	14,51	23,77
33	Ustrzyki Dolne	7,44	4,20
34	Zagórz	6,74	21,42
	Miasta-gminy razem	**8,34**	**7,42**
	GMINY WIEJSKIE		
1	Adamówka	13,14	2,59
2	Baligród	3,06	4,15
3	Besko	20,08	9,87
4	Białobrzegi	9,58	6,91
5	Bircza	7,13	4,13
6	Bojanów	6,74	8,62
7	Borowa	16,33	3,33
8	Brzyska	3,08	12,37
9	Bukowsko	0,72	3,90
10	Chłopice	2,69	3,28
11	Chmielnik	6,24	5,99
12	Chorkówka	2,07	6,50
13	Cisna	5,43	6,46
14	Cmolas	7,93	7,46
15	Czarna (Bieszczadzka)	6,45	10,13
16	Czarna (Dębicka)	9,46	5,24
17	Czarna (Łańcucka)	7,27	6,72
18	Czermin	6,40	3,43
19	Czudec	4,42	3,55
20	Dębica	11,54	17,42
21	Dębowiec	3,72	3,43
22	Domaradz	4,49	8,96
23	Dubiecko	9,66	6,09
24	Dydnia	1,10	3,97
25	Dynów	2,00	3,41
26	Dzikowiec	17,26	6,42
27	Fredropol	0,72	1,36
28	Frysztak	3,67	7,14
29	Gać	3,95	10,95
30	Gawłuszowice	1,97	3,64
31	Gorzyce	16,61	2,63
32	Grębów	16,25	7,48
33	Grodzisko Dolne	8,04	8,13
34	Haczów	7,53	3,62
35	Harasiuki	5,59	0,49
36	Horyniec-Zdrój	1,37	17,95
37	Hyżne	10,03	7,39
38	Iwierzyce	7,70	5,17
39	Jarocin	26,27	6,64
40	Jarosław	2,06	3,89
41	Jasienica Rosielna	8,69	6,69
42	Jasło	6,68	5,76
43	Jaśliska	0,38	0,20
44	Jawornik Polski	0,14	3,77
45	Jeżowe	9,13	7,93
46	Jodłowa	7,07	7,39
47	Kamień	3,63	9,73
48	Komańcza	4,19	4,43
49	Korczyna	5,10	4,95
50	Krasiczyn	2,63	0,87
51	Krasne	2,43	1,90
52	Krempna	5,94	11,50
53	Krościenko Wyżne	6,12	1,67

1	2	3	4
54	Krzeszów	26,54	16,21
55	Krzywcza	4,38	0,79
56	Kuryłówka	4,51	11,62
57	Laszki	8,44	1,96
58	Leżajsk	3,46	6,01
59	Lubaczów	5,10	16,50
60	Lubenia	16,97	25,39
61	Lutowiska	24,01	4,94
62	Łańcut	7,23	9,05
63	Majdan Królewski	5,33	4,14
64	Markowa	12,93	4,31
65	Medyka	4,14	3,86
66	Miejsce Piastowe	5,44	4,44
67	Mielec	9,30	6,02
68	Niebylec	0,55	5,01
69	Niwiska	13,82	9,54
70	Nowy Żmigród	1,99	2,44
71	Nozdrzec	7,43	6,07
72	Olszanica	6,39	19,14
73	Orły	3,03	2,50
74	Osiek Jasielski	5,32	19,74
75	Ostrów	0,94	2,92
76	Padew Narodowa	10,50	3,10
77	Pawłosiów	7,71	3,69
78	Przemyśl	8,05	2,35
79	Przeworsk	1,99	3,49
80	Pysznica	6,11	4,40
81	Radomyśl nad Sanem	12,98	12,60
82	Radymno	1,46	1,69
83	Rakszawa	2,88	6,02
84	Raniżów	10,37	7,77
85	Rokietnica	7,34	2,46
86	Roźwienica	10,63	8,64
87	Sanok	10,70	1,90
88	Skołyszyn	2,33	3,86
89	Solina	13,25	3,50
90	Stary Dzików	3,86	7,75
91	Stubno	3,62	3,56
92	Świlcza	3,47	5,82
93	Tarnowiec	7,50	1,60
94	Tryńcza	3,27	1,83
95	Trzebownisko	1,69	6,94
96	Tuszów Narodowy	2,17	11,00
97	Tyrawa Wołoska	2,81	4,24
98	Wadowice Górne	3,09	2,03
99	Wiązownica	1,96	10,41
100	Wielkie Oczy	5,76	12,93
101	Wielopole Skrzyńskie	7,56	8,14
102	Wiśniowa	1,91	1,93
103	Wojaszówka	2,19	2,66
104	Zaklików	0,78	3,07
105	Zaleszany	2,64	5,85
106	Zarszyn	7,64	11,84
107	Zarzecze	7,15	4,52
108	Żołynia	4,73	6,83
109	Żurawica	1,04	1,07
110	Żyraków	4,60	1,79
	Gminy wiejskie razem	**6,50**	**6,33**

Struktura wydatków według ważniejszych działów klasyfikacji budżetowej w 2013 roku **Tabela E**

Lp.	Nazwa jednostki	Wydatki (w %)					
		w tym:					
		transport i łączność	administracja publiczna	oświata i wychowanie	pomoc społeczna	edukacyjna opieka wychowawcza	gospodarka komunalna i ochrona środowiska
1	2	3	4	5	6	7	8
	Samorząd województwa	**48,06**	**8,17**	**8,42**	**4,50**	**0,69**	**0,08**
	POWIATY						
1	bieszczadzki	16,61	8,69	20,13	27,41	6,57	0,06
2	brzozowski	11,17	12,84	30,95	23,00	3,98	0,04
3	dębicki	12,74	8,00	41,67	21,96	2,76	0,07
4	jarosławski	10,10	7,88	39,20	16,09	11,07	0,00
5	jasielski	19,91	7,64	36,80	17,40	4,61	0,07
6	kolbuszowski	20,24	12,37	27,40	13,54	1,95	0,19
7	krośnieński	16,70	12,25	23,23	19,48	11,21	0,06
8	leski	13,08	14,41	26,21	10,53	11,60	0,05
9	leżajski	11,28	8,13	36,84	16,29	6,94	0,03
10	lubaczowski	8,05	8,80	28,06	24,75	11,37	0,11
11	łańcucki	12,49	12,15	33,95	18,93	7,15	0,08
12	mielecki	7,23	9,96	43,40	16,87	7,11	0,23
13	niżański	21,35	10,97	31,42	11,56	5,90	0,25
14	przemyski	36,91	15,80	8,43	24,86	2,27	3,69
15	przeworski	8,70	11,47	33,32	17,74	3,20	0,09
16	ropczycko-sędziszowski	14,25	9,52	40,97	19,83	3,19	1,39
17	rzeszowski	18,94	8,45	13,76	20,65	3,62	0,02
18	sanocki	12,20	8,46	39,30	11,19	6,70	0,24
19	stalowowolski	3,89	7,12	50,14	18,07	4,31	0,17
20	strzyżowski	17,83	6,94	33,63	14,56	10,91	0,01
21	tarnobrzeski	21,62	10,18	25,72	23,60	5,22	0,14
	Powiaty razem	**13,93**	**9,43**	**33,69**	**18,22**	**6,33**	**0,25**
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
1	Krosno	15,65	5,66	33,01	13,02	3,62	6,48
2	Przemyśl	12,82	6,59	33,39	19,04	5,37	3,81
3	Rzeszów	26,43	5,40	33,33	12,01	3,22	7,72
4	Tarnobrzeg	7,87	14,82	36,76	14,11	2,71	6,63
	Miasta na prawach powiatu razem	**19,92**	**6,86**	**33,73**	**13,75**	**3,62**	**6,66**

1	2	3	4	5	6	7	8
	MIASTA						
1	Dębica	8,04	6,82	42,22	22,82	1,89	4,71
2	Dynów	3,70	13,76	35,59	20,13	1,76	5,64
3	Jarosław	5,73	10,80	39,81	19,51	1,90	5,68
4	Jasło	6,12	8,81	37,75	22,31	1,71	9,13
5	Leżajsk	2,63	11,76	38,82	16,72	0,52	4,90
6	Lubaczów	4,01	10,37	34,38	14,99	1,46	15,51
7	Łańcut	6,26	7,84	40,12	13,65	1,71	8,84
8	Mielec	4,04	6,14	38,94	16,82	1,67	9,57
9	Przeworsk	3,16	8,25	43,47	16,06	0,43	12,72
10	Radymno	1,43	11,63	33,03	17,44	0,84	19,60
11	Sanok	12,21	8,14	35,12	19,44	1,85	7,99
12	Stalowa Wola	6,87	6,34	28,05	17,16	0,98	24,03
	Miasta razem	**6,31**	**8,01**	**36,56**	**18,52**	**1,48**	**11,64**
	MIASTA-GMINY						
1	Baranów Sandomierski	5,19	8,59	34,29	18,02	2,42	18,54
2	Błażowa	7,24	7,92	47,18	19,24	1,06	3,16
3	Boguchwała	11,43	9,59	39,55	14,61	1,52	11,35
4	Brzostek	3,69	5,63	47,47	26,60	3,02	4,05
5	Brzozów	2,29	16,00	42,52	17,62	2,25	3,78
6	Cieszanów	8,18	8,99	32,71	15,15	1,09	3,26
7	Dukla	3,47	9,65	40,62	25,10	2,33	5,15
8	Głogów Małopolski	5,86	8,01	45,88	17,49	1,92	4,50
9	Iwonicz-Zdrój	3,96	11,07	47,73	19,33	1,64	5,11
10	Jedlicze	3,26	10,10	42,57	20,82	1,27	6,24
11	Kańczuga	5,24	7,73	39,85	17,71	0,92	14,32
12	Kolbuszowa	1,39	7,63	39,77	19,20	1,52	12,29
13	Kołaczyce	8,57	9,21	38,83	23,90	1,10	6,98
14	Lesko	1,96	11,01	33,10	20,71	1,74	5,54
15	Narol	1,97	10,22	30,24	16,45	1,46	17,93
16	Nisko	7,09	9,49	34,64	19,66	1,28	12,30
17	Nowa Dęba	5,60	7,40	30,95	16,63	0,68	22,23
18	Nowa Sarzyna	9,06	7,52	40,58	23,30	2,24	4,07
19	Oleszyce	6,69	9,40	40,68	19,73	1,69	3,56
20	Pilzno	6,56	5,95	40,57	18,51	1,54	8,30
21	Pruchnik	8,20	9,64	30,46	19,81	1,66	4,74
22	Przecław	5,20	9,52	38,98	17,05	0,93	11,68

1	2	3	4	5	6	7	8
23	Radomyśl Wielki	8,22	7,09	45,50	18,24	1,62	9,85
24	Ropczyce	7,47	8,95	46,78	18,04	1,36	4,13
25	Rudnik nad Sanem	0,55	10,56	39,26	31,57	2,79	4,12
26	Rymanów	2,83	9,59	46,64	15,25	1,90	6,86
27	Sędziszów Małopolski	8,45	7,58	44,37	19,16	1,03	4,20
28	Sieniawa	8,02	9,02	39,44	17,31	1,34	6,74
29	Sokołów Małopolski	8,07	6,07	38,71	14,88	1,15	9,07
30	Strzyżów	18,15	9,39	33,34	20,30	1,63	4,09
31	Tyczyn	9,02	9,96	42,99	19,40	2,54	4,62
32	Ulanów	4,75	6,34	34,76	13,20	1,22	2,22
33	Ustrzyki Dolne	3,85	7,60	34,62	20,41	1,64	4,58
34	Zagórz	7,46	6,22	27,17	12,76	1,17	20,67
	Miasta-gminy razem	**6,33**	**8,74**	**39,37**	**18,81**	**1,60**	**8,20**
	GMINY WIEJSKIE						
1	Adamówka	8,28	10,30	27,66	15,13	1,06	24,45
2	Baligród	1,02	14,02	31,30	26,26	0,61	4,91
3	Besko	2,61	10,80	33,13	20,98	1,26	6,11
4	Białobrzegi	2,25	7,62	50,77	23,04	1,63	4,04
5	Bircza	3,00	12,78	38,80	25,58	0,52	1,78
6	Bojanów	4,38	10,22	41,43	21,98	1,28	6,26
7	Borowa	2,92	13,94	43,76	16,17	1,38	3,64
8	Brzyska	3,17	14,98	35,62	21,19	2,96	6,58
9	Bukowsko	4,57	13,93	42,40	17,81	1,68	3,61
10	Chłopice	4,50	10,62	39,65	15,23	1,10	7,36
11	Chmielnik	9,83	8,57	42,75	17,69	3,05	4,56
12	Chorkówka	4,94	9,05	51,73	18,34	1,45	2,46
13	Cisna	8,02	18,85	29,62	13,38	3,57	8,57
14	Cmolas	7,65	7,76	38,89	19,51	3,05	6,00
15	Czarna (Bieszczadzka)	0,66	14,96	37,39	17,42	0,71	4,20
16	Czarna (Dębicka)	6,76	7,44	40,82	19,31	3,61	5,32
17	Czarna (Łańcucka)	3,28	7,80	41,73	13,60	0,29	19,48
18	Czermin	4,06	8,91	49,68	14,98	1,65	3,55
19	Czudec	3,23	7,14	46,75	23,65	2,59	3,00
20	Dębica	6,26	5,40	34,90	14,19	1,50	12,49
21	Dębowiec	5,18	9,51	38,68	19,13	1,46	6,31
22	Domaradz	1,61	10,21	40,78	22,01	1,54	2,28
23	Dubiecko	7,08	11,75	36,16	21,68	1,26	3,48

1	2	3	4	5	6	7	8
24	Dydnia	6,52	9,93	42,74	18,61	1,09	2,69
25	Dynów	2,30	17,61	46,91	20,35	1,30	2,87
26	Dzikowiec	10,99	7,92	36,74	22,60	3,29	2,35
27	Fredropol	9,41	10,98	35,56	19,78	2,74	7,34
28	Frysztak	3,97	8,18	47,02	19,83	2,03	3,87
29	Gać	5,34	9,62	37,04	22,11	1,60	5,83
30	Gawłuszowice	3,15	20,14	32,18	19,08	1,73	2,74
31	Gorzyce	3,59	9,90	50,72	17,13	0,89	2,74
32	Grębów	7,52	9,67	40,95	16,43	1,43	6,51
33	Grodzisko Dolne	6,91	10,47	35,90	20,47	1,67	4,38
34	Haczów	5,92	8,79	45,56	15,53	0,82	11,37
35	Harasiuki	3,06	9,87	47,47	22,31	3,23	4,28
36	Horyniec-Zdrój	9,09	11,00	33,01	18,44	2,21	5,73
37	Hyżne	8,02	8,21	49,30	15,49	2,33	2,82
38	Iwierzyce	7,49	11,89	48,12	20,40	1,08	3,54
39	Jarocin	1,60	10,34	38,91	22,88	2,73	10,15
40	Jarosław	7,22	6,09	32,68	16,52	0,84	12,29
41	Jasienica Rosielna	2,25	5,23	34,93	21,15	0,95	1,96
42	Jasło	4,62	14,12	35,16	25,51	3,26	7,23
43	Jaśliska	8,00	15,01	30,16	21,90	2,31	2,37
44	Jawornik Polski	6,31	14,00	31,15	22,65	2,28	3,38
45	Jeżowe	3,62	8,95	44,94	21,26	2,71	8,32
46	Jodłowa	14,80	12,19	32,60	22,01	0,98	4,02
47	Kamień	7,23	9,50	44,78	19,90	4,46	4,41
48	Komańcza	4,76	11,79	31,88	12,00	0,56	4,33
49	Korczyna	5,21	9,37	45,29	18,08	2,38	9,29
50	Krasiczyn	13,28	12,38	31,30	20,96	0,95	8,13
51	Krasne	7,16	9,46	43,63	14,43	2,73	4,84
52	Krempna	4,76	25,65	24,03	19,22	4,68	9,05
53	Krościenko Wyżne	8,85	11,95	39,74	20,61	1,59	3,74
54	Krzeszów	3,46	9,90	27,77	14,50	0,81	14,19
55	Krzywcza	4,91	11,10	38,42	20,61	0,51	13,42
56	Kuryłówka	2,43	10,53	32,27	21,19	1,17	4,15
57	Laszki	7,29	10,86	38,24	19,18	1,74	8,95
58	Leżajsk	8,10	6,74	39,31	18,31	1,45	2,68
59	Lubaczów	5,64	8,07	27,34	15,36	2,17	6,25
60	Lubenia	4,74	8,59	30,88	12,76	0,94	8,94

1	2	3	4	5	6	7	8
61	Lutowiska	2,31	20,46	30,85	20,84	3,09	3,07
62	Łańcut	5,09	7,09	53,12	14,73	1,35	8,95
63	Majdan Królewski	7,29	8,48	40,19	20,66	1,31	15,71
64	Markowa	4,09	11,80	37,60	18,97	0,68	16,07
65	Medyka	6,54	9,96	34,02	16,17	1,76	6,62
66	Miejsce Piastowe	5,76	10,80	45,27	16,47	1,79	4,61
67	Mielec	5,18	13,56	43,74	15,28	1,53	10,95
68	Niebylec	5,55	8,02	42,18	16,85	0,54	11,88
69	Niwiska	7,42	9,39	39,47	21,35	1,23	6,73
70	Nowy Żmigród	2,26	8,94	41,47	21,27	2,25	13,52
71	Nozdrzec	1,89	10,31	47,98	22,38	3,03	2,16
72	Olszanica	2,45	15,12	42,92	15,52	1,11	6,13
73	Orły	4,98	9,73	36,83	19,81	1,27	16,62
74	Osiek Jasielski	28,50	8,24	32,27	15,40	1,70	3,75
75	Ostrów	3,35	9,27	27,56	10,88	0,29	41,75
76	Padew Narodowa	3,46	14,43	39,24	18,19	0,67	4,89
77	Pawłosiów	5,08	13,94	35,24	16,10	0,42	7,18
78	Przemyśl	2,80	10,15	45,67	24,17	1,20	3,97
79	Przeworsk	1,86	11,31	45,85	21,40	1,03	4,83
80	Pysznica	6,12	12,91	45,16	18,88	2,08	4,18
81	Radomyśl nad Sanem	3,94	11,58	38,76	18,43	1,20	4,49
82	Radymno	5,30	11,00	43,79	20,37	1,18	8,49
83	Rakszawa	4,14	9,41	46,44	24,21	2,31	3,73
84	Raniżów	3,66	9,88	43,44	23,10	4,23	2,47
85	Rokietnica	12,69	11,19	36,05	17,74	0,76	7,13
86	Roźwienica	4,28	9,51	34,64	17,04	1,34	19,56
87	Sanok	7,75	12,95	34,85	23,96	1,32	3,74
88	Skołyszyn	5,34	8,40	42,46	24,74	3,53	7,06
89	Solina	6,60	11,06	28,96	9,53	1,30	16,50
90	Stary Dzików	6,26	8,82	34,91	12,92	1,24	8,34
91	Stubno	6,49	12,27	27,30	21,51	1,21	4,79
92	Świlcza	3,02	9,97	43,49	21,44	1,57	4,19
93	Tarnowiec	4,53	9,85	41,51	20,07	1,08	10,95
94	Tryńcza	14,02	6,46	33,51	17,04	0,49	12,60
95	Trzebownisko	3,18	9,96	37,28	13,30	0,82	23,09
96	Tuszów Narodowy	3,92	9,58	35,11	22,27	1,04	11,94
97	Tyrawa Wołoska	0,71	15,55	43,35	19,37	0,54	1,99

1	2	3	4	5	6	7	8
98	Wadowice Górne	1,59	12,13	49,68	19,10	1,51	2,29
99	Wiązownica	3,60	9,69	37,02	17,56	1,62	5,24
100	Wielkie Oczy	9,41	12,88	38,60	15,13	0,71	2,25
101	Wielopole Skrzyńskie	4,69	8,19	39,43	22,92	0,99	1,13
102	Wiśniowa	3,61	7,58	35,02	18,52	1,19	15,92
103	Wojaszówka	5,11	9,31	44,73	14,78	1,55	11,28
104	Zaklików	9,54	8,62	43,11	21,39	3,28	5,20
105	Zaleszany	8,20	10,27	42,30	20,08	0,88	5,51
106	Zarszyn	3,12	11,74	36,60	20,31	2,75	3,24
107	Zarzecze	1,32	9,99	43,87	21,56	1,39	4,94
108	Żołynia	2,33	9,02	41,73	16,60	1,11	5,72
109	Żurawica	3,64	11,90	47,10	20,23	1,71	3,95
110	Żyraków	2,87	8,24	49,83	20,72	1,91	3,65
	Gminy wiejskie razem	**5,42**	**10,00**	**39,95**	**18,72**	**1,63**	**7,86**

Wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego w latach 2012–2013 **Tabela F**

Lp.	Nazwa jednostki	Wydatki majątkowe (w zł)		Dynamika wydatków majątkowych (w %)	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem (w %)	
		2012	2013	2013 / 2012	2012	2013
1	2	3	4	5	6	7
	Samorząd województwa	**361 768 111**	**552 954 840**	**152,85**	**40,60**	**49,72**
	POWIATY					
1	bieszczadzki	2 565 962	5 249 860	204,60	8,87	16,37
2	brzozowski	13 031 630	6 972 381	53,50	20,15	11,72
3	dębicki	15 726 453	10 500 477	66,77	14,18	9,63
4	jarosławski	27 829 584	18 552 658	66,67	19,03	12,82
5	jasielski	17 780 622	23 141 716	130,15	16,51	20,06
6	kolbuszowski	12 603 587	5 495 519	43,60	28,11	12,79
7	krośnieński	9 758 675	10 344 597	106,00	13,97	14,63
8	leski	4 360 851	5 642 947	129,40	14,19	17,93
9	leżajski	6 801 348	14 986 898	220,35	9,49	18,49
10	lubaczowski	7 430 728	6 790 559	91,38	11,18	9,85
11	łańcucki	8 864 882	8 957 898	101,05	14,30	14,10
12	mielecki	16 913 593	13 266 509	78,44	13,34	10,39
13	niżański	3 378 993	12 535 200	370,97	7,31	23,30
14	przemyski	5 997 672	11 830 505	197,25	16,76	29,20
15	przeworski	11 580 347	2 987 159	25,80	18,68	5,62
16	ropczycko-sędziszowski	19 036 128	19 739 053	103,69	24,18	23,60
17	rzeszowski	12 430 173	43 631 401	351,01	12,68	32,95
18	sanocki	28 788 465	19 036 387	66,13	27,70	19,75
19	stalowowolski	8 831 884	12 005 137	135,93	9,23	11,42
20	strzyżowski	12 205 460	30 430 017	249,31	20,16	37,61
21	tarnobrzeski	10 055 319	3 293 271	32,75	20,63	7,09
	Powiaty razem	**255 972 355**	**285 390 147**	**111,49**	**16,40**	**17,41**
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
1	Krosno	72 246 324	64 554 715	89,35	26,95	23,94
2	Przemyśl	98 798 278	53 185 840	53,83	26,94	15,69
3	Rzeszów	220 956 636	243 853 633	110,36	24,03	25,05
4	Tarnobrzeg	29 619 531	47 878 509	161,65	13,94	20,74
	Miasta na prawach powiatu razem	**421 620 769**	**409 472 696**	**97,12**	**23,86**	**22,58**
	MIASTA					
1	Dębica	6 253 225	5 917 706	94,63	5,34	4,94
2	Dynów	4 777 725	2 721 607	56,96	24,74	15,63
3	Jarosław	10 146 221	11 313 671	111,51	9,55	10,16
4	Jasło	21 920 715	13 882 983	63,33	18,76	12,20
5	Leżajsk	4 894 607	8 091 934	165,32	13,33	19,97
6	Lubaczów	4 703 733	7 548 716	160,48	14,16	21,07
7	Łańcut	4 275 568	10 918 788	255,38	9,30	20,02
8	Mielec	47 541 906	24 789 470	52,14	26,93	15,02
9	Przeworsk	5 256 258	9 133 869	173,77	12,18	19,02
10	Radymno	2 070 747	3 746 382	180,92	13,76	21,35
11	Sanok	12 095 590	12 823 210	106,02	11,32	11,71
12	Stalowa Wola	71 504 693	58 976 169	82,48	31,84	26,82
	Miasta razem	**195 440 988**	**169 864 505**	**86,91**	**18,76**	**16,13**
	MIASTA-GMINY					
1	Baranów Sandomierski	12 197 941	9 924 478	81,36	30,26	26,15
2	Błażowa	4 879 919	3 360 473	68,86	16,54	11,79
3	Boguchwała	8 128 180	9 233 947	113,60	17,33	18,59
4	Brzostek	8 994 547	7 688 223	85,48	20,84	17,94
5	Brzozów	8 692 075	6 966 222	80,14	11,08	8,88
6	Cieszanów	5 583 362	5 926 072	106,14	22,46	22,59
7	Dukla	5 773 561	3 234 108	56,02	12,95	7,36
8	Głogów Małopolski	7 531 463	4 268 582	56,68	13,90	8,27
9	Iwonicz-Zdrój	2 942 952	318 100	10,81	9,44	1,18

1	2	3	4	5	6	7
10	Jedlicze	2 947 793	3 931 731	133,38	8,04	10,78
11	Kańczuga	4 240 530	6 699 372	157,98	13,23	18,88
12	Kolbuszowa	15 085 268	11 254 076	74,60	20,51	16,28
13	Kołaczyce	4 144 138	4 007 061	96,69	15,58	15,22
14	Lesko	7 354 297	4 812 941	65,44	21,65	15,88
15	Narol	8 823 678	7 938 363	89,97	27,21	24,38
16	Nisko	16 031 996	12 962 707	80,86	26,96	21,96
17	Nowa Dęba	6 292 168	13 240 413	210,43	12,13	22,37
18	Nowa Sarzyna	6 017 098	6 728 441	111,82	10,42	11,38
19	Oleszyce	7 343 177	2 469 142	33,62	30,87	13,00
20	Pilzno	10 869 876	10 441 081	96,06	18,94	19,43
21	Pruchnik	2 602 191	7 491 404	287,89	8,67	22,89
22	Przecław	3 932 963	6 988 526	177,69	12,74	20,66
23	Radomyśl Wielki	3 951 001	10 234 473	259,03	10,45	22,37
24	Ropczyce	13 199 331	13 254 509	100,42	17,66	17,39
25	Rudnik nad Sanem	60 243	657 600	1 091,59	0,27	3,04
26	Rymanów	10 074 154	4 493 269	44,60	20,82	10,36
27	Sędziszów Małopolski	10 469 902	12 476 116	119,16	16,81	19,20
28	Sieniawa	6 868 115	3 101 708	45,16	23,53	12,92
29	Sokołów Małopolski	9 552 483	14 833 030	155,28	19,18	24,36
30	Strzyżów	7 254 482	13 434 142	185,18	12,75	22,06
31	Tyczyn	4 916 186	3 563 021	72,48	15,99	11,88
32	Ulanów	6 422 149	11 043 723	171,96	27,52	39,60
33	Ustrzyki Dolne	6 593 960	5 596 332	84,87	12,30	10,21
34	Zagórz	6 541 663	18 055 404	276,01	16,53	36,09
	Miasta-gminy razem	**246 312 840**	**260 628 788**	**105,81**	**16,78**	**17,45**
	GMINY WIEJSKIE					
1	Adamówka	2 241 299	5 194 813	231,78	17,16	33,52
2	Baligród	4 836 402	786 515	16,26	31,36	6,97
3	Besko	3 824 658	2 277 394	59,55	24,17	16,43
4	Białobrzegi	6 387 096	1 761 480	27,58	26,15	9,75
5	Bircza	4 076 594	2 444 274	59,96	15,80	10,35
6	Bojanów	4 130 757	2 908 051	70,40	18,04	13,53
7	Borowa	231 359	379 986	164,24	1,70	2,80
8	Brzyska	1 893 518	2 977 562	157,25	10,20	14,52
9	Bukowsko	3 777 401	1 772 117	46,91	17,59	8,90
10	Chłopice	2 555 285	3 320 677	129,95	15,92	20,23
11	Chmielnik	1 925 357	2 573 866	133,68	10,46	13,72
12	Chorkówka	3 315 010	3 115 913	93,99	9,37	8,72
13	Cisna	882 506	662 047	75,02	10,01	8,17
14	Cmolas	3 154 823	4 586 819	145,39	13,24	18,06
15	Czarna (Bieszczadzka)	922 892	548 186	59,40	12,34	7,13
16	Czarna (Dębicka)	5 543 176	3 913 430	70,60	14,73	10,68
17	Czarna (Łańcucka)	3 617 314	8 332 824	230,36	11,65	22,63
18	Czermin	2 892 463	2 273 198	78,59	15,55	12,12
19	Czudec	4 479 311	1 851 487	41,33	13,21	6,23
20	Dębica	19 875 840	25 964 322	130,63	27,64	32,10
21	Dębowiec	3 310 823	4 954 655	149,65	13,43	18,62
22	Domaradz	1 985 199	2 668 148	134,40	11,14	14,68
23	Dubiecko	4 273 276	5 440 299	127,31	13,87	16,78
24	Dydnia	1 748 484	3 637 675	208,05	7,70	13,96
25	Dynów	518 251	400 345	77,25	2,70	2,17
26	Dzikowiec	4 047 218	3 541 776	87,51	19,99	17,79
27	Fredropol	1 008 728	2 445 693	242,45	5,52	12,80
28	Frysztak	1 689 278	3 379 054	200,03	6,26	11,80
29	Gać	1 286 994	1 610 333	125,12	9,98	11,74
30	Gawłuszowice	1 008 174	570 917	56,63	12,16	7,90
31	Gorzyce	4 709 527	2 692 262	57,17	12,29	8,05
32	Grębów	5 414 898	6 186 346	114,25	17,82	20,25
33	Grodzisko Dolne	5 086 298	4 041 067	79,45	21,01	18,34
34	Haczów	3 912 100	5 033 596	128,67	15,55	19,04

1	2	3	4	5	6	7
35	Harasiuki	694 449	297 673	42,86	3,54	1,63
36	Horyniec-Zdrój	3 305 452	2 570 164	77,76	18,56	15,21
37	Hyżne	2 686 683	4 873 485	181,39	14,58	23,15
38	Iwierzyce	3 102 363	1 180 449	38,05	13,78	5,83
39	Jarocin	1 973 044	1 776 354	90,03	14,86	13,63
40	Jarosław	6 194 448	11 682 807	188,60	19,35	30,40
41	Jasienica Rosielna	4 788 316	9 810 341	204,88	18,53	31,22
42	Jasło	1 962 240	2 159 270	110,04	5,36	5,82
43	Jaśliska	2 283 804	1 230 183	53,87	31,01	18,91
44	Jawornik Polski	876 329	1 764 635	201,37	6,45	12,34
45	Jeżowe	5 456 716	4 589 809	84,11	16,99	14,40
46	Jodłowa	909 526	1 738 527	191,15	5,96	10,94
47	Kamień	4 197 121	2 383 761	56,80	18,16	10,34
48	Komańcza	1 501 294	2 273 645	151,45	10,22	13,19
49	Korczyna	3 385 870	4 757 590	140,51	11,15	15,50
50	Krasiczyn	1 339 383	1 607 428	120,01	10,02	10,88
51	Krasne	2 398 215	2 774 304	115,68	9,49	10,32
52	Krempna	667 616	1 640 498	245,72	8,72	19,26
53	Krościenko Wyżne	2 965 316	1 918 312	64,69	20,97	14,58
54	Krzeszów	7 773 016	5 130 116	66,00	42,63	32,10
55	Krzywcza	42 589	1 903 991	4 470,62	0,33	13,08
56	Kuryłówka	1 264 960	3 362 678	265,83	7,40	18,12
57	Laszki	1 918 349	3 343 516	174,29	9,63	15,38
58	Leżajsk	16 001 386	13 791 151	86,19	26,88	22,77
59	Lubaczów	2 896 105	10 712 026	369,88	11,27	30,69
60	Lubenia	7 860 726	6 516 717	82,90	39,08	33,32
61	Lutowiska	1 479 386	624 689	42,23	16,41	7,41
62	Łańcut	9 147 117	9 949 111	108,77	15,92	17,09
63	Majdan Królewski	4 114 121	7 385 932	179,53	16,67	26,14
64	Markowa	1 375 154	3 923 282	285,30	8,17	20,30
65	Medyka	2 747 401	4 078 972	148,47	14,26	19,58
66	Miejsce Piastowe	4 640 600	3 953 778	85,20	12,79	11,72
67	Mielec	4 848 954	6 869 082	141,66	14,34	19,00
68	Niebylec	4 100 015	4 497 346	109,69	15,13	15,66
69	Niwiska	5 462 940	3 112 661	56,98	27,50	17,67
70	Nowy Żmigród	1 019 050	4 033 392	395,80	4,13	14,64
71	Nozdrzec	2 320 177	895 500	38,60	9,03	3,76
72	Olszanica	3 950 849	3 536 179	89,50	24,34	23,02
73	Orły	2 886 966	5 881 643	203,73	11,43	20,62
74	Osiek Jasielski	2 554 924	6 364 192	249,10	16,67	33,38
75	Ostrów	5 668 537	7 435 451	131,17	12,66	18,70
76	Padew Narodowa	1 842 175	1 599 024	86,80	12,77	11,62
77	Pawłosiów	3 201 252	3 306 135	103,28	15,43	15,55
78	Przemyśl	281 997	817 092	289,75	1,18	3,28
79	Przeworsk	4 421 257	2 735 940	61,88	12,08	8,04
80	Pysznica	3 645 345	2 943 692	80,75	14,36	11,85
81	Radomyśl nad Sanem	8 388 863	4 803 001	57,25	32,98	20,75
82	Radymno	4 061 248	5 151 601	126,85	12,43	15,46
83	Rakszawa	1 418 668	1 348 402	95,05	7,35	6,68
84	Raniżów	2 101 509	2 123 954	101,07	9,52	9,96
85	Rokietnica	1 128 629	1 981 976	175,61	8,91	16,05
86	Roźwienica	2 285 210	4 485 425	196,28	11,10	21,43
87	Sanok	5 512 645	5 925 788	107,49	12,16	12,77
88	Skołyszyn	3 696 534	3 338 469	90,31	11,14	9,96
89	Solina	7 468 124	7 033 170	94,18	30,16	27,58
90	Stary Dzików	3 365 259	5 862 823	174,22	18,90	30,31
91	Stubno	565 003	2 089 638	369,85	4,54	15,03
92	Świlcza	6 303 367	7 215 758	114,47	15,14	16,73
93	Tarnowiec	1 808 773	3 435 455	189,93	7,99	13,85
94	Tryńcza	3 557 477	4 412 697	124,04	14,17	17,01
95	Trzebownisko	9 638 416	19 383 822	201,11	17,79	29,04

1	2	3	4	5	6	7
96	Tuszów Narodowy	1 665 503	4 175 505	250,71	8,19	17,89
97	Tyrawa Wołoska	505 333	933 410	184,71	7,49	12,69
98	Wadowice Górne	562 394	937 869	166,76	2,92	4,90
99	Wiązownica	5 893 841	6 382 732	108,29	17,51	18,90
100	Wielkie Oczy	1 598 076	4 174 666	261,23	11,98	28,98
101	Wielopole Skrzyńskie	3 016 108	4 533 050	150,29	12,22	17,77
102	Wiśniowa	4 254 273	7 147 919	168,02	17,45	25,83
103	Wojaszówka	2 844 187	5 853 497	205,81	12,51	23,55
104	Zaklików	4 269 710	4 066 006	95,23	16,60	15,86
105	Zaleszany	4 085 721	5 167 390	126,47	15,49	19,25
106	Zarszyn	6 003 310	2 400 933	39,99	21,47	9,55
107	Zarzecze	969 874	1 394 855	143,82	4,98	7,40
108	Żołynia	3 606 539	1 970 355	54,63	15,86	9,31
109	Żurawica	654 738	1 202 188	183,61	2,09	3,74
110	Żyraków	2 861 991	1 556 842	54,40	8,32	4,83
	Gminy wiejskie razem	**382 807 170**	**444 468 844**	**116,11**	**14,55**	**16,50**

Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2013 roku **Tabela G**

Lp.	Nazwa jednostki	Zobowiązania (w zł)				Relacja zobowiązań do dochodów ogółem (w %)	Relacja zobowiązań niepodlegających wyłączeniu z limitów zadłużenia do dochodów (w %)
		ogółem	w tym z tytułu:				
			kredytów i pożyczek		zobowiązań wymagalnych		
			łączna kwota	podlegających wyłączeniu z limitów zadłużenia			
1	2	3	4	5	6	7	8
	Samorząd województwa	**317 525 735**	**317 525 735**	**0**	**0**	**27,80**	**27,80**
	POWIATY						
1	bieszczadzki	12 261 938	12 261 938	0	0	37,99	37,99
2	brzozowski	3 870 000	3 870 000	0	0	6,50	6,50
3	dębicki	2 687 163	2 687 163	0	0	2,43	2,43
4	jarosławski	39 500 000	39 500 000	0	0	27,52	27,52
5	jasielski	33 969 628	33 969 628	0	0	28,58	28,58
6	kolbuszowski	11 357 711	11 357 711	0	0	23,29	23,29
7	krośnieński	14 298 300	14 298 300	0	0	19,94	19,94
8	leski	17 503 189	17 503 072	2 877 583	117	55,75	46,58
9	leżajski	2 380 000	2 380 000	0	0	2,95	2,95
10	lubaczowski	26 230 557	26 230 557	26 230 557	0	36,87	0,00
11	łańcucki	16 069 385	16 069 385	1 264 916	0	24,81	22,85
12	mielecki	22 686 505	22 677 153	0	9 352	17,95	17,95
13	niżański	7 698 476	7 695 000	0	3 476	14,54	14,54
14	przemyski	5 768 866	5 765 637	0	3 229	13,64	13,64
15	przeworski	29 208 643	29 208 643	29 208 643	0	53,20	0,00
16	ropczycko-sędziszowski	10 125 511	10 124 470	0	1 042	11,98	11,98
17	rzeszowski	3 000 000	3 000 000	0	0	2,26	2,26
18	sanocki	38 739 094	38 739 094	1 986 357	0	40,03	37,98
19	stalowowolski	20 500 032	20 500 032	0	0	18,88	18,88
20	strzyżowski	27 728 600	27 728 600	9 325 810	0	34,94	23,19
21	tarnobrzeski	11 605 375	11 604 836	1 170 000	539	24,72	22,23
	Powiaty razem	**357 188 973**	**357 171 219**	**72 063 867**	**17 754**	**21,53**	**17,19**

1	2	3	4	5	6	7	8
	MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
1	Krosno	109 308 358	109 307 728	0	630	40,57	40,57
2	Przemyśl	183 914 410	147 556 029	0	11 938 381	53,35	53,35
3	Rzeszów	468 112 827	467 850 415	0	262 412	49,42	49,42
4	Tarnobrzeg	118 843 053	116 350 914	0	2 492 139	51,28	51,28
	Miasta na prawach powiatu razem	**880 178 648**	**841 065 086**	**0**	**14 693 562**	**49,09**	**49,09**
	MIASTA						
1	Dębica	43 354 000	43 354 000	0	0	33,22	33,22
2	Dynów	5 610 970	5 610 970	3 115 050	0	31,36	13,95
3	Jarosław	40 973 000	40 973 000	0	0	36,86	36,86
4	Jasło	18 716 415	18 061 016	0	655 399	15,17	15,17
5	Leżajsk	10 756 458	10 510 011	0	246 447	26,14	26,14
6	Lubaczów	17 084 491	17 081 080	0	3 410	45,84	45,84
7	Łańcut	18 290 063	18 290 000	0	63	35,43	35,43
8	Mielec	13 067	0	0	13 067	0,01	0,01
9	Przeworsk	22 537 000	22 537 000	0	0	47,92	47,92
10	Radymno	2 735 730	2 735 730	0	0	14,82	14,82
11	Sanok	41 239 633	39 370 129	172 802	1 869 504	38,61	38,44
12	Stalowa Wola	59 358 293	59 357 064	0	1 229	28,18	28,18
	Miasta razem	**280 669 119**	**277 880 000**	**3 287 852**	**2 789 119**	**26,34**	**26,03**
	MIASTA-GMINY						
1	Baranów Sandomierski	8 864 621	8 561 893	2 378 485	302 729	24,42	17,86
2	Błażowa	10 617 595	10 617 406	0	189	35,94	35,94
3	Boguchwała	23 708 516	23 708 516	0	0	47,68	47,68
4	Brzostek	15 196 723	15 149 684	0	47 039	35,93	35,93
5	Brzozów	40 365 329	31 365 329	0	0	51,62	51,62
6	Cieszanów	11 500 456	11 500 000	0	456	43,83	43,83
7	Dukla	13 990 058	13 990 058	2 229 730	0	32,10	26,98
8	Głogów Małopolski	16 062 244	16 045 000	0	17 244	28,99	28,99
9	Iwonicz-Zdrój	12 836 992	12 371 812	0	465 180	41,38	41,38
10	Jedlicze	10 852 730	10 852 730	488 556	0	29,33	28,01
11	Kańczuga	5 962 153	5 962 153	2 132 153	0	18,13	11,65
12	Kolbuszowa	32 613 766	32 613 766	9 894 062	0	45,64	31,80
13	Kołaczyce	9 307 164	9 307 164	0	0	33,37	33,37

1	2	3	4	5	6	7	8
14	Lesko	16 006 793	16 006 707	0	86	46,89	46,89
15	Narol	17 650 277	17 650 277	5 112 277	0	60,39	42,89
16	Nisko	4 036 066	4 036 066	4 036 066	0	6,84	0,00
17	Nowa Dęba	22 101 515	22 101 515	0	0	37,88	37,88
18	Nowa Sarzyna	12 925 247	12 920 000	0	5 247	22,31	22,31
19	Oleszyce	8 276 887	8 276 887	1 764 550	0	42,05	33,08
20	Pilzno	27 532 162	27 532 162	4 627 602	0	52,51	43,68
21	Pruchnik	2 055 586	2 055 586	1 995 586	0	6,84	0,20
22	Przecław	14 847 224	14 847 224	3 969 009	0	47,98	35,15
23	Radomyśl Wielki	6 215 186	6 215 186	0	0	13,70	13,70
24	Ropczyce	23 140 008	23 140 008	0	0	30,52	30,52
25	Rudnik nad Sanem	8 109 580	8 109 480	0	100	33,51	33,51
26	Rymanów	16 216 644	16 216 642	546 325	2	34,32	33,16
27	Sędziszów Małopolski	16 381 140	16 379 251	353 251	1 889	25,56	25,01
28	Sieniawa	12 474 242	12 474 242	418 733	0	50,39	48,70
29	Sokołów Małopolski	17 135 400	17 135 400	0	0	28,90	28,90
30	Strzyżów	18 742 524	18 695 831	0	46 693	31,36	31,36
31	Tyczyn	15 355 998	15 355 998	2 412 058	0	49,82	42,00
32	Ulanów	668 000	668 000	0	0	2,43	2,43
33	Ustrzyki Dolne	8 936 632	8 926 288	0	10 343	15,87	15,87
34	Zagórz	20 417 009	20 414 812	2 885 867	2 196	45,26	38,86
	Miasta-gminy razem	**501 102 466**	**491 203 073**	**45 244 309**	**899 393**	**33,55**	**30,52**
	GMINY WIEJSKIE						
1	Adamówka	3 450 304	3 450 304	3 450 304	0	25,37	0,00
2	Baligród	5 409 185	5 378 270	0	30 915	45,32	45,32
3	Besko	2 894 412	2 894 412	0	0	19,95	19,95
4	Białobrzegi	4 054 875	4 054 875	0	0	17,21	17,21
5	Bircza	9 018 608	8 187 559	0	831 049	38,32	38,32
6	Bojanów	7 620 329	7 620 329	4 750 000	0	31,59	11,90
7	Borowa	6 871 246	6 867 401	0	3 845	45,74	45,74
8	Brzyska	4 005 331	3 924 144	809 128	81 187	19,87	15,86
9	Bukowsko	7 427 944	7 426 706	0	1 238	37,19	37,19
10	Chłopice	5 997 000	5 997 000	0	0	39,44	39,44
11	Chmielnik	6 154 497	6 154 497	893 981	0	32,41	27,71

1	2	3	4	5	6	7	8
12	Chorkówka	1 739 488	1 739 488	96 488	0	4,73	4,46
13	Cisna	3 953 021	3 952 893	0	128	47,77	47,77
14	Cmolas	9 768 564	9 707 620	375 361	60 944	39,83	38,30
15	Czarna (Bieszczadzka)	3 080 633	3 080 633	0	0	39,24	39,24
16	Czarna (Dębicka)	19 069 563	19 069 563	497 000	0	50,77	49,45
17	Czarna (Łańcucka)	13 014 879	13 014 879	0	0	36,96	36,96
18	Czermin	6 024 000	6 024 000	0	0	32,58	32,58
19	Czudec	10 578 400	10 578 400	0	0	33,33	33,33
20	Dębica	8 681 998	8 567 986	0	114 012	10,85	10,85
21	Dębowiec	14 515 728	14 512 042	1 594 671	3 686	56,86	50,62
22	Domaradz	3 799 935	3 678 250	0	121 685	20,29	20,29
23	Dubiecko	14 324 528	13 895 102	1 721 607	429 426	40,88	35,97
24	Dydnia	7 138 712	7 131 975	0	6 737	26,43	26,43
25	Dynów	2 448 479	2 202 333	0	246 147	12,49	12,49
26	Dzikowiec	4 900 000	4 900 000	0	0	23,41	23,41
27	Fredropol	10 192 703	9 432 071	125 000	760 632	49,68	49,07
28	Frysztak	14 958 669	14 951 570	1 379 667	7 100	48,58	44,10
29	Gać	2 450 087	2 450 087	0	0	16,88	16,88
30	Gawłuszowice	2 766 950	2 766 950	0	0	39,44	39,44
31	Gorzyce	9 615 621	9 521 624	0	93 997	27,97	27,97
32	Grębów	6 992 400	6 992 400	0	0	24,73	24,73
33	Grodzisko Dolne	3 006 061	3 006 061	3 006 061	0	12,62	0,00
34	Haczów	4 336 941	4 336 941	1 982 068	0	16,85	9,15
35	Harasiuki	10 524 286	10 524 286	0	0	59,76	59,76
36	Horyniec-Zdrój	3 837 383	3 837 024	651 831	359	19,67	16,33
37	Hyżne	4 210 000	4 210 000	600 000	0	21,29	18,25
38	Iwierzyce	4 497 940	4 497 940	0	0	21,24	21,24
39	Jarocin	1 871 722	1 871 722	0	0	12,96	12,96
40	Jarosław	2 971 500	2 971 500	0	0	8,58	8,58
41	Jasienica Rosielna	14 545 782	14 545 782	6 548 982	0	59,57	32,75
42	Jasło	10 604 145	10 604 145	9 004 145	0	26,25	3,96
43	Jaśliska	0	0	0	0	0,00	0,00
44	Jawornik Polski	8 076 871	7 954 674	0	122 196	57,95	57,95
45	Jeżowe	12 866 449	12 866 449	4 336 109	0	39,38	26,11

1	2	3	4	5	6	7	8
46	Jodłowa	3 756 500	3 756 500	0	0	23,24	23,24
47	Kamień	3 646 188	3 646 188	0	0	14,31	14,31
48	Komańcza	7 359 382	7 211 793	0	147 589	42,14	42,14
49	Korczyna	11 712 794	11 712 794	825 550	0	37,21	34,59
50	Krasiczyn	460 618	459 880	0	738	3,15	3,15
51	Krasne	2 938 195	2 938 048	178 048	147	10,95	10,29
52	Krempna	2 552 845	2 244 764	2 244 764	308 081	32,42	3,91
53	Krościenko Wyżne	1 200 000	1 200 000	0	0	8,68	8,68
54	Krzeszów	8 906 305	8 906 305	1 233 222	0	59,59	51,34
55	Krzywcza	9 093 981	9 093 981	1 605 953	0	68,20	56,15
56	Kuryłówka	2 959 113	2 959 113	0	0	16,40	16,40
57	Laszki	1 611 687	1 611 687	0	0	7,99	7,99
58	Leżajsk	12 112 399	12 112 399	0	0	21,67	21,67
59	Lubaczów	10 488 017	10 479 043	0	8 974	30,84	30,84
60	Lubenia	2 741 161	2 741 161	2 741 161	0	13,09	0,00
61	Lutowiska	1 368 000	1 368 000	1 368 000	0	16,44	0,00
62	Łańcut	8 394 978	8 394 978	0	0	14,62	14,62
63	Majdan Królewski	0	0	0	0	0,00	0,00
64	Markowa	4 204 414	4 204 414	504 803	0	23,99	21,11
65	Medyka	5 592 970	5 592 970	1 972 324	0	28,57	18,50
66	Miejsce Piastowe	16 672 511	16 672 511	939 796	0	47,23	44,57
67	Mielec	9 055 571	9 055 571	8 713 714	0	26,69	1,01
68	Niebylec	274 996	274 996	0	0	0,96	0,96
69	Niwiska	5 603 275	5 603 164	0	111	30,27	30,27
70	Nowy Żmigród	7 446 566	7 446 566	2 715 274	0	28,81	18,30
71	Nozdrzec	4 368 469	4 368 469	0	0	18,25	18,25
72	Olszanica	2 570 851	2 564 886	0	5 965	16,68	16,68
73	Orły	7 386 126	7 230 879	7 230 879	155 247	29,70	0,62
74	Osiek Jasielski	6 699 316	6 699 316	6 699 316	0	33,46	0,00
75	Ostrów	12 277 577	12 115 830	0	161 747	31,10	31,10
76	Padew Narodowa	5 570 185	5 547 788	1 358 555	22 396	38,33	28,98
77	Pawłosiów	1 612 861	1 600 000	0	12 861	8,13	8,13
78	Przemyśl	9 878 005	9 853 120	109 391	24 885	37,95	37,53
79	Przeworsk	12 550 000	12 550 000	0	0	35,68	35,68

1	2	3	4	5	6	7	8
80	Pysznica	8 132 742	8 132 698	0	44	31,18	31,18
81	Radomyśl nad Sanem	13 561 555	13 410 873	200 437	150 682	56,80	55,96
82	Radymno	750 401	750 000	0	401	2,17	2,17
83	Rakszawa	0	0	0	0	0,00	0,00
84	Raniżów	11 081 990	10 570 000	0	511 990	50,31	50,31
85	Rokietnica	0	0	0	0	0,00	0,00
86	Roźwienica	11 946 587	11 845 106	0	101 481	59,99	59,99
87	Sanok	4 967 805	4 960 000	0	7 805	9,68	9,68
88	Skołyszyn	5 712 490	5 712 490	212 500	0	15,91	15,32
89	Solina	6 742 362	6 742 362	0	0	28,54	28,54
90	Stary Dzików	4 949 062	4 949 062	2 090 852	0	30,12	17,40
91	Stubno	2 685 000	2 685 000	0	0	18,32	18,32
92	Świlcza	19 425 316	19 424 956	50 899	360	44,75	44,63
93	Tarnowiec	9 590 803	9 576 950	1 822 471	13 853	43,23	35,02
94	Tryńcza	4 221 177	4 192 138	0	29 040	16,41	16,41
95	Trzebownisko	19 950 920	19 950 920	11 910 920	0	37,05	14,93
96	Tuszów Narodowy	5 740 085	5 738 572	374 865	1 513	21,80	20,38
97	Tyrawa Wołoska	480 000	480 000	0	0	6,53	6,53
98	Wadowice Górne	4 230 040	4 230 000	0	40	20,29	20,29
99	Wiązownica	9 298 167	9 297 893	0	274	27,31	27,31
100	Wielkie Oczy	2 505 000	2 505 000	0	0	18,39	18,39
101	Wielopole Skrzyńskie	9 563 153	9 563 153	1 638 153	0	38,09	31,56
102	Wiśniowa	13 503 193	13 503 193	1 889 131	0	55,11	47,40
103	Wojaszówka	2 566 261	2 566 261	2 291 901	0	11,29	1,21
104	Zaklików	5 663 404	5 663 404	0	0	22,69	22,69
105	Zaleszany	5 340 000	5 340 000	0	0	19,84	19,84
106	Zarszyn	9 822 692	9 822 692	0	0	33,58	33,58
107	Zarzecze	8 956 390	8 956 390	0	0	43,77	43,77
108	Żołynia	7 311 690	7 150 893	4 020 293	160 797	34,70	15,62
109	Żurawica	9 439 709	9 264 473	0	175 236	29,32	29,32
110	Żyraków	18 482 179	18 482 179	1 378 100	0	52,22	48,33
	Gminy wiejskie razem	**753 953 200**	**749 035 658**	**110 143 676**	**4 917 542**	**27,98**	**23,89**

Zadania i kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie spraw finansowych

Zadania i kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) związane z opracowaniem i uchwaleniem uchwały budżetowej i wieloletniej prognozy finansowej

1. Przygotowanie projektu uchwały budżetowej wraz z uzasadnieniem i materiałami określonymi w uchwale rady gminy w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej.
   Art. 233 i 234 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych* (DzU 2013, poz. 885 z późn. zm.) – najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.
2. Przedstawienie projektu uchwały budżetowej wraz z uzasadnieniem i materiałami określonymi w uchwale rady gminy w sprawie trybu prac nad projektem uchwały budżetowej radzie gminy i regionalnej izbie obrachunkowej.
   Art. 238 ustawy *o finansach publicznych* – najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.
3. Przygotowanie projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.
   Art. 230 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.
4. Przedstawienie projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej radzie gminy.
   Art. 230 ust. 2 pkt 2 ustawy *o finansach publicznych* – najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.
5. Przekazanie projektu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej w formie dokumentu elektronicznego regionalnej izbie obrachunkowej.
   Art. 230 ust. 2 pkt 1 i ust. 9 ustawy *o finansach publicznych* – najpóźniej do 15 listopada roku poprzedzającego rok budżetowy.
6. Poinformowanie mieszkańców gminy o założeniach projektu budżetu.
   Art. 61 ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym* (DzU 2013, poz. 594 z późn. zm.) – po opracowaniu projektu uchwały budżetowej.
7. Przekazanie podległym jednostkom informacji niezbędnych do opracowania projektów planów finansowych.
   Art. 248 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – w terminie 7 dni od dnia przekazania projektu uchwały budżetowej radzie gminy.
8. Skierowanie do publikacji opinii do projektu uchwały budżetowej i opinii do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej na zasadach określo-

nych w ustawie z dnia 6 września 2001 roku *o dostępie do informacji publicznej* (DzU 2014, poz. 782).
Art. 230 ust 3 i art. 246 ust. 2 i 3 ustawy *o finansach publicznych* – w ciągu 7 dni od dnia otrzymania opinii regionalnej izby obrachunkowej.

9. Przedłożenie regionalnej izbie obrachunkowej uchwały budżetowej i elektronicznie uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.
Art. 90 ust. 2 ustawy *o samorządzie gminnym* i art. 230 ust. 9 ustawy *o finansach publicznych* – w ciągu 7 dni od dnia podjęcia uchwały budżetowej i uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.
10. Przedstawienie radzie gminy opinii regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały budżetowej.
Art. 238 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych* – przed uchwaleniem budżetu.
11. Przedstawienie radzie gminy negatywnej opinii regionalnej izby obrachunkowej o projekcie uchwały budżetowej wraz z odpowiedzią na zawarte w opinii zarzuty.
Art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 7 października 1992 roku *o regionalnych izbach obrachunkowych* (DzU 2012, poz. 1113 z późn. zm.) – przed uchwaleniem budżetu.
12. Wyrażenie zgody na wprowadzenie przez radę gminy w projekcie uchwały budżetowej zmian powodujących zmniejszenie dochodów lub zwiększenie wydatków i jednocześnie zwiększenie deficytu budżetu gminy.
Art. 240 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych* – po opracowaniu projektu uchwały budżetowej a przed podjęciem uchwały budżetowej.
13. Prowadzenie gospodarki budżetowej w oparciu o projekt uchwały budżetowej przedłożony radzie gminy.
Art. 240 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – od 1 stycznia roku budżetowego do czasu podjęcia przez radę gminy uchwały budżetowej, nie dłużej niż do 31 stycznia roku budżetowego – wyłącznie w przypadku niepodjęcia uchwały budżetowej przed rozpoczęciem roku budżetowego.
14. Prowadzenie gospodarki budżetowej w oparciu o projekt uchwały budżetowej przedłożony radzie gminy.
Art. 240 ust. 3 zd. 2 w związku z art. 240 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* i art. 11 ust. 2 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych* – od 1 lutego roku budżetowego do dnia ustalenia budżetu przez regionalną izbę obrachunkową, nie dłużej niż do końca lutego roku budżetowego – wyłącznie w przypadku niepodjęcia uchwały budżetowej do dnia 31 stycznia roku budżetowego.
15. Ogłoszenie uchwały budżetowej w trybie przewidzianym dla aktów prawa miejscowego (w wojewódzkim dzienniku urzędowym).
Art. 61 ust. 2 ustawy *o samorządzie gminnym* – niezwłocznie po podjęciu uchwały budżetowej.
16. Skierowanie do publikacji opinii regionalnej izby obrachunkowej w sprawie możliwości sfinansowania deficytu, przedstawionego przez jednostkę samorządu terytorialnego, na zasadach określonych w ustawie *o dostępie do informacji publicznej*.
Art. 246 ust. 1 i 2 ustawy *o finansach publicznych* – w ciągu 7 dni od dnia otrzymania opinii regionalnej izby obrachunkowej.

17. Przedłożenie programu postępowania naprawczego celem zaopiniowania do regionalnej izby obrachunkowej, sporządzonego w związku z brakiem możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu gminy zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244, oraz zagrożenia realizacji zadań publicznych przez gminę.
    Art. 240a ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – w terminie 45 dni od dnia otrzymania wezwania Kolegium regionalnej izby obrachunkowej.
18. Prowadzenie gospodarki finansowej gminy w oparciu o projekt uchwały budżetowej przedłożony radzie gminy, o którym mowa w art. 238 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*, w przypadku nieopracowania przez gminę programu postępowania naprawczego lub braku pozytywnej opinii regionalnej izbie obrachunkowej do tego programu.
    Art. 240a ust. 8 ustawy *o finansach publicznych*.
19. Prowadzenie gospodarki budżetowej w oparciu o projekt budżetu w przypadku braku możliwości uchwalenia wieloletniej prognozy finansowej lub budżetu gminy zgodnie z zasadami określonymi w art. 242–244 do czasu ustalenia budżetu gminy przez regionalną izbę obrachunkową.
    Art. 240b ustawy *o finansach publicznych*.

Zadania i kompetencje wójta (burmistrza, prezydenta miasta) związane z wykonywaniem i kontrolą wykonania budżetu gminy oraz z wykonywaniem uchwały o wieloletniej prognozie finansowej

Zadania i kompetencje związane z wykonywaniem budżetu gminy:

1. Przekazanie podległym jednostkom informacji o ostatecznych kwotach dochodów i wydatków tych jednostek oraz o wysokości dotacji i wpłat do budżetu gminy.
    Art. 249 ust. 1 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych* – 21 dni od dnia podjęcia uchwały budżetowej.
2. Opracowanie planu finansowego zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami.
    Art. 249 ust. 1 pkt 2 ustawy *o finansach publicznych* – 21 dni od dnia podjęcia uchwały budżetowej.
3. Opracowanie harmonogramu realizacji budżetu gminy (fakultatywnie).
    Art. 249 ust. 6 ustawy *o finansach publicznych* – po podjęciu uchwały budżetowej (fakultatywnie).
4. Przekazanie podległym i nadzorowanym jednostkom informacji o harmonogramie realizacji dochodów i wydatków budżetu gminy (w przypadku opracowania harmonogramu).
    Art. 249 ust. 6 ustawy *o finansach publicznych* – niezwłocznie po opracowaniu harmonogramu budżetu gminy.
5. Opracowanie w formie zarządzenia zestawienia zbiorczego planów finansowych jednostek budżetowych w szczegółowości: dział, rozdział i paragraf klasyfikacji budżetowej; w przypadku uchwalenia budżetu w szczegó-

łowości określonej w art. 235 ust. 1 i art. 236 ust. 1 i 4 ustawy *o finansach publicznych*.
Art. 247 i 249 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego.

6. Opracowanie szczegółowych zasad, sposobu i trybu przyznawania i korzystania ze służbowych kart płatniczych przy dokonywaniu wydatków z budżetu gminy oraz innych samorządowych jednostek organizacyjnych i osób prawnych, a także zasady rozliczania płatności.
   Art. 247 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego.
7. Zaciąganie zobowiązań mających pokrycie w ustalonych w uchwale budżetowej kwotach wydatków, w ramach upoważnień udzielonych przez radę gminy.
   Art. 60 ust. 2 pkt 1 ustawy *o samorządzie gminnym*; art. 261 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego, z uwzględnieniem zasad gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych.
8. Dokonywanie wydatków budżetowych.
   Art. 60 ust. 2 pkt 3 ustawy *o samorządzie gminnym* – w trakcie roku budżetowego, z uwzględnieniem zasad gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych.
9. Przekazywanie na rachunek dochodów budżetu państwa pobranych dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami.
   Art. 255 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – 1) do 15. dnia danego miesiąca – według stanu środków na 10. dzień miesiąca; 2) do 25. dnia danego miesiąca – według stanu środków na 20. dzień miesiąca; 3) do 8 stycznia roku następującego po roku budżetowym – według stanu środków na dzień 31 grudnia roku budżetowego (w przypadku pobrania dochodów i nieprzekazania ich w terminach określonych w pkt 1 i 2).
10. Dokonywanie zmian w planie dochodów i wydatków budżetu gminy, polegających na zmianach planu (w miarę potrzeb):
    – dochodów i wydatków związanych ze zmianą kwot lub uzyskaniem dotacji przekazywanych z budżetu państwa, z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego oraz innych jednostek sektora finansów publicznych (zmiany obejmują również dotacje celowe w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 3 pkt 5 i 6 ustawy *o finansach publicznych*);
    – dochodów gminy, wynikających ze zmian kwot subwencji w wyniku podziału rezerw subwencji ogólnej (upoważnienie dotyczy tylko zmian dochodów);
    – wydatków gminy w ramach działu w zakresie wydatków bieżących, z wyjątkiem zmian planu wydatków na uposażenia i wynagrodzenia ze stosunku pracy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej (upoważnienie to dotyczy zmian w planie wydatków bieżących, z wyłączeniem zmian w planie uposażeń i wynagrodzeń ze stosunku pracy);
    – dochodów i wydatków gminy związanych ze zwrotem dotacji otrzymanych z budżetu państwa lub innych jednostek samorządu terytorialnego.

    Art. 257 ustawy *o finansach publicznych* – po podjęciu uchwały budżetowej.

11. Dokonywanie innych zmian niż określone w art. 257 ustawy, z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami na podstawie upoważnienia rady gminy.
    Art. 258 ust. 1 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych*; uchwała budżetowa zawierająca upoważnienie dla wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do dokonywania określonych zmian w planie wydatków, z wyłączeniem przeniesień wydatków między działami – w trakcie roku budżetowego, w miarę potrzeb, wynikających z bieżącej oceny wykonywania budżetu gminy oraz przy uwzględnieniu zasad gospodarki finansowej obowiązujących w toku wykonywania budżetu gminy.
    Dokonywanie zmian budżetu gminy ustalonego przez regionalną izbę obrachunkową w trybie art. 240b ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*.
12. Dokonywanie podziału rezerw celowych, utworzonych na wydatki, których szczegółowy podział na pozycje klasyfikacji budżetowej nie może być dokonany w okresie opracowywania budżetu gminy, i na wydatki związane z realizacją programów finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy *o finansach publicznych*.
    Art. 222 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego, w miarę potrzeb, wynikających z bieżącej oceny wykonywania budżetu gminy oraz przy uwzględnieniu zasad gospodarki finansowej obowiązujących w toku wykonywania budżetu gminy.
13. Dokonywanie, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji rady gminy właściwej do spraw budżetu, zmiany przeznaczenia rezerwy celowej.
    Art. 259 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego, w miarę potrzeb, wynikających z bieżącej oceny wykonywania budżetu gminy oraz przy uwzględnieniu zasad gospodarki finansowej obowiązujących w toku wykonywania budżetu gminy.
14. Dysponowanie rezerwami ogólnymi pod warunkiem, że wydatki przenoszone z tej rezerwy nie mogą zwiększać planowanych wydatków na uposażenie i wynagrodzenia ze stosunku pracy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.
    Art. 259 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego, w miarę potrzeb, wynikających z bieżącej oceny wykonywania budżetu gminy oraz po uwzględnieniu zasad gospodarki finansowej obowiązujących w toku wykonywania budżetu gminy.
15. Podejmowanie decyzji o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.
    Art. 260 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*; art. 60 ust. 2 pkt 6 ustawy *o samorządzie gminnym* – w trakcie roku budżetowego, po stwierdzeniu niegospodarności w określonych jednostkach organizacyjnych gminy lub opóźnień w realizacji zadań, lub nadmiaru posiadanych środków, lub naruszenia zasad gospodarki finansowej obowiązujących w toku wykonywania budżetu gminy.
16. Zawiadamianie rady gminy o podjętej decyzji w zakresie blokowania planowanych wydatków budżetowych.
    Art. 260 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego, po podjęciu decyzji o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.
17. Możliwość utworzenia, po uzyskaniu pozytywnej opinii komisji właściwej do spraw budżetu rady gminy, nowej rezerwy celowej na finansowanie zobo-

wiązań gminy przenosząc do niej zablokowane kwoty wydatków, pod warunkiem, że utworzona rezerwa celowa nie będzie przeznaczona na finansowanie wynagrodzeń i uposażeń.
Art. 260 ust. 3 i 4 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego, po podjęciu decyzji o blokowaniu planowanych wydatków budżetowych.

18. Zaciąganie kredytów i pożyczek krótkoterminowych na pokrycie występującego w ciągu roku budżetowego deficytu budżetu gminy, na podstawie uchwały rady gminy określającej maksymalną wysokość kredytów i pożyczek zaciąganych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), lub na podstawie upoważnienia dla wójta (burmistrza, prezydenta miasta) zawartego w uchwale budżetowej do zaciągania tego rodzaju pożyczek i kredytów.
Art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. d) ustawy *o samorządzie gminnym*; uchwała rady gminy, określająca maksymalną wysokość kredytów i pożyczek na pokrycie występującego w ciągu roku budżetowego deficytu budżetu gminy, zaciąganych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), lub uchwała budżetowa zawierająca takie upoważnienie – w trakcie roku budżetowego, z uwzględnieniem zasad gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych oraz ogólnych zasad zaciągania zobowiązań przez inne niż Skarb Państwa jednostki sektora finansów publicznych.
19. Udzielanie pożyczek i poręczeń krótkoterminowych z okresem spłaty w ciągu roku budżetowego, na podstawie uchwały rady gminy określającej maksymalną wysokość tych pożyczek i poręczeń.
Art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. i) ustawy *o samorządzie gminnym*; art. 94 ustawy *o finansach publicznych*; uchwała rady gminy określająca maksymalną wysokość pożyczek i poręczeń krótkoterminowych, których spłata następuje w ciągu roku budżetowego – w trakcie roku budżetowego, z uwzględnieniem zasad gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych oraz ogólnych zasad zaciągania zobowiązań przez inne niż Skarb Państwa jednostki sektora finansów publicznych.
20. Emitowanie obligacji komunalnych krótkoterminowych, których spłata następuje w ciągu roku budżetowego, w ramach upoważnień udzielonych przez radę gminy.
Art. 18 ust. 2 pkt 9 lit. i) oraz art. 60 ust. 2 pkt 2 ustawy *o samorządzie gminnym*; uchwała rady gminy określająca upoważnienie do emitowania papierów wartościowych krótkoterminowych, których spłata następuje w ciągu roku budżetowego – w trakcie roku budżetowego, z uwzględnieniem zasad gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych oraz ogólnych zasad zaciągania zobowiązań przez inne niż Skarb Państwa jednostki sektora finansów publicznych.
21. Lokowanie wolnych środków budżetowych na rachunkach w bankach innych niż bank wybrany przez organ stanowiący do bankowej obsługi budżetu gminy lub w formie depozytu u Ministra Finansów, w ramach upoważnienia rady gminy.
Art. 264 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych* oraz uchwała rady gminy zawierająca upoważnienie dla wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do lokowania wolnych środków budżetowych na rachunkach w bankach innych niż bank wybrany do bankowej obsługi budżetu gminy lub w formie depozytu

u Ministra Finansów – w trakcie roku budżetowego, z uwzględnieniem zasad gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych.

22. Zaciąganie kredytów w bankach wybranych w trybie przepisów o zamówieniach publicznych w ramach upoważnień zawartych w uchwale budżetowej.
    Art. 264 ust. 4 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego.
23. Zgłaszanie projektów uchwał rady gminy w sprawie zmian w budżecie gminy.
    Art. 60 ust. 2 pkt 4 ustawy *o samorządzie gminnym*; art. 233 ustawy *o finansach publicznych* – w trakcie roku budżetowego, w miarę potrzeb wynikających z bieżącej oceny wykonywania budżetu gminy oraz przy uwzględnieniu zasad gospodarki finansowej obowiązujących w toku wykonywania budżetu gminy.
24. Przygotowywanie projektów uchwał rady gminy w sprawach majątkowych związanych z wykonywaniem budżetu gminy.
    Art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy *o samorządzie gminnym* – w trakcie roku budżetowego, z uwzględnieniem zasad gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych.
25. Określanie sposobu wykonywania lub wykonywanie uchwał rady gminy w sprawach majątkowych związanych z wykonywaniem budżetu gminy.
    Art. 30 ust. 2 pkt 2 ustawy *o samorządzie gminnym* – w trakcie roku budżetowego, z uwzględnieniem zasad gospodarki finansowej jednostek sektora finansów publicznych.
26. Zwrot do budżetu państwa dotacji przyznanych gminie, wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub pobranych w nadmiernej wysokości wraz z odsetkami.
    Art. 169 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – w ciągu 15 dni od dnia stwierdzenia wykorzystania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem lub pobrania w nadmiernej wysokości.

Zadania i kompetencje związane z wykonywaniem uchwały o wieloletniej prognozie finansowej:

1. Przekazanie uprawnień kierownikom jednostek organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego do zaciągania zobowiązań: związanych z realizacją przedsięwzięć zamieszczonych w załączniku do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, a także z tytułu umów, których realizacja w roku budżetowym i w latach następnych jest niezbędna do zapewnienia ciągłości działania jednostki, i z których wynikające płatności wykraczają poza rok budżetowy.
   Art. 228 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych* – po podjęciu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.
2. Zaciąganie zobowiązań: związanych z realizacją przedsięwzięć zamieszczonych w załączniku do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, a także z tytułu umów, których realizacja w roku budżetowym i w latach następnych jest niezbędna dla zapewnienia ciągłości działania jednostki, i z których wynikające płatności wykraczają poza rok budżetowy.

Art. 228 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – po podjęciu uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.

3. Dokonanie zmian wieloletniej prognozy finansowej z wyłączeniem:
   1) zmian limitów zobowiązań, związanych z realizacją przedsięwzięć zamieszczonych w załączniku do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej,
   2) zmian kwot wydatków na przedsięwzięcia, zamieszczone w załączniku do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej.

   Art. 232 ustawy *o finansach publicznych* – po podjęciu przez radę gminy uchwały o zmianie uchwały budżetowej, celem doprowadzenia do zgodności wartości przyjętych w wieloletniej prognozie finansowej z budżetem w zakresie, określonym w art. 229 ustawy *o finansach publicznych*.
4. Wyrażenie zgody na zmniejszenie wydatków, zaplanowanych w uchwale budżetowej na realizację przedsięwzięcia w sytuacji, gdy wydatki zaplanowane w projekcie budżetu na realizację przedsięwzięcia nie różnią się od wydatków, przewidzianych na realizację tego przedsięwzięcia w załączniku do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej. Zgoda jest wymagana, jeśli rada gminy nie postanowi o zaniechaniu realizacji przedsięwzięcia, okresowym wstrzymaniu realizacji przedsięwzięcia lub ograniczeniu zakresu rzeczowego przedsięwzięcia.
   Art. 231 ustawy *o finansach publicznych* – w toku roku budżetowego.
5. Zmiana budżetu ustalonego przez regionalną izbę obrachunkową na podstawie art. 240a ustawy *o finansach publicznych* niepowodująca zwiększenia stopnia niezachowania relacji wynikających z tego budżetu.
   Art. 240a ust. 9 ustawy *o finansach publicznych.*

Zadania i kompetencje związane z kontrolą wykonywania budżetu gminy i kształtowania się wieloletniej prognozy finansowej:

1. Przygotowanie projektu uchwały rady gminy w sprawie określenia zakresu i formy informacji o przebiegu wykonania budżetu gminy za pierwsze półrocze i o kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej, w tym o przebiegu realizacji przedsięwzięć, oraz o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze.
   Art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy *o samorządzie gminnym* oraz art. 266 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych* – nie później niż do dnia 31 sierpnia roku budżetowego.
2. Przedstawienie radzie gminy i regionalnej izbie obrachunkowej informacji o przebiegu wykonania budżetu gminy za pierwsze półrocze, informacji o kształtowaniu się wieloletniej prognozy finansowej, w tym o przebiegu realizacji przedsięwzięć, oraz informacji o przebiegu wykonania planu finansowego jednostki za pierwsze półrocze, uwzględniającej w szczególności stan należności i zobowiązań, w tym wymagalnych.
   Art. 266 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – do dnia 31 sierpnia roku budżetowego.
3. Przedstawienie radzie gminy i regionalnej izbie obrachunkowej sprawozdania rocznego z wykonania budżetu gminy, sprawozdania rocznego z wy-

konania planu finansowego jednostki, informacji o stanie mienia gminy oraz wykazu jednostek budżetowych, które gromadzą dochody na wydzielonym rachunku.
Art. 267 ustawy *o finansach publicznych* – do dnia 31 marca roku następującego po roku budżetowym.

4. Przekazanie rocznego sprawozdania finansowego gminy radzie gminy oraz opinii biegłego rewidenta (opinia w przypadku, gdy w jednostce liczba mieszkańców przekracza 150 tys.).
Art. 268 i 270 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* – do dnia 31 maja roku następującego po roku budżetowym.
5. Przedstawienie radzie gminy negatywnej opinii regionalnej izby obrachunkowej o sprawozdaniu z wykonania budżetu gminy oraz planu finansowego wykonanych zadań z zakresu administracji rządowej, wraz z odpowiedzią na zawarte w niej zarzuty.
Art. 21 ust. 3 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych* – do dnia 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym, jednakże nie później niż przed rozpatrzeniem absolutorium dla wójta (burmistrza, prezydenta miasta).

Obowiązki wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie rachunkowości

1. Określenie, stosowanie i aktualizacja zasad rachunkowości, w tym zakładowego planu kont.
Art. 4 i 10 ustawy z dnia 29 września 1994 roku *o rachunkowości* (j.t.: DzU 2009 nr 152, poz. 1223 z późn. zm.); rozdział 2 i 4 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 roku *w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej* (DzU nr 128, poz. 861) – na bieżąco.
2. Prowadzenie ksiąg rachunkowych ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym.
Rozdział 2 ustawy o *rachunkowości* – na bieżąco.
3. Okresowe ustalanie lub sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów.
Rozdział 3 ustawy o *rachunkowości* –
jednostki przeprowadzają na ostatni dzień każdego roku obrotowego inwentaryzację:
   a) aktywów pieniężnych (z wyjątkiem zgromadzonych na rachunkach bankowych);
   b) papierów wartościowych w postaci materialnej;
   c) rzeczowych składników aktywów obrotowych;
   d) środków trwałych oraz nieruchomości zaliczonych do inwestycji, z zastrzeżeniem art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy;
   e) maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie;

f) aktywów finansowych zgromadzonych na rachunkach bankowych lub przechowywanych przez inne jednostki, w tym papierów wartościowych w formie zdematerializowanej;
g) należności, w tym udzielonych pożyczek, z zastrzeżeniem art. 26 ust. 1 pkt 3 ustawy, oraz powierzonych kontrahentom własnych składników aktywów;
h) środków trwałych, do których dostęp jest znacznie utrudniony;
i) gruntów oraz praw zakwalifikowanych do nieruchomości;
j) należności spornych i wątpliwych, należności i zobowiązań wobec osób nieprowadzących ksiąg rachunkowych, z tytułów publicznoprawnych, a także aktywów i pasywów niewymienionych w art. 26 ust. 1 pkt 1 i 2 oraz wymienionych w art. 26 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy, jeżeli przeprowadzenie ich spisu z natury lub uzgodnienie z przyczyn uzasadnionych nie było możliwe.

Inwentaryzację składników wymienionych od lit. a) do lit. e) przeprowadza się drogą spisu ich ilości z natury, dokonuje się wyceny tych ilości, porównania wartości z danymi ksiąg rachunkowych oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic. Natomiast od lit. f) do lit. g) inwentaryzację przeprowadza się drogą otrzymania od banków i uzyskania od kontrahentów potwierdzeń prawidłowości wykazanego w księgach rachunkowych jednostki stanu tych aktywów oraz wyjaśnienia i rozliczenia ewentualnych różnic. W tym samym czasie inwentaryzację od lit. h) do lit. j) dokonuje się drogą porównania danych ksiąg rachunkowych z odpowiednimi dokumentami i weryfikacją wartości tych składników.

Termin i częstotliwość inwentaryzacji, określone powyżej, uważa się za dotrzymane, jeżeli inwentaryzację:

1) składników aktywów – z wyłączeniem aktywów pieniężnych, papierów wartościowych, produktów w toku produkcji oraz materiałów, towarów i produktów gotowych, określonych w art. 17 ust. 2 pkt 4 ustawy – rozpoczęto nie wcześniej niż 3 miesiące przed końcem roku obrotowego, a zakończono do 15. dnia następnego roku, ustalenie zaś stanu nastąpiło przez dopisanie lub odpisanie od stanu stwierdzonego drogą spisu z natury lub potwierdzenia salda – przychodów i rozchodów (zwiększeń i zmniejszeń), jakie nastąpiły między datą spisu lub potwierdzenia a dniem ustalenia stanu wynikającego z ksiąg rachunkowych, przy czym stan wynikający z ksiąg rachunkowych nie może być ustalony po dniu bilansowym;
2) zapasów materiałów, towarów, produktów gotowych i półproduktów znajdujących się w strzeżonych składowiskach i objętych ewidencją ilościowo-wartościową – przeprowadzono raz w ciągu 2 lat;
3) nieruchomości zaliczonych do środków trwałych oraz inwestycji, jak też znajdujących się na terenie strzeżonym innych środków trwałych oraz maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie – przeprowadzono raz w ciągu 4 lat;
4) zapasów towarów i materiałów (opakowań) objętych ewidencją wartościową w punktach obrotu detalicznego jednostki – przeprowadzono raz w roku;

5) zapasów drewna w jednostkach prowadzących gospodarkę leśną – przeprowadzono raz w roku.

Inwentaryzacją drogą spisu z natury obejmuje się również znajdujące się w jednostce składniki aktywów, będące własnością innych jednostek, powierzone jej do sprzedaży, przechowania, przetwarzania lub używania, powiadamiając te jednostki o wynikach spisu.

Ujawnione w toku inwentaryzacji różnice między stanem rzeczywistym a stanem wykazanym w księgach rachunkowych należy wyjaśnić i rozliczyć w księgach rachunkowych tego roku obrotowego, na który przypadał termin inwentaryzacji.

Inwentaryzację przeprowadza się również:
- na dzień zakończenia działalności przez jednostkę,
- na dzień poprzedzający postawienie jej w stan likwidacji lub ogłoszenie upadłości.

Za prawidłowe przeprowadzenie inwentaryzacji odpowiedzialny jest kierownik jednostki. Jest on zobowiązany dostosować przepisy w zakresie inwentaryzacji do warunków działania kierowanej przez siebie jednostki, wydając w tym celu niezbędne przepisy wewnętrzne, np. instrukcję inwentaryzacyjną. Kierownik jednostki inicjuje inwentaryzację, wydając zarządzenie w sprawie spisu z natury. Zarządzenie może mieć formę uproszczoną lub bardziej rozwiniętą, z określeniem zakresu odpowiedzialności zespołu spisowego i osoby materialnie odpowiedzialnej.

4. Wycena aktywów i pasywów oraz ustalenie wyniku finansowego.

   Rozdział 4 ustawy *o rachunkowości*; Rozdział 2 rozporządzenia Ministra Finansów *w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej* – na bieżąco.

5. Przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji przewidziane ustawą – udostępnianie tych dokumentów osobom trzecim.

   Art. 74 ustawy o *rachunkowości* – okres przechowywania oblicza się od początku roku następującego po roku obrotowym, którego dane zbiory dotyczą:
   - Zatwierdzone roczne sprawozdania finansowe – przechowywane trwale;
   - Księgi rachunkowe – przez okres 5 lat;
   - Karty wynagrodzeń pracowników bądź ich odpowiedniki – przez okres wymaganego dostępu do tych informacji, wynikający z przepisów emerytalnych, rentowych oraz podatkowych, nie krócej jednak niż 5 lat;
   - Dowody księgowe, dotyczące wieloletnich inwestycji rozpoczętych, pożyczek, kredytów, umów handlowych, roszczeń dochodzonych w postępowaniu cywilnym lub objętych postępowaniem karnym albo podatkowym – przez okres 5 lat od początku roku następującego po roku obrotowym, w którym operacje, transakcje i postępowanie zostały ostatecznie zakończone, spłacone, rozliczone lub przedawnione;
   - Dokumentacja przyjętego sposobu prowadzenia rachunkowości – przez okres nie krótszy niż 5 lat od upływu jej ważności;

– Dokumenty dotyczące rękojmi i reklamacji – przez okres jednego roku po terminie upływu rękojmi lub rozliczeniu reklamacji;
– Dokumenty inwentaryzacyjne – przez okres 5 lat;
– Pozostałe dowody księgowe i dokumenty – przez okres 5 lat.

Udostępnianie dokumentów osobom trzecim:
Art. 75 ustawy *o rachunkowości* – do wglądu na terenie jednostki – zgoda kierownika jednostki – przez cały rok; do wglądu poza siedzibą jednostki – pisemna zgoda kierownika jednostki oraz pozostawienie w jednostce potwierdzonego spisu przyjętych dokumentów – przez cały rok.

Obowiązki wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w zakresie sprawozdawczości

I. Wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 roku *w sprawie sprawozdawczości budżetowej* (DzU nr 20, poz. 103)

1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje regionalnej izbie obrachunkowej:
   - Rb-27S – miesięczne/roczne sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego,
   - Rb-28S – miesięczne/roczne sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego:
   – za marzec w terminie nie później niż do dnia 22 kwietnia, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
   – za czerwiec w terminie nie później niż do dnia 22 lipca, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
   – za wrzesień w terminie nie później niż do dnia 22 października, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
   – za grudzień w terminie nie później niż do dnia 22 stycznia, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
   – roczne w terminie do dnia 23 lutego, w formie dokumentu i pliku bazy danych;
   - Rb-NDS – kwartalne sprawozdanie o nadwyżce/deficycie jednostki samorządu terytorialnego:
     – za I kwartał w terminie nie później niż do dnia 22 kwietnia, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
     – za II kwartał w terminie nie później niż do dnia 22 lipca, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
     – za III kwartał w terminie nie później niż do dnia 22 października, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
     – za IV kwartał w terminie do dnia 23 lutego, w formie dokumentu i pliku bazy danych;
   - Rb-30S – półroczne/roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych,

- Rb-34S – półroczne/roczne sprawozdanie z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*:
  - półroczne w terminie do dnia 22 lipca, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
  - roczne w terminie do dnia 23 lutego, w formie dokumentu i pliku bazy danych;
- Rb-ST – roczne sprawozdanie o stanie środków na rachunkach bankowych jednostek samorządu terytorialnego – w terminie do dnia 23 lutego, w formie dokumentu i pliku bazy danych;
- Rb-PDP – roczne sprawozdanie z wykonania dochodów podatkowych gminy/miasta na prawach powiatu – w terminie do dnia 23 lutego, w formie dokumentu w 2 egzemplarzach i pliku bazy danych.

Jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać sprawozdania wyłącznie w formie elektronicznej tylko wtedy, gdy autentyczność ich pochodzenia i integralność ich treści będą zagwarantowane bezpiecznym podpisem elektronicznym w rozumieniu ustawy z dnia 18 września 2001 roku *o podpisie elektronicznym* (DzU nr 130, poz. 1450 z późn. zm.), weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Uprawnienie jednostek samorządu terytorialnego do przekazywania sprawozdań wyłącznie w formie elektronicznej nie dotyczy sprawozdania Rb-PDP.

2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje dysponentowi głównemu przekazującemu dotację oraz regionalnej izbie obrachunkowej (do wiadomości):
   - Rb-27ZZ – kwartalne sprawozdanie z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami – jeżeli realizuje takie zadania i osiąga dochody – sprawozdania za I, II, III kwartał nie później niż do 10 dni po upływie okresu sprawozdawczego (dokument);
   - Rb-50 – kwartalne sprawozdanie o dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami – jeżeli realizuje takie zadania – sprawozdania za I, II, III kwartał nie później niż do 14 dni po upływie okresu sprawozdawczego (dokument).

3. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje dysponentowi głównemu przekazującemu dotację i regionalnej izbie obrachunkowej (do wiadomości), natomiast Rb-50 również do wiadomości delegaturze NIK:
   - Rb-27ZZ – kwartalne sprawozdanie z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami – jeżeli realizuje takie zadania i osiąga dochody – sprawozdanie za IV kwartał nie później niż do dnia 10 lutego (dokument);
   - Rb-50 – kwartalne sprawozdanie o dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami –

jeżeli realizuje takie zadania – sprawozdanie za IV kwartał nie później niż do dnia 15 lutego (dokument).

4. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje do Ministerstwa Finansów – Departamentu Polityki Regionalnej i Rolnictwa:
   - Rb-WSa – roczne sprawozdanie o wydatkach strukturalnych poniesionych przez jednostki sektora finansów publicznych – w formie dokumentu i formie elektronicznej na adres: rbws@mofnet.gov.pl w terminie do dnia 30 kwietnia po upływie okresu sprawozdawczego.

II. Wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 roku *w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych* (DzU nr 43, poz. 247)

Sprawozdania w zakresie budżetów jednostek samorządu terytorialnego

1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje regionalnej izbie obrachunkowej:
   - Rb-Z – kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji,
   - Rb-N – kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych:
   – za I, II, III kwartał nie później niż 22 dni po upływie okresu sprawozdawczego, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
   – za IV kwartał nie później niż do dnia 23 lutego, w formie dokumentu i pliku bazy danych;
   - Rb-UZ – roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych,
   - Rb-UN – roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie należności z tytułu papierów wartościowych według wartości księgowej:
   – nie później niż do dnia 23 lutego, w formie dokumentu i pliku bazy danych.

   Jednostki samorządu terytorialnego mogą przekazywać ww. sprawozdania wyłącznie w formie elektronicznej tylko wtedy, gdy autentyczność ich pochodzenia i integralność ich treści będą zagwarantowane bezpiecznym podpisem elektronicznym w rozumieniu ustawy *o podpisie elektronicznym*, weryfikowanym przy pomocy ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

2. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje dysponentom głównym przekazującym dotacje:
   - Rb-ZN – kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań oraz należności Skarbu Państwa z tytułu wykonywania przez jednostki samorządu terytorialnego zadań zleconych:
     – za I, II i III kwartał nie później niż 22 dni po upływie okresu sprawozdawczego, w formie dokumentu i pliku bazy danych,
     – za IV kwartał nie później niż do dnia 7 lutego, w formie dokumentu i pliku bazy danych.

Sprawozdania w zakresie jednostek posiadających osobowość prawną oraz pozostałych jednostek

1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) przekazuje regionalnej izbie obrachunkowej:
   - Rb-Z – kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji,
   - Rb-N – kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych:
   – za I, II, III kwartał nie później niż 28 dni po upływie okresu sprawozdawczego, w formie dokumentu i pliku bazy danych (sprawozdania zbiorcze według rodzaju jednostki),
   – za IV kwartał nie później niż 56 dni po upływie okresu sprawozdawczego, w formie dokumentu i pliku bazy danych (sprawozdania zbiorcze według rodzaju jednostki);
   - Rb-UZ – roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych,
   - Rb-UN – roczne sprawozdanie uzupełniające o stanie należności z tytułu papierów wartościowych według wartości księgowej:
   – nie później niż 56 dni po upływie okresu sprawozdawczego, w formie dokumentu i pliku bazy danych (sprawozdania zbiorcze według rodzaju jednostki).

III. Wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 roku *w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej* (DzU nr 128, poz. 861)

Zarząd jednostki samorządu terytorialnego przekazuje regionalnej izbie obrachunkowej:
- bilans z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
- łączny bilans obejmujący dane wynikające z bilansów samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych,
- łączny rachunek zysków i strat obejmujący dane wynikające z rachunków zysków i strat samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych,
- łączne zestawienie zmian w funduszu obejmujące dane wynikające z zestawień zmian w funduszu samorządowych jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych:
– w terminie do dnia 30 kwietnia roku następnego;
- skonsolidowany bilans jednostki samorządu terytorialnego – w terminie do dnia 30 czerwca roku następnego, w formie pisemnej i w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia

17 lutego 2005 roku *o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne* (DzU nr 64, poz. 565 z późn. zm.).

Zarządy jednostek samorządu terytorialnego mogą przekazywać skonsolidowane bilanse wyłącznie w formie dokumentu elektronicznego tylko wtedy, gdy autentyczność ich pochodzenia i integralność ich treści będą zagwarantowane bezpiecznym podpisem elektronicznym w rozumieniu ustawy *o podpisie elektronicznym* (DzU nr 130, poz. 1450 z późn. zm.), weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu.

W związku z dostępnym na stronach Ministerstwa Finansów wyjaśnieniem, do sprawozdań finansowych za rok 2010 stosuje się rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 lipca 2006 roku *w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz niektórych jednostek sektora finansów publicznych* (DzU nr 142, poz. 1020 z późn. zm.).

IV. Wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 25 stycznia 2010 roku *w sprawie trybu zwrotu części wydatków gmin wykonanych w ramach funduszu sołeckiego* (DzU nr 21, poz. 106)

Gmina składa do właściwego wojewody wniosek o zwrot wydatków – w terminie do dnia 31 maja roku następującego po roku, w którym dokonano wydatków.

V. Wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 maja 2007 roku *w sprawie zwrotu utraconych przez gminy dochodów z tytułu zwolnienia z podatku od nieruchomości w parkach narodowych, rezerwatach przyrody oraz przedsiębiorców o statusie centrum badawczo-rozwojowego* (DzU nr 102, poz. 696 z późn. zm.)

Gmina składa do właściwego wojewody wniosek o zwrot utraconych przez gminę dochodów – w terminie do dnia 31 marca roku następującego po roku, w którym nastąpiło zwolnienie z podatku od nieruchomości.

VI. Wynikające z rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 13 kwietnia 2004 roku *w sprawie sposobu ustalania i trybu przekazywania gminom części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów w specjalnych strefach ekonomicznych* (DzU nr 65, poz. 599 z późn. zm.)

1. Gmina składa do właściwej miejscowo regionalnej izby obrachunkowej wniosek w terminie do dnia 25 sierpnia roku budżetowego, wykazując roczne skutki zwolnienia z podatku od nieruchomości, według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok budżetowy.

2. Gmina składa ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych informację o przewidywanej w roku budżetowym wysokości ubytku dochodów, wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości, w terminie do dnia 10 maja roku budżetowego.

VII. Wynikające z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 20 lipca 2006 roku *w sprawie zwrotu gminom utraconych dochodów z tytułu zwolnienia z podatku od nieruchomości będących własnością Skarbu Państwa, gruntów pokrytych wodami jezior o ciągłym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych oraz gruntów zajętych pod sztuczne zbiorniki wodne* (DzU nr 142, poz. 1023)

Gmina składa do właściwego wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwanego dalej „wojewódzkim funduszem", wniosek w terminie do dnia 25 marca roku następującego po roku podatkowym.

VIII. Wynikające z ustawy z dnia 19 lutego 2004 roku *o systemie informacji oświatowej* (DzU nr 49, poz. 463 z późn. zm.), w związku z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 16 grudnia 2004 roku *w sprawie szczegółowego zakresu danych w bazach danych oświatowych, zakresu danych identyfikujących podmioty prowadzące bazy danych oświatowych, terminów przekazywania danych między bazami danych oświatowych oraz wzorów wydruków zestawień zbiorczych* (DzU nr 277, poz. 2746 z późn. zm.)

Jednostki samorządu terytorialnego przekazują właściwemu terytorialnie kuratorowi oświaty:

- dane z baz danych oświatowych, o których mowa w art. 4 ust. 5–7 ustawy, w terminie 13 dni roboczych od dnia 31 marca i 30 września każdego roku;
- dane dodatkowo aktualizowane według stanu na dzień 10 września, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 lit. c, ust. 4 pkt 1 lit. a-g, i, k, l i pkt 2 ustawy, przekazywane są z baz danych oświatowych, o których mowa w art. 4 ust. 5-7 ustawy, w terminie 8 dni roboczych od dnia 10 września każdego roku.

IX. Wynikające z ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku – *Prawo zamówień publicznych* (DzU nr 19, poz. 177 z późn. zm.), w związku z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 25 sierpnia 2006 roku *w sprawie zakresu informacji zawartych w rocznym sprawozdaniu o udzielonych zamówieniach, jego wzoru oraz sposobu przekazywania* (DzU nr 155, poz. 1110 z późn. zm.)

Zamawiający przekazuje Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych roczne sprawozdanie drogą elektroniczną, za pomocą formularza umieszczonego na stronach portalu internetowego Urzędu Zamówień Publicznych, w terminie do dnia 1 marca każdego roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

X. Wynikające z ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku *o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych* (DzU nr 1673, poz. 1399 z późn. zm.), w związku z rozpo-

rządzeniem Ministra Finansów z dnia 9 czerwca 2006 roku *w sprawie trybu i terminów ustalenia oraz przekazania dotacji z budżetu państwa gminie uzdrowiskowej* (DzU nr 103, poz. 705)

Gminy uzdrowiskowe składają do właściwego wojewody wniosek, wykazując roczne wpływy według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego rok bazowy, w terminie do 31 marca roku budżetowego.

XI. Wynikające z ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku *o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (DzU 2007 nr 59, poz. 404 z późn. zm.), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 29 września 2008 roku *w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu pomocy* (DzU nr 174, poz. 1081 z późn. zm.), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 28 lipca 2009 roku *w sprawie przekazywania sprawozdań albo informacji dotyczących pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie z wykorzystaniem aplikacji* (DzU nr 127, poz. 1053)

1. Podmiot udzielający pomocy przekazuje regionalnej izbie obrachunkowej:
   - roczne sprawozdanie o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie, innej niż pomoc *de minimis* – za dany rok kalendarzowy, w terminie 90 dni od dnia zakończenia tego roku kalendarzowego, przekazuje się przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez ministra właściwego do spraw rolnictwa;
   - miesięczne sprawozdanie o udzielonej pomocy *de minimis* w rolnictwie – za każdy miesiąc roku kalendarzowego, w terminie 20 dni od dnia zakończenia danego miesiąca, przekazuje się przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez ministra właściwego do spraw rolnictwa;
   - miesięczne sprawozdanie o udzielonej pomocy *de minimis* w rybołówstwie – za każdy miesiąc roku kalendarzowego, w terminie 20 dni od dnia zakończenia danego miesiąca, przekazuje się przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez ministra właściwego do spraw rolnictwa.

2. Podmiot udzielający pomocy przekazuje w momencie udzielenia pomocy publicznej:
   - sprawozdanie o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie na duże projekty inwestycyjne w rozumieniu przepisów w sprawie określenia mapy pomocy regionalnej – w terminie 7 dni od dnia udzielenia pomocy publicznej.

XII. Wynikające z ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 roku *o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (DzU 2007 nr 59, poz. 404 z późn. zm.), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 sierp-

nia 2008 roku *w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu takiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych* (DzU nr 153, poz. 952), w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2009 roku *w sprawie przekazywania sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej i informacji o nieudzieleniu takiej pomocy z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP* (DzU nr 6, poz. 32 z późn. zm.)

1. Jednostki samorządu terytorialnego przekazują Prezesowi UOKiK:
   - sprawozdanie o udzielonej pomocy publicznej za I, II, III, IV kwartał i rok – przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez Prezesa Urzędu z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP, udostępnionej w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez Prezesa Urzędu. Sprawozdania kwartalne przekazuje się w terminie 30 dni od dnia zakończenia kwartału, a sprawozdanie roczne – w terminie 60 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego;
   - informację o nieudzieleniu pomocy za rok – przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez Prezesa Urzędu, z wykorzystaniem aplikacji SHRIMP, udostępnionej w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez Prezesa Urzędu. Informację przekazuje się w terminie 30 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego.

2. Jednostki samorządu terytorialnego przekazują regionalnej izbie obrachunkowej:
   - sprawozdania o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych. Przekazuje się je przez teletransmisję danych w formie elektronicznej, na formularzach zamieszczonych w powszechnie dostępnej sieci teleinformatycznej przez Prezesa Urzędu – w terminie 60 dni od dnia zakończenia roku kalendarzowego.

Obowiązki wójta (burmistrza, prezydenta miasta) jako kierownika jednostki sektora finansów publicznych i pracodawcy w zakresie dyscypliny finansów publicznych

1. Udzielanie zwolnień z pracy pracownikom, wezwanym w charakterze świadka na rozprawę przed komisją orzekającą w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia za czas nieobecności w pracy.
   Art. 91a ustawy z dnia 17 grudnia 2004 roku *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych* (DzU 2013, poz. 168).

2. Udzielanie pomocy organom właściwym w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, w tym: 1) wydawanie opinii, jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla sprawy wymaga wiadomości specjalnych lub specjalistycznych, 2) przekazywanie dokumentów mających znaczenie w sprawie.
   Art. 86 ust. 1 w związku z art. 92 ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych* – w terminie określonym przez organ prowadzący postępowanie.
3. Kierowanie zawiadomień do rzecznika dyscypliny finansów publicznych o ujawnionych okolicznościach, wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych.
   Art. 93 w związku z art. 94 ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych* – permanentnie.
4. Udzielanie informacji na wniosek innych podmiotów uprawnionych do kierowania zawiadomień o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych, niezbędnych do sporządzenia przez nich zawiadomień.
   Art. 93 ust. 2 ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*.
5. Udzielanie rzecznikowi dyscypliny finansów publicznych wyjaśnień, przekazywanie opinii lub wydanie albo okazanie dokumentu, mających znaczenie w sprawie.
   Art. 96 ust. 2 ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych* – w ciągu 14 dni od otrzymania wezwania od rzecznika dyscypliny finansów publicznych.
6. Niezwłoczne dołączanie otrzymanych od przewodniczącego komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych prawomocnych orzeczeń o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych do akt osobowych obwinionego oraz ich niezwłoczne usuwanie po upływie terminu określonego w art. 40 ust. 1 i 2 ustawy (zatarcie ukarania).
   Art. 154 ust. 1 ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*.
7. Wykonywanie kary zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.
   Art. 156 ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych* – niezwłocznie, do 14 dni po otrzymaniu wezwania do odwołania ukaranego z funkcji objętej zakazem.
8. Zawiadamianie przewodniczącego komisji orzekającej oraz Przewodniczącego Głównej Komisji Orzekającej o odwołaniu z funkcji objętej zakazem.
   Art. 156 ust. 3 ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych* – w terminie 14 dni od dnia doręczenia wezwania do odwołania ukaranego z funkcji objętej zakazem.

Opracowanie:
MAŁGORZATA KRZANICKA
KRYSTYNA GĄSIOREK
ANNA TRAŁKA

Działalność Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie w 2013 roku

Podstawą prawną działania izb, określonych w *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej*[1], jako organ nadzoru nad działalnością jednostek samorządu terytorialnego, jest ustawa z dnia 7 października 1992 roku *o regionalnych izbach obrachunkowych*[2]. Ustawa ta określa zadania, zasady działania i organizację izb.

Kompetencje izb wynikają również z ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych*[3] oraz ustaw regulujących ustrój samorządu terytorialnego w Polsce:

– ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym*[4],
– ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku *o samorządzie powiatowym*[5],
– ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku *o samorządzie województwa*[6].

Regionalne izby obrachunkowe sprawują nadzór oraz kontrolują gospodarkę finansową i zamówienia publiczne:

1) jednostek samorządu terytorialnego,
2) związków międzygminnych,
3) stowarzyszeń gmin oraz stowarzyszeń gmin i powiatów,
4) związków powiatów,
5) stowarzyszeń powiatów,
6) samorządowych jednostek organizacyjnych, w tym samorządowych osób prawnych,
7) innych podmiotów, w zakresie wykorzystywania przez nie dotacji przyznawanych z budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Zakres przedmiotowy działania izb, wynikający z ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych* obejmuje działalności:

– nadzorczą,
– opiniodawczą,
– kontrolną,
– informacyjną i szkoleniową.

[1] DzU nr 78, poz. 483 z późn. zm.
[2] DzU 2012, poz. 1113 z późn. zm.
[3] Ustawa obowiązuje od 1 stycznia 2010 r. (DzU 2013, poz. 885 z późn. zm.).
[4] DzU 2013, poz. 594 z późn. zm.
[5] DzU 2013, poz. 595 z późn. zm.
[6] DzU 2013, poz. 596 z późn. zm.

Działalność nadzorcza

Do właściwości rzeczowej regionalnych izb obrachunkowych w przedmiocie działalności nadzorczej należy badanie uchwał i zarządzeń podejmowanych przez organy jednostek samorządu terytorialnego w następujących sprawach:

1. procedury uchwalania budżetu i jego zmian,
2. budżetu i jego zmian,
3. zaciągania zobowiązań wpływających na wysokość długu publicznego jednostki samorządu terytorialnego oraz udzielania pożyczek,
4. zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego,
5. podatków i opłat lokalnych, do których mają zastosowanie przepisy ustawy – *Ordynacja podatkowa*[7],
6. absolutorium,
7. wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian.

W 2013 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie obejmowała swym zasięgiem łącznie 197 jednostek z terenu województwa podkarpackiego, w tym:

– 156 gmin,
– 21 powiatów ziemskich,
– 4 miasta na prawach powiatu,
– 1 samorząd województwa,
– 15 związków międzygminnych.

W 2013 roku odbyło się 28 posiedzeń Kolegium Izby, podczas których zbadano ogółem 12 429 uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego oraz organów związków międzygminnych. Dla porównania, w roku 2012 Kolegium zbadało 12 736 uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego oraz uchwał organów związków międzygminnych.

W wyniku badania nadzorczego uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego i uchwał związków międzygminnych, Kolegium Izby dokonało następujących ustaleń:

– 11 990 z nich nie naruszało prawa,
– 439 naruszało prawo, z czego 48 w sposób nieistotny.

Na skutek wszczętego postępowania nadzorczego, Kolegium Izby stwierdziło nieważność 152 uchwał i zarządzeń, z tego:

– 61 uznano za nieważne w części,
– 91 uznano za nieważne w całości.

Ze względu na usunięcie przez jednostki samorządu terytorialnego oraz związki międzygminne, wskazanych przez Kolegium naruszeń prawa w wyznaczonym terminie, wszczęte postępowania zostały umorzone w 221 przypadkach. W 18 przypadkach Kolegium Izby stwierdziło naruszenie prawa bez stwierdzenia nieważności. Opisane sytuacje dotyczyły uchwał i zarządzeń minionego roku budżetowego. Szczegółowe informacje o rozstrzygnięciach nadzorczych badanych uchwał i zarządzeń przedstawiają **tabele 1** i **2**.

[7] DzU 2012, poz. 749 z późn. zm.

Nieprawidłowości występujące najczęściej w badanych przez Izbę uchwałach i zarządzeniach dotyczą w szczególności:

- budżetu:
  - zaplanowanie dotacji celowej dla Stacji Chemicznej na badanie monitoringowe gleb na terenie gminy, finansowanej dochodami z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska – naruszenie art. 403 ust. 4 z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska*[8] i art. 11 ustawy *o finansach publicznych*,
  - zaplanowanie dotacji podmiotowej dla Stowarzyszenia Pomocy i Rozwoju na pozyskiwanie żywności dla mieszkańców gminy o trudnej sytuacji materialnej – naruszenie art. 131 ustawy *o finansach publicznych*,
  - nieujęcie dotacji celowej w formie pomocy finansowej w załączniku do uchwały, zestawiającym planowane kwoty dotacji udzielane z budżetu gminy na 2013 rok – naruszenie art. 214 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych*,
  - błędne zaklasyfikowanie wydatku majątkowego do § 481 rezerwy – rezerwy celowej inwestycyjnej zamiast do § 680 rezerwy na inwestycje i zakupy inwestycyjne – naruszenie przepisów § 1 pkt 4 *r*ozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 roku *w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*[9] w związku z art. 39 ustawy *o finansach publicznych*;
- zmian budżetu:
  - zakwalifikowanie w uchwale w sprawie zmian w budżecie gminy na rok 2013 w dziale 900 „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska", § 90002 „Gospodarka odpadami dochodów budżetu" środków z tytułu dotacji otrzymanej z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie do § 2440 „Dotacje otrzymane z funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych" zamiast do § 2460 „Środki przekazane przez pozostałe jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych na realizacje zadań bieżących dla jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych" – naruszenie postanowień rozporządzenia Ministra Finansów *w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*,
  - zaklasyfikowanie zwiększenia wydatków tytułem kosztów utrzymania dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innej gminy w § 4330 „Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego" zamiast ujęcia w § 2310 „Dotacje celowe przekazane gminie na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego" – naruszenie rozporządzenia Ministra Finansów *w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*,

[8] DzU 2013, poz. 1232 z późn. zm.
[9] DzU 2014, poz. 1053 z późn. zm.

- podjęcie uchwały w sprawie zmian w budżecie gminy na rok 2013 polegające na zwiększeniu wydatków w kwocie 5 500 zł w dziale 750 „Administracja publiczna" rozdział 75095 „Pozostała działalność" w § 2310 „Dotacje celowe przekazane gminie na zadania bieżące realizowane na podstawie porozumień (umów) między jednostkami samorządu terytorialnego" zamiast w § 4300 „Zakup usług pozostałych" – naruszenie załącznika nr 4 do rozporządzenia Ministra Finansów *w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych*;

❖ wieloletniej prognozy finansowej i jej zmian:
- określenie w wieloletniej prognozie finansowej rozchodów na spłatę zaciągniętych kredytów i pożyczek w zmienionej wysokości w stosunku do uprzedniego harmonogramu spłaty zadłużenia, w tym w roku 2015 w kwocie 0 zł, bez przedstawienia zgody banków na zmianę warunków spłaty zaciągniętych kredytów i pożyczek – naruszenie art. 226 ust.1 pkt 5 ustawy *o finansach publicznych*,
- włączenie uzasadnienia dokonanych zmian jako załącznika nr 2 do uchwały – naruszenie art. 226 ust 2a ustawy *o finansach publicznych*,
- niespełnienie w uchwale w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej przesłanki realistyczności poprzez wprowadzenie nierealnych wielkości dochodów, wydatków i kwoty długu w budżecie gminy na lata 2013–2030 – naruszenie art. 226 ust. 1 i 6 i art. 221 ust. 2a ustawy *o finansach publicznych*,
- zaplanowanie w § 2 uchwały w sprawie dokonania zmian w wieloletniej prognozie finansowej gminy na lata 2013–2028 limitów wydatków na przedsięwzięcie pn. „Paszport do wiedzy" w łącznej kwocie 199 877,66 zł z tego w 2013 roku 89 146,74 zł, w 2014 roku 110 730,92 zł, które to kwoty nie odpowiadają limitom wydatków wynikających z wniosku o dofinansowanie projektu, zaplanowanym w budżecie gminy na 2013 rok w kwotach odpowiednio: 172 805,66 zł, 79 306,74 zł i 93 498,92 zł – naruszenie art. 226 ust. 1 pkt 8 oraz art. 226 ust. 3 w związku z art. 231 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych*,
- niedołączenie do wieloletniej prognozy finansowej objaśnień przyjętych wartości – naruszenie art. 226 ust. 1 i 2a ustawy *o finansach publicznych*;

❖ procedury uchwalania budżetu:
- ustanowienie kierunków działania burmistrza miasta w zakresie budżetu obywatelskiego z zawartymi w uchwale wiążącymi wskazówkami odnośnie do sposobu i terminów opracowywania tzw. budżetu obywatelskiego w ramach wydatków budżetu miasta na rok 2014 – naruszenie art. 233 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych* w związku z art. 18 ust. 2 pkt 2 ustawy *o samorządzie gminnym*;

❖ zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustaloną corocznie przez organ stanowiący:
- wyrażenie zgody na zaciągnięcie zobowiązań w latach 2014–2017 na udzielenie pomocy finansowej dla Związku Gmin na realizację projektu pn. „Instalacja systemów energii odnawialnej na budynkach użyteczności publicznej oraz domach prywatnych na terenie gmin należących do

Związku Gmin" – naruszenie art. 216 ust. 2 pkt 5 ustawy *o finansach publicznych* oraz art. 7a ustawy *o samorządzie powiatowym*,

– podjęcie uchwały w sprawie zaciągnięcia zobowiązania w zakresie zadania pn. „Paszport do wiedzy" zawierającego postanowienie o zaciągnięciu zobowiązania o wartości przekraczającej kwoty wydatków określone w budżecie gminy na 2013 rok z przeznaczeniem na realizację w 2014 roku zadania bieżącego w wysokości 110 730,92 zł w sytuacji, gdy w wieloletniej prognozie finansowej nie określono limitu wydatków na powyższe zadanie w 2014 roku – naruszenie art. 226 ust. 1 pkt 8 oraz art. 226 ust. 3 w związku z art. 231 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych*;

❖ zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów:

– podjęcie uchwały w sprawie zaciągnięcia w 2013 roku długoterminowego kredytu/pożyczki, mimo braku nienaruszającej prawa uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej, w której należało wykazać realną możliwość spłaty zaciągniętych, jak i zaciąganych zobowiązań jednostki samorządu terytorialnego – naruszenie art. 226 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*,

– podjęcie uchwały w sprawie zaciągnięcia w 2014 roku pożyczki z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie na finansowanie zadania „Rozbudowa i modernizacja stacji uzdatniania wody w gminie wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej", w sytuacji braku uchwalenia budżetu gminy – naruszenie art. 211 ust. 4 i art. 90 ustawy *o finansach publicznych*,

– podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zaciągnięcie zobowiązania finansowego na realizację projektu systemowego pn. „Czas na aktywność w gminie miejskiej na lata 2014–2015" ponad kwotę budżetu na rok 2013, nie określając przy tym terminu spłaty zaciąganego zobowiązania oraz źródeł dochodów, z których to zobowiązanie będzie spłacane – naruszenie art. 58 ustawy *o samorządzie gminnym*,

– wyrażenie zgody w uchwale w sprawie przystąpienia szkoły podstawowej do projektu w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – Projekt IX, na upoważnienie przez burmistrza miasta do udzielenia Dyrektorowi Zespołu Szkół pełnomocnictwa do zaciągnięcia zobowiązań finansowych w zakresie niezbędnym do realizacji projektu, pomijając wskazanie źródeł, z których zostaną pokryte zobowiązania, zakresu udzielonego upoważnienia, a także wkroczenie w wyłączną kompetencję burmistrza do decydowania o zaciąganiu tych zobowiązań w roku budżetowym w oparciu o kwoty wydatków ustalone w uchwale budżetowej – naruszenie art. 58 ust. 1 oraz art. 60 ust. 2 pkt 1 ustawy *o samorządzie gminnym*;

❖ udzielania poręczeń:

– podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na poręczenie weksla *in blanco*, wystawionego przez Spółdzielnię Socjalną w ramach umowy o wsparcie finansowe na zatrudnienie osób długotrwale bezrobotnych w Spółdzielni Socjalnej z okresem obowiązywania do 31 grudnia 2014 roku i spłatą ewentualnych zobowiązań z tytułu udzielonego poręczenia latach 2013–2014, w sytuacji braku w uchwale budżetowej na

2013 rok kwoty udzielanych przez powiat poręczeń długoterminowych oraz kwoty wydatków przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, zobowiązań z tytułu udzielonych przez jednostkę poręczeń i gwarancji i braku w latach 2013–2014 w wieloletniej prognozie finansowej powiatu wydatków bieżących na poręczenie – naruszenie art. 94 ust. 1 i 2, art. 212 ust. 1 pkt 7 i art. 226 ust. 1 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych*;

- określenia zakresu i zasad przyznawania dotacji oraz stawek udzielanych dotacji dla jednostek organizacyjnych jednostek samorządu terytorialnego:
  - błędne określenie zasad udzielania dotacji celowej z budżetu gminy spółkom wodnym, trybu postępowania i sposobu jej rozliczania – naruszenie art. 164 ust. 5c ustawy z dnia 18 lipca 2001 roku *Prawo wodne* (DzU 2012, poz. 145 z późn. zm.), art. 221 ust. 4 ustawy o finansach publicznych oraz art. 40 ust. 1 ustawy *o samorządzie gminnym*,
  - błędne określenie podstawy dotacji w uchwale w sprawie trybu udzielania i rozliczania dotacji dla szkół, przedszkoli prowadzonych na terenie gminy przez osoby fizyczne lub osoby prawne inne niż jednostka samorządu terytorialnego w odniesieniu do publicznych placówek – naruszenie art. 80 ust. 2–2a ustawy *o systemie oświaty*[10],
  - przyjęcie w uchwale postanowień określających, jako podstawę do ustalenia wysokości dotacji, wydatki bieżące ponoszone przez najbliższą gminę lub powiat, na prowadzenie szkoły publicznej danego typu lub rodzaju, podczas, gdy w odniesieniu do szkół prowadzonych przez powiat, podstawą ustalenia wysokości dotacji mogą być wydatki ponoszone przez najbliższy powiat, a nie gminę – naruszenie art. 90 ust. 3 ustawy *o systemie oświaty*;
- zasad i zakresu przyznawania dotacji dla podmiotów niezaliczonych do sektora finansów publicznych:
  - przywołanie w treści uchwały przepisów dotyczących przyznawania dotacji niezgodnie z ustawowym brzmieniem – naruszenie art. 90 ust. 8 ustawy *o systemie oświaty*,
  - ustalenie terminu zwrotu dotacji do dnia 31 grudnia danego roku – naruszenie art. 251 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*,
  - ustalenie sankcji w uchwale na wypadek braku sprawozdania, o którym mowa w uchwale, bądź informacji o ustaniu prawa do dotacji stanowiących podstawę do wstrzymania wypłaty kolejnych dotacji – naruszenie art. 80 ust. 4 i art. 90 ust. 4 ustawy *o systemie oświaty*,
  - wskazanie w załączniku do uchwały w sprawie określenia warunków i trybu finansowania rozwoju sportu na terenie gminy, innego niż ustawowy terminu na zwrot do budżetu jednostki dotacji w niewykorzystanej części – naruszenie art. 251 ust. 1 i 3 ustawy *o finansach publicznych*,
  - ograniczenie możliwości uzyskania dotacji poprzez wprowadzenie w uchwale postanowień mówiących, że dotacji udziela się w stosunku do dzieci, których rodzice/opiekunowie prawni są osobami pracującymi – naruszenie art. 60 ustawy *o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*[11],

[10] DzU 2004 nr 256, poz. 2572 z późn. zm.
[11] DzU nr 45, poz. 235 z późn. zm.

- wykroczenie poza delegację ustawową poprzez wskazanie w uchwale dodatkowego warunku udzielenia dotacji, niewynikającego z ustawy, tj. minimalny wymiar godzin, w którym ma być zapewniona opieka w żłobku lub klubie dziecięcym – naruszenie art. 60 ust. 1 w związku z art. 60 ust. 2 ustawy *o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3*;

❖ podatków i opłat lokalnych:
- błędne ustalenie wzoru deklaracji na podatek od nieruchomości – naruszenie art. 6 ust. 9 pkt 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 roku *o podatkach i opłatach lokalnych*[12],
- wprowadzenie w uchwale od dnia 1 stycznia 2014 roku zwolnienia od podatku od nieruchomości stanowiącego pomoc *de minimis* w rozumieniu rozporządzenia Komisji (WE) Nr 1998/2006 *w sprawie stosowania art. 87 i 88 Traktatu do pomocy de minimis* w sytuacji, gdy rozporządzenie to przestanie obowiązywać z dniem 1 stycznia 2014 roku – naruszenie art. 7 ust. 3 ustawy *o podatkach i opłatach lokalnych*,
- zaniechanie zgłoszenia projektu uchwały Prezesowi Urzędu Konkurencji i Konsumentów – naruszenie art. 7 ust. 3 ustawy *o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej*[13],
- określenie w uchwale w sprawie ustalenia dziennych stawek opłaty targowej, inkasenta opłaty targowej i wysokości jego wynagrodzenia bez zarządzenia poboru tej opłaty w drodze inkasa – naruszenie art. 19 pkt 2 ustawy *o podatkach i opłatach lokalnych*;

❖ opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi:
- zawarcie w uchwale w sprawie ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi żądania od właściciela nieruchomości złożenia oświadczenia weryfikującego dane zawarte w deklaracji, zawierającego dane osobowe osób trzecich nieadekwatne do prawidłowego obliczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – naruszenie art. 6n ust. 1 pkt 1 oraz ust. 2 ustawy z dnia 13 września 1996 roku *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*[14],
- ujęcie w formularzu deklaracji o wysokości opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi żądania od właściciela nieruchomości bezwarunkowego podania numeru telefonu – naruszenie art. 6n ust. 1 ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* oraz art. 40 ust. 1 ustawy *o samorządzie gminnym*,
- podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały dotyczącej określenia terminu, częstotliwości i trybu uiszczania opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, w której określono dwa terminy oraz różną częstotliwość wnoszenia opłat przez właścicieli nieruchomości zamiast jednego terminu i jednakowej częstotliwości wnoszenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi – naruszenie art. 6l ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*,
- żądanie w uchwale w sprawie ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez

[12] J.t.: DzU 2014, poz. 849.
[13] DzU 2007 nr 59, poz. 404 z późn. zm.
[14] DzU 2013, poz. 1399 z późn. zm.

właścicieli nieruchomości, dołączenia dokumentów lub oświadczeń potwierdzających dane zawarte w deklaracji, w tym danych właściciela nieruchomości i osób trzecich mogących stanowić dane szczególnie chronione i nieadekwatnych do prawidłowego obliczenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi - naruszenie art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku *o ochronie danych osobowych*[15] oraz art. 6n ust. 1 ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*;

- ❖ absolutorium:
  - niewskazanie przez radę gminy jakie przesłanki, związane z wykonaniem budżetu gminy za rok 2012, przemawiały w jej ocenie za nieudzieleniem absolutorium oraz nie sformułowanie pod adresem wójta gminy żadnych zarzutów, dotyczących realizacji budżetu gminy w roku 2012 – naruszenie art. 18 ust. 2 pkt 4 ustawy *o samorządzie gminnym*,
  - podjęcie uchwały o nieudzieleniu absolutorium w oparciu o negatywną ocenę działalności zarządu województwa w zakresie, który wykracza poza merytoryczną ocenę wykonania budżetu za 2012 rok – naruszenie art. 18 pkt 10 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku *o samorządzie województwa* w związku z art. 271 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*,
  - podjęcie uchwały w sprawie absolutorium dla wójta gminy z pominięciem zapoznania się z opinią Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie w sprawie sprawozdania z wykonania budżetu gminy za 2012 rok – naruszenie art. 271 ust.1 pkt 4 ustawy *o finansach publicznych*;
- ❖ pozostałe uchwały i zarządzenia:
  - zawarcie w uchwale w sprawie ustalenia wykazu wydatków, które nie wygasają z końcem roku budżetowego 2012 oraz załączniku nr 1 do uchwały ustalającym plan finansowy wydatków majątkowych zamieszczonych w budżecie gminy, dwóch wydatków ujętych w wykazie, które nie dotyczą postępowań w sprawie zamówień publicznych, które nie zostały zakończone, tj. nie dokonano wyboru wykonawcy, ani nie zawarto umów o udzielenie zamówienia publicznego – naruszenie art. 263 ust. 2 w związku z art. 263 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych*,
  - wskazanie w uchwale w sprawie ustalenia wykazu wydatków, które nie wygasają z końcem roku budżetowego 2012, wydatku dotyczącego dofinansowania udziału w wizycie przygotowawczej szkół partnerskich – naruszenie art. 263 ust. 1 i 3 ustawy *o finansach publicznych*,
  - ujęcie w wykazie wydatku stanowiącego dotację celową, związanego z zamówieniem publicznym, niezrealizowanym przez powiat – naruszenie art. 251 ust. 2 w związku z art. 263 ust. 3 pkt 2 ustawy *o finansach publicznych*.

W 2013 roku nie wystąpiły przypadki ustalania przez Kolegium Izby budżetów dla jednostek samorządu terytorialnego i ich związków ze względu na nieuchwalenie przez ich organy stanowiące budżetów do 31 stycznia 2013 roku.

[15] J.t.: DzU 2014, poz. 1182.

W roku sprawozdawczym do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego wpłynęły 2 skargi jednostek samorządu terytorialnego na uchwały Kolegium RIO. Wojewódzki Sąd Administracyjny w jednym przypadku oddalił skargę, natomiast w drugim uchylił rozstrzygnięcie nadzorcze Kolegium.

W 2013 roku wpłynęło 1 powiadomienie przez skarbnika gminy o odmowie kontrasygnaty dotyczącej wypłaty zaległych diet dla byłych radnych rady gminy, pełniących równocześnie funkcję sołtysa. Komisja do spraw Kontrasygnat Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie stwierdziła, że otrzymane powiadomienie skarbnika nie podlega rozpatrzeniu przez Komisję, gdyż nie mieści się w zakresie spraw rozpatrywanych zgodnie z art. 13 pkt 9 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*.

Działalność opiniodawcza

Do zadań regionalnych izb obrachunkowych należy wydawanie opinii w sprawach określonych w ustawach. Zakres spraw podlegających opiniowaniu określa art. 13 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*, którego treść uzupełniają przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych.*

Opinie wydawane są przez członków Kolegium Izby, działających w trzyosobowych składach orzekających, a w postępowaniu odwoławczym – w pełnym składzie Kolegium.

W 2013 roku składy orzekające Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie wydały łącznie 1 705 opinii. Dla porównania, w 2012 roku było to 1 561 opinii. Opinie wydawane przez Składy Orzekające dotyczyły:

a) 296 w sprawie możliwości spłaty kredytów i pożyczek,
b) 220 w sprawie projektów uchwał budżetowych,
c) 189 w sprawie informacji o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze,
d) 189 w sprawie sprawozdań z wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego,
e) 188 w sprawie wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium,
f) 9 w sprawie możliwości wykupu papierów wartościowych,
g) 130 w sprawie możliwości sfinansowania deficytu budżetowego oraz prognozy kształtowania się długu publicznego,
h) 3 w sprawie nieudzielania absolutorium,
i) 214 w sprawie projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych,
j) 87 w sprawie możliwości sfinansowania deficytu (art. 246 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*),
k) 180 w sprawie prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 ustawy *o finansach publicznych*).

Z ogólnej liczby 1705 opinii wydanych przez składy orzekające w 2013 roku – 1166 to opinie pozytywne, 499 pozytywnych z uwagami i 40 negatywnych.

Nieprawidłowości stwierdzone w opiniach składów orzekających:

- ❖ o projektach uchwał budżetowych jednostek samorządu terytorialnego:
  - – brak wskazania źródeł dochodów budżetowych – naruszenie art. 235 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*,
  - – zaplanowanie dotacji celowej dla innej jednostki samorządu terytorialnego, bez uprzedniego podjęcia stosownej uchwały stanowiącej podstawę do zawarcia porozumienia z jednostką – naruszenie art. 216 ust. 2 pkt 3 ustawy *o finansach publicznych*,
  - – błędne wyliczenie wydatku obligatoryjnego w formie rezerwy celowej na zarządzanie kryzysowe – naruszenie art. 26 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku *o zarządzaniu kryzysowym*[16],
  - – brak uszczegółowienia zasady wykonywania budżetu – naruszenie art. 212 ust. 1 pkt 8 oraz art. 237 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* w związku z art. 6 ust. 1 i 2 ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*,
  - – błędne zaplanowanie dochodów ze sprzedaży wyrobów – naruszenie art. 9 ust. 2 ustawy *o samorządzie gminnym*,
  - – niezaplanowanie środków na pomoc zdrowotną dla nauczycieli korzystających z opieki zdrowotnej – naruszenie art. 72 ust. 1 ustawy *Karta Nauczyciela*[17],
  - – zaplanowanie w rozchodach spłaty kredytu bez zaplanowania wydatków na obsługę długu – naruszenie art. 92 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*;
- ❖ o informacjach o przebiegu wykonania budżetu za pierwsze półrocze:
  - – dokonanie wydatków z tytułu zapłaty odsetek w § 4560, 4590 – naruszenie art. 44 ust. 3 ustawy *o finansach publicznych*,
  - – stwierdzenie wymagalnych zobowiązań w sprawozdaniu Rb-Z – naruszenie art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy *o finansach publicznych*,
  - – sprawozdanie z wykonania budżetu nie zawierające wielkości planowanych dochodów i wydatków na rachunku – naruszenie art. 223 ust.1 ustawy *o finansach publicznych*,
  - – dokonanie wydatków bieżących z tytułu odsetek od dotacji pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości na wypłatę zasiłku na rozbiórkę domu dla powodzian – naruszenie art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych*;
- ❖ o sprawozdaniach z wykonania budżetu jednostek samorządu terytorialnego:
  - – sporządzenie sprawozdania z wykonania budżetu w szczegółowości mniejszej niż w uchwale budżetowej – naruszenie art. 267 ust. 1 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych*,
  - – brak w sprawozdaniu omówienia stopnia zaawansowania realizacji programów wieloletnich – naruszenie art. 269 pkt 3 ustawy *o finansach publicznych*,
  - – brak w sprawozdaniu omówienia zmian w planie wydatków dokonanych w trakcie roku budżetowego na realizację programów finansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz środków bezzwrotnej pomocy państw członkowskich EFTA

[16] J.t.: DzU 2013, poz. 1166.
[17] J.t.:DzU 2014, poz. 191.

i pochodzących z innych źródeł zagranicznych – naruszenie art. 269 pkt 2 ustawy *o finansach publicznych*,
- wykonanie przez wojewódzką jednostkę budżetową dochodów z tytułu czynszów mieszkaniowych, w sytuacji gdy zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej nie należy do zadań samorządu województwa w świetle art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku *o samorządzie województwa*, a do zadań własnych gminy,
- wykonanie wydatków z tytułu odsetek od otrzymanych dotacji – naruszenie art. 44 ust. 3 pkt 3 ustawy *o finansach publicznych*;

❖ o projektach uchwał o wieloletniej prognozie finansowej:
- upoważnienie dla zarządu do zaciągania zobowiązań związanych z realizacją przedsięwzięć oraz do przekazania uprawnień kierownikom jednostek organizacyjnych Województwa Podkarpackiego do zaciągania tych zobowiązań określono bez uwzględnienia kwot wydatków wynikających z limitu wydatków na planowane i realizowane przedsięwzięcia, które ujęto w załączniku do tej uchwały – naruszenie art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy *o finansach publicznych*,
- zaplanowanie w rozchodach spłaty kredytu bez zaplanowania wydatków na obsługę długu – naruszenie art. 92 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych*,
- w wykazie przedsięwzięć jako jednostkę odpowiedzialną lub koordynującą wszystkie przedsięwzięcia zawarte w wykazie, wskazano nazwę gminy oraz nie określono limitu zobowiązań dla tych przedsięwzięć – naruszenie art. 226 ust. 3 pkt 2 i 5 ustawy *o finansach publicznych*.

W 2013 roku do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie wpłynęło 6 odwołań od uchwał składów orzekających. Odwołania zostały przez Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej uwzględnione w 5 przypadkach, a w jednym oddalone.

Pełną informację o wydanych opiniach przedstawia **tabela 3**.

Informacja o uchwałach i zarządzeniach organów jednostek samorządu terytorialnego i związków międzygminnych zbadanych przez RIO w Rzeszowie w 2013 roku **Tabela 1**

Lp.	Uchwały i zarządzenia w zakresie spraw finansowych dotyczące:	Liczba zbadanych uchwał i zarządzeń		Wyniki badania nadzorczego							
		Ogółem w 2012 r. *(kol. 5+6)*	w tym: uchwał i zarządzeń organów wykonaw-czych	bez naruszenia prawa	z naruszeniem prawa *(kol. 7+8+9+12)*	z tego:					
						z nieistotnym naruszeniem prawa	wszczęte postępo-wania umorzono	nieważne *(kol. 10+11)*	z tego:		inne rozstrzyg-nięcia[1]
									nieważne w części	nieważne w całości	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	budżetu	193		170	23	5	16	2	2		
2	wieloletniej prognozy finansowej	1 529	190	1 434	95	17	43	35	14	21	
3	zmian budżetu[2]	7 721	5 301	7 628	93	25	42	8	4	4	18
4	procedury uchwalania budżetu	7		3	4		2	2		2	
5	emitowania obligacji oraz określania zasad ich zbywania, nabywania i wykupu przez organ wykonawczy	13		11	2		2				
6	zobowiązań w zakresie podejmowania inwestycji i remontów o wartości przekraczającej granicę ustalaną corocznie przez organ stanowiący	343		318	25		17	8	1	7	
7	zaciągania długoterminowych pożyczek i kredytów	695		667	28		12	16	2	14	
8	udzielania pożyczek[3]	34		34							
9	udzielania poręczeń[4]	21		18	3		2	1		1	
10	zaciągania krótkoterminowych pożyczek i kredytów	26	26	20	6		6				
11	zasad i zakresu przyznawania dotacji z budżetu jednostki samorządu terytorialnego	281		234	47		17	30	13	17	
12	podatków i opłat lokalnych[5], w tym	965		866	99		60	39	22	17	
	opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi[6]	456		377	79		54	25	17	8	
13	absolutorium	187		184	3	1		2		2	
14	pozostałe uchwały i zarządzenia	414	47	403	11		2	9	3	6	
Ogółem		**12 429**	**5 564**	**11 990**	**439**	**48**	**221**	**152**	**61**	**91**	**18**

1) Dotyczy np. uchwał/zarządzeń z naruszeniem prawa bez stwierdzenia nieważności lub uchwał/zarządzeń z naruszeniem prawa dotyczących roku budżetowego 2012.
2) W tym uchwały dot. upoważnienia organu wykonawczego j.s.t. do dokonania zmian w budżecie oraz przekazywania uprawnień do dokonywania zmian w budżecie kierownikom jednostek organizac.
3) W tym uchwały dot. ustalenia maksymalnej wysokości pożyczek udzielanych przez organ wykonawczy w roku budżetowym.
4) W tym uchwały dot. ustalenia maksymalnej wysokości poręczeń udzielanych przez organ wykonawczy w roku budżetowym.
5) W tym uchwały dot. wzorów formularzy deklaracji i informacji podatkowych.
6) W tym: uchwały z art. 6k, 6l i 6n ustawy *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.*

Wyniki badania nadzorczego uchwał i zarządzeń organów jednostek samorządu terytorialnego i związków międzygminnych w 2013 roku

Tabela 2

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba zbadanych uchwał i zarządzeń *(kol. 4+6)*	Wyniki postępowania nadzorczego															
			bez naruszenia prawa	4 : 3 %	z naruszeniem prawa *(kol. 8+10+12+18)*	6 : 3 %	z tego:											
							z nieistotnym naruszeniem prawa	8 : 3 %	wszczęte postępo-wania umorzono	10 : 3 %	nieważne *(kol. 14+16)*	12 : 3 %	z tego:				inne rozstrzyg-nięcia*)	18 : 3 %
													nieważne w części	14 : 3 %	nieważne w całości	16 : 3 %		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	**Ogółem**	**12 429**	**11 990**	**96,5**	**439**	**3,5**	**48**	**0,4**	**221**	**1,8**	**152**	**1,2**	**61**	**0,5**	**91**	**0,7**	**18**	**0,1**
	z tego:																	
2	gminy	10 203	9 832	96,4	371	3,6	45	0,4	204	2,0	110	1,1	40	0,4	70	0,7	12	0,1
3	powiaty	1 322	1 277	96,6	45	3,4			12	0,9	27	2,0	15	1,1	12	0,9	6	0,5
4	miasta na prawach powiatu	715	699	97,8	16	2,2	2	0,3	3	0,4	11	1,5	5	0,7	6	0,8		
5	samorząd województwa	113	110	97,3	3	2,7	1	0,9	1	0,9	1	0,9			1	0,9		
6	związki międzygminne	76	72	94,7	4	5,3		0,0	1	1,300	3	3,9	1	1,3	2	2,60		

*) Dotyczy np. uchwał/zarządzeń z naruszeniem prawa bez stwierdzania nieważności lub uchwał/zarządzeń z naruszeniem prawa dotyczących roku budżetowego 2012.

Wyniki działalności opiniodawczej RIO w Rzeszowie i charakter opinii wydanych w 2013 roku **Tabela 3**

Lp.	Opinie w sprawie	Liczba wydanych opinii			
		Ogółem	Charakter wydanych opinii		
			pozytywne	pozytywne z uwagami	negatywne
1	2	3	4	5	6
1	**Ogółem**	**1 705**	**1 166**	**499**	**40**
	a) możliwości spłaty kredytów, pożyczek	**296**	**295**		**1**
	b) projektów uchwał budżetowych	**220**	**48**	**165**	**7**
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze	**189**	**116**	**73**	
	d) sprawozdań z wykonania budżetu j.s.t.	**189**	**96**	**93**	
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium	**188**	**178**	**8**	**2**
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych	**9**	**9**		
	g) możliwości sfinansowania deficytu budżetowego oraz prognozy kształtowania się długu publicznego	**130**	**128**	**2**	
	h) uchwał o nieudzieleniu absolutorium	**3**	**2**		**1**
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych	**214**	**46**	**149**	**19**
	j) możliwości sfinansowania deficytu (art. 246 ust. 1 u.f.p.)	**87**	**84**		**3**
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 u.f.p.)	**180**	**164**	**9**	**7**
	z tego:				
2	**gminy**	**1 437**	**971**	**431**	**35**
	a) możliwości spłaty kredytów, pożyczek	266	265		1
	b) projektów uchwał budżetowych	186	34	145	7
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze	156	91	65	
	d) sprawozdań z wykonania budżetu j.s.t.	156	77	79	
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium	155	148	6	1
	f) możliwości wykupu papierów wartościowych	6	6		
	g) możliwości sfinansowania deficytu budżetowego oraz prognozy kształtowania się długu publicznego	108	106	2	
	h) uchwał o nieudzieleniu absolutorium	3	2		1
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych	179	36	127	16
	j) możliwości sfinansowania deficytu (art. 246 ust. 1 u.f.p.)	68	65		3
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 u.f.p.)	154	141	7	6

1	2	3	4	5	6
	powiaty	**177**	**127**	**45**	**5**
	a) możliwości spłaty kredytów, pożyczek	25	25		
	b) projektów uchwał budżetowych	20	7	13	
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze	21	16	5	
	d) sprawozdań z wykonania budżetu j.s.t.	21	13	8	
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium	21	18	2	1
3	f) możliwości wykupu papierów wartościowych	1	1		
	g) możliwości sfinansowania deficytu budżetowego oraz prognozy kształtowania się długu publicznego	14	14		
	h) uchwał o nieudzieleniu absolutorium				
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych	21	3	15	3
	j) możliwości sfinansowania deficytu (art. 246 ust. 1 u.f.p.)	12	12		
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 u.f.p.)	21	18	2	1
	miasta na prawach powiatów	**37**	**28**	**9**	
	a) możliwości spłaty kredytów, pożyczek	5	5		
	b) projektów uchwał budżetowych	4	2	2	
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze	4	2	2	
	d) sprawozdań z wykonania budżetu j.s.t.	4	1	3	
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium	4	4		
4	f) możliwości wykupu papierów wartościowych	2	2		
	g) możliwości sfinansowania deficytu budżetowego oraz prognozy kształtowania się długu publicznego	3	3		
	h) uchwał o nieudzieleniu absolutorium				
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych	4	2	2	
	j) możliwości sfinansowania deficytu (art. 246 ust. 1 u.f.p.)	3	3		
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 u.f.p.)	4	4		
	samorząd województwa	**8**	**4**	**4**	
	a) możliwości spłaty kredytów, pożyczek				
	b) projektów uchwał budżetowych	1		1	
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze	1		1	
	d) sprawozdań z wykonania budżetu j.s.t.	1		1	
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium	1	1		
5	f) możliwości wykupu papierów wartościowych				
	g) możliwości sfinansowania deficytu budżetowego oraz prognozy kształtowania się długu publicznego	1	1		
	h) uchwał o nieudzieleniu absolutorium				
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych	1		1	
	j) możliwości sfinansowania deficytu (art. 246 ust. 1 u.f.p.)	1	1		
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 u.f.p.)	1	1		

1	2	3	4	5	6
	związki międzygminne	**46**	**36**	**10**	
	a) możliwości spłaty kredytów, pożyczek				
	b) projektów uchwał budżetowych	9	5	4	
	c) informacji o przebiegu wykonania budżetu za I półrocze	7	7		
	d) sprawozdań z wykonania budżetu j.s.t.	7	5	2	
	e) wniosków komisji rewizyjnych o absolutorium	7	7		
6	f) możliwości wykupu papierów wartościowych				
	g) możliwości sfinansowania deficytu budżetowego oraz prognozy kształtowania się długu publicznego	4	4		
	h) uchwał o nieudzieleniu absolutorium				
	i) projektów uchwał o wieloletnich prognozach finansowych	9	5	4	
	j) możliwości sfinansowania deficytu (art. 246 ust. 1 u.f.p.)	3	3		
	k) prawidłowości planowanej kwoty długu (art. 230 ust. 4 u.f.p.)				

Działalność kontrolna

Wydział Kontroli Gospodarki Finansowej Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie przeprowadził w 2013 roku ogółem 68 kontroli, z tego:
– 48 kontroli kompleksowych,
– 14 kontroli problemowych,
– 6 kontroli doraźnych.

Plan kontroli na 2013 rok obejmował łącznie 47 kontroli kompleksowych jednostek samorządu terytorialnego, w tym 1 kontrolę przesuniętą z 2012 roku.

Na podstawie decyzji Prezesa Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie, przeprowadzono 6 kontroli doraźnych, w tym jedną kontrolę sprawdzającą. Szczegółową realizację kontroli wg jednostek przedstawia załączona **tabela 4**.

Z inicjatywy Krajowej Rady Regionalnych Izb Obrachunkowych w ramach kontroli koordynowanych przeprowadzonych zostało 14 kontroli problemowych obejmujących zagadnienia związane z „Udzielaniem dotacji z budżetów j.s.t. jednostkom oświatowym, których organem prowadzącym są podmioty inne niż j.s.t." oraz z „Zadłużeniem jednostek samorządu terytorialnego – przestrzeganie ustawowych limitów zadłużenia".

W trakcie kontroli przeprowadzonych w 2013 roku zweryfikowano 12 zawiadomień o nieprawidłowościach dotyczących działalności jednostek samorządu terytorialnego, sygnalizowanych w informacjach i wnioskach o przeprowadzenie kontroli otrzymanych od instytucji, podmiotów gospodarczych, radnych i mieszkańców gmin.

Realizacje wykonania wydanych wniosków pokontrolnych sprawdzono w trakcie kontroli kompleksowych oraz w jednej kontroli sprawdzającej.

W związku z nieprawidłowościami ustalonymi w wyniku kontroli, sporządzono i przekazano kontrolowanym jednostkom 60 wystąpień pokontrolnych, zawierających opis nieprawidłowości, ich źródła, przyczyny oraz osoby odpowiedzialne i wnioski pokontrolne mające na celu usunięcie nieprawidłowości, jak i podjęcie działań, które pozwoliłyby zapobiec powstawaniu podobnych nieprawidłowości w przyszłości, a także usprawnić funkcjonowanie jednostek. Kopie wystąpień przekazano do wiadomości właściwym organom samorządowym. Liczba wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych wyniosła ogółem 1107, w tym po kontrolach kompleksowych 1052. Wystąpienia pokontrolne sporządzone po kontroli kompleksowej zawierały średnio 22 wnioski. Najczęściej stwierdzaną nieprawidłowością był brak lub niewłaściwe stosowanie mechanizmów kontroli zarządczej (w 42% skontrolowanych jednostek), a także:
– nieprowadzenie wszystkich wymaganych ksiąg rachunkowych lub nieprawidłowe ich prowadzenie (28%),
– księgowanie dowodów niespełniających wymogów ustawy o rachunkowości (16%),
– nieprawidłowe stosowanie klasyfikacji budżetowej dochodów i wydatków (24%),
– nieprawidłowe sporządzanie sprawozdań (22%),
– nierzetelne lub nieprawidłowe ewidencjonowanie operacji gotówkowych (18%),

– nieterminowe regulowanie zobowiązań (22%),
– nieweryfikowanie lub nierzetelne weryfikowanie deklaracji podatkowych (21%),
– nieprowadzenie postępowania podatkowego w przypadku niezłożenia deklaracji podatkowej (25%),
– nieprzestrzeganie przepisów *Ordynacji podatkowej* przy udzielaniu ulg w zapłacie podatków (16%),
– niewłaściwe podejmowanie lub zaniechanie windykacji zaległości z tytułu podatków i opłat (29%),
– niepobieranie lub pobieranie w nieprawidłowej wysokości odsetek od nieterminowych wpłat należności budżetowych (35%),
– wykazywanie w sprawozdaniach nieprawidłowych skutków udzielonych ulg, zwolnień i obniżek stawek podatkowych (19%),
– ustalanie i wypłacanie pracownikom wynagrodzeń niezgodnie z obowiązującymi przepisami (16%),
– nieprawidłowości przy udzielaniu i rozliczaniu dotacji podmiotom niezaliczanym do sektora finansów publicznych (26%),
– nieprawidłowości przy rozliczaniu kosztów podróży służbowych (34%),
– nieprzestrzeganie przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych* (21%),
– nieprzestrzeganie przepisów przy sprzedaży nieruchomości (34%),
– nieprzestrzeganie przepisów przy innym niż sprzedaż i użytkowanie wieczyste rozdysponowaniu mienia komunalnego, tj. najem, dzierżawa, trwały zarząd, itp. (25%).

Finansowe rezultaty kontroli przedstawione w dwóch kategoriach określają skalę stwierdzonych nieprawidłowości:

1. nieprawidłowości finansowe – obejmujące uszczuplenia środków publicznych, kwoty uzyskane z naruszeniem prawa, wydatkowane z naruszeniem prawa, wydatkowane w następstwie działań niezgodnych z prawem, wydatkowane niegospodarnie, niecelowo lub nierzetelnie lub kwoty odpowiadające nierzetelnym danym w ewidencji finansowo-księgowej lub sprawozdawczości i inne nieprawidłowości w wymiarze finansowym – wyniosły 96,6 mln zł.
2. korzyści finansowe – będące efektem działania podjętego w związku z ustaleniami kontroli jeszcze w trakcie jej trwania oraz realizacją wniosków pokontrolnych, w postaci oszczędności uzyskanych w wyniku działań kontrolnych, pożytków finansowych w postaci należnych środków publicznych lub innych składników aktywów, innych nieutraconych pożytków finansowych lub oszczędności lub pożytków finansowych uzyskanych dla obywatela, bądź podmiotów spoza sektora finansów publicznych – wyniosły 94 tys. zł.

Na podstawie przepisów art. 9 ust. 3 i 4 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*, właściwe organy kontrolowanych jednostek zgłosiły do Kolegium Izby zastrzeżenia do wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych. Dane dotyczące zgłoszonych zastrzeżeń przedstawia poniższe zestawienie:

JST	Liczba kwestionowanych wniosków	Zastrzeżenia oddalone	Zastrzeżenia uwzględnione	Zastrzeżenia w części uwzględnione
Województwo	-	-	-	-
Powiaty	-	-	-	-
Gminy	6	6	-	-
Ogółem	**6**	**6**	**-**	**-**

W wyniku nieprawidłowości stwierdzonych w 2013 roku RIO w Rzeszowie przekazała ogółem 48 zawiadomień i informacji, z tego do:
– Ministerstwa Finansów – 13,
– Wojewody Podkarpackiego – 1,
– Prokuratury – 1,
– Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych – 30,
– Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków – 1,
– Inspektora Nadzoru Budowlanego – 1,
– Marszałka Województwa Podkarpackiego – 1.

Ministerstwo Finansów poinformowano o sporządzeniu nierzetelnych sprawozdań z wykonania dochodów budżetów 12 gmin, w związku z zaniżeniem lub zawyżeniem skutków obniżenia stawek podatkowych, umorzeń, odroczeń, zaniechania poboru w podatkach realizowanych przez gminy. W wyniku tych ustaleń, zmniejszeniu ulegną kwoty wyrównawczej subwencji ogólnej w latach następnych, a dokonane za lata 2010–2011 korekty sprawozdań Rb-PDP spowodowały wydanie przez Ministra Finansów decyzji obniżających gminom należną subwencję na 2013 rok w kwocie ogółem 55 674 zł.

Ponadto, poinformowano o przypadku odmowy wykonania wniosku pokontrolnego zalecającego „złożenie korekt deklaracji na podatek od nieruchomości za lata 2011–2012 oraz za lata wcześniejsze dla gruntów stanowiących własność gminy sklasyfikowanych w ewidencji gruntów jako »dr« (niezajęte pod pas drogowy dróg publicznych), zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 roku *o podatkach i opłatach lokalnych*", po stwierdzonym w trakcie kontroli nieopodatkowaniu podatkiem od nieruchomości wymienionych gruntów, skutkującym zaniżeniem dochodów gminy w sprawozdaniach Rb-PDP i Rb-27S, co miało wpływ na przyznanie części wyrównawczej subwencji ogólnej.

Do Wojewody Podkarpackiego skierowano zawiadomienie o naruszeniu ograniczeń zawartych w art. 24d ustawy z dnia 8 marca 1990 roku *o samorządzie gminnym* w związku z zawarciem przez wójta umów cywilnoprawnych z radnymi gminy.

Prokuraturę Rejonową zawiadomiono o podejrzeniu popełnienia przez wójta gminy czynów noszących znamiona przestępstwa określonego w art. 231 § 1 k.k., poprzez niewykonanie obowiązku wypłaty jednorazowego dodatku uzupełniającego dla nauczycieli szkół gminy za 2011 oraz za 2012 rok, w sytuacji realizacji fakultatywnych zadań własnych gminy.

Ujawnione przez inspektorów Wydziału Kontroli RIO w Rzeszowie fakty popełnienia czynów wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych, dały podstawę do złożenia 30 zawiadomień do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych w Rzeszowie.

Poniższa tabela zawiera wykaz czynów zabronionych, które były podstawą skierowania zawiadomienia w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Określenie czynu zabronionego naruszającego przepisy ustawy *o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych*	**Liczba**
niepobranie lub niedochodzenie należności jednostki samorządu terytorialnego (…) albo pobranie lub dochodzenie tej należności w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia (art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy)	1
nieprzekazanie w terminie do budżetu w należnej wysokości pobranych dochodów należnych Skarbowi Państwa lub jednostce samorządu terytorialnego (art. 6 pkt 1)	1
przeznaczenie dochodów uzyskiwanych przez jednostkę budżetową na wydatki ponoszone w tej jednostce (art. 7)	1
przekazanie lub udzielenie dotacji z naruszeniem zasad lub trybu przekazywania lub udzielania dotacji (art. 8 pkt 1)	3
dokonanie wydatku bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących dokonywania poszczególnych rodzajów wydatków (art. 11)	9
niedokonanie w terminie przez otrzymującego lub wykorzystującego środki publiczne lub środki przekazane ze środków publicznych, związane z realizacją programów lub projektów finansowanych z udziałem środków unijnych lub zagranicznych, rozliczenia tych środków (art. 13 pkt 7)	1
nieopłacenie składek na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, wpłat na PFRON – albo ich opłacenie w kwocie niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia lub z przekroczeniem terminu zapłaty (art. 14 pkt 1–5)	5
zaciągnięcie zobowiązania bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu tego upoważnienia lub z naruszeniem przepisów dotyczących zaciągania zobowiązań (art. 15)	4
niewykonanie w terminie zobowiązania, w tym obowiązku zwrotu podatku, nadpłaty lub nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne, którego skutkiem jest zapłata odsetek, kar lub opłat albo oprocentowanie tych należności (art. 16 ust. 1)	1

udzielenie zamówienia publicznego: – określenie kryteriów oceny ofert niezgodne z przepisami o zamówieniach publicznych (*zp*) (art. 17 ust. 1 pkt 4), – niezamieszczenie w „Biuletynie Zamówień Publicznych" ogłoszenia o zamówieniu, ogłoszenia o zmianie ogłoszenia o zamówieniu lub ogłoszenia o udzieleniu zamówienia (art. 17 ust. 1 pkt 5), – udzielenie zamówienia publicznego wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach o *zp* (art. 17 ust. 1b pkt 1), – udzielenie zamówienia publicznego w trybie zamówienia z wolnej ręki lub zapytania o cenę z naruszeniem przepisów dotyczących przesłanek stosowania poszczególnych trybów (art. 17 ust. 1b pkt 2), – niezłożenie przez członka komisji przetargowej lub inną osobę występującą w postępowaniu oświadczeń wymaganych przepisami o *zp* (art. 17 ust. 4), – z innym naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych, jeżeli miało ono wpływ na wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, chyba że nie doszło do udzielenia zamówienia publicznego (art. 17 ust. 1c)	2 2 3 1 1 1
zaniechanie rozliczenia inwentaryzacji albo przeprowadzenie lub rozliczenie inwentaryzacji w sposób niezgodny z przepisami ustawy *o rachunkowości* (art. 18 pkt 1)	3
wykazanie w sprawozdaniu budżetowym danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej (art. 18 pkt 2)	7
niedokonanie lub nienależyte dokonanie wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczej lub finansowej z planem finansowym lub kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących takiej operacji, jeżeli miało ono wpływ na dokonanie wydatku powodującego przekroczenie kwoty wydatków ustalonej w planie finansowym (art. 18b pkt 1)	3
zaniechanie prowadzenia audytu wewnętrznego w jednostce sektora finansów publicznych do tego zobowiązanej (art.18a)	3
Razem	**52**

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków poinformowano o wykonaniu robót budowlano-modernizacyjnych na obiektach zabytkowych, objętych ochroną i wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych województwa, bez uzgodnienia ich zakresu z konserwatorem zabytków.

Inspektorat Nadzoru Budowlanego zawiadomiono o nieprzestrzeganiu przez gminę szeregu przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 roku *Prawo budowlane*, w trakcie realizowanej w 2011 roku rozbudowy i przebudowy świetlicy wiejskiej.

Marszałka Województwa Podkarpackiego zawiadomiono o nieprawidłowościach w realizowaniu zadania inwestycyjnego, współfinansowanego w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi" objętego PROW na lata 2007–2013 na podstawie umowy o przyznanie pomocy zawartej z Samorządem Województwa Podkarpackiego.

Tabela 4

Realizacja kontroli gospodarki finansowej w 2013 roku

Lp.	Kontrolowana jednostka
	Kontrole kompleksowe
1.	Województwo Podkarpackie
2.	Powiat Bieszczadzki
3.	Powiat Brzozowski
4.	Powiat Przeworski
5.	Powiat Rzeszowski
6.	Miasto i Gmina Ropczyce
7.	Gmina Białobrzegi
8.	Gmina Czarna (pow. bieszczadzki)
9.	Gmina Czudec
10.	Gmina Dzikowiec
11.	Gmina Haczów
12.	Gmina Iwierzyce
13.	Gmina Kuryłówka
14.	Gmina Łańcut
15.	Gmina Niebylec
16.	Gmina Niwiska
17.	Gmina Nozdrzec
18.	Gmina Przeworsk
19.	Gmina Raniżów
20.	Gmina Zarzecze
21.	Powiat Krośnieński
22.	Miasto i Gmina Lesko
23.	Miasto i Gmina Iwonicz-Zdrój
24.	Gmina Besko
25.	Gmina Komańcza
26.	Gmina Nowy Żmigród
27.	Gmina Olszanica
28.	Gmina Skołyszyn
29.	Gmina Tarnowiec
30.	Gmina Zarszyn
31.	Miasto Radymno
32.	Gmina Adamówka
33.	Gmina Dubiecko
34.	Gmina Krasiczyn
35.	Gmina Medyka
36.	Gmina Orły
37.	Gmina Przemyśl
38.	Gmina Roźwienica
39.	Gmina Żurawica

40.	Miasto Tarnobrzeg
41.	Powiat Kolbuszowski
42.	Powiat Tarnobrzeski
43.	Powiat Stalowowolski
44.	Miasto i Gmina Kolbuszowa
45.	Miasto i Gmina Radomyśl Wielki
46.	Gmina Cmolas
47.	Gmina Gawłuszowice
48.	Gmina Majdan Królewski
	Kontrole problemowe
49.	Powiat Dębicki
50.	Miasto Przeworsk
51.	Miasto i Gmina Głogów Małopolski
52.	Gmina Cmolas
53.	Gmina Krasiczyn
54.	Gmina Orły
55.	Powiat Kolbuszowski
56.	Powiat Stalowowolski
57.	Miasto Radymno
58.	Gmina Haczów
59.	Gmina Iwierzyce
60.	Gmina Kuryłówka
61.	Gmina Niebylec
62.	Gmina Wiśniowa
	Kontrole doraźne
63.	Miasto Przeworsk *kontrola sprawdzająca*
64.	Miasto i Gmina Iwonicz-Zdrój
65.	Gmina Domaradz
66.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji Przeworsk
67.	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich Rzeszów
68.	Miasto i Gmina Brzozów

Kontrola sprawozdawczości

Zgodnie z art. 9a ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*, izby kontrolują pod względem rachunkowym i formalnym kwartalne sprawozdania z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz wnioski o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej.

Sprawozdania otrzymane od jednostek samorządu terytorialnego były przesyłane odpowiednio do: Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Rodzaje, formy, terminy i zasady sporządzania poszczególnych sprawozdań przekazywanych do regionalnych izb obrachunkowych w 2013 roku określały następujące przepisy:

– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 3 lutego 2010 roku *w sprawie sprawozdawczości budżetowej*[18],
– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 roku *w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych*[19],
– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 5 lipca 2010 roku *w sprawie szczególnych zasad rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej*[20],
– rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 kwietnia 2004 roku *w sprawie sposobu ustalania i trybu przekazywania gminom części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów w specjalnych strefach ekonomicznych*[21],
– rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 5 sierpnia 2013 roku *w sprawie wykazu gmin, którym przysługuje część rekompensująca subwencji ogólnej za rok 2011*[22],
– ustawa z dnia 26 stycznia 1982 roku – *Karta Nauczyciela*[23],
– rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 stycznia 2010 roku *w sprawie sposobu opracowywania sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego*[24],
– ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 roku *o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej*[25],
– rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 sierpnia 2008 roku *w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej, informacji o nieudzieleniu ta-*

[18] DzU nr 20, poz. 103.
[19] DzU nr 43, poz. 247.
[20] DzU 2013, poz. 289.
[21] DzU nr 65, poz. 599 z późn. zm.
[22] DzU 2012, poz. 1041.
[23] J.t.: DzU 2006 nr 97, poz. 674 z późn. zm.
[24] DzU nr 6, poz. 35 z późn. zm.
[25] DzU 2007 nr 59, poz. 404 z późn. zm.

kiej pomocy oraz sprawozdań o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych[26],
– rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 29 września 2008 roku *w sprawie sprawozdań o udzielonej pomocy publicznej w rolnictwie lub rybołówstwie oraz informacji o nieudzieleniu pomocy*[27].

Sprawozdania budżetowe

W 2013 roku jednostki samorządu terytorialnego przekazały do Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie 4495 sprawozdań budżetowych (w tym 1147 korekt). Sprawozdania były składane w formie dokumentu i w formie pliku bazy danych. Część jednostek samorządu terytorialnego przekazywała sprawozdania wyłącznie w formie elektronicznej, a autentyczność ich pochodzenia i integralność ich treści zostały zagwarantowane bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Sprawozdania budżetowe w wersji elektronicznej były przekazywane przez jednostki samorządu terytorialnego do Izby, a następnie do Ministerstwa Finansów z wykorzystaniem elektronicznego Systemu Zarządzania Budżetami Jednostek Samorządu Terytorialnego – BeSTi@. Sprawozdania Rb-PDP z wykonania podstawowych dochodów podatkowych za 2012 rok ze wszystkich gmin dodatkowo zostały przekazane do Ministerstwa Finansów również w wersji papierowej.

Jednostki samorządu terytorialnego przekazały ponadto do wiadomości Izby:
– 1456 kwartalnych sprawozdań o dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami – Rb-50,
– 728 kwartalnych sprawozdań z wykonania planu dochodów związanych z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami – Rb-27ZZ.

Sprawozdania w zakresie operacji finansowych

W 2013 roku pracownicy WIAS przyjęli i skontrolowali łącznie z korektami 6445 sprawozdań w zakresie operacji finansowych. Sprawozdania te były przekazywane do Regionalnej Izby Obrachunkowej dwutorowo.

Jednostki samorządu terytorialnego przekazały 2155 (w tym 255 korekt) sprawozdań łącznych w zakresie budżetów jednostek samorządu terytorialnego, obejmujących zobowiązania i należności samorządów oraz ich jednostek organizacyjnych. Sprawozdania te były przekazywane w formie pliku bazy danych poprzez elektroniczny Systemu Zarządzania Budżetami Jednostek Samorządu Terytorialnego – BeSTi@ oraz w formie dokumentu. Jednostki samorządu terytorialnego mają możliwość przekazywania tych sprawozdań wyłącznie w formie elektronicznej, gdy autentyczność ich pochodzenia i integralność ich

[26] DzU nr 153, poz. 952 z późn. zm.
[27] DzU nr 174, poz. 1081 z późn. zm.

treści zostały zagwarantowane bezpiecznym podpisem elektronicznym, weryfikowanym za pomocą ważnego kwalifikowanego certyfikatu. Sprawozdania łączne w zakresie operacji finansowych w wersji elektronicznej były przekazywane przez jednostki samorządu terytorialnego do Izby, a następnie do Ministerstwa Finansów z wykorzystaniem elektronicznego Systemu Zarządzania Budżetami Jednostek Samorządu Terytorialnego – BeSTi@.

Ponadto, w 2013 roku jednostki samorządu terytorialnego przekazały do Izby 4290 (w tym 130 korekt) sprawozdań zbiorczych w zakresie operacji finansowych, obejmujących zobowiązania i należności jednostek nadzorowanych posiadających osobowość prawną oraz pozostałych jednostek. Sprawozdania te były przekazywane przez jednostki samorządu terytorialnego zarówno w wersji elektronicznej, jak i w formie dokumentu. Wersja elektroniczna sprawozdań była przekazywana za pomocą programu udostępnionego samorządom przez regionalne izby obrachunkowe.

Na podstawie sprawozdań łącznych i zbiorczych, otrzymanych z jednostek samorządu terytorialnego, pracownicy WIAS sporządzili 20 sprawozdań zbiorczych obejmujących dane z terenu województwa podkarpackiego, które przekazywano do Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Ponadto, zgodnie z § 10 ust. 8 rozporządzenia Ministra Finansów *w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych*, pracownicy WIAS sporządzili 63 korekty sprawozdań zbiorczych zarówno w zakresie budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jak i w zakresie jednostek posiadających osobowość prawną oraz pozostałych jednostek – obejmujących dane otrzymane od jednostek samorządu terytorialnego województwa podkarpackiego i przekazywali je do Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego.

Sprawozdania finansowe

W 2013 roku pracownicy WIAS przyjęli 190 bilansów z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego oraz łączne sprawozdania finansowe jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i gospodarstw pomocniczych. Ponadto, do Izby wpłynęło 201 bilansów skonsolidowanych, których wersja elektroniczna została przekazana do Ministerstwa Finansów z wykorzystaniem elektronicznego Systemu Zarządzania Budżetami Jednostek Samorządu Terytorialnego – BeSTi@.

Wnioski o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów wynikającego ze zwolnienia z podatku od nieruchomości gruntów, budowli i budynków położonych na terenie specjalnych stref ekonomicznych

W 2013 roku w Izbie skontrolowano pod względem formalnym i rachunkowym prawidłowość wniosków o przyznanie części rekompensującej subwencji ogólnej na wyrównanie ubytku dochodów w specjalnych strefach ekonomicznych. Wykaz gmin, które w danym roku podatkowym nie uzyskały dochodów na skutek zwolnienia przedsiębiorców z podatku od nieruchomości i którym przy-

sługuje część rekompensująca subwencji ogólnej, corocznie określa w formie rozporządzenia Minister Gospodarki. Do Ministerstwa Finansów w 2013 roku przekazano w formie papierowej wnioski trzech gmin z terenu województwa podkarpackiego.

Sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli

Zgodnie z art. 30a ust. 5 ustawy – *Karty Nauczyciela*, organy prowadzące szkoły, będące jednostkami samorządu terytorialnego, przedkładają regionalnej izbie obrachunkowej sprawozdania z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego w szkołach prowadzonych przez tę jednostkę. Sprawozdania sporządza się w formie pisemnej, a do regionalnej izby obrachunkowej przekazywane są również w formie elektronicznej. W 2013 roku pracownicy WIAS przyjęli i skontrolowali 188 sprawozdań z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli wraz z korektami. Komplet sprawozdań w wersji elektronicznej został przekazany dodatkowo do KR RIO celem opracowania materiału dla Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Sprawozdania w zakresie pomocy publicznej dla przedsiębiorców

Pracownicy WIAS w 2013 roku zebrali i przekazali elektronicznie do Ministerstwa Finansów 183 (łącznie z korektami) roczne sprawozdania o zaległościach przedsiębiorców we wpłatach świadczeń należnych na rzecz sektora finansów publicznych.

Działalność informacyjna i szkoleniowa

Na podstawie przepisu art. 1 ust. 4 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*, izby zobowiązane są do prowadzenia działalności szkoleniowej i informacyjnej, realizowanej poprzez: organizowanie szkoleń, wydawanie biuletynów, współpracę przy opracowywaniu publikacji przez inne instytucje, pisemne odpowiedzi i ustne wyjaśnienia na zapytania kierowane przez jednostki samorządu terytorialnego.

Działalność szkoleniowa

W 2013 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie zorganizowała szkolenia na następujące tematy:

– Zamknięcie ksiąg rachunkowych za 2012 rok w budżecie jednostki samorządu terytorialnego i sporządzanie łącznych sprawozdań finansowych;
– Opłata za gospodarowanie odpadami komunalnymi, czyli jak naliczyć i wyegzekwować opłatę śmieciową;

– Zasady sporządzania sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych samorządowych jednostek organizacyjnych w I półroczu 2013 roku – najczęściej występujące błędy;
– Zasady sporządzania sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych jednostek samorządu terytorialnego w I półroczu 2013 roku – najczęściej występujące błędy;
– Wybrane zagadnienia dotyczące budżetu i wieloletniej prognozy finansowej w jednostkach samorządu terytorialnego na 2014 rok.

Ogółem w szkoleniach wzięło udział 754 pracowników samorządowych.

Działalność informacyjna

W 2013 roku Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie, stosownie do postanowień art. 13 pkt 11 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*, udzielała pisemnych odpowiedzi na zapytania jednostek samorządu terytorialnego w sprawach dotyczących stosowania przepisów o finansach publicznych, w tym podatków i opłat lokalnych, zasad i form finansowania zadań jednostek samorządu terytorialnego, klasyfikacji budżetowej.

Jedną z form działalności informacyjnej było udzielanie instruktażu i wyjaśnień w bezpośrednich kontaktach z pracownikami samorządowymi w zakresie spraw wynikających z kontroli przeprowadzonych w jednostkach oraz w zakresie kontrolowanych sprawozdań, badanych uchwał i opiniowanych dokumentów, a także wyjaśnień dotyczących funkcjonowania Systemu Zarządzania Budżetami Jednostek Samorządu Terytorialnego BeSTi@.

Na stronie internetowej Izby: www.rzeszow.rio.gov.pl zamieszczano na bieżąco informacje dla jednostek samorządu terytorialnego, dotyczące zmian w obowiązujących przepisach prawa, komunikaty o szkoleniach organizowanych przez Izbę, aktualizację programów sprawozdawczych.

Zgodnie z ustawą z dnia 6 września 2001 roku *o dostępie do informacji publicznej*[28], Izba udostępniała informacje i dokumenty związane z realizacją zadań w ramach działalności nadzorczej, kontrolnej i opiniodawczej. Udzielono 17 informacji prostych i przetworzonych, które dotyczyły m.in.: informacji w zakresie funduszu sołeckiego, wyjaśnień udzielanych przez Izbę w trybie art. 13 pkt 11 ustawy *o regionalnych izbach obrachunkowych*, udostępnienia danych zawartych w sprawozdaniach budżetowych jednostek samorządu terytorialnego.

Na stronie internetowej „Biuletynu Informacji Publicznej" publikowane były teksty uchwał Kolegium Izby podjętych w 2013 roku. W 2013 roku przygotowano materiały do „Budżetu Samorządu Terytorialnego" – zeszyt nr 20. W biuletynie opublikowano artykuły dotyczące:
– wieloletniej prognozy finansowej z uwzględnieniem zmian z ustawy z dnia 7 grudnia 2012 roku *o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej*;
– zmian w ustawie *o systemie oświaty*, wynikających z nowelizacji z dnia 13 czerwca 2013 roku;

[28] J.t.: DzU 2014, poz. 782.

– pożyczki z budżetu państwa na realizację programu postępowania ostrożnościowego lub naprawczego;
– konsekwencji wprowadzenia zmian w ustawie *o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*, wynikających z ustawy z dnia 25 stycznia 2013 roku *o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach*;
– zmian w zasadach sporządzania sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

W biuletynie zawarto także informacje o działalności RIO w Rzeszowie w 2012 roku, analizy i opinie.

Opracowanie:
MATEUSZ SZETELA
JERZY PAŚKO

Wyjaśnienia i interpretacje

Pismo Ministerstwa Finansów Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego z dnia 24 stycznia 2014 roku (nr ST2/4834/4/TLE/2013/2014/118839/RO–7468) w sprawie wynagrodzenia płatnika z tytułu terminowego wpłacania podatków na rzecz budżetu państwa

Stosownie do postanowień art. 28 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – *Ordynacja podatkowa* (DzU 2012, poz. 749 z późn. zm.), płatnikom i inkasentom przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie z tytułu terminowego wpłacania podatków pobranych na rzecz budżetu państwa. Szczegółowe zasady ustalania tego wynagrodzenia oraz tryb zwrotu otrzymanego wynagrodzenia w razie pobrania przez płatnika lub inkasenta podatku, zaliczki na podatek lub raty podatku nienależnie lub w wysokości wyższej od należnej, określają przepisy rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 24 grudnia 2002 roku *w sprawie wynagrodzenia płatników i inkasentów pobierających podatki na rzecz budżetu państwa* (DzU nr 240, poz. 2065).

W myśl § 1 ust. 1 pkt 1 tego rozporządzenia, płatnikom przysługuje wynagrodzenie z tytułu terminowego wpłacania podatków, wynoszące 0,3% kwoty podatków pobranych przez płatników na rzecz budżetu państwa. Kwota należnego wynagrodzenia, o czym stanowi § 1 ust. 2 rozporządzenia, jest potrącana z kwoty podatków pobranych przez płatników.

Wynagrodzenie z tytułu terminowego wpłacania podatków klasyfikowane jest w paragrafie 097 – Wpływy z różnych dochodów. Dochód ten podlega wykazaniu w sprawozdaniu Rb-27S z wykonania planu dochodów budżetowych.

Pismo Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej Departamentu Polityki Rodzinnej z dnia 28 kwietnia 2014 roku (nr DSR–I–078–9–1–MT/14) w sprawie określenia charakteru porozumień zawieranych pomiędzy powiatami na podstawie art. 191 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (DzU 2013, poz. 135 z późn. zm.) oraz klasyfikowania wydatków związanych z pokrywaniem kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych i rodzinach zastępczych na terenie innego powiatu

Zgodnie z art. 191 ust. 5 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej* (DzU nr 149, poz. 887 z późn. zm.), powiat na terenie którego funkcjonują mogące przyjąć dziecko rodzina zastępcza, rodzinny dom dziecka, lub placówka opiekuńczo-wychowawcza, zawiera z powiatem, o którym mowa w art. 191 ust. 1–4, porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego utrzymanie.

Zdaniem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, porozumienie zawierane między powiatami ma charakter porozumienia administracyjnego, o którym mowa w art. 46 ustawy z dnia 13 listopada 2003 roku *o dochodach jednostek samorządu terytorialnego* (DzU 2010 nr 80, poz. 526 z późn. zm.), a przekazanie środków pomiędzy powiatami tytułem wydatków na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka lub wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, powinno nastąpić w formie dotacji celowej.

Odnosząc się natomiast do kwestii klasyfikowania wydatków z tytułu umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 191 ust. 9 i 10 ustawy *o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*, przekazanie środków na podstawie tych przepisów powinno nastąpić na podstawie noty księgowej. Środki te należy ujmować w dziale 852 – pomoc społeczna, rozdziale 85204 – Rodziny zastępcze:

– w budżecie gminy po stronie wydatków w § 433 – Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego z odpowiednią czwartą cyfrą,
– w budżecie powiatu po stronie dochodów w § 083 – Wpływy z usług z odpowiednią czwartą cyfrą.

Pismo Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie z dnia 21 października 2014 roku (nr WA–074/135/2014) w sprawie klasyfikowania przez jednostki budżetowe dochodów uzyskanych ze sprzedaży złomu

Zgodnie z załącznikiem nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 roku *w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych* (j.t.: DzU 2014, poz. 1053) oraz objaśnieniami do tego załącznika, kwoty do-

chodów uzyskiwanych przez jednostki budżetowe ze sprzedaży składników majątkowych klasyfikuje się w § 087 „Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych". To źródło dochodów zalicza się do dochodów majątkowych jednostki samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 235 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych* (DzU 2013, poz. 885 z późn. zm.).

Wpływy ze sprzedaży złomu uzyskiwane przez samorządowe jednostki budżetowe, tj. wpływy ze sprzedaży przedmiotów metalowych posiadanych oraz użytkowanych przez te jednostki, przeznaczonych obecnie do wykorzystania w procesie recyklingu poprzez ich ponowne przetopienie, np. wpływy ze sprzedaży wyeksploatowanych samochodów pozbawionych elementów niemetalicznych; urządzeń i ich części nienadających się do dalszej, bezpiecznej eksploatacji; wyrobów metalowych nie nadających się do naprawy; elementów konstrukcji pochodzących z rozbiórki, itp., stanowią dochód jednostki samorządu terytorialnego pochodzący ze sprzedaży jej składników majątkowych, w związku z tym powinny być klasyfikowane w § 087.

Stanowisko Kolegium Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie w sprawie klasyfikacji dochodów i wydatków wynikających z rozliczeń pomiędzy gminami z tytułu pokrywania kosztów wychowania przedszkolnego na podstawie art. 79a ustawy z dnia 7 września 1991 roku *o systemie oświaty* (DzU 2004 nr 256, poz. 2572 z późn. zm.)

Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie informuje, że od 1 września 2014 roku obowiązuje przepis art. 79a ustawy z dnia 7 września 1991 roku *o systemie oświaty* zobowiązujący gminę, której mieszkańcem jest dziecko korzystające z wychowania przedszkolnego w publicznym przedszkolu lub publicznej innej formie wychowania przedszkolnego prowadzonych przez inną gminę, do zwrotu kosztów związanych z korzystaniem przez to dziecko z wychowania przedszkolnego w tych placówkach.

W związku z powyższym wydatki z tytułu zwrotu kosztów wychowania przedszkolnego powinny być ujmowane w dziale 801, w rozdziale 80104 – Przedszkola lub w rozdziale 80106 – Inne formy wychowania przedszkolnego w grupie „wydatki bieżące jednostek budżetowych na pozostałe zadania statutowe", § 4330 – Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego. Natomiast dochody z tytułu zwrotu kosztów wychowania przedszkolnego powinny być ujmowane w dziale 801, w rozdziale 80104 – Przedszkola lub w rozdziale 80106 – Inne formy wychowania przedszkolnego w grupie dochodów bieżących, § 0830 – Wpływy z usług.

Pismo Ministerstwa Finansów Departamentu Finansów Samorządu Terytorialnego z dnia 12 listopada 2014 roku (nr ST8-483427/25/09/ WWR/77438) w sprawie stosowania przepisu art. 243 ust. 3a ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych*

Stosownie do art. 243 ust. 3a ww. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 roku *o finansach publicznych* (DzU 2013, poz. 885 ze zm.), zwanej dalej „ustawą" – ograniczenia określonego w art. 243 ust. 1 ustawy nie stosuje się także do wykupów papierów wartościowych, spłat rat kredytów i pożyczek wraz z należnymi odsetkami i dyskontem, odpowiednio emitowanych lub zaciągniętych w związku z umową zawartą na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, w części odpowiadającej wydatkom na wkład krajowy finansowanych tymi zobowiązaniami.

W przypadku programu, projektu lub zadania przynoszącego dochód, poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, ustala się po odliczeniu zdyskontowanego dochodu obliczanego zgodnie z przepisami Unii Europejskiej dotyczącymi takiego programu, projektu lub zadania, a kwotę wydatków na wkład krajowy ustala się w wysokości jaka wynikałaby, gdyby poziom finansowania ze środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, obliczony został bez uwzględnienia zdyskontowanego dochodu.

Wskazać należy, że wyłączenie określone w art. 243 ust. 3a ustawy zostało wprowadzone na mocy art. 1 pkt 20 lit. b ustawy z dnia 8 listopada 2013 roku *o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw* (DzU poz. 1646), zwanej dalej „nowelizacją".

Jednocześnie w treści art. 13 nowelizacji wprowadzony został przepis przejściowy, na mocy którego nowy przepis art. 243 ust. 3a ustawy może mieć zastosowanie do wydatków wynikających z umowy o dofinansowanie, o której mowa w art. 206 ustawy, zawartej po dniu 1 stycznia 2013 roku i poniesionych po tym dniu.

Art. 206 ustawy dotyczy umowy o dofinansowanie projektu, o której mowa w art. 5 pkt 9 ustawy *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* albo w art. 9 pkt 4 lit. b ustawy z dnia 3 kwietnia 2009 roku *o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego*. Ponadto, na mocy art. 92 pkt 20 lit. a ustawy z dnia 11 lipca 2014 roku *o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020*, zwanej dalej „ustawą wdrożeniową", do art. 206 ust. 1 ustawy wprowadzono także odesłanie do ustawy wdrożeniowej, ustawy *o pomocy społecznej* oraz w zakresie instrumentu „Łącząc Europę".

Z powyższego należy wnosić, że art. 206 ustawy ma zastosowanie bardzo szerokie obejmujące swoim zakresem prawie wszystkie rodzaje wsparcia udzielanego beneficjentom w ramach funduszy unijnych — z wyjątkiem właśnie wsparcia udzielanego w ramach PROW. Kwestie te reguluje bowiem ustawa z dnia 7 marca 2007 roku *o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* (DzU 2013, poz. 173) oraz ustawa z dnia 22 września 2006 roku *o uruchamianiu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej przeznaczonych na finan-*

sowanie wspólnej polityki rolnej (DzU 2012, poz. 1065 ze zm.). Ustawodawca nie wprowadził odesłania do tych ustaw w treści art. 206 ustawy i w efekcie art. 206 ustawy nie ma zastosowania do wsparcia udzielanego w ramach PROW. Ma to swoje pełne uzasadnienie i rozwinięcie w treści art. 208 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym przepisy art. 187–191, art. 193 oraz art. 205–207 nie dotyczą WPR, która jest finansowana zgodnie z odrębnymi ustawami. Taką właśnie ustawą jest wspomniana wyżej ustawa z dnia 22 września 2006 roku oraz ustawa z dnia 7 marca 2007 roku, która w art. 22 i 23 wprowadza odrębne regulacje dotyczące umów o dofinansowanie zawierane w związku z wdrażaniem PROW.

Ostatecznym efektem tak ukształtowanego stanu prawnego jest niestosowanie ograniczenia zawartego w art. 13 nowelizacji do umów zawieranych z JST będącymi beneficjentami PROW – przy jednoczesnej możliwości stosowania art. 243 ust. 3a wobec tych beneficjentów.

Reasumując, należy stwierdzić, że jednostka samorządu terytorialnego będąca beneficjentem PROW będzie mogła skorzystać z regulacji zawartej w art. 243 ust. 3a ustawy bez ograniczeń wynikających z art. 13 nowelizacji.

Opracowanie:
WYDZIAŁ INFORMACJI,
ANALIZ I SZKOLEŃ

Wykaz siedzib jednostek samorządu terytorialnego oraz osób pełniących funkcje: marszałka województwa, starosty, prezydenta, burmistrza, wójta, a także przewodniczących: sejmiku województwa, rad powiatów oraz rad gmin z terenu działania Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie

Dane z dnia 1 stycznia 2015 roku.

Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie swoim zasięgiem obejmuje 182 jednostki samorządu terytorialnego, w tym:
a) województwo samorządowe,
b) 21 powiatów,
c) 160 gmin, w tym:
– 4 miasta na prawach powiatu (powiaty grodzkie)
– 12 gmin miejskich
– 35 gmin miejsko-wiejskich
– 109 gmin wiejskich.

WOJEWÓDZTWO PODKARPACKIE

Lp.	Urząd	Adres	Marszałek Województwa	Przewodniczący Sejmiku
1.	Urząd Marszałkowski	35-010 Rzeszów al. Cieplińskiego 4	Władysław Ortyl	Bogdan Romaniuk

POWIATY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Lp.	Powiat	Adres	Starosta	Przewodniczący Rady Powiatu
1.	bieszczadzki	38-700 Ustrzyki Dolne ul. Bełska 22	Marek Andruch	Ryszard Urban
2.	brzozowski	36-200 Brzozów ul. Armii Krajowej 1	Zygmunt Błaż	Henryk Kozik

Lp.	Powiat	Adres	Starosta	Przewodniczący Rady Powiatu
3.	dębicki	39-200 Dębica ul. Parkowa 28	Andrzej Reguła	Mateusz Smoła
4.	jarosławski	37-500 Jarosław ul. Jana Pawła II 17	Tadeusz Chrzan	Zbigniew Piskorz
5.	jasielski	38-200 Jasło Rynek 18	Franciszek Miśkowicz	Grzegorz Pers
6.	kolbuszowski	36-100 Kolbuszowa ul. 11 Listopada 10	Józef Kardyś	Mieczysław Burek
7.	krośnieński	38-400 Krosno ul. Bieszczadzka 1	Jan Juszczak	Edward Nowak
8.	leski	38-600 Lesko Rynek 1	Andrzej Olesiuk	Marek Małecki
9.	leżajski	37-300 Leżajsk ul. Kopernika 8	Marek Śliż	Danuta Pinderska
10.	lubaczowski	37-600 Lubaczów ul. Jasna 1	Józef Michalik	Jadwiga Pałczyńska
11.	łańcucki	37-100 Łańcut ul. Mickiewicza 2	Adam Krzysztoń	Stanisław Panek
12.	mielecki	39-300 Mielec ul. Sękowskiego 2B	Zbigniew Tymuła	Henryk Niedbała
13.	niżański	37-400 Nisko pl. Wolności 2	Robert Bednarz	Janusz Nawrocki
14.	przemyski	37-700 Przemyśl pl. Dominikański 3	Jan Pączek	Ryszard Adamski
15.	przeworski	37-200 Przeworsk ul. Jagiellońska 10	Zbigniew Kiszka	Tadeusz Kiełbowicz
16.	ropczycko- -sędziszowski	39-100 Ropczyce ul. Konopnickiej 5	Witold Darłak	Józef Rojek
17.	rzeszowski	35-959 Rzeszów ul. Grunwaldzka 15	Józef Jodłowski	Stanisław Obara
18.	sanocki	38-500 Sanok Rynek 1	Roman Konieczny	Waldemar Och
19.	stalowowolski	37-450 Stalowa Wola ul. Podleśna 15	Janusz Zarzeczny	Ryszard Andres
20.	strzyżowski	38-100 Strzyżów ul. Przecławczyka 15	Robert Godek	Marek Jurzysta
21.	tarnobrzeski	39-400 Tarnobrzeg ul. 1 Maja 4	Paweł Bartoszek	Dominik Szewc

GMINY WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

Lp.	Gmina	Powiat	Adres urzędu gminy (miasta)	Prezydent, burmistrz, wójt	Przewodniczący Rady Gminy (Miasta)
1.	Adamówka	przeworski	37-534 Adamówka 97	Edward Jarmuziewicz	Jan Kyć
2.	Baligród	bieszczadzki	38-606 Baligród pl. Wolności 13	Robert Stępień	Zbigniew Bończak
3.	Baranów Sandomierski	tarnobrzeski	39-450 Baranów Sandomierski ul. Gen. Okulickiego 1	Marek Mazur	Wacław Smykla
4.	Besko	sanocki	38-524 Besko ul. Podkarpacka 5	Mariusz Bałaban	Maciej Mermer
5.	Białobrzegi	łańcucki	37-114 Białobrzegi 4	Franciszek Masłoń	Jerzy Świętoniowski
6.	Bircza	przemyski	37-740 Bircza ul. Jana Pawła II 2	Grzegorz Gągola	Wojciech Bobowski
7.	Błażowa	rzeszowski	36-030 Błażowa pl. Jana Pawła II 1	Jerzy Kocój	Jerzy Faraś
8.	Boguchwała	rzeszowski	36-040 Boguchwała ul. Tkaczowa 134	Wiesław Dronka	Wiesław Kąkol
9.	Bojanów	stalowowolski	37-433 Bojanów ul. Parkowa 5	Sławomir Serafin	Emil Bieleń
10.	Borowa	mielecki	39-305 Borowa 223	Władysław Błażejowski	Marian Taran
11.	Brzostek	dębicki	39-230 Brzostek Rynek 1	Wojciech Staniszewski	Daniel Wójcik
12.	Brzozów	brzozowski	36-200 Brzozów ul. Armii Krajowej 1	Józef Rzepka	Edward Sabik
13.	Brzyska	jasielski	38-212 Brzyska 1	Rafał Papciak	Stanisław Madejczyk
14.	Bukowsko	sanocki	38-505 Bukowsko 290	Piotr Błażejowski	Jan Hołomek
15.	Chłopice	jarosławski	37-561 Chłopice 149	Andrzej Czyż	Łucja Lichota
16.	Chmielnik	rzeszowski	36-016 Chmielnik 50	Krzysztof Grad	Grażyna Małgorzata Drążek
17.	Chorkówka	krośnieński	38-458 Chorkówka 175	Andrzej Koniecki	Maciej Sekuła
18.	Cieszanów	lubaczowski	37-611 Cieszanów Rynek 1	Zdzisław Zadworny	Adam Zaborniak
19.	Cisna	bieszczadzki	38-607 Cisna 49	Renata Szczepańska	Mirosław Nadolny
20.	Cmolas	kolbuszowski	36-105 Cmolas 237b	Eugeniusz Galek	Stanisław Sukiennik
21.	Czarna	bieszczadzki	38-710 Czarna 74	Bogusław Kochanowicz	Jan Podraza
22.	Czarna	dębicki	39-215 Czarna ul. Dworcowa 6	Józef Chudy	Aneta Feret-Kłys

Lp.	Gmina	Powiat	Adres urzędu gminy (miasta)	Prezydent, burmistrz, wójt	Przewodniczący Rady Gminy (Miasta)
23.	Czarna	łańcucki	37-125 Czarna 260	Edward Dobrzański	Zdzisław Jaromi
24.	Czermin	mielecki	39-304 Czermin 140	Leon Getinger	Ryszard Bukała
25.	Czudec	strzyżowski	38-120 Czudec ul. Starowiejska 6	Stanisław Gierlak	Stanisław Kołodziej
26.	Dębica – miasto	dębicki	39-200 Dębica ul. Ratuszowa 2	Mariusz Szewczyk	Szczepan Mroczek
27.	Dębica – gmina	dębicki	39-200 Dębica ul. Batorego 13	Stanisław Rokosz	Piotr Żybura
28.	Dębowiec	jasielski	38-220 Dębowiec 101	Zbigniew Staniszewski	Teresa Pachana
29.	Domaradz	brzozowski	36-230 Domaradz 345	Jan Kędra	Jerzy Łukaszyk
30.	Dubiecko	przemyski	37-750 Dubiecko ul. Przemyska 10	Wiesław Bembenek	Ryszard Fik
31.	Dukla	krośnieński	38-450 Dukla ul. Trakt Węgierski 11	Andrzej Bytnar	Andrzej Dziedzic
32.	Dydnia	brzozowski	36-204 Dydnia 224	Jerzy Adamski	Piotr Szul
33.	Dynów – miasto	rzeszowski	36-065 Dynów Rynek 2	Zygmunt Frańczak	Ewa Hadam
34.	Dynów – gmina	rzeszowski	36-065 Dynów ul. Ks. Józefa Ożoga 2	Krystyna Sówka	Beata Skiba
35.	Dzikowiec	kolbuszowski	36-122 Dzikowiec 2	Krzysztof Klecha	Edward Klecha
36.	Fredropol	przemyski	37-734 Fredropol 15	Mariusz Śnieżek	Józef Kożuch
37.	Frysztak	strzyżowski	38-130 Frysztak ul. Blajera 20	Jan Ziarnik	Stanisław Kwiatek
38.	Gać	przeworski	37-207 Gać 275	Grażyna Pieniążek	Lesław Stańko
39.	Gawłuszowice	mielecki	39-307 Gawłuszowice 5a	Jan Nowak	Kazimierz Sokalski
40.	Głogów Małopolski	rzeszowski	36-060 Głogów Małopolski Rynek 1	Paweł Baj	Aleksander Jurek
41.	Gorzyce	tarnobrzeski	39-432 Gorzyce ul. Sandomierska 75	Leszek Surdy	Krzysztof Maruszak
42.	Grębów	tarnobrzeski	39-410 Grębów 394	Kazimierz Skóra	Jerzy Drewniak
43.	Grodzisko Dolne	leżajski	37-306 Grodzisko Dolne 125a	Jacek Chmura	Jerzy Gdański
44.	Haczów	brzozowski	36-213 Haczów 573	Stanisław Jakiel	Piotr Tasz
45.	Harasiuki	niżański	37-413 Harasiuki 112a	Henryk Bździuch	Dariusz Łebko

Lp.	Gmina	Powiat	Adres urzędu gminy (miasta)	Prezydent, burmistrz, wójt	Przewodniczący Rady Gminy (Miasta)
46.	Horyniec-Zdrój	lubaczowski	37-620 Horyniec-Zdrój al. Przyjaźni 5	Robert Serkis	Grzegorz Woźny
47.	Hyżne	rzeszowski	36-024 Hyżne 103	Krystyna Wojtyło	Bogusław Kotarba
48.	Iwierzyce	ropczycko-sędziszowski	39-124 Iwierzyce 80	Bogusław Mucha	Ryszard Pazdan
49.	Iwonicz-Zdrój	krośnieński	38-440 Iwonicz-Zdrój al. Słoneczna 28	Witold Kocaj	Józef Sowiński
50.	Jarocin	niżański	37-405 Jarocin 159	Zbigniew Walczak	Bogusław Iskra
51.	Jarosław – miasto	jarosławski	37-500 Jarosław Rynek 1	Waldemar Paluch	Janusz Szkodny
52.	Jarosław – gmina	jarosławski	37-500 Jarosław ul. Piekarska 5	Roman Kałamarz	Antoni Gwóźdź
53.	Jasienica Rosielna	brzozowski	36-220 Jasienica Rosielna 240	Urszula Brzuszek	Stanisław Pająk
54.	Jasło – miasto	jasielski	38-200 Jasło Rynek 12	Ryszard Pabian	Henryk Rak
55.	Jasło – gmina	jasielski	38-200 Jasło ul. Słowackiego 4	Stanisław Pankiewicz	Józef Dziedzic
56.	Jaśliska	krośnieński	38-485 Jaśliska 171	Adam Dawczak	Bogusław Gwiżdż
57.	Jawornik Polski	przeworski	37-232 Jawornik Polski 30	Stanisław Petynia	Marek Makarski
58.	Jedlicze	krośnieński	38-460 Jedlicze Rynek 6	Jolanta Urbanik	Piotr Woźniak
59.	Jeżowe	niżański	37-430 Jeżowe 136A	Marek Stępak	Eugeniusz Ciak
60.	Jodłowa	dębicki	39-225 Jodłowa 1	Robert Mucha	Roman Warzecha
61.	Kamień	rzeszowski	36-053 Kamień 287	Ryszard Bugiel	Mirosław Pięgel
62.	Kańczuga	przeworski	37-220 Kańczuga ul. Konopnickiej 2	Jacek Sołek	Dariusz Dudek
63.	Kolbuszowa	kolbuszowski	36-100 Kolbuszowa ul. Obrońców Pokoju 21	Jan Zuba	Krzysztof Wilk
64.	Kołaczyce	jasielski	38-213 Kołaczyce Rynek 1	Małgorzata Salacha	Stanisław Dunaj
65.	Komańcza	sanocki	38-543 Komańcza 166	Stanisław Bielawka	Roman Orzechowski
66.	Korczyna	krośnieński	38-420 Korczyna Rynek 18A	Jan Zych	Władysław Pelczar
67.	Krasiczyn	przemyski	37-741 Krasiczyn 177	Tadeusz Bobek	Irena Dybowska-Ryś
68.	Krasne	rzeszowski	36-007 Krasne 121	Wilhelm Woźniak	Zbigniew Kubit

Lp.	Gmina	Powiat	Adres urzędu gminy (miasta)	Prezydent, burmistrz, wójt	Przewodniczący Rady Gminy (Miasta)
69.	Krempna	jasielski	38-232 Krempna 85	Kazimierz Miśkowicz	Czesław Skocz
70.	Krosno	miasto na prawach powiatu	38-400 Krosno ul. Lwowska 28a	Piotr Przytocki	Zbigniew Kubit
71.	Krościenko Wyżne	krośnieński	38-422 Krościenko Wyżne ul. Południowa 9	Jan Omachel	Antoni Dębiec
72.	Krzeszów	niżański	37-418 Krzeszów Rynek 2	Stanisław Nowakowski	Zbigniew Bąk
73.	Krzywcza	przemyski	37-755 Krzywcza 36	Wacław Pawłowski	Piotr Pytlowany
74.	Kuryłówka	leżajski	37-303 Kuryłówka 527	Tadeusz Halesiak	Stanisław Kotulski
75.	Laszki	jarosławski	37-543 Laszki 36	Stanisław Gonciarz	Marek Bawoł
76.	Lesko	bieszczadzki	38-600 Lesko ul. Parkowa 1	Barbara Jankiewicz	Tomasz Bebkiewicz
77.	Leżajsk – miasto	leżajski	37-300 Leżajsk Rynek 1	Ireneusz Stefański	Jerzy Jarosz
78.	Leżajsk – gmina	leżajski	37-300 Leżajsk ul. Opalińskiego 2	Krzysztof Sobejko	Kazimierz Krawiec
79.	Lubaczów – miasto	lubaczowski	37-600 Lubaczów Rynek 26	Krzysztof Szpyt	Marek Hadel
80.	Lubaczów – gmina	lubaczowski	37-600 Lubaczów ul. Jasna 1	Wiesław Kapel	Roman Cozac
81.	Lubenia	rzeszowski	36-042 Lubenia 131	Adam Skoczylas	Feliks Solecki
82.	Lutowiska	bieszczadzki	38-713 Lutowiska 14	Krzysztof Mróz	Krzysztof Gądek
83.	Łańcut – miasto	łańcucki	37-100 Łańcut pl. Sobieskiego 18	Stanisław Gwizdak	Andrzej Barnat
84.	Łańcut – gmina	łańcucki	37-100 Łańcut ul. Mickiewicza 2a	Zbigniew Łoza	Roman Skomra
85.	Majdan Królewski	kolbuszowski	36-110 Majdan Królewski Rynek 1a	Jerzy Wilk	Waldemar Kamiński
86.	Markowa	łańcucki	37-120 Markowa 1399	Tadeusz Bar	Krystyna Hundz--Bembenik
87.	Medyka	przemyski	37-732 Medyka 288	Marek Iwasieczko	Stanisław Drymajło
88.	Miejsce Piastowe	krośnieński	38-430 Miejsce Piastowe ul. Dukielska 14	Marek Klara	Wiktor Skwara
89.	Mielec – miasto	mielecki	39-300 Mielec ul. Żeromskiego 26	Daniel Kozdęba	Marian Kokoszka
90.	Mielec – gmina	mielecki	39-300 Mielec ul. Głowackiego 5	Józef Piątek	Jan Kołodziej

Lp.	Gmina	Powiat	Adres urzędu gminy (miasta)	Prezydent, burmistrz, wójt	Przewodniczący Rady Gminy (Miasta)
91.	Narol	lubaczowski	37-610 Narol Rynek 1	Stanisław Woś	Krzysztof Szawara
92.	Niebylec	strzyżowski	38-114 Niebylec 170	Zbigniew Korab	Danuta Lęcznar
93.	Nisko	niżański	37-400 Nisko pl. Wolności 14	Julian Ozimek	Waldemar Ślusarczyk
94.	Niwiska	kolbuszowski	36-147 Niwiska 430	Elżbieta Wróbel	Robert Róg
95.	Nowa Dęba	tarnobrzeski	39-460 Nowa Dęba ul. Rzeszowska 3	Wiesław Ordon	Wojciech Serafin
96.	Nowa Sarzyna	leżajski	37-310 Nowa Sarzyna ul. Kopernika 1	Jerzy Paul	Stanisław Kurlej
97.	Nowy Żmigród	jasielski	38-230 Nowy Żmigród ul. Mickiewicza 2	Grzegorz Bara	Piotr Suski
98.	Nozdrzec	brzozowski	36-245 Nozdrzec 224	Antoni Gromala	Stanisław Potoczny
99.	Oleszyce	lubaczowski	37-630 Oleszyce Rynek 1	Andrzej Gryniewicz	Wiesław Osuch
100.	Olszanica	bieszczadzki	38-622 Olszanica 81	Krzysztof Zapała	Tadeusz Darosz
101.	Orły	przemyski	37-716 Orły ul. Przemyska 3	Bogusław Słabicki	Małgorzata Hawro
102.	Osiek Jasielski	jasielski	38-223 Osiek Jasielski 112	Mariusz Pykosz	Daniel Socha
103.	Ostrów	ropczycko--sędziszowski	39-103 Ostrów 225	Piotr Cielec	Józef Bajor
104.	Padew Narodowa	mielecki	39-340 Padew Narodowa ul. Grunwaldzka 2	Robert Pluta	Janusz Bik
105.	Pawłosiów	jarosławski	37-500 Jarosław Pawłosiów 88	Mariusz Reń	Marta Szumińska
106.	Pilzno	dębicki	39-220 Pilzno Rynek 6	Ewa Gołębiowska	Tadeusz Pieczonka
107.	Pruchnik	jarosławski	37-560 Pruchnik Rynek 1	Wacław Szkoła	Władysław Flak
108.	Przecław	mielecki	39-320 Przecław ul. Kilińskiego 7	Ryszard Wolanin	Zenon Krawczyk
109.	Przemyśl	miasto na prawach powiatu	37-700 Przemyśl Rynek 1	Robert Choma	Władysław Bukowski
110.	Przemyśl – gmina	przemyski	37-700 Przemyśl ul. Borelowskiego 1	Andrzej Huk	Ryszard Miśniak
111.	Przeworsk – miasto	przeworski	37-200 Przeworsk ul. Jagiellońska 10	Leszek Kisiel	Tomasz Kojder

Lp.	Gmina	Powiat	Adres urzędu gminy (miasta)	Prezydent, burmistrz, wójt	Przewodniczący Rady Gminy (Miasta)
112.	Przeworsk – gmina	przeworski	37-200 Przeworsk ul. Bernardyńska 1a	Daniel Krawiec	Andrzej Ruchała
113.	Pysznica	stalowowolski	37-403 Pysznica ul. Wolności 277	Tadeusz Bąk	Józef Gorczyca
114.	Radomyśl n. Sanem	stalowowolski	37-455 Radomyśl n. Sanem Duży Rynek 7	Jan Pyrkosz	Edward Wermiński
115.	Radomyśl Wielki	mielecki	39-310 Radomyśl Wielki Rynek 32	Józef Rybiński	Jan Miękoś
116.	Radymno – miasto	jarosławski	37-550 Radymno ul. Lwowska 20	Krzysztof Roman	Witold Pawlik
117.	Radymno – gmina	jarosławski	37-550 Radymno ul. Lwowska 38	Bogdan Szylar	Zbigniew Olech
118.	Rakszawa	łańcucki	37-111 Rakszawa 506	Maria Kula	Paweł Przybyło
119.	Raniżów	kolbuszowski	36-130 Raniżów Rynek 6	Władysław Grądziel	Ryszard Rzeszutek
120.	Rokietnica	jarosławski	37-562 Rokietnica 682	Bożena Gmyrek	Jerzy Kondrat
121.	Ropczyce	ropczycko--sędziszowski	39-100 Ropczyce ul. Krisego 1	Bolesław Bujak	Józef Misiura
122.	Roźwienica	jarosławski	37-565 Roźwienica 1	Tomasz Kotliński	Zbigniew Lizak
123.	Rudnik n. Sanem	niżański	37-420 Rudnik n. Sanem Rynek 40	Waldemar Grochowski	Edward Wołoszyn
124.	Rymanów	krośnieński	38-480 Rymanów ul. Mitkowskiego 14a	Wojciech Farbaniec	Krystyna Przybyła-Ostap
125.	Rzeszów	miasto na prawach powiatu	35-064 Rzeszów Rynek 1	Tadeusz Ferenc	Andrzej Dec
126.	Sanok – miasto	sanocki	38-500 Sanok Rynek 1	Tadeusz Pióro	Zbigniew Daszyk
127.	Sanok – gmina	sanocki	38-500 Sanok ul. Kościuszki 23	Anna Hałas	Tadeusz Burka
128.	Sędziszów Małopolski	ropczycko--sędziszowski	39-120 Sędziszów Małopolski Rynek 1	Bogusław Kmieć	Jerzy Kiebała
129.	Sieniawa	przeworski	37-530 Sieniawa Rynek 1	Adam Woś	Danuta Król
130.	Skołyszyn	jasielski	38-242 Skołyszyn 12	Zenon Szura	Wiesław Hasiak
131.	Sokołów Małopolski	rzeszowski	36-050 Sokołów Małopolski Rynek 1	Andrzej Ożóg	Andrzej Pasierb
132.	Solina	bieszczadzki	38-610 Polańczyk ul. Wiejska 2	Adam Piątkowski	Mariusz Kaliniewicz

Lp.	Gmina	Powiat	Adres urzędu gminy (miasta)	Prezydent, burmistrz, wójt	Przewodniczący Rady Gminy (Miasta)
133.	Stalowa Wola	stalowowolski	37-450 Stalowa Wola pl. Wolności 7	Lucjusz Nadbereżny	Rafał Weber
134.	Stary Dzików	lubaczowski	37-632 Stary Dzików ul. Kościuszki 79	Barbara Małecka	Bogdan Ozimek
135.	Strzyżów	strzyżowski	38-100 Strzyżów ul. Przecławczyka 5	Mariusz Kawa	Wioletta Drozd
136.	Stubno	przemyski	37-723 Stubno 69a	Janusz Słabicki	Władysław Styczyński
137.	Świlcza	rzeszowski	36-072 Świlcza 168	Adam Dziedzic	Piotr Wanat
138.	Tarnobrzeg	miasto na prawach powiatu	39-400 Tarnobrzeg ul. Kościuszki 32	Grzegorz Kiełb	Kamil Kalinka
139.	Tarnowiec	jasielski	38-204 Tarnowiec 211	Jan Czubik	Jarosław Pękala
140.	Tryńcza	przeworski	37-204 Tryńcza 127	Ryszard Jędruch	Stanisław Wielgos
141.	Trzebownisko	rzeszowski	36-001 Trzebownisko 976	Lesław Kuźniar	Małgorzata Kowal
142.	Tuszów Narodowy	mielecki	39-332 Tuszów Narodowy 225	Andrzej Głaz	Waldemar Maziarz
143.	Tyczyn	rzeszowski	36-020 Tyczyn Rynek 18	Janusz Skotnicki	Adam Skowroński
144.	Tyrawa Wołoska	sanocki	38-535 Tyrawa Wołoska 175	Jan Chowaniec	Zofia Rudkowska
145.	Ulanów	niżański	37-410 Ulanów Rynek 5	Stanisław Garbacz	Edward Małek
146.	Ustrzyki Dolne	bieszczadzki	38-700 Ustrzyki Dolne ul. Kopernika 1	Bartosz Romowicz	Bogdan Ferenc
147.	Wadowice Górne	mielecki	39-308 Wadowice Górne 116	Jerzy Kos	Anna Niedbała
148.	Wiązownica	jarosławski	37-522 Wiązownica 208	Marian Ryznar	Krzysztof Socała
149.	Wielkie Oczy	lubaczowski	37-627 Wielkie Oczy ul. Leśna 2	Tomasz Lorenc	Antoni Mach
150.	Wielopole Skrzyńskie	ropczycko-sędziszowski	39-110 Wielopole Skrzyńskie 200	Marek Tęczar	Halina Poręba
151.	Wiśniowa	strzyżowski	38-124 Wiśniowa 150	Marcin Kut	Wanda Gąsior
152.	Wojaszówka	krośnieński	38-471 Wojaszówka 115	Sławomir Stefański	Krystyna Kozik
153.	Zagórz	sanocki	38-540 Zagórz ul. 3 Maja 2	Ernest Nowak	Jan Różycki
154.	Zaklików	stalowowolski	37-470 Zaklików ul. Zachodnia 15	Zdzisław Wójcik	Mirosław Mach

Lp.	Gmina	Powiat	Adres urzędu gminy (miasta)	Prezydent, burmistrz, wójt	Przewodniczący Rady Gminy (Miasta)
155.	Zaleszany	stalowowolski	37-415 Zaleszany ul. Kościuszki 16	Paweł Gardy	Lucjan Kutyła
156.	Zarszyn	sanocki	38-530 Zarszyn 53	Andrzej Betlej	Janusz Konieczny
157.	Zarzecze	przeworski	37-205 Zarzecze 175	Wiesław Kubicki	Mariusz Pieniążek
158.	Żołynia	łańcucki	37-110 Żołynia Rynek 22	Andrzej Benedyk	Stanisława Czech
159.	Żurawica	przemyski	37-710 Żurawica ul. Ojca Św. Jana Pawła II 1	Krzysztof Składowski	Józef Pukajło
160.	Żyraków	dębicki	39-204 Żyraków 137	Marek Rączka	Maria Bodzioch

Skład osobowy RIO w Rzeszowie

Prezes	– *Zbigniew K. Wójcik*
Zastępca Prezesa	– *Anna Trałka*
Kolegium	– *Zbigniew K. Wójcik* Przewodniczący Kolegium – *Halina Bąska* – *Stanisław Biesiadecki* – *Maria Czarnik-Golesz* – *Edyta Gawrońska* – *Mariusz Hadel* Koordynator Zespołu w Krośnie – *Janusz Mularz* – *Alicja Nowosławska-Cwynar* – *Mirosław Paczocha* Koordynator Zespołu w Tarnobrzegu – *Urszula Pisarska* – *Tadeusz Subik* – *Iwona Szymańska* – *Piotr Świątek* – *Anna Trałka* – *Krzysztof Wacek* – *Waldemar Witalec* – *Teresa Wota* Koordynator Zespołu w Przemyślu
Naczelnik Wydziału Kontroli Gospodarki Finansowej	– *Jerzy Paśko*
Naczelnik Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń	– *Małgorzata Krzanicka*
Zastępca Naczelnika Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń	– *Lucyna Kuśnierz*
Kierownik Biura	– *Jerzy Gajda*
Radca Prawny	– *Maria Rzucidło*

Regionalna Komisja Orzekająca w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych przy RIO w Rzeszowie

Przewodniczący	– *Anna Trałka*
Zastępca Przewodniczącego	– *Mirosław Paczocha*

Rzecznik Dyscypliny Finansów Publicznych właściwy w sprawach rozpatrywanych przez Regionalną Komisję Orzekającą w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych przy RIO w Rzeszowie

Rzecznik	– *Janusz Mularz*
Zastępca Rzecznika	– *Kazimierz Pilecki*

ADRESY

Regionalna Izba Obrachunkowa w Rzeszowie	
	35-064 Rzeszów, ul. A. Mickiewicza 10 35-959 Rzeszów 2, skr. poczt. 290 tel.: 17 85 900 50, 17 85 900 51, 17 86 269 26 fax: 17 85 900 52 lub wewn. 117 **e-mail: sekretariat@rzeszow.rio.gov.pl** **http://www.rzeszow.rio.gov.pl**
Prezes:	tel.: 17 85 215 25 **e-mail: prezes@rzeszow.rio.gov.pl**
Zastępca Prezesa:	tel.: 17 85 215 25 **e-mail: viceprezes@rzeszow.rio.gov.pl**
Naczelnik Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń:	tel.: 17 85 900 47 lub 17 85 900 50, wewn. 125
Z-ca Naczelnika Wydziału Informacji, Analiz i Szkoleń:	tel.: 17 85 900 50, wewn. 124 **e-mail: wias@rzeszow.rio.gov.pl**
Naczelnik Wydziału Kontroli Gospodarki Finansowej:	tel.: 17 85 900 50, wewn. 121 **e-mail: wkgf@rzeszow.rio.gov.pl**
Biuro Izby:	tel.: 17 86 267 86, 17 85 215 25, wewn. 104 **e-mail: biuro@rzeszow.rio.gov.pl**
Wydział Informacji, Analiz i Szkoleń:	tel.: 17 85 900 45, 17 85 900 46 **e-mail: rzeszow@rio.gov.pl** **e-mail: sprawozdania@rzeszow.rio.gov.pl** *– do przesyłania sprawozdań w zakresie operacji finansowych* **e-mail: zal@rzeszow.rio.gov.pl** *– do przesyłania sprawozdań o zaległych należnościach przedsiębiorców* **e-mail: informacje@rzeszow.rio.gov.pl** *– do przesyłania informacji (ankiet, analiz itp.)* **e-mail: szkolenia@rzeszow.rio.gov.pl** *– do korespondencji związanej ze szkoleniami* **karta.nauczyciela@rzeszow.rio.gov.pl** *– do przesyłania sprawozdań z wysokości średnich wynagrodzeń nauczycieli*

Zespół Zamiejscowy w Krośnie

38-400 Krosno, ul. Bieszczadzka 5
tel.: 13 43 261 66, 13 43 642 88

e-mail: krosno@rzeszow.rio.gov.pl
– do przesyłania sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Zespół Zamiejscowy w Tarnobrzegu

39-400 Tarnobrzeg, ul. Św. Barbary 12
tel.: 15 82 330 66, 15 82 224 56

e-mail: tarnobrzeg@rzeszow.rio.gov.pl
– do przesyłania sprawozdań w zakresie operacji finansowych

Zespół Zamiejscowy w Przemyślu

37-700 Przemyśl, Plac Dominikański 3
tel.: 16 67 877 66, 16 67 857 79

e-mail: przemysl@rzeszow.rio.gov.pl
– do przesyłania sprawozdań w zakresie operacji finansowych